

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני שבת

פרשת אמור ♦ תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

אזמרה לשמך

באר הפרשה

פאר מקדושים

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
מרכז לטעון והכנות חלשים

לקראת שבירת מלכתא

סיפורים ומיתוסים מהיידים של רבותינו הקדושים לפי סדר פרשיות השנה
עונת רחוקה משורר לבבות לאהבת השם ותבדד ונורחני הקדושים
לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 482

פנינים לפרשת אמור פ"ה

לאחר השיעור היה רבי משה פיינשטיין לובש את מגבעתו ומכין עצמו לתפילה, אך באותו יום רץ החוצה מיד לאחר השיעור, כשרק הכיפה על ראשו, וניגש לאדם שישב על הספסל בחוץ

אב"ד סאנטוב הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, בפנינים מופלאות על כבוד הבריות במשנתם של גדולי הדורות

"קדשים יהיו לאלהיהם" (ויקרא כ"א, ו')

הנה ידוע שבימי הספירה מתאבלים על פטירתם של כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שנפטרו במגיפה ל"ע על כך שלא נהגו כבוד זה בזה (ראה מס' יבמות דף ס"ב ע"ב).

והנה כשנדייק בדברי חז"ל נראה דבר נורא: דהנה בדבריהם לא מוזכר שמתו מחמת שציערו אחד את השני או שאחד בייש את השני, אלא "שלא נהגו כבוד זה בזה", דהיינו שלא כיבדו אחד את השני כדבעי, ועל זה נענשו בעונש כ"כ חמור שכולם מתו בפרק זמן קצר רח"ל! רואים מזה חומר הזהירות של בין אדם לחבירו.

הגה"צ רבי שריה דבליצקי זצ"ל סיפר מה שאירע עמו בימי חורפו. פעם אחת היה צריך להתיר איזה נדר, ולצורך כך עלה לביתו של הגה"ק ה"חזון איש" זי"ע, באותו זמן ישב בביתו של ה"חזון איש" עוד אחד שפלפל עמו בתורה. מששמע ה"חזון איש" את רצונו, נענה, הנה אני ותלמיד חכם זה שניים אנו, עתה צא נא החוצה והבא יהודי נוסף בכדי שנוכל להתיר לך את נדרך בבית דין של שלשה. רבי שריה יצא חוצה והכניס עמו אדם אחד שלא היה חכם וצדיק... תיכף משנכנס, החל ה"חזון איש" לברר את ה"פתח" שיש לו להתיר את הנדר, לאחר מכן התיישב ועשה התרת נדרים כדת וכדין בכל פרטיה ודקדוקיה, ושלושתם ענו בקול רם "מותר לך, מותר לך, מותר לך".

משיצא אותו אחד, נענה ה"חזון איש" לרבי שריה ואמר: הנה יהודי זה אין לו כל שיג ושיח בהלכה ולא הבין כלל מה שאמר עתה, לכן,

אין כאן כל 'התרת' נדרים, ועל כן לך שוב והבא יהודי בר אוריין ונתיר לך את נדרך...

מעובדא זו נראה כמה יש להזהר בכבוד הבריות, שכן החזו"א הטריח עצמו לעשות עצמו כאילו הוא 'מתיר נדר' עם כל הסדר המקובל להתרה זאת, והכל בכדי שיהודי זה לא יתבייש חלילה...

מחאה מדויקת

בפסוק נאמר (ויקרא י"ט, י"ז): הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. בספה"ק נאמר רמז על האדם שמוכיח לחברו, שבעת

שמוכיו קורה לפעמים שהחבר מתבייש ומתבזה מחמת התוכחה, ועל זה אומר הפסוק "הוכח תוכיח" - כשאתה מוכיח את חברך, יהא זה באופן של "עמיתך", תדבר עמו כדבר איש אל רעהו, תשתדל לכבד אותו ולהיזהר מאוד בכבודו, "ולא תשא עליו חטא" - אל תדבר אליו כאל חוטא ופושע...

כ"ק הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ-מאנסי זי"ע היה ידוע ומפורסם בחריפותו וקנאותו לכל דבר הנוגע לכבוד שמים, והיה מוחה על פרצות שונות במעמדי עריכת השולחן בלילי ש"ק ובסעודה שלישית - עד כדי כך - שכאשר אירעה איזו פירצה בכלל ישראל באמצע השבוע, כבר חיכו האנשים למוצא פיו של הרבי, וכבר החלו להתלחש "מה יאמר הרבי על זה".

שמעתי ממקור מוסמך, שבבית הרבי זי"ע מצאו הרבה פתקאות בכתב ידו של הרבי, שבהם הכין את עצמו לפני כל פעם ופעם שרצה למחות על איזה דבר, והיה מפורט שם בדיוק מה לומר ובאיזה נוסח יהיה המחאה - כל מילה היה מחושב עד אין קץ בדקדוק רב מה לומר ומה לא לומר - כי מחאותיו היו אך ורק במטרה לתקן את הפירצה, וע"כ היה מודד וחושב שלא לפגוע בכבוד הבריות - הוא היה אומר מה שסבר שצריכים לומר, ויותר מזה, אפילו מילה אחת לא אמר.

וכך היה בעת שהרבי הוצרך להרחיק אדם אחד מהבית המדרש, שמצאו בביתו כמה פתקאות שהרבי הכין לעצמו בדקדוק ובפירוט רב, מה לומר לאותו אדם ומה לא לומר, כל מילה ומילה היה מדוד ושקול, והיה נזהר מאוד מאוד שהלה לא יפגע יותר מכדי צרכו.

עם שנאת חנם אין לכם בעיה

על זהירותו המופלגת בכבוד הבריות של מרן הגאון האדיר שר התורה רבי משה פיינשטיין זצ"ל מסופר כדלהלן: הגאון רבי משה זצ"ל היה מוסר שיעורים תמידין בסדרן להבחורים הלומדים בישיבתו. פעם באמצע השיעור, נכנס אדם והתחיל להסתובב בין הבחורים לבקש צדקה, והוא הפריע מאוד להשיעור, ורמז רבי משה זצ"ל לאחד הבחורים שילך וילווה את האדם הזה החוצה, ויורה לו להמתין על הספסל בחוץ עד שיגמור השיעור.

והנה בדרך כלל לאחר השיעור, היה רבי משה לובש את מגבעתו ומכין עצמו לתפילה, אך באותו יום רץ החוצה מיד לאחר השיעור, כשרק הכיפה על ראשו, וניגש לאותו אדם שישב על הספסל בחוץ, והחל לבקש ממנו סליחה ומחילה פן נפגע מכך שהורה לו לצאת, ופייסו בכל מיני פיוס עד שראה שאין לו לאותו אדם עליו טינה באמת, ושחלילה וחס לא יהיה לו שמץ צער.

מסופר שפעם נכנס יהודי אחד אצל כ"ק מרן הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויז'ניץ זי"ע, והרבי קירבו מאוד, והחסידיים המה ראו כן תמחו, שכן הלה לא היה מחסידי וידידי בית וויז'ניץ, וגם לא היה ידוע כצדיק גדול, ולא היתה סיבה מיוחדת לקרבו, ועל כן שאלו את הרבי מפני מה ראה לנכון לקרב את היהודי ולכבדו בכבוד גדול. השיב להם הרבי: אני רואה שעם "שנאת חנם" - אין לכם שום בעיה, האם אתם לא יכולים לסבול שיהיה לי גם קצת "אהבת חנם"?... פעם נסע הגה"ק בעל "חפץ חיים" זי"ע עם רב חשוב בשליחות

לדבר מצוה, והתאכסנו בדרך באכסניה, ולאחר שהוגש להם האוכל, שאלה אותם בעלת הבית האם האוכל היה טוב, וה"חפץ חיים" ענה שהיה טוב מאוד, והרב שהתלווה אליו אמר שהיה טוב מאד, רק היה חסר קצת מלח במרק.

כשמוע ה"חפץ חיים" דבריו אלו, ספק ידיו בראשו ואמר "כל ימי נזהרתי מלדבר ולשמוע לשון הרע - ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת - לא היתה כדאי כל הנסיעה הזו!" והסביר לו ה"חפץ חיים", שהרי עכשיו תלך בעלת הבית למבשלת, ותגער בה על כך שלא הכניסה מספיק מלח במרק ותצער אותה, ואף תפטר אותה, וזה ממש לשון הרע כי נגרם בדברים אלו נזק וצער למבשלת.

לפליאתו של אותו רב על כך - שה"חפץ חיים" לכאורה מגזים בדבריו - אמר לו ה"חפץ חיים": בוא עמי ונראה מה קורה במטבח. הלכו וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת ומודיעה לה שהיא מפוטרת, והיא עומדת מבוישת ודמעותיה בעיניה, והרב ההוא בראותו כמה צדקו דברי ה"חפץ חיים", השקיע מאמצים וממון כדי להחזיר את המבשלת לעבודה.

שלא להתבייש או שלא לבייש?

בספר "בדידי הוה עובדא" מספר ידידי הרה"ג רבי שמואל דוד פרידמן שליט"א, ששמע בעצמו מאת הגאון האדיר רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד מונטריאל, שפעם אחת בימי נעוריו ביקר בעיר וילנא, ונכנס לבקר את רב העיר הגאון האדיר רבי חיים עוזר זצ"ל. בעת דברם ציטטו איזה מימרא בש"ס, ורבי פנחס כבדרך אגב העיר שהמימרא מובא במסכת פלונית ובדף פלוני. אך רבי חיים עוזר הגיב על אתר ואמר, לא, זה בדף פלוני, לא בדף שאמרת, ורבי פנחס עמד על שלו ואמר שזה כן בדף פלוני שהוא אמר.

באמצע הויכוח, נעמד רבי פנחס ואמר שהוא הולך להביא גמרא ולבדוק דברי מי נכונים, אך אז עיכב רבי חיים עוזר בעדו ואמר על עצמו - בהצביעו על זקנו הלבן הירד על פי מידותיו - אני הנני אדם זקן, ויתכן שאני טועה, ולכן בבקשה ממך אל תבייש אותי... וכך המשיכו בלימודם עד שפנה רבי פנחס והלך לדרכו.

כשחזר לביתו, החליט רבי פנחס לבדוק בגמרא ולראות דברי מי נכונים, ומה מאוד נשתומם לראות שהוא טעה ורבי חיים עוזר צדק... מספר רבי פנחס, שאז הבין למפרע כוונת רבי חיים עוזר, שהיה מוכן לספוג את הבזיון על עצמו, ובלבד שרבי פנחס לא ילך להביא גמרא ולראות שלא הוא הצודק...

יין שרף במקום שומן

מסופר על הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע, שפעם אחת בשהותו בויליאמסבורג, בליל שב"ק בעת עריכת השולחן כשהביאו לו את הצלחת עם הדגים, כשאך טעם מהדגים - התחיל לאכול את הכל - ולא הותיר שירים לחסידיו כמנהגו בליל שב"ק. כאשר עלה ביד בנו כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע לטעום חתיכה קטנה מהדגים, הרגיש מיד שהחתיכה מאוד מאוד מלוחה, וכמעט שלא שייך לאכול את הדגים, ואז הבין למפרע שלכן לא הותיר הרבי

וכך אכל ג' קערות של פתיתי בצק! - ובינתיים היה יוצא ונכנס כמה פעמים - והיה הדבר לפלא בעיני המסובים כיון שמעולם לא היה כן דרכו בקודש

זלמן: האם לא לימדו אותך, שאחר שמקבלים ברכה, משיבים כנגד המברך ואומרים "וכן למר"...

הדרגה הגבוהה ביותר

הגאון האדיר רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל מוילנא, ראוהו פעם אחת כשעצר אותו אדם ברחוב, ושאל אותו אודות כתובת מסויימת היכן הוא, ורבי חיים עוזר במקום שיראה לו באצבעו היכן הכתובת, הלך עמו כל הדרך - כברת דרך ארוכה - עד שהגיעו ליעד, והיה הדבר לפלא, שכן רבי חיים עוזר היה עסוק מאוד מאוד, וכל רגע היה מנוצל עד תום, והיו הנוכחים תמהים למה הוצרך ללכת עמו בעצמו ולא הסתפק להראותו באצבעו היכן הכתובת.

אמר להם רבי חיים עוזר דברים נפלאים, וכך אמר: כשדיבר עמי האדם, שמתי לב שהאדם הזה מגמגם בלשונו ל"ע, וחששתי שמא לא ימצא הדרך במהרה, ויצטרך לשאול עוד אנשים באמצע הדרך, וכיון שהוא מגמגם, יתקשה בכך, ויגרם לו הרבה בושות, ולכן החלטתי ללוות אותו כל הדרך, כדי לחסוך ממנו את כל הבושות... מספרים, ששאלו פעם את הגה"ק בעל "חזון איש" זצ"ל, מהו הדרגה הגבוהה ביותר שאדם יכול להגיע אליה בעולם הזה. אמר להם ה"חזון איש", "הדרגה הגבוהה ביותר הוא לעבור את כל תהפוכות החיים ולא לפגוע בשני"...

(גיליון 'נועם שיח' במדבר תשפ"א)

שיריים לחסידים, כדי שלא ירגישו במליחות הדגים, ולא ירעו למי שבישל את הדגים...

הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע - שהיה מתלמידי הרה"ק מרימנוב זי"ע, החוזה מלובלין זי"ע והרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע - הגיע פעם לביתו של גביר, והלה עשה סעודה גדולה לכבודו, ובסוף הסעודה הביאו קערה של פתיתי בצק.

והנה בדרך כלל היה הרבי אוכל מעט והשאר מחלק לשיריים, אך הרה"ק רבי אלימלך אכל את כל הקערה ושאל "האם יש עוד?" וכך אכל ג' קערות של פתיתי בצק! - ובינתיים היה יוצא ונכנס כמה פעמים - והיה הדבר לפלא בעיני המסובים כיון שמעולם לא היה כן דרכו בקודש.

לאחר מכן נתוודע הדבר, שלגביר הייתה משרתת ישראלית - והיא טעתה - ובמקום להניח שמן או שומן בתוך פתיתי הבצק, הניחה יין שרף להדלקה וכמעט שלא היה ראוי לאכילה, וחשב הרבי, שאם יתוודע הדבר, תתבייש המשרתת ואולי אף תסולק ממשרתה, ע"כ אכל את כל הפתיתי בצק שלא יתוודע הדבר, ולכן יצא כמה פעמים לחוץ להקיא וחזר לאכול עד שלא נשאר עוד, וכל זה עשה כדי שלא לבייש ולצער בת ישראל.

ה'פשט' של הרב שך

בפסוק נאמר (שמות כ"א, ל"ז): כי יגנוב איש שור או שה וטבחיו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה. והנה בגמרא (מס' ב"ק דף ע"ט ע"ב) מבואר, דחס המקום על כבודו של בריות, ושה שנושאו על כתיפו משלם ארבעה הואיל ונתבזה בו. מרן הרב שך זצ"ל תמה, איך אפשר להבין שמחמת נשיאת השה על כתפיו משלם רק שה אחת פחות, האם כבוד הבריות של יהודי לא שווה יותר משה אחת. ותיקן, שכבוד הבריות נמדד באותה מדה שהאדם מכבד את עצמו, ואם יהודי זה מוכן להתבזות עצמו כדי לגנוב שה אחת, סימן הוא שבעיניו אינו שווה יותר משה...

פעם אחת הגיע מרן הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל להתפלל בכותל המערבי, וכל הנמצאים שם נתאספו סביבו לבקש ממנו ברכה, ומטבע הדברים היה שם דוחק גדול, והיה אחד שהגדיל לעשות, ודחף את כל העומדים שם בדרכו אל גדול הדור, וצעק בקול "אני רוצה ברכה", כשראה רבי שלמה זלמן את מעשהו, הגיב ואמר "אני מברך אותך שתהיה בן אדם" [זאלסט זיין א מענטש]... אך מיד לאחר מכן - בכדי שלא לפגוע באותו אדם - אמר לו רבי שלמה

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

לפתע הלמה בי ההכרה שהנני אחד מבני הישיבה, כל כך התרגשתי, מיהרתי ללכת ומרוב המהירות החלקתי על צלע מדרון שגבעת רוקח התברך ממנו, אך הנפילה הזו הייתה צורך עליה

הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א, ראש כולל 'עץ חיים' ורב קהילות ליוצאי צרפת, על הימים שבהם נכנס לישיבת סלבודקה, בלי לדעת מילה אחת בשפה שבה נמסרו השיעורים

“זהו, אני הולך ל'סלבודקה'.”
“חזרנו לבני ברק, ושמותי פעמי ל'סלבודקה', פגשתי בדיוק את המשגיח מרן הגה"צ רבי משה טיקוצ'נסקי זצ"ל. הצגתי את עצמי מהיכן הגעתי. המשגיח זצ"ל הביט בי פניו האבהיות והואר בזיו יקריות, פשט את זרועותיו ואמר לי בקול: “ברוך הבא!”... “זה היה הרגע שלא עזב אותי כל חייו”. מפטיר הגר"י ברכץ שליט"א.

בחדר עם הגר"ח ברים

וממשיך: “המשגיח זצ"ל אמר לי מיד שאגש למרן רה"י רבי נתן שולמן זצ"ל להיבחן כדי לקבוע לאיזה שיעור אסתפח. לפתע הלמה בי ההכרה שהנה יש לי ישיבה והנני אחד מבני הישיבה, כל כך התרגשתי, מיהרתי ללכת ומרוב המהירות החלקתי על צלע מדרון שגבעת רוקח התברך ממנו, אך הנפילה הזו הייתה צורך עליה, התרוממתי וצעדתי נכוחה אל בית רבי נתן זצ"ל הוא קיבלני במאור פנים בחן אותי ואמר לי שהתקבלתי לישיבה.”

“כאשר נפטר מרן הסבא מסלבודקה זיע"א, התבטא מרן ה'חפץ חיים' זיע"א, 'ההבדל ביני לבינו, שאני מחבר ספרים והוא חיבר אנשים'... את הסיפור הזה קראתי אמנם עוד ב'אקס לה בן', אבל הוא התנצנץ בי לאחר הקבלת פנים של המשגיח זצ"ל - הרגשתי שזה המקום שבו אוכל לגדול, פה 'מחברים' בני אדם.”

הגר"י ברכץ מוסיף: “משפחה לא היה לי, בין הזמנים ישנתי אצל הראש ישיבה מרן רבי מרדכי שולמן זצ"ל, וסעדתי על שולחנו. היו איתי עוד שני בחורים אמריקאיים רבי אברהם נחמן פיפרמן זצ"ל,

לכבוד חג הפסח האחרון, הוציאה ישיבת סלבודקה מגזין רב כמות ואיכות, כולו ממתקים וכולו מחמדים, חידושי תורה ופרפראות מראשי הישיבה ורבניה לדורותיהם, וכן שיחות שקיימו עם כמה מרבני הישיבה ובוגריה.

במאמר נפלא שהובא על השפעתה העצומה של הישיבה על גולת צרפת ועל עולי צרפת בארה"ק עצמה, מובא סיפורו של הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א, אשר עליו מספרים הסלבודקאים עד היום, ש"מאותו רגע שנכנס לישיבה עד שעתיים לפני החופה שלו, הוא לא עזב את כותלי בית המדרש. היה לומד כשש עשרה שעות ביום, והוא יצא אל החתונה ישר מהסטנדר.”

כמה וכמה עשורים כבר חלפו מאז. כיום משמש הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א כראש כולל 'עץ חיים' ליוצאי צרפת, ומכהן כרב קהילות ליוצאי צרפת. הוא היה הבחור הראשון מצרפת שלמד בסלבודקה, ופתח את השער בפני רבים אחרים שצעדו בעקבותיו וגדלו כולם לתלמידי חכמים וברי אוריין. אבל לפרוץ דרכים ולפתוח שערים, זאת כמובן לא מלאכה קלה, ועל כך בשורות הבאות:

כדרכו של נחשון, הדרך לא הייתה קלה, היא אף הלכה בעקלתון והיו כמה וכמה הרפתקי קשים וסבוכים בכל הדרך הארוכה עד שזכה למצוא את מקומו ניצב על מפתנה של הישיבה, כאשר ההשגחה העליונה הובילה אותו וניווטה את דרכו כשגריר לתורת גולה שלמה המחזרת אל אכסניה שלה הישיבה הקדושה.

הגר"י ברכץ מספר: “פני היו מועדות אל ישיבת 'באר יעקב' שם ידעתי למדו כמה מחברי, הגעתי לישיבה, העברית שלי הייתה בהגיית לשון הקודש במקרא. ניסיתי לבדוק האם אפשר להתקבל לישיבה אך נאמר לי שעכשיו באמצע הזמן אין אפשרות להתקבל. “ובאותו זמן נודע לי שחברי רבי דוד פרנד הגיע מצרפת ולמד חברותא עם הגאון הגדול רבי יהודה שפירא זצ"ל, כשהוא שמע ממנו עלי, הציע את ישיבת 'סלבודקה' בבני ברק. אחד מחברי אמר לי שהוא חושב שזה לא מתאים לי היות שהשיעורים שם נאמרים באידיש, ורבים מהחברים הינם מבני הישוב הישן בירושלים ויהא לי קשה להשתלב בישיבה.”

“ביתיים מישוהו יעץ לנו לנסות בישיבה שנפתחה בשרון, נסענו לשם, אך כשהגענו התרשמתי שאין זה הכיוון שאני מחפש. היה זה בשעות הערב המאוחרות, החבר שהתלווה אלי, הציע שלכל הפחות אשאר ללון במקום עד הבוקר. אך אני לבשתי עוז ואמרתי

ויבדלחט"א רבי שמואל ויסמן שליט"א.

"ישנתי בחדר בו לן הגאון רבי חיים ברים זצ"ל שהיה מגיע כל שבוע לשהות בישיבה מיום ראשון עד חמישי. כל כך נעמה לי השהות במחיצתו, אבל האמת שכל בחור בישיבה היה עבורי דמות כדי ללמוד ממנו, ומכל מלמדי השכלתי. שאבתי מלא חופנים של סיפוק בהיותו יושב בישיבה.

כעבור כמה ימים נסעתי לתל אביב כדי להאריך את הדרכון. באחד הדוכנים לממכר ספרים, צד את עיני ספר מילון אידיש - עברי, קניתי את הספר, למדתי כל יום עשר מילים, עד שיכולתי להבין את השיעור שכאמור נאמר בשפת האידיש".

"כעבור מספר חודשים כבר הגיעו עוד בחורים מצרפת לישיבה, רבי יוסף וויזמן, ורבי שלמה אסאס".

אוכלים עם הידיים

"כנראה בשל שינויי האקלים והלחץ הפנימי לקיתי במעיים, היה לי קשה לעכל אוכל רגיל, לא היה לי קופת חולים המשגיח זצ"ל הלך אתי לרופא פרטי. אחר כך הרבנית שולמן עליה השלום דאגה לי כאמא לבן, היא הכינה לי כל יום ארוחת צהרים במיוחד שיתאים לרגישות שלי. זה היה בשר בלי שומן ולחם צנימים. הרופאים חשבו אולי זה אולקוס, אבל ברוך השם זה חלף עבר הלך לו".

"בליל הסדר סעדתי על שולחני של ראש הישיבה מרן רבי מרדכי שולמן זצ"ל, עם מרנן רה"י רבי עמרם זקס ורבי נתן שולמן זצ"ל. שנה אחת היה עמנו מרן רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. זכורני שפעם במהלך הסדר, הראש ישיבה רבי מרדכי זצ"ל רצה לזלזל בעיניי בתרבות הגויים, הוא שאל אותי אם אני יודע כיצד אוכלים בצרפת את העוף? השבתי בהיסוס אולי סכין.. לא, אמר לי הראש הישיבה זצ"ל 'הייתי בצרפת הם אוכלים עם הידיים'..."

"מרן ראש ישיבה רבי מרדכי זצ"ל היה שואל אותי כל שנה אם אני רוצה לקיים גם סדר שני של גלויות, דהיינו האם מנוי וגמור עמי לשוב לצרפת, אמרתי שכן, הנני חושב בסוף לימודי בישיבה לשוב לצרפת, נהגתי באמת שני סדרים".

"בשנה שהחלו לדבר ולהציע לי הצעות שידוכים, אמרתי לראש ישיבה זצ"ל שהנני עורך רק סדר אחד, הוא הושיט יד וברך 'מזל טוב'... כאומר 'אני מבין שאתה עומד להתארס'... אך אני הבהרתי שאמנם החילותי לשמוע שידוכים אבל עדיין אינני עומד לסגור שידוך, אם זאת גמרתי בדעתי להישאר בארץ".

מכתב מהבית - פעם בחודשיים

"הייתי מקבל מכתבים מהבית כל חודשיים, מעבר לזה לא היה כל קשר. לא היה טלפון, אנשים היום לא מבינים איך היה שייך לעשות את זה, נער לבדו הרחק מהבית ללא קשר רציף כלל. אבל זה היה ה'גולה' למקום תורה שלי".

"עד היום עומדת לנגד עיני תפילתם של מרן המשגיח רבי משה טיקוצ'נסקי זצ"ל ושל מרן רה"י רבי עמרם זקס זצ"ל בימים נוראים. רבי משה זצ"ל היה מתפלל מוסף ורבי עמרם היה מתפלל במעריב

ובשחרית. זה היה ממש כבן המתחטא לפני אביו וברגש עצום. התפילות עד היום מהדהדות באוזני ומשפיעות עלי עד היום".

"אני זוכר מאורע מעניין, למדתי בביתו של ראש הישיבה מרן רבי מרדכי שולמן זצ"ל. לפתע שמעתי 'מזל טוב'. שאלתי מה קרה? והראש ישיבה זצ"ל אמר לי שבתו התארסה עם בחור תלמיד חכם מליקווד שעוד ישמעו עליו רבות רבות... היה זה כמובן מרן רה"י רבי משה הלל הירש שליט"א. נבואתו של הראש ישיבה זצ"ל התקיימה".

איך הסתדרתם עם השיעורים?

הגר"י ברכץ: "אכן, בתחילה היה לי קשה עם הבנת השיעורים והשיחות, ביקשתי שיתרגמו לי, אחר כך, בעקבות לימוד האידיש, הצלחתי להבין. עד כדי כך שהראש ישיבה רבי מרדכי זצ"ל ביקש ממני שאכתוב ואתרגם את השיחות לצרפתית. הבאתי לו שני דפים מתורגמים.

אני זוכר את השיחה הראשונה שתרגמתי, הוא דיבר על מה שכתוב שחוזרים מעורכי המלחמה מי שלא יירא ד'. חז"ל אומרים שאפילו מי ששח בין תפילין של ראש לתפילין של יד חוזר מעורכי המלחמה. שאל הראש ישיבה זצ"ל מדוע שיחזור לביתו, שיעשה תשובה, ויהא ראוי לצאת למלחמה?"

"אינני זוכר מה הוא השיב", אומר הרב ברכץ, "אבל לימים חשבתי תירוץ על כך. נדמה לי שזה מה שהוא תירץ - שלחזור בתשובה איננו רק להרהר בתשובה, אלא הוא צריך לעקור מליבו את מה שהביא אותו לחטא, וזה לא היה שייך לעשות לאלתר..."

"רבי ברוך רוזנברג זצ"ל היה מוסר שיעור ביום ראשון, הגר"י אברמסקי שצ"ל ביום שלישי. הראש ישיבה הגר"מ שולמן זצ"ל ביום חמישי כשהיה בארץ. הגאון רבי עמרם זקס זצ"ל, הגאון רבי נתן שולמן זצ"ל והגאון רבי חיים ברים זצ"ל היו משמיעים 'חבורה'. צורת החבורה הייתה שהם היו שואלים שאלה והיו משתפים את כולם במשא ומתן, וכך היו בונים את התלמידים בלימוד והבנה".

מי שיתייאש, לא ישתה...

"חשתי בן בית בישיבה", ממשיך הרב ברכץ, 'הישיבה היא הבית שלך' היה מרן המשגיח רבי משה טיקוצ'נסקי זצ"ל אומר לי. הוא דאג לי לכל מחסור, בתחילה רזיתי מאד והוא היה משקני חלב כדי שאתחזק. קונה עמי חליפות. המשגיח זצ"ל הוביל אותי תחת החופה והרבנית את הכלה".

"הוא ערך באופן אישי את החוזה של הדירה שלנו, כל מי שראה את זה שאל מי זה העורך דין' המוכשר שכל כך היטיב לסדר את החוזה. הוא הגיע לבקר בביתי, הבחין שאין לנו מקרר או מכונת כביסה, מיד דאג לרכוש עבורנו".

"מה שראיתי אצל רבותי בישיבה, היו לנגד עיני כיום כשהנני עוסק עם בחורים מבני צרפת. זה מלווה אותי בכל דבר".

מה למשל?

"המסירות. לכל בחור ובחור - התשומת לב לכל אחד ואחד, לדעת מה חסר - בין בגשמיות, בין ברוחניות".

כשנחת, המנהל הודיע לו: עקב השלג הכבד - לא הייתה לנו כל אפשרות לבוא... הוא הזדעק: "אינך מבין איזה מאמצים עשיתי כדי להגיע לנמל התעופה להתפלל במניין, בסוף אתם לא מגיעים. מה יהיה?"

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א על מסירות הנפש לתפלה במניין, ששווה כל הון שבעולם

"וְנִקְדְּשֵׁתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כ"ד, ל"ב)

למרות או בגלל?

עברו שלוש שנים, והבן אדם הזה התעשר עושר אגדי. הוא סיפר שארבעים וחמש פעמים היה עליו לשנות, או לבטל, טיסות בשביל שיהיה לו מנין. היה עליו תמיד "להחזיק ראש" ולחשבן את השעות, באיזה מקום ובאיזו שעה הוא ימצא כדי לתפוס מניין.

עוד סיפר, ששלוש פעמים הוא עמד לטוס כדי לחתום על עסקאות גדולות, אך נאלץ לבטל את הטיסה בגלל המניין, והפסיד את העסקאות. בתחילה היה נראה לו, כך סיפר, שזה הפסד גדול, אך בסוף התברר לו שזה שקפץ על העסקה במקומו - נפל. התברר לו שמה שהוא שמר על המניין, ולא הלך לעשות את העסקה - זה מה שהציל אותו.

פעם אחת, סיפר, הוא טס במטוס בארצות הברית. מזג האוויר היה סוער במיוחד, ירד שלג כבד, וקור עז שרר ברחובות. המטוס היה אמור לנחות לפני השקיעה, ומה יהיה עם תפילת מנחה? במטוס היו רק שלושה יהודים. הוא יצר קשר עם מנהל אחת הישיבות שהוא תומך בה, וביקש: "תגיע, אתה עם עוד שמונה אברכים, לנמל התעופה. אני נוחת לפני השקיעה ורוצה להתפלל אתכם במניין. בתמורה לכך אני תורם לישיבה אלפיים דולר, ולכל אברך שמגיע מאה דולר". תפילת מנחה במניין - עולה לו ביוקר... מנהל הישיבה התחייב שבעז"ה הם יגיעו.

לפתע הוא שמע את הקברניט מכריז ברמקול: "עקב מזג האוויר

רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל היה אומר, שמה ששמר את היהודים במשך כל שנות הגלות הוא זה שהם התפללו במניין. כל מקום שהייתה בו קהילה של יהודים, היה להם בית כנסת, רב עמד בראשם והם התפללו יחד בבית הכנסת - שרד, ומקומות שבהם לא הייתה קהילה שהתאחדה למניין בבית כנסת - היהודים שם התבוללו.

והנה, הגם שישנה מחלוקת בין הרמב"ם לרמב"ן, אם תפילה היא מדאורייתא או מדרבנן, אך החיוב להתפלל במניין לכולי עלמא הוא רק מדרבנן. ומכאן למדנו מה רב ערכה של מצוה, אפילו אם היא רק מדרבנן. המצוה דרבנן להתפלל במניין, הצילה קהילות רבות מהתבוללות.

לפני מספר שנים היתה מפולת כלכלית בכל העולם. יהודי, גביר גדול, עמד לפני קריסה מוחלטת של כל עסקיו, שתביא אותו לפשיטת רגל מוחלטת. הוא נשא כפיו לשמים ואמר: "ריבוננו של עולם! מה אעשה? מאין יבוא עזרי?"

הוא ניגש לאחד מגדולי ישראל בארצות הברית ואמר לו: "ב"ה זכיתי עד עתה להיות תומך תורה. אני מבקש מהרב שייתן לי עצה, מה יציל אותי מקריסה כלכלית?"

"קבל על עצמך, יהיה מה שיהיה, להתפלל תמיד במניין", השיב לו הרב.

"זה פשוט בלתי אפשרי עבורי", אמר הגביר. "אני כל היום בטיסות, מסתובב בכל מדינות העולם. זה מאד מסובך עבורי לתפוס תמיד מניין. אני מוכן להשתדל, אבל לא לקבל על עצמי התחייבות..."

"אם רק תשתדל להתפלל במניין - גם הקב"ה רק ישתדל לעזור לך... אם תקבל על עצמך, ויהי מה - הקב"ה גם יקבל על עצמו לעזור לך, ויהי מה".

"אני מקבל על עצמי", החליט הגביר.

כבר בשבוע הראשון קרתה לו תקלה. היתה לו טיסה שהיה חייב להספיק אותה, ובשל כך לא יכול היה להתפלל במניין. הוא בא לרב וסיפר לו בשיברון לב על התקלה, והרב השיב לו: "אל תתייאש! אדרבה, אם כבר בשבוע הראשון יצר הרע נלחם בך - סימן שהקבלה שלך היא קבלה טובה".

היהודי התעודד וחזק בלבו את הקבלה: "אני מתפלל במניין ויהי מה! במסירות נפש אקפיד על שמירתה".

לאחר התפילה פנה אליו החזו"א ואמר לו אני רואה שהנך מחנך דגול, ולמעשה חניכת את בנך לשני דברים, חניכת אותו שאסור לדבר באמצע קדושה, וחניכת אותו שמותר לכעוס, השאלה את מה הוא ילמד יותר...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', על כוחו של חינוך יהודי 'פשוט'

”אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים... וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם” (ויקרא כ"א, א')

פרשת אמור פותחת באיסור טומאת כהנים. לכאורה המצוה הזו אינה נוגעת לכלל ישראל, שהרי רק חלק קטן מעם ישראל הם כהנים. אבל אין דבר בתורה שלא נוגע לכולנו, על כן הפתיחה של הפרשה היא: "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת עליהם", כפלה התורה בלשונה - "אמור ואמרת". רש"י מביא על כך את דברי הגמרא (יבמות קיד ע"א): "אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים", דהיינו, יש להזהיר את הגדולים שיזהירו את הקטנים. אנשי החינוך פותחים את דרשותיהם בנושאים חינוכיים על יסוד זה: "אמור ואמרת" - רק לאחר שתאמר אל עצמך, תוכל לומר לאחרים. ומדוע מצאה התורה לנכון להורות על כך דוקא כאן, באיסור טומאת מת לכהנים ובהתקדשות המיוחדת של כהנים הדיוטות וכהנים גדולים?

בצייוי על קרבן פסח, אומר הקב"ה למשה (שמות יב, ג): "דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֵדֹת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בָּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה יִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבִת שֶׂה לְבֵית", ולאחר מכן התורה מפרטת את פרטי המצוה ואת אופן עשייתה. ולאחר שהקב"ה סיים את דבריו, נאמר (שם פסוק כא): "ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם".

ותמוה, משה רבנו נצטוו לדבר "אל כל עדת ישראל", אך הוא קורא "לכל זקני ישראל". מה פשר הדבר?

אומר המגיד מדובנא זצ"ל: אם יש את רצונך לדעת מיהו נביא אמת ומיהו נביא שקר, הנה לך אות וסימן: למי הוא פונה תחילה. צא וראה, כאשר מלך מקים צבא, תחילה הוא ממנה את ראש הצבא, אחר כך את האלופים שיהיו תחת ראש הצבא, ולאחר מכן את המפקדים והקצינים הזוטרים יותר. לאחר שבנה את המערך של הפיקוד העליון ושל הקצונה, כעת הוא יכול להמשיך ולגייס את החיילים הפשוטים מקרב המון העם.

לעומת זאת, כשראשי קבוצת מורדים בונים את ה'צבא' שלהם, הם פונים תחילה לאספסוף, הזיבורית שבזיבורית של המון העם, ומפתים אותם להצטרף אליהם. אחרי שהמורדים ביססו את כח הלחימה שלהם, כעת הם יכולים לנסות ולספח אליהם גם את העילית של העם.

כשנביא אמת בא למסור את נבואת האמת שלו, הוא אינו צריך

לשווק את האמת שלו בטכסיסים ובתחבולות, כי האמת מכריזה על עצמה בגאון. לכן תחילה הוא פונה לראשי העם ובחיריו, ולאחר מכן פונה לשאר העם. לעומת זאת, כשנביא שקר בא לשווק את השקר שלו, הוא פונה תחילה להמונים הנבערים מדעת, ואחרי שמשך אחריו עדת מאמינים פתאים ובנה לעצמו בסיס כוח, רק אז הוא מעז לפנות גם לאנשים משכבות העילית של העם.

משה רבנו בא אל עם ישראל עם ציווי לא פשוט. כשפרעה אמר למשה (שם ח, כא) "זבחו לאלהיכם בארץ", אמר לו משה (פסוק כב): "הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלוננו". והנה כעת הקב"ה מצווה את משה להורות לעם ישראל לקחת את האלוהים של מצרים, לקשור אותו למיטה ולבדוק שאין לו מום ואחר כך לשחוט אותו. הרי יש בזה משום מרד כנגד העם המצרי וביזוי האלוהים שלהם.

אבל כיוון שזהו ציווי אלוקי, משה רבנו פונה אל זקני העם ומודיע להם על ציווי ה'. כשבאים עם האמת, אין מומה לחשוש ואין ממי לחשוש, כי האמת מכריזה על עצמה בגאון.

ההשפעה הגדולה ביותר - דוגמא אישית

כשאדם בא לחנך, אומרת לו התורה: "אמור ואמרת" - להזהיר גדולים על הקטנים. אתה רוצה להשפיע? קודם כל תהיה חדור באמת,

תאמין בה ותעשה את הדברים בצורה אמיתית. על ידי כך תצליח להשפיע על האחרים.

כשאתה מהווה דוגמא אישית, אתה לא צריך לדבר, הקטנים כבר יידעו ממילא. הם ינשמו את האמת הזו, יספגו אותה בנשמה שלהם, וזה יעבוד אצלם, בלי שתצטרך להיכנס לפרטים הקטנים.

כשהתורה מדברת על העניינים הנשגבים והנעלים, יכולים לטעון: כבר יש לנו מספיק מצוות, אין צורך להעמיס ולהכביד עלינו עם עניינים גבוהים של טומאת כהנים וקדושת כהונה. עם ישראל נקרא "ממלכת כהנים וגוי קדוש", אם כן מכולנו נדרשת מעלה של קדושה, הבחינה הזאת שייכת אצל כל ישראל.

אתה רוצה שגם הילדים שלך יהיו שייכים לעניינים הנעלים של קדושה, של הידור במצוות, של הכנעה לבורא עולם בחיי היום יום? אתה רוצה שכל העניינים החשובים הללו יחלחלו לנשמה של הילדים שלך? "להזהיר גדולים" - אתה תהיה גדול ותהווה דוגמא אישית, וזה מה שישפיע על הקטנים. דע לך כי זו הדרך היעילה ביותר להשפיע עליהם!

"חנוך לנער" - מדור לדור

כשישבת 'שבעה' על אבי מורי זצ"ל, היה זה זמן לחשבון נפש, אך היתה זו גם הזדמנות נדירה לקבל מבט חדש על השפעת החינוך העוברת ומונחלת מדור לדור.

באו בני המשפחה המבוגרים, שרידי הדור הקודם, וסיפרו על הנפטר סיפורים מכלי ראשון. במעמדים כאלה שומעים לראשונה סיפורים מזווית ראייה שונה, סיפורים של אנשים מדור קודם, עם המושגים והערכים של הדור ההוא.

אתה נשאב אחורה לתוך מנהרת זמן של עולם אחר, עולם ישן שהיה ואינו עוד. אתה שומע עדויות של אנשים שהכירו את המשפחה מלפני עשרות שנים, אנשים שהכירו את הסבא והסבתא. ואז אתה מסתכל במבט כללי על כל המשפחה הגדולה ואומר לעצמך (משלי כב, ו): "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה". זו לא חכמה לחנך ילד קטן על ידי שאתה מכתוב לו דברים והוא מהנהן בראשו. היום הוא פוחד ממך ומחר כבר לא... המבחן הוא כיצד מחלחלים הדברים לאורך זמן, מה קורה בטווח של עשרות שנים.

ופתאום אתה מקבל מבט אחר, פרספקטיבה אחרת, על המושג של 'שרשרת הדורות'. אתה מבין שחוליה קשורה בחוליה. אתה מבין שמה שאתה רואה אצל בני הדור הנוכחי בתוך המשפחה המורחבת, אלו יסודות שניטעו בדורות קודמים על ידי ההורים והסבים והסבתות הצדיקים שלנו, גם אלו שלא הכרנו אותם. אתה מסתכל על המבוגרים יותר ומבין את העניין של "גם כי יזקין לא יסור ממנה".

אפשר לכבס ביד...

סבתי הצדקנית מרת אסתר צוקר ע"ה היתה הולכת כל יום עם שתי אחיותיה להתפלל בבית הכנסת "הליגמן" בבני ברק בהנף החמה. הן לא היו צעירות ובית הכנסת היה מרוחק יותר, אבל היו שם שני כהנים, אז מתפללים דוקא שם. מושגים של נשים מהדור הקודם...

היא היתה מתרוצצת עם עגלה כדי לקנות ולעזור לכל מי שזקוק לעזרה. יום אחד היא הגיעה לבית הוריי עם עגלה מלאה בוילונות דהויים ומאובקים. מה קרה? היא שמה לב שבמשך תקופה ארוכה לא מכבסים את הוילונות בבית הכנסת. היא לא העירה לגבאים, אלא פשוט קמה ועשתה מעשה. הלכה והורידה את כל הוילונות והביאה אותם לאמי שתכבס אותם במכונת הכביסה בביתנו.

ומדוע הסבתא לא כיבסה אותם בעצמה? כי לאחר שהתאלמנה ראו אותה יום בהיר מורידה עם מריצה את מכונת הכביסה, לשאלת בני המשפחה מה מעשיה אמרה שהיא מעבירה את מכונת הכביסה שלה למשפחה של עולים חדשים, באומרה: "אני כבר לא צריכה לכבס במכונה, את הכביסה המעטה שלי אפשר לכבס ביד"..." אבל בשביל כמות גדולה של וילונות צריך מכונת כביסה, על כן ביקשה מאמי שתעשה לה חסד ותכבס את הוילונות.

כשהגיע הגבאי לבית הכנסת וראה שכל הוילונות הוסרו, התפלל: מי הגנב הטיפש שהולך וגונב וילונות ישנים... למחרת הוא ראה שכל הוילונות הוחזרו למקומם, צחים ונקיים...

מה שאפיין את סבתא היתה התכונה הזו - לעשות מה שצריך לעשות, בלי להביט ימינה ושמאלה. ואז חשבתי בלבי: הרי התכונה הזו בדיוק אפיינה גם את אבי ז"ל. הוא לא הסתכל ימינה ושמאלה ועשה את מה שצריך לעשות. הוא לא עשה כי משהו אמר לו לעשות, אלא משום שצריך לעשות. תכונה הזו הוטבעה בו מאביו ומאמו. הם לא הורו לו לנהוג כך. הוא פשוט ראה זאת בביתו, והדברים חלחלו בקרבו עד שהפכו לתכונה מתכונות נפשו.

ואת היסודות האלה ראינו בביתנו. אבא לא הדריך אותנו והורה לנו מה לעשות, אלא הוא עצמו היווה דוגמא אישית בכל אורחותיו. הבנים והנכדים ראו אדם שמרגע ששב הביתה מעמל יומו, התיישב ללמוד שעות על גבי שעות. אין מציאות שיאחר או יפסיד שיעור, אין שום 'היתר' לכך, גם לא שמחות משפחתיות. כל חייו נהג לקום שעה לפני התפילה כדי לבוא לתפילה בזמן.

נוף קסום במקום העבודה

מטבעו היה אבא אדם בעל מזג סוער. התנועות שלו היו זריזות ונמרצות. והנה, כשהתיישב ללמוד, היה נכנס לתוך מין שלווה מיוחדת, ישב ולמד תורה ברוגע שעות על גבי שעות. איך זה קרה? איך אדם סוער מטבעו יושב שעות רצופות על מקום אחד בשלווה שכזו?

בנוסף, במשך שעות הוא היה שומע ומקשיב באורך רוח לסיפוריהם המוזרים של כל מיני חלכאים ונדכאים שמצאו בו אוזן קשבת. מניין שאב את הסבלנות הזו שלא התאימה לאופיו הסוער? איך היה מסוגל לשמוע את סיפוריהם ודיבוריהם של אותם אנשים מסכנים? אומרים חז"ל (ביצה כה ע"ב): "מפני מה ניתנה תורה לישראל? מפני שהן עזין", פירש רש"י: "ונתנה להם תורה שיעסקו בה, והיא מתשת כחם ומכנעת לבם". אדם שמתרגל לשבת וללמוד, זה הופך להיות אצלו כטבע שני. הוא מסלק מעליו את רוחו הסוערת ויושב על מקומו בנחת והוגה בתורה בשלוות נפש.

יעשה בנו לשיגדל. בנו של השני עושה מה שאבא שלו עושה, אבי עשה הכל חוץ מלהתפלל, הבן עושה כמוהו, כשהיה לו בן בבית הכנסת - הוא יצחק עליו שיתפלל. ומעט יותר קיצוני, בבית המדרש בביתו של מרן החזו"א, התפלל בן אדם שבנו עמד מאחוריו ופטפט, גם כשהגיע קדושה המשיך לפטפט, ואביו כתגובה הסתובב וסטר על לחיו, תוך כדי שגוער בו על דיבורו באמצע התפילה...

לאחר התפילה פנה אליו החזו"א ואמר לו אני רואה שהנך מחנך דגול, ולמעשה חניכת את בנך לשני דברים, חניכת אותו שאסור לדבר באמצע קדושה, וחניכת אותו שמוותר לכעוס, השאלה את מה הוא ילמד יותר, היות וחזו"ל אמרו ש'גדול שימושה יותר מלימודה', נוכל לומר כך: זה שאסור לדבר בקדושה לימדת אותו... זה שמותר לכעוס הוא הרגיש על בשרו! מסתבר שאת זה הוא יפנים טוב יותר!!!...

שח מו"ר הגאון רבי פינחס שרייבר זצ"ל לאברך מבני הקהילה, שזכה במשך חיו להתאבק באבק רגליהם של גדולי ומצוקי ארץ, אם זה בשנים לפני שנעשה בר מצוה אצל מרן הבריסקר רב, לאחר מכן שנים אצל מרן החזו"א, מרן הרב מפוניבז', מרן הסטייפלער שהתגורר קרוב לשנה בביתו, רבינו מרן הגראמ"מ שך שהיה קרוב אליו מבחרותו ועד פטירתו, ועוד מגדולי ירושלים עמם היה משתעשע בלימוד בתקופות הארוכות אחרי נשואיו שהיה יושב ב'אחזה' ומתחכך עם אותם גדולי מצוקי ארץ, ראה בעיניו מהי התמדה עד כלות הנפש ושמחת התורה של החזו"א, חש על בשרו את יראת האלוקים הנוראה של הגרי"ז וברור שכל זה השפיע עליו רבות מאוד בקניית ערכי החיים, מה חשוב באמת לחיים ומה טפל שבטפלים.

"אבל דע לך", אמר רבינו, "הדבר שהכי השפיע עלי בחיי ומלווה אותי בכל צעדי עד היום הזה הוא כשהייתי ילד פחות מגיל שמונה - לפני מלחמת העולם והייתי שוכב במיטה בליל שבת, ואבי זצ"ל היה יושב ולומד חומש עם אור החיים הק' במנגינה ערבה, אני עשיתי עצמי כנרדם אבל באמת שכבתי והקשבתי, "התענוג של אותן שעות חקוקות לי בעצמותי עד היום הזה, יותר מכל מה שראיתי וספגתי והושפעתי אצל גדולי ישראל...!".

הוא הבהיר את תמצית הדברים, מכל מפגש עם גדו"י אדירי התורה ומנהיגי הדור, חומש ואור החיים של אבא הושרשו אצלי הרבה יותר. אנחנו שומעים משפט כזה והוא נשמע תמוה מאוד, האם לימוד חומש עם אור החיים הק' של אבא פשוט יכול להשפיע יותר מחרדת אלוקים שהיה אצל רבינו הגרי"ז? ורבינו בכל חייו כמעט לא סיפר סיפורים, ואם היה מספר היה זה בדקדוק רב, ואם כך העיד על עצמו, זו האמת לאמיתה.

ומה הפשט? זה היה אורח החיים של אז, הפשטות היהודית שנבטה מכל פינה, הבית היה במרכז, ומרכז הבית היה 'אידשקייט' ושם בבית היה מרכז ההשפעה על כל הלך החיים, וכשם התורה משלה בכיפה, לא עשו הנחות, חייבים לצאת תלמיד חכם ואם לאו למה לי חיים, ממילא שזה מה שננסך בגופו, בעצמותיו, בנשמתו.

אדם שחי בעולם של אמת, הנהגותיו משפיעות על בניו ונכדיו יותר מכל ציווי חינוכי. וכיצד חי אדם בעולם של אמת? אבי זצ"ל צייר במקום העבודה שלו ציור של מצבת קבר שנכתב בה: "פה נטמן נתן בן רבי יחיאל מאיר צוקר". שלושים שנה הוא עבד עם 'הנוף הקסום' הזה מול עיניו. הוא, כמובן, לא סיפר לנו על כך, עד שהדבר נודע לנו מפי אחד מחבריו לעבודה.

הוא חי את היסוד הזה, שהעולם הזה הוא זמני ויש להתכונן כל העת לעולם הנצח, ואת היסוד הזה הוא החדיר בתוך הבית פנימה. וכיצד הוא עשה זאת? לא על ידי דיבורים גבוהים, אלא על ידי מעשים פשוטים והנהגות יומיומיות.

ישיבת בית נתן

היו מספר נכדים שלא כל כך הסתדרו בתקופת לימודם בישיבה, לשהות בביתם לא היה נעים אבל לאבי מורי - הסבא לא היתה שום בעיה, ובכלל לא היתה אצלו מושג של 'מה יאמרו'. כבן לאבא שינק את כל יסודות חינוכו בנובהרדוק היה חוזר על אמרתו של הסבא מנובהרדוק: "אני עושה שלושה 'פייגים' (ביטוי אידישאי מקביל ל'שם פס'): אחד לתלמידים, אחד למשפחה ואחד לעולם כולו" - ולכן הציע מיד שהבחור יעבור לגור בביתו. מיד ניתן שם לבית "ישיבת בית נתן", הוא לא העיר לאותם נכדים, הוא לא נדנד, אם רצו ללמוד אתו מה טוב, והיה עושה זאת בשיא הסבלנות, ואם לא, לא.

חלק מאותם נכדים לאחר נישואיהם הפכו למרביצי תורה! הם לא קבלו הערות, לא פקודות, חדר להם לעומק הנפש אותה בוש, שסבא שמסווג כ'בעל הבית פשוט' יושב שעות על גבי שעות ולומד, סבא שעובד שמונה שעות ביום מצליח לסיים שתיים עשרה פעמים ש"ס בבלי, כשכל דף היה חוזר עליו ארבע פעמים, וזה חוץ מירושלמי, שו"ע, רמב"ם, רמב"ן על התורה, זוהר וכל ספרי המוסר ועוד ועוד. זה גרם להם בוש עצמית, ודחף עמוק ללמוד וללמד. הנהגות אמתיות חודרות ומחלחלות אצל כל מי שרואה אותן, בלי צורך לדבר. האמת מכריזה על עצמה בגאון!

תענוג שנחקק בעצמות!

שמעתי ממרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, השי"ת ישלח דברו וירפאהו: ניתן לראות שני יהודים מגיעים לבית הכנסת עם בניהם, האחד מתעטף בטליתו עד אחרי העיניים ומתפלל בקול נעים מילה במילה, לא בדיוק מסתכל איך בנו מתפלל, ילד זה יותר משחק וחולם, ולידו יושב יהודי שני הוא עסוק רוב התפילה בלהראות לבנו איפה אוזניים ולהצביע לו על פיו, כאומר נו, תתפלל... השנים עוברות וראה זה פלא דווקא בנו של הראשון מתפלל בדביקות בדיוק כמו אביו, והשני צריך תיקון גדול לתפילתו.

יש מי שלא יבין איך זה יתכן, אבל היא הנותנת, כל אחד עשה בדיוק מה שראה והפנים מאביו... הראשון ראה אבא שמגיע לתפילה ושוכח מהכל, אולי אפילו מחינוך בנו, הוא עכשיו מתייחד עם קונו, מתרפק על פסוקי דזמרה, שמח לדבר עם הקב"ה ואת זה בדיוק

"מה אומר ומה אדבר", מספר נהג המונית לנוסע המזדמן, "עד עכשיו אני לא יודע מה קרה לי שהסכמתי לנסוע למירון בחצי המחיר, ואפילו הצעתי אותו בעצמי... אבל שמע את המשך הסיפור, כי זה עוד לא הכל..."

כשאדם פחות שבפחותים שמימי לא הניח תפילין,
נקלע 'בטעות' להילולת הרשב"י במירון בעיצומו של ל"ג בעומר

הרב אליהו שור

הרה"ק רבי אברהם מקאליסק ז"ע"א, בעל ה'בת עין' אומר שנתאמת אצלו שהשמחה במירון ביום ל"ג בעומר היא למעלה מדרך הטבע. ובאמת הרבה טעמים לה לשמחה זו. שהרי כולי עלמא - כולל אלו שאינם עולים למירון - מודים שהשמחה ביום ל"ג בעומר תופסת מקום משמעותי, עד שהותר להרבות בכלי שיר וזמר ומצלתיים, על אף שהוא באמצע ימי ספירת העומר.

בפשטות עצם השמחה ביום זה כפי שמופיע בפוסקים היא משום שבאותו יום הפסיקו תלמידי רבי עקיבא למות. החתם סופר מבאר שטעם השמחה הוא משום שבאותו יום החל לירד לאבותינו 'מן' מהשמים.

אולם הטעם שדיברו בו רבות מאורי החסידות ותופסי פנימיות התורה הוא משום שביום זה נסתלק התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ובאותו היום נפתחו מעיינות חכמה רבים בפנימיות צוף התורה, מעיינות, שבהרבה מהם אין לנו אפילו נגיעה קלה שבקלים. והיו צדיקי הדורות מעוררים תמיד על השמחה ביום זה, לידע ולהודיע שמלבד התפילה ביום זה, ובפרט באתרא קדישא דמר במרומי הרי הגליל, מסגולות היום היותר גבוהות הם ההשתתפות בשמחה הגדולה של התנא האלוקי.

ומשום כך 'במירון' - שם רבי שמעון' גאתה השמחה ביותר, בחצר המערה הגיעה לשיא, ובשנים האחרונות התפשטה לכל מרחבי מירון, עד שכבר הגיעה למרגלות ההר, למתחם פ"ט (89) המחודש, והיו חסידים ואנשי מעשה מרבים בשמחה עד למאוד!

שמחה רבת אנפין

הרבה פנים לה לשמחה זו. יש מן הרוקדים שבשעת רקידתם יודעים הם למה הם רוקדים, יד ורגל להם בפנימיות התורה ובסתרי הזוהר, ומשום כך שמחתם גואה ביום זה. יש מן הרוקדים שאכן אין להם עסק בנסתרות, אם מפאת גילם, אם מפאת מצבם, אך יודעים הם מפי ספרים וסופרים שבים זה הגיע אור גדול לעולם, אף שאין הם יודעים מהו, ומשום כך הם שמחים ביותר. ויש מן הרוקדים שהם שמחים - אך ורק משום שמחתו של הרשב"י, בלא שום חשבונות ובלא שום טעמים, אך משום השתתפות בשמחת התנא ותו לא! וכמו שכבר חקק הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין ז"ע באמרותיו, ומשם נפוצה אמרה זו לכל העולם, כדברים אלו: "מה הקב"ה -

השי"ת לכול, אף רשב"י רשב"י לכל, אפילו לפחותים", כך הוא גם בשמחתו, כולם משתתפים ושמחים בשמחת התנא, ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים!

ובזאת נספר מעשה נפלא המתפרסם כאן לראשונה, וממנו נראה ונוכח שבדור האחרון נמתחה אמרה זו של ה'בית אהרן' מקארלין ז"ע עד לקצה הגבול האפשרי, כשאפשר לחזות עין בעין היאך רבי שמעון לכול, אפילו לפחותים - ובשמחתו דווקא!

שכן כך היה מעשה, כפי שקיבלנוהו ממקור מהימן ביותר: היה זה לפני יותר מעשור, ימים שבהם מירון עוד היתה פתוחה יותר (לפני האסון בתשפ"א, לפני ימי הקורונה בתש"פ). מתהלך לו יהודי ברחובות 'גאולה' בירושלים למחרתו של יום ל"ג בעומר, ומשום שהוצרך להגיע למרחקים עצר מונית מזדמנת. כדרכם של דברים התגלגל שיח בין נהג המונית לנוסע, ומהכא להתם מטיל לו נהג המונית - שכיפה לא עטרה את ראשו וציציות לא בצבצו מבין בגדיו - פצצה, באומרו לנוסע כדברים האלו: "דע לך יהודי יקר, היום בבוקר היתה הפעם הראשונה שהנחתי תפילין בחיי! היום הראשון בו זכיתי להתעטר בטוטפות!"

היהודי לא ידע את נפשו. הנהג נראה רחוק מן ה' ביותר אף עתה. והנה חווה כאן חוויה היסטורית. מיד עלתה על דל שפתיו השאלה המובנת: 'מה זה מה זה ועל מה זה? מה גרם לך להניח תפילין דווקא היום?'

עכשיו אני לא יודע מה קרה לי שהסכמתי לנסוע למירון בחצי המחר, ואפילו הצעתי אותו בעצמי... אבל שמע את המשך הסיפור, כי זה עוד לא הכל..."

"כשהגענו למירון, שחררתי את היהודי הנוסע לדרכו, והוא נבלע בין המון האנשים. מאחר שכשבר הייתי שם. אמרתי לעצמי, 'אם הגעתי עד לכאן, בוא נציץ מעט, נראה פעם אחת ולתמיד מה זה המירון הזה שכל החרדים נוסעים אליו בכזאת אדיקות מדי שנה בשנה..."

"אל תשאל אותי איך, אבל תוך זמן לא רב מצאתי את עצמי נדחק עם ההמונים במעלה ההר, נכנסתי אל ציון הרשב" שם בתוך המערה, נדחף ונדחס בין אלפי אנשים, ועוד לפני שהבנתי מה קורה איתי, מצאתי את עצמי בחצר, שם היתה מוזיקה תוססת וקצבית, אמרו לי שקוראים לזה 'ניגוני מירון'..."

"אין לי מושג למה, אבל פתאום מצאתי את עצמי רוקד שם במעגל עם כל החסידים. לא ידעתי מה קורה, פתאום נכנסה בי כזאת שמחה אדירה שלא חוויתי אף פעם קודם לכן. לא בדקתי מי רוקד לימיני, לא הסתכלתי מי מפזז לשמאלי, פשוט עצמתי עיניים והתחלתי לרחף משמחה. לא ידעתי אפילו איך זה קורה. אך זה קרה. והשמחה הטוהרה כל כך, העיפה אותי לגובה בלתי נתפס, באותו רגע ידעתי שזהו, מעכשיו אני מתקרב לקדוש ברוך הוא! קיבלתי על עצמי בו במקום להניח תפילין מהיום והלאה בלי לפספס אף יום!"

"היום התחלתי לקיים את ההבטחה שלי. היום הנחתי תפילין בפעם הראשונה, ומכאן ולהבא אני אמשיך להניח כל ימי חיי!"

נורא למתבונן - עד כמה מסוגלת היא שמחתו של הרשב"י! ומידת הרחמים זועקת בראש כל חוצות: אם ליהודי רחוק כזה השפיעה השמחה למרחקים, מה קורה ליהודי, אשר ב"ה מסובב הוא בתורה ומצוות כל השנה, אם המעט אם רב, והוא בא לשמוח בשמחת הרשב"י ביום נשגב זה - הלא ההשפעות הם למעלה מראש ברוחניות ובגשמיות!

אשרינו מה טוב חלקינו בהילולא דבר יוחאי!

החל הנהג לגולל לו את שעבר עליו אך ביום אתמול. וכך מספר לו הנהג: "אתמול היה הרי יום ל"ג בעומר, בשעות אחה"צ נסעתי בחצוצות ירושלים, ופתע עוצר אותי יהודי חרדי, בבקשו אם אוכל להסיעו אל קבר שמעון הצדיק אשר בירושלים. נעניתי לו בחיוב. אך מן השמים, וללא שאני קולט למה אני עושה זאת, פניתי אל היהודי בשאלה כללית. בהקדימי דברים, שאכן רחוק אני מעולם המצוות. אך משום שאני גר בירושלים יודע אני ומכיר ביהודים חרדים ואורחותיהם הכלליות, כך יודע אני שביום ל"ג בעומר נוסעים הרבה מירונה אל רבי שמעון".

"לכן" - מספר היהודי. "שאלתי את הנוסע הזה למה הוא מסתפק בנסיעה אל קבר שמעון הצדיק, ואינו נוסע למירון, ככל העולים מירונה. היהודי החל להתחמק ממני. היה זה כבר בשעות הצהריים של יום ל"ג בעומר. לא היה לו חשק לנסוע עד מירון. לכן הפטיר לעברי: הבה ניסע בראש ובראשונה אל קבר שמעון הצדיק. הרי כבר אמרו זקני ירושלים רבות בשנים ש"שמעון שמעון לגזירה שוה נאמר", ואחרי זה נראה מה יהיה כדת היום!"

מבחינתו של נהג המונית התחיל כל העניין להפוך למשעשע. ומה מגלה היהודי בעת פוסעו החוצה ממתחם קבר שמעון הצדיק בירושלים: שהנהג המונית מחכה לו עדיין שם - להסיעו למירון. 'כנראה המחר הגבוה של הנסיעה, הרי בנסיעה ארוכה עסקינן, קורץ לו לנהג זה, ולכן מבקש הוא להסיעני למירון' - חשב בינו ובין עצמו. הוא פונה אל הנהג, בהבהירו שהנסיעה למירון כמובן צפוייה להיות יקרה במיוחד, ואין תחת ידו סכום זה!

להפתעתו הרבה, אומר לו הנהג: "אינני יודע למה, איני יודע איזה רוח משונה נחה עלי, אבל אני מצדי מסיע אותך למירון בחצי מחיר מהמקובל! חצי מחיר אתה תשלם, ואת החצי השני אספוג מכיסי! הולך???"

כראות היהודי עד כמה גלגל לו השי"ת נסיעה למירון בעיצומו של יום - ועוד בחצי מחיר. סבר וקיבל. עלה אל המכונית והחל להפליג צפונה.

וכך נסעו להם שניהם מירונה.

"מה אומר ומה אדבר", מספר נהג המונית לנסע המזדמן, "עד

המשך מעמוד 6 | רבי גואל אלקריף שליט"א

כשנחת, חיפש את הבחורים - אין אף אחד... המנהל הודיע לו: עקב השלג הכבד - לא הייתה לנו כל אפשרות לבוא... הוא הזדעק: "אינך מבין איזה מאמצים עשיתי כדי להגיע לנמל התעופה להתפלל במניין, בסוף אתם לא מגיעים. מה יהיה?"

כעבור דקות ספורות הוא רואה עוד מטוס שנחת. היו אלו שני המטוסים היחידים שנחתו. מהמטוס השני יצאה קבוצה שלמה של חסידים, שהכריזו: "מנחה! מנחה..." וב"ה הצטרף איתם למניין.

(נאה דורש' - באדיבות הרב יעקב ישראל פוזן שליט"א)

הסוער אין נחיתות באותה מדינה. נאלץ לנחות במדינה אחרת. שוד ושבר! שם אין בכלל יהודים. "ריבוננו של עולם! במשך שנתיים אני מבטל טיסות כדי להתפלל במניין. גם עכשיו ניסיתי לארגן מניין וב"ה הצלחתי. אך מה לעשות ששינו את מקום הנחיתה? תעזור לי להתפלל מנחה במניין.

הוא ישב וקרא תהילים, וכעבור חצי שעה הוא שומע את הקברניט מכריז: "זה עתה אישרו לנחות במדינה המתוכננת". הוא אמר: נס שלא הודעתי למנהל הישיבה לבטל את המניין...

הוא חשב להתגונן ולהסביר את עמדתו, אולם רבי שלמה זלמן פנה אליו ואמר, "ברור שיש לך טעמים נכונים, אבל יש מקרים נדירים בהם צריך לקחת את הראש, להניח אותו בצד ולהשתמש בלב בלבד..."

משנתם של גדולי ישראל בדרכי חינוך הילדים,

ואימתי צריכים ההורים להשקיע ביתר שאת בחינוכם של בניהם הקטנים

הרב יאיר ארלנגר

"אמור... ואמרת אליהם" (כא, א).

וברש"י: "להזהיר גדולים על הקטנים".

רבן של ישראל הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל, פרש את כפל האמירות בפסוק כי אמירה ראשונה נועדה לגדולים לחנך הקטנים לקיום המצוות, והאמירה השנייה - לחבב עליהם את המצוות.

ומעשה מופלא סיפר יהודי ששהה בגטו קראקא יחד עם הרה"ק רבי שם קלינגברג, האדמו"ר מזאלושיץ הי"ד, וסיפר כי הוא אמר בשם מקובלים שהעירו על כך שבתפילת 'שמונה עשרה' בה תקנו חז"ל בקשות על כל דבר מצרכי החיים, ואילו על ילדים אין מבקשים כלל שילכו בדרך הרצויה.

וביאר כי טעם הדבר הוא שכאשר מבקשים 'ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו', אז מתפללים אנו על צאצאינו שילכו בדרך הישר, והנה ראשי תיבות של 'ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו' הוא 'ואמרת', כמרומו ב'אמור' 'ואמרת' להזהיר גדולים על הקטנים, שילכו בדרך הישר והרצוי.

ואז, במקרה שכזה, יש חיוב של 'להזהיר הגדולים על הקטנים'. אם האב רואה שהסביבה 'מצננת', את החינוך של הבית, עליו להזהיר הגדולים על הקטנים, כדי שלא יצטנן אצל הילד, הנושא החינוכי אותו מנחיל האב.

והנה אצל כהנים, הם נמצאים ביחד עם ישראלים, ביחד עם לויים, הילדים כולם לומדים ביחד, רק הכהן מנוע מלעשות דברים ששאר הילדים יכולים, כגון להיטמא למת וכדומה, והוא עלול לבוא בטרוניה, מדוע הוא שונה מכל חבריו, כאן מחויב הכהן להזהיר את בנו, ללמדו שהוא נעלה יותר, הוא מרומם יותר מכולם, שכן מעלתו היא בהיותו כהן.

מעשה המלמד על הדרך הנכונה לחנך, סופר על מרנא הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, שלפניו באה שאלה של בחור של"ע חלה במחלה קשה ועבר טיפולים קשים, כאשר התברר לפני זמן אלול, שהוא יוכל להתחיל את ה'זמן' בישיבה, אך רק 'סדר' אחד ביום.

ואולם ראש הישיבה שאלה התקבל הבחור לא הסכים לקבלו בשום אופן, באומרו כי עם כל הכאב, הוא לא יכול להתעלם מהקשיים שהבחור יגרום לבחורים האחרים בישיבה. לבקשת מרן הגרש"ז הגיב ראש הישיבה "איני יכול לסרב אך אם כן אני מתפטר מתפקידי ועוזב את הישיבה..."

רבי שלמה זלמן, ביקש להיפגש עימו, ולימים סיפר ראש הישיבה כי הוא חשב להתגונן ולהסביר את עמדתו, אולם רבי שלמה זלמן פנה אליו ואמר, "ברור שיש לך טעמים נכונים, אבל אני מבקש שתשמע

יסוד במהות החינוך הנלמד מפרשה זו, כתב מקשה המחבר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל בספרו 'אזנים לתורה', שהרי גם בפרשת שרצים, נאמר להזהיר הגדולים על הקטנים, שהרי שם אמרת התורה (ויקרא יא, מג): "לא תאכלום" - להזהיר גדולים על הקטנים, לא כתוב 'אמור' ו'אמרת'.

זאת ועוד, גם בפרשה בה אוסרת התורה לאכול דם - (ויקרא יז, יב): "כָּל נֶפֶשׁ מִמֶּנּוּ לֹא תֹאכַל דָּם..." אומרים חז"ל - להזהיר גדולים על הקטנים, וגם שם לא מופיע 'אמור' ו'אמרת'.

ומבאר, כי ישנם שני מישורים המהווים את יסודות החינוך, האחד, הוריו ומחנכיו, כשההורים של הילד לא נמצאים אתו הרי שהמחנכים שלו, נמצאים אתו בלימודיו.

ואולם גם הסביבה מחנכת, לעיתים מדובר בסביבה תומכת, האבא מחנך בדרך מסוימת, והסביבה נותנת לו את היכולת לחנך בדרך שלו, וכשהאבא מדבר על מושגי החינוך שלו, הילד מבין מהסביבה מה הם.

ואולם יש מקרים בהם הסביבה רחוקה מהחינוך אותו נותן האב,

מלוכלכות? השיב לה בנה: אני לא ראיתי, אבל אמא שלך בוודאי ראתה...

מה היה סוד הצלחתו של גדול העילויים של סלבודקה, מרן הגר"א קוטלר זצ"ל?

הוא עצמו סיפר פעם כדברים האלה: אביו היה סוחר עורות ידוע בליטא, ובתקופה מסוימת, כשהמצב בענף זה היה בכי רע, סבלו בני הבית מחרפת רעב נוראה. בבית כמעט ולא היה מה לאכול. לאביו של רבי אהרן קוטלר היתה קביעות ללמוד שעותיים רצופות מידי בוקר לאחר התפילה. קביעות זו לא ביטל מימיו.

ויהי היום, והנה מגיע סוחר עשיר ומביע את רצונו לרכוש כמוות רבה של עורות. אביו של רבי אהרן היה באותה עת בקביעות הלימוד שלו. ניגשה אימו לדלת החדר שבו ישב ודפקה בחזקה פעם פעמיים ושלוש, וכשהאבא שאל מתוך החדר מה אירע, השיבה שסוחר גדול ממתיין לעיסקה רצינית וכדאי שייצא לגמור את הענינים.

מבעד לדלת נשמע קולו של האבא: "לכו ואימרו לו, שאם הוא מעוניין להמתין עד שאגמור את הקביעות שלי, מה טוב; אם לא - שילך לדרכו לשלום. אם נגזר עלי שאמכור את הסחורה אמכרנה גם בלעדיו, הרי מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה".

ולא יצא מהחדר.

סיפר רבי אהרן: "ההשראה שהעניק אבא לכל הילדים במסירותו זו היתה עצומה. הוא עורר בנו את האמונה הפשוטה שכשלוומדים תורה לא מפסידים, לעולם. ממנו רכשתי גם אני את מסירות הנפש לתורה".

על משמעות הדוגמא האישית, מסופר בשם מרן בעל הבן איש חי זיע"א: מעשה בילד אחד שחזר מהתלמוד תורה לביתו, ואימו הגישה לו לחם לאכול ובקשה ממנו שיטול ידיו ויברך כדין, אך הוא סירב ואכל ללא נטילת ידיים, חרף הפצרותיה של אימו.

אמרה לו אמו שכשיבוא אביו היא תספר לו מה שעשה. אותו האב בעצמו לא הקפיד כל כך על נטילת ידיים ועל ברכה, כך שלא היווה דוגמה אישית במעשיו לבנו. כשהגיע האב, סיפרה לו אשתו את הדברים.

האב כעס על בנו וביקש להענישו, והביא מקל להכותו, הוא החזיק את ידו של בנו בתוך ידו שלו, ובידו השניה הרים את המקל להכותו, אך הבן שפחד מהמכה סילק מיד את ידו אחורנית, והאב קיבל את המכה, ונתמלא כעס על חוצפתו של בנו.

אמר לו הבן הפיקח: ראה נא אבא, מדוע אתה צועק? המקל צודק !!! הרי חרצת את משפטך בעצמך, שכן קבעת שמי שלא נוטל את ידיו לפני האוכל ראוי לקבל מכה במקל, והרי אתה עצמך לא נוטל ידך לפני הסעודה, ולכן קיבלת את העונש המגיע לך על פי דבריך שלך....

אותי בלי קשר לטיעונים הנכונים שלך, ראה" המשיך מרן זצוק"ל, "כדי שנוכל לחנך, נתן לנו הקב"ה שני כוחות, מח ולב, כשהתפקיד הוא לאזן ביניהם ולהשתמש בשניהם לפי הצורך, ואולם יש מקרים נדירים בהם צריך לקחת את הראש, ו"לעקור" אותו, להניח אותו בצד ולהשתמש בלב בלבד, אני פוסק לך שכאן זה המקרה!

ראש הישיבה קיבל את הדברים, ומצא פתרון לבעיה, וסיפר כי אף שהסתדר לבסוף, הוא למד לקח חשוב, איך לחנך, מצד אחד שילוב של מוח ולב, והכרה במקרים בהם לא משתמשים ב'ותגיד לבני ישראל' - בלשון קשה, אלא רק ובעיקר באמירה - בלשון רכה.

בלשון זה של "להזהיר גדולים על הקטנים, מטו משמיה דרבינו הגר"א, (ויש מעין זה ברבים מהמפרשים), שדייקו בלשון רש"י מזה שכתב "להזהיר גדולים על הקטנים", ולא כתב "להזהיר גדולים את הקטנים", משמע שהתכוון שהגדולים משפיעים על הקטנים, וביאור המילה "להזהיר" אינו מלשון "אזהרה" אלא מלשון "זוהר", כמו "מזהירים כזוהר הרקיע", הביאור הוא, שהגדולים צריכים לשדר בהתנהגותם "זוהר" ו"אור" ולהוות דוגמא אישית שילמדו הילדים ממעשיהם, ויגדלו על אדני התורה והיראה.

וכך מובא בביאור הפסוק "ושננתם לבניך ודברתם בם" (דברים ו, ז), לכאורה היה צריך להיות כתוב: "ושננתם לבניך ודיברו בם", שהרי על הבנים הכתוב מדבר?

אלא שאם אתה רוצה שבניך ילמדו תורה ויקיימו מצוות, בראש ובראשונה אתה צריך בעצמך לעשות זאת, ולהיות להם לדוגמא.

ומעשה היה כשאל האדמו"ר הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זיע"א בא פעם יהודי לבקש ברכה שבנו ילמד היטב. ענה לו האדמו"ר: אם אתה בא לבקש ברכה שבנך ילמד, זו סגולה נפלאה שגם הוא יבוא לבקש ברכה שבנו ילמד היטב... אם אתה רוצה שאכן הוא ילמד - תתחיל אתה בעצמך ללמוד!

מסופר על ה'חפץ חיים' זצ"ל, שפעם בא אליו אדם אחד שהיה לו בן בגיל חודש, ואמר ל'חפץ חיים': "בני עתה בגיל חודש, וברצוני לשאול מאימתי עלי להתחיל לחנך אותו?". השיב לו ה'חפץ חיים': "לפני עשרים שנה".

התפלא הלה לתשובה מוזרה זו, וביקש מה'חפץ חיים' שיסביר לו את דבריו. אמר לו ה'חפץ חיים': "כוונתי היתה לומר לך, שעל האב מוטלת החובה קודם כל לחנך את עצמו, ואחר כך יוכל בנקל לחנך את בנו, ולכן אמרתי לך שהחינוך היה צריך להתחיל לפני עשרים שנה..."

בדומה לזה, מסופר על הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, שכאשר היה ילד קטן כבן שלש, ראתה פעם אמו את ידיו מלוכלכות. אמרה לו אמו: חיימקה! מדוע לכלכת את ידיך, וכי ראית אי פעם את ידי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדדים פלוס' ברחבי הארץ

ההורים החווירו, "מה?? את התקשרת למספר הזה?!", אמרה הילדה "כן!", אמרו לה "את יודעת מי הוא האיש שהתקשרת אליו?", אמרה הילדה "לא, הוא לא אמר לי מי הוא, הוא רק סיפר לי סיפור"

מדוע אמר רבי שלום שבדרון לבחור צעיר שהוא 'בבחינת בהמה', וכיצד בירך ה'לב שמחה' יהודי שביקש ברכה להיפקד בילדים?

הרב בנימין בירנצוויג

"נעשה אדם נאמר בעבורך!!!"

כולם רוקדים מפזזים קופצים בכל הכוח בהתלהבות דקדושה, ושרים את הפזמון הנצחי הנשגב והקדוש 'בר יוחאי נמשחך אשריך'! שרים רוקדים ומפזזים, אבל לא בטוח שתמיד אנחנו שמים לב למילים!!! כי אם היינו שמים לב, היינו קופצים על עומדנו בתמיהה רבתית...

'בר יוחאי, ולשדה תפוחים... נעשה אדם נאמר בעבורך'. מבהיל על הרעיון, נעשה אדם נאמר בעבורך!!! עד כדי כך, מה שאמר הקב"ה לפני בריאת אדם הראשון 'נעשה אדם' - זה נאמר בעבור התנא הקדוש רבי שמעון?

אברהם יצחק ויעקב! שנים עשר שבטי קה! משה רבנו אהרון, כל הנביאים! אנשי כנסת הגדולה! כולם לא היו ראויים להתעטר בתואר נשגב זה 'נעשה אדם נאמר בעבורך' עד שבא רבי שמעון בר יוחאי??? מה הפשט בזה? את הפזמון הזה חיבר רבי שמעון לביא אחד מגדולי המקובלים בכל הדורות, ודבריו ודאי צריכים להילמד בכוחו של רבי שמעון!

באמת מסופר כמדומני על הרבי ה'לב שמחה' מגור, שהיה פעם במירון ולא שהיה שייך להתקרב בגלל הדחיפות, אבל יהודי אחד ששנים רבות לא זכה לילדים החליט שהוא בכל הכח מגיע לרבה ומבקש ברכה במקום קדוש זה במירון, והוא דחף ודחף וכשהתקרב זעק בלב שבור, 'רבי כבר שנים אין לי בנים, ברכני רבי' כשדמעות בעיניו, הרבי התרגש ואמר כמשפט אדמור"י גור משפט קצר 'נעשה אדם נאמר בעבורך'! ואכן, לתקופת השנה זכו בני הזוג להיפקד זרע של קיימא.

בהמה שכזאת!

מסופר על בחור אחד שהגיע לרבי שלום שבדרון, וביקש ממנו לשוחח באופן אישי על בעיה גדולה מאד שמציקה לו, והבחור התחיל לבכות ולדבר ביחד, ואמר: כבוד הרב, אני עצוב מאד! אני מדוכא ממש! שאלתי אותו מספר רבי שלום: מדוע? והבחור עונה [תשמעו טוב]: אני עצוב בגלל שהקב"ה יצר אותי בתור אדם ולא בתור בהמה. רבי שלום לא נבהל ושאל את הבחור: מדוע אתה רוצה להיות בהמה מדוע אתה כ"כ מקנא בבהמה, מה האושר הגדול להיות בהמה שלא עושה כלום?

ענה הבחור: מה השאלה בכלל? בהמה הרי לא צריכה לאכול עם כף ומזלג וסכין, ואני כן צריך, בהמה לא צריכה להיות מנומסת לא צריכה להתלבש בבוקר לא צריכה להתפלל שחרית מנחה ומעריב אין לה לא סדר עיון ולא סדר בקיאות לא שיעורים ולא שיחות, היא כל הזמן משוחררת לעצמה... איזה כיףףףף!

ואז הבחור מתפרץ בדמעות שליש ובבכי זועק: אוי רבנו של עולם מדוע לא יצרתני בהמה? אמר לו רבי שלום: "בחור בחור, תפסיק לבכות אין צורך שתבכה אתה כבר בבחינת בהמה".

בחור שמתפלל להקב"ה שהוא רוצה להיות בהמה הרי אדם הוא כבר לא...

מצאנו שתי משמעויות למילה 'אדם', ושתיהן סותרות אחת את השניה מהקצה אל הקצה, משמעות אחת, אדם - 'אדמה לעליון' המציאות של האדם זה השאיפה לרוחניות וקדושה עליונה. משמעות שניה, אדם - 'כי מן אדמה נוצרת' השאיפה של התאוות והחומריות, אדם מורכב מגוף ונשמה, ויש מלחמה תמידית בין הנשמה שדוחפת למעלה לרוחניות, ובין הגוף שדוחף למטה לחומריות.

השלמות של הרוחניות כאן בעולם הזה נעשתה על ידי רבי שמעון, התורה שבכתב ניתנה על ידי משה רבנו התורה שבעל פה על ידי רבי עקיבא, ופנימיות התורה על ידי רבי שמעון, ובזה נחתמה מסירת כל חלקי התורה, והיינו שהשפיץ של אדמה לעליון נחתם על רבי שמעון,

שגילה סתרי תורה ובוזה הביא את האדם לאפשרות להגיע לדרגה של אדמה לעליון הכי גבוה שיש.

ומה למעשה?

אנחנו, האנשים הפשוטים שאינם יודעים להפוך חומר לצורה, צריכים אנו ללמוד דבר אחד מ'הנעשה אדם' נאמר בעבורך', כל מהותו של האדם זה קבלת עול, להשתדל להיות אדם, אדם עם עול רוחני הדורש באמת קצת התאמצות בתפילה בתורה במצוות, אבל עול שכולו רוח, עול שכולו אושר, עול שכולו סיפוק, כי עול רוחני זה המנוחה האמיתית של האדם.

מנוחת הגדי והכבש, היא לא מנוחה אמיתית. זה עול תמידי של חיפוש אחרי אוכל ואוכל ואוכל, ובהמה ההולכת על שתיים העול שלה הוא חיפוש אין נגמר אחר תענוגות העולם הזה, בלי מנוחת הנפש וסיפוק. נצייר לנגד עינינו שעומד גדול הדור ואומר לנו 'שמעו עצת הזהב לחיים טובים ומאושרים', שקט דממה גם הזבובים ישתתקו. כולם יחכו בקוצר רוח לשמוע את עצת החיים המאושרים!

ואם יגידו לכם שהנה ממש בעוד רגעים ספור יכנס מרן גדול הדורות נעים זמירות ישראל דוד המלך עליו השלום בכבודו ובעצמו, ובפיו עצה נפלאה לחיים טובים ומאושרים... אין לשר ואין לתאר.

והנה נכנס דוד המלך ע"ה נעמד ואומר "אשכילך ואורך בדרך זו איעצה עליך עיני". אומר דוד המלך אני הולך לומר לך עצה ולא סתם עצה, אלא עצה לחיים ששמתי עיני עליה והיא העצה לחיים!!!

שקט דממה מתוח לחתוך את האויר עם סכין...

ואז פותח דוד המלך את פיו ואומר "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין".

מה העצה? אל תהיה סוס.

זו עצתו המיוחדת של דוד המלך, עליה שם את עינו כעצת החיים מיוחדת במינה?

ודאי שיש כאן סתרי תורה, אבל ב'חי ראובן' מביא פשט מתוק ממש: והוא באר זאת בסיפור שהיה זכור לו מילדותו בירושלים: כילדים התחביב שלהם היה להגיע לשוק מחנה יהודה ולראות איך פורקים את הסחורה מהעגלות הרתומות לסוסים. ואז היה קורה דבר מדהים! הסוס היה עובר בינות לדוכנים העמוסים בפירות עסיסיים ומתוקים, כשהניחוח שלהם ממש משכר, מרחרחר מכל צד ולא היה נוגע, עד שהיה מגיע לסוף השוק שם היו מנחים לו קש לאכול והיה תוקף את הקש כאילו לא ראה אוכל מימין, עבר על תפוחים אפרסקים משמשים... שום דבר לא עניין אותו, עד שהגיע לקש.... שם כבר היה כולו עונג שאין כמוהו. מה הפשט בזה?

אלא שסוס - העולם הזה שלו זה קש!!! זה הדבר הטעים בשבילו. מציעים לו, תנסה לטעום אפרסק תראה איזה טעם נפלא... אבל הוא עומד על שלו: "לא, אני אוהב קש!".

על זה אומר דוד המלך "אל תהיו כסוס!"

אדם הולך בעולם, מסביבו אלפי יהלומים בכל פינה, תורה ומצוות לכל אורך חייו פזורים לו, והוא מדלג והולך לקש, עוד 'שטיקל עולם הזה', עוד חבילה של תענוגות חולפות. הוא לא מבין שכדאי לו לטעום קצת מהנצחיות המפוזרת מסביבו, רק יטעם ויבין כמה הנאות נצחיות יש

לו במקום הקש שהוא אוכל כל יום תרתי משמע.
אל תהיה כסוס! הממיר הנאת אפרסקים ותפוחים בקש וגבבא!!!

הסיפור הצליח

מביא עוד הרב קרלנשטיין, שחסיד בא פעם לפני רבו ושאלתו בפיו: מה ההבדל שיש ביני לרבי? שנינו אוכלים תפוחים, ושנינו מברכים על התפוח לפנינו ואחריו, אז מה ההבדל בינינו?

השיב לו הרבי: אני מחפש להודות להקב"ה ולברך לשמו אלא שאין לברך ברכה לבטלה לכן אני אוכל תפוח, אתה מחפש לאכול תפוח אלא שאין לאכול בלא ברכה לכן אתה מברך כדי שתוכל לאכול. זה ההבדל בינינו, שאני אוכל כדי לברך ואתה מברך כדי לאכול.

זה ההבדל האם הראש מונח בתפוח או בברכה? האם ב'ויפח באפו נשמת חיים' או ב'עפר מן האדמה'?

השאלה האם אנחנו כאן בעולם הזה כסוסים וחתולים או כבני אדם מרוממים!!!

ויש גם להיות אדם כפשוטו, להיות מענטש! מידות בין אדם לחברו, גם זה נכלל ב'נעשה אדם' נאמר בעבורך' בלהסיר עול חשבונות רבים' להיות קצת נקי לראות את השני באור חיובי.

וכך מספר הר"צ אב"ד סאנטוב שליט"א סיפור נפלא ביותר שהובא בגיליון 'נועם שיח' לפרשת תזריע מצורע: בעיה"ק ירושלים התגוררה משפחה, שאחת מבנותיה - ילדה קטנה - היתה מתעוררת בקביעות בכל לילה, ולא מצליחה להירדם בחזרה עד שאחד ההורים מספר לה סיפור, ואז המשיכה לישון.

לילה אחת רצו ההורים ללכת להשתתף בשמחת חתונה מסוימת, וכשראו שהילדה ישנה טוב, החליטו שהם יזדרזו ללכת לחתונה לאחל "מזל טוב" למחותנים ומיד לשוב הביתה, וחשבו שאפילו אם במקרה הילדה תתעורר באמצע, הרי יש לנו שכנים, ואם יקרה משהו מאוד דחוף הם בודאי יעזרו במה שצריכים.

כעבור שעה קלה, התעוררה הילדה. היא התחילה לחפש את ההורים שלה, וראתה שאף אחד מהם אינו בבית, היא חיפשה שוב ושוב, פה ושם, וכשהבינה שאף אחד אינו בבית, התחילה לפחד מאוד חזק ולא ידעה מה לעשות, ואז פרצה בבכי מר. תוך כדי בכיתה, ראתה במטבח שעל הקיר תולה פתק ורשום שם מספר טלפון. היא נזכרה שאביה אמר כמה וכמה פעמים בבית, שלמספר הזה אפשר להתקשר רק אם זה ממש דחוף.

הילדה לקחה את הטלפון והתקשרה למספר שהיה רשום בפתק. אדם אחד הרים את הטלפון, ושאל "מי זה?", אמרה הילדה "זו אני - מלכי". שאל האיש "מה את רוצה?", התחילה הילדה לבכות, ואמרה לאותו איש שבטלפון "אבי ואמי אינם בבית, אני לבד כאן, ואיני יודעת מה לעשות". אמר לה האיש "הם הולכים לשוב בעוד שעה קלה הביתה, מה את צריכה?", אמרה הילדה "איך דארף א מעשה" [אני צריכה סיפור]. אמר לה האיש "אני יספר לך סיפור", ואז התחיל האיש שבטלפון לספר סיפור יפה ומרתק, והילדה נרגעה, ותוך זמן קצר נרדמה, כשהבין האיש שהילדה נרדמה, סיים את השיחה והשיב את הטלפון על כנו. ההורים חזרו הביתה, הם ראו שהילדה ישנה עמוקות, ונשמו לרווחה

ששום דבר לא קרה, הם הפליאו את העובדה שבדיוק היום ישנה הילדה שנת ישרים, ולא התעוררה כלל לשמוע סיפור...

בבוקר התעוררה הילדה, וסיפרה להוריה בהתרגשות שבלילה סיפר לה איזה איש סיפור מרתק. ההורים התפלאו, ושאלו אותה "איזה איש סיפר לך סיפור?", סיפרה להם הילדה, שבאמצע הלילה התעוררה, וכשראתה שאף אחד מההורים אינם נמצאים בבית, נבהלה מאוד, ולכן לקחה את הטלפון והתקשרה לאותו אחד שהמספר שלו היה רשום על הפתק במטבח, והאיש סיפר לה דרך הטלפון סיפור נפלא, והיא התחילה לספר להוריה את הסיפור הנפלא שהאיש סיפר לה.

ההורים החווירו מיד, ושאלו אותה בתדהמה מוחלטת "מה?? את התקשרת למספר הזה?!", אמרה הילדה "כן!", אמרו לה הוריה "את יודעת מי האיש שהתקשרת אליו?", אמרה הילדה "לא, הוא לא אמר לי מי הוא, הוא רק סיפר לי סיפור", אמרו לה "זהו הגערער רבי כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם!", והמשיכו ואמרו "הלא אמרנו שלמספר הזה אפשר להתקשר רק אם זה סכנת נפשות ממש"...

ההורים לא ידעו את נפשם, הם הלכו למעונו של הרבי לבקש את סליחתו ולהתנצל על מה שקרה. חי"ך הרבי ואמר "ס'איז גארנישט געשען, דער עיקר איז אז די מעשה איז געלונגען" [לא קרה שום דבר, העיקר הוא שהסיפור הצליח]...

זה נקרא 'בן אדם!!' אחרי כזה סיפור כבר לא רוצים להיות 'בהמה' נטולת עול ומידות!!

כוונות 'זרות'

מנהג היה בידי הגה"צ ר' אריה לוי'ן זצ"ל לפקוד בכל ערב שבת את

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי יהושע ברכץ שליט"א

בתי החולים כדי לבקר את החולים השוהים שם. הוא היה משתתף ליד מיטתם של אלה הגלמודים שלא זכו לביקורים משפחתיים, הוא היה מבקרים ולוחש על אוזניהם מילות עידוד ותמיכה כדי לזרות טל תחייה על פצעי נפשם.

מספר הרב יעקב רוקובסקי רבו של המרכז הרפואי הדסה, כשתקפה על רבי אריה לוי'ן מחלתו והוא רתוק למיטתו, כמה צער ודמעות ראיתי על פניו והוא תינה לפני כאבו "ר' יעקב הן לא אוכל לבקר את החולים היתכן?!" וכשעניתי לו "הרי אתה עצמך חולה", ענה מיד: "וכי חולה פטור ממצות ביקור חולים וכי עני המתפרנס מן הצדקה פטור ממצות צדקה?!" וכן עשה, רק הוקל לו מעט, מיד לבש בגד עליון והלך לפקוד שלומם של החולים השוכבים בחדרים סמוכים.

פעם סח רבי אריה לפני "אוי ר' יעקב, מי יודע אם אני יוצא ידי שמים באמת ובתמים ידי מצות ביקור חולים? החולים באים למען אתפלל עבורם, והם מצפים לישועת ה', ולפעמים מתנגבת ללבי אמרתם של חז"ל "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", ומכאן שאיני עושה שליחותי בכנות ובנאמנות, כי יתכן שמתחת לסף הכרתי כוונתי בתפילתי שארפא אני תחילה, ולכך ליבי עלי דוי, ועל כן אני מבקש מהקב"ה שיענה תחילה לתפלתם של החולים הסרים אלי".

נעשה אדם נאמר בעבורך! בעבור שיא הרוחניות שהביא רבי שמעון לעולם בחתימת מסירת התורה הקדושה, הבאת את האדם לאפשרות להגיע לאדם של 'אדמה לעליון' לשיא הרוממות הקדושה והבין אדם לחברו, ולהתרחק מהאדם של 'מן האדמה לוקחת' שיותר דומה לבהמה - נעשה אדם נאמר בעבורך!

מידו 'נהמא דכיסופא', אמר שזה לא ממנו, אלא יש תקציב מיוחד לבני חוץ לארץ. וכך תקופה ארוכה תמך ב' בלי שאדע שהוא אישית התומך, אלא חשבתי שזה ככה עובד רשמית - שהבחורים מקבלים".

סלבודקה - לכל החיים

"סלבודקה' היא לא רק בימי הבחירות, אלא כל חיי האדם הוא ב'סלבודקה'. במשך כל השנים ועד היום אני זוכה להתייעץ עם רבותינו עיני העדה - ראשי הישיבה מרן רבי דב שליט"א ומרן רבי משה הלל שליט"א - בענייני יהדות צרפת. לקבל מהם הכוונה והדרכה בהרבה מקרים סבוכים. כשאני נכנס לרבי משה הלל הוא תמיד מתעניין ושואל אותי: 'מה קורה עם האידשקייט בצרפת?'

"ניכרת מאד את האכפתיות של רבי משה הלל לכלל יהודי צרפת. הוא תמיד מוצא זמן לענות על שאלות הכלל והפרט בצרפת, ודברים רבים בצרפת מוכרעים על פיו. יהדות צרפת חייבת הרבה מאד לרבותינו ראשי הישיבה שליט"א.

"אני תמיד מנתב בחורים שמגיעים מצרפת - יש הרבה אפשרויות, אני אומר להם, אבל הן לא מתאימות לכם. תגיעו ותטעמו את האוויר המיוחד של 'סלבודקה' ותראו שאין טוב עבורכם מזה. צורת הלימוד היא בחטיבה אחת עם יראת השמים - לא כשני דברים נפרדים אלא באים כאחת, יצוק וחתום בחותם אחד.

"כשמדברים על מסירות אישית, אני רוצה לספר כאן סיפור שאיננו קשור באופן ישיר לישיבה. כאשר אחי הצעיר הגיע מצרפת על מנת להיכנס לישיבה קטנה, הוא הגיע אלי לישיבה. לא היה לו היכן לשהות. נכנסתי עמו אל מרן רה"י רבי עמרם זקס זצ"ל, כדי להיוועץ אודות אחי. הוא המליץ שילך לישיבת 'רמת השרון'".

"לאחר שיעץ את עצמו, פנה אלינו ואמר, נו, כרגע אתם אורחים שלי... קם והכין שתיה חמה. בקשתי לקום לעזור, אך הוא התנגד ואמר: 'אתם המצווה שלי'... הוא הגיש לנו כוס שתיה, ואז פנה להביא לעצמו. הוא אמר לנו: 'נשתה ביחד - זה יותר נעים'..."

"כאשר הניח את הכוס על השולחן, ראיתי בזוית עיני שהוא השמיט את הכוס בכוונה תחילה כדי שתיפול ואכן היא נשמטה, נפלה ונשברה. הוא החל לחייך ולומר 'אוי ווי, וואס טוט זאך דא'...' 'מה קורה כאן?' ואז הוא פנה אל אחי הצעיר ואמר לו: 'נו, מה עושים? מתייאשים? מי שיתייאש לא ישתה... ככה זה בחיים - לפעמים תוכניות שמתכננים קורסות, יש אכזבות, אבל אסור להתייאש. מתחילים מחדש'..."

"אחי הצעיר, שהיה גם יתום מאב והאמא הייתה חולנית, כל כך התפעל מהחמימות שהורעפה עליו - זה ליווה אותו בכל זמן לימודיו בישיבה והוא הצליח מאד..."

"רבי עמרם זצ"ל היה נותן לי דמי כיס. כאשר הרגיש שלא נעים לי לקבל

אם הצנחן ספרדי - הוא חייב לשלם את הנזק שעשה, אך אם הצנחן ממוצא אשכנזי הוא פטור. ומה קורה אם הצנחן היה ספרדי אבל הנפגעים היו אשכנזים?

רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א מספר מה קורה כשתאונה לא נעימה הופכת בתוך רגע לשיעור מרתק בהלכות מזיק וניזק

”וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ” (ויקרא כ"ד, י"ט)

מדי שנה, ביום שבו המדינה מציינת את יום הקמתה, רבבות עמך בית ישראל זוכים להשתתף בשיעורי ה'בר בי רב דחד יומא' הנפלאים ולהאזין לשיעורי תורה ודרשות חזוק. אבל ישנם מסכנים המכלים את זמנם במופעי ראווה של "כוחי ועוצם ידי". זה דרכם כסל למו לחגוג את החגיגות של יום העצמאות, ה' ירחם.

לפני כמה שנים, במלאת שישים למדינת ישראל, נערך מפגן צניחה 'חגיגי' בחוף תל אביב. מטוסי חיל האוויר חגו מעל החוף ופלטו מתוכם עשרות צנחנים שביצעו פעלולים שונים באוויר עד שנחתו אל תוך הים. לקראת סיום המופע הכריז הכרוז: "כעת נצפה בגולת הכותרת של המפגן - בכיר הצנחנים יבצע צניחה חופשית מן המטוס.

הצנחן קפץ מן המטוס ויצא לדרכו. הוא נופף בידו עם דגל המדינה. אלפי צופים נשאו את עיניהם ועקבו אחר פעלוליו של הצנחן. והנה, בעודו מכין עצמו לנחיתה בטוחה על המים, הופיעה רוח חזקה והסיטה את המצנח לכיוון החוף. הוא נחת אל תוך הקהל ההמום. בן רגע הפך האירוע ה'חגיגי' לשדה קרב. ההמולה היתה רבה, בליל של צעקות וצפירות של סירנה מילאו את החלל. כמה אנשים נפצעו קשה, בהם הצנחן עצמו.

היה זה שיעור באמונה. אדם בטוח בעצמו, סבור שהכל תחת שליטה, ואז הקב"ה מראה לו בדרך הקשה מי שולט בעולם ולמי הכוח והגבורה!

באותה שעה התקיים שיעור תורה באחד מבתי המדרש במסגרת ה'בר בי רב דחד יומא'. כשעלה מגיד השיעור לשאת את שיעורו, הוא התייחס לתאונת הצניחה הקשה שאירעה בחוף הים ואמר כי השיעור עצמו יוקדש להיבטים ההלכתיים של אותו אירוע קשה.

ה'שד' העדתי יוצא מהבקבוק

משעות הבוקר זכה הציבור להאזין לדרשות ולשיעורים רבים. רוב מהמשתתפים אינם רגילים לרצף ארוך כזה של שיעורים, וחלק מהם החלו לגלות סימני עייפות. מגיד השיעור ביקש לעורר אותם, והוא 'הטיל פצצה': "נתאר לעצמנו שיבוא יום והפצועים יתבעו בדין תורה את הצנחן על הנזקים שגרם להם. יאמר להם הדיין: אני רוצה לדעת, האם אתם אשכנזים או ספרדים? ... האם הצנחן אשכנזי או

ספרדי?..."

ציבור המשתתפים נעץ במגיד שיעור עיניים תמהות. מה פשר השאלות הללו? ממתי בודקים את הפוגעים והנפגעים לפי המוצא שלהם?

מגיד השיעור ראה את מבטי התמיהה מהקהל וחשב בלבו: השגתי את מבוקשי, השאלה המוזרה הזו הצליחה לעורר אותם... אמר להם: "תיכף תבינו את השאלה של הדיין... הרי הוא התבקש להכריע בדינם, והכרעה שלו תלויה במוצא שלהם..."

הקהל היטה אוזן סקרנית לשמוע את ההסבר מפי מגיד השיעור. אמר להם: אומרת הגמרא (בבא מציעא כו ע"ב): "פצע תחת פצע" (שמות כא, כה), לחייבו על השוגג כמזיד ועל האונס כרצון". אדם המזיק - חייב בכל מצב, אפילו בשוגג ואפילו באונס.

התוספות והרא"ש דנים מהי ההגדרה של אונס, האם גם באונס גמור שלא בשליטת האדם הוא חייב, או שבאונס כזה הוא פטור. למשל: הצנחן שנחת אל תוך הקהל, זהו אונס גמור. הרי הוא צנחן מיומן ומנוסה ביותר, מאחוריו מאות ואלפי צניחות, תמיד הכל 'תחת שליטה'. המכשירים מודדים את משבי הרוח ומכוונים את מקום הנחיתה. הסבירות שרוח סערה בלתי צפויה תסיט אותו מאות מטרים ממקום הנחיתה המתוכנן - שואפת לאפס. האם הוא נושא באחריות לנזק שגרם, למרות שמדובר באונס גמור?

נחלקו בזה הפוסקים הלכה למעשה. דעת מרן בשולחן ערוך שגם באונס גמור חייב: "בין שהיה שוגג בין שהיה אונס. כיצד, נפל מהגג

המשך בעמוד 29

ראש הקהל הציג בפניהם את העוף, ויאמר הנה עוף זה הכשירו רב פלוני מה דעת הרבנים על כך? מיד נטל ה'מנחת אלעזר' חתיכת עוף הכניסו לפיו! כראות ראש הקהל כי כן, נשא את רגליו ומיהר לברוח מבית הדין...

הגאון רבי אלימלך בידרמן שליט"א, עם מעשה נורא בעניין הזהירות בכבוד הזולת

משיצא שאלוהו מקורביו, ילמדנו רבינו, במה התעמק כשהחזיק בגביע בידו ולא קידש מיד... ענה הגר"ח, נתעוררתי לחשוב כיצד אחזיק מזונות בידי ואקדש על יין, והרי את הפת יש לכסות 'שלא יראה הפת בושתו' ואף אם ב'מזונות' רבו המנהגים, מ"מ כשהנני אוחזם בידי וודאי יש לחשוש שלא יראו בושתם, שוב חזרתי לחשוב, אם לא אקדש יתבייש הברון רוטשילד, על כן אמרתי - מוטב שיראה ה'מזונות' בושתו ולא רוטשילד (קובץ ישורון שנת תרע"ב).

לאכול בשר אדם

מעשה נורא שמעתי מאיש חסיד היה, פמ"מ שפתותיו נוטפות מור ה"ה הגה"ח רבי משה רייך ז"ל, מה ששמע מאחיו ששמעו מהמשיב"ק של הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקטש ז"ע והוא היה נוכח בשעת מעשה

עיר גדולה הייתה העיר מונקטש ומסביבה שכנו עיירות רבות אשר נקראו בשם 'גלילות' מונקטש. באחד מהגלילות דר 'ראש הקהל' תלמיד חכם שלא אהב את הרב שבעירו, והיה מיצר את צעדיו ורודפו עד חרמה, בין פעולותיו היה נוהג לבוא תמידים כסדרם לפני הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ז"ע בעיר מונקטש והיה מוסר 'מסירות' שונות על אותו הרב. אך ה'מנחת אלעזר' לא שעה כלל לדבריו והיה פוטר ומשלחו מעל פניו.

פעם אחת עזב ראש הקהל את ביתו לכמה ימים, והי בדרך חזרתו מצא את משרתו חוזר מאיזה מקום וחבילתו בידו, וישאלו מאין

מובא בגמרא (סנהדרין יא.) שפעם הריח רבינו הקדוש באמצע השיעור ריח של שום, אמר מי שאכל שום יצא, עמד רבי חייא ויצא, עמדו כולם ויצאו, בשחר מצאו רבי שמעון בן רבי לרבי חייא, אמר ליה אתה הוא שציערת לאבא, אמר לו לא תהא כזאת בישראל, ומבאר המהרש"א שרבי שמעון הוכיח את רבי חייא על שיצא כדי שלא לבייש את מי שאכל וגרם לביטול תורה, לפי שלא היה צריך לצאת אלא רק מי שאכל את השום, וענה לו רבי חייא 'ודאי ביטול תורה הוא עוון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל לא תהא עבירה גדולה בישראל, וטוב לבטל תורה מלבייש בן ישראל'...

מעשה היה לפני כמה שנים באיש נכבד זקן ושבע ימים שהיה משמש כל ימיו כ'בעל תפילה' נפלא בבית הכנסת הסמוך לביתו, והנה עבר האיש אירוע מוחי ל"ע, ומשחזר מעט לעצמו חזר להתפלל בבית הכנסת - וגם ניגש מעצמו לפני העמוד להתפלל, אך דא עקא, שלרגל מצבו הוא מתבלבל נוראות ובחזרת הש"ץ (במנחה של שבת קודש) מתחיל 'אתה אחד' ומיד 'רצה' וכיוצא בזה, ורבו האנשים שפסקו מחמת כן להתפלל באותו בית הכנסת, עד שפרצה מריבה נוראה בין המתפללים כדת מה לעשות באיש.

הפנו את השאלה להגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, וזו הייתה תשובתו, "היות שכל חיותו של איש במצב כזה אינו אלא מהתפילה לפני העמוד, והרי התפילה מדרבנן היא, לעומתה לצער איש מישראל הוא מדאורייתא, בוודאי אין לצערו לביישו ולהכלימו, ועליהם לתת לו להתפלל לפני העמוד, אף שכך נראית תפילתו..." פעם ערך הברון רוטשילד 'קידוש' לכבוד ה'שמחה' שהייתה במעונו, אל הקידוש הוזמנו הרבה מבני ישראל בראשות מאורי וגדולי הדור דאז, והי בהיכנסם לאולם הגדול לא מצאו על השולחנות הערוכים רק יין וגביעים לקדש בהם - ולא ידעו כיצד יקדשו, שהרי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא.) כיצד יקדשו מבלי 'מזונות' על השולחן...

והנה הופיע הברון במלוא הודו ותפארתו ולידו ישב הגאון הגדול רבי חיים עוזר זצוק"ל, נטל הברון את הגביע בידו קידש על היין בברכת בפה"ג, ולאחר מכן בירך 'בורא מיני מזונות' על הגביע ואכלו. והתברר לכולם כי הגביע הוא בעצמו 'בר אכילה' והוא ה'מזונות' כדי לצאת ידי קידוש במקום סעודה, לאחר מכן כיבד הברון את הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל שיקדש על היין, הגר"ח ע"מילא את ה'כוס' נטלו בידו והחל מתעמק במחשבותיו למשך זמן, עד שפתח וקידש עליו, ובירך בורא מיני מזונות על הכוס ואכלו...

היות שכל חיותו של איש במצב כזה אינו אלא מהתפילה לפני העמוד, בוודאי אין לצערו לביישו ולהכלימו, ועליהם לתת לו להתפלל לפני העמוד, אף שכך נראית תפילתו...

כאן אלא לאכול את בשרו של הרב שבעירו הרי זה בוודאי איסור ו'טרף' לנהוג כן... (וביאר שיתכן שהרב נרגש לראות את המשרת של שונאו המובהק בא לשאלו שאלת כשרות העוף ומרוב התרגשות טעה בדבר הלכה, וכי בעבור זה נהרגהו?...).

וכאותו מאמר נורא שאמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע בלשון הכתוב (תהילים כב ז) 'ואנכי תולעת ולא איש', פירוש, נקל היה עלי לאכול תולעת מאשר 'לאכול' איש... והגם שפשיטא שאיסור אכילת תולעים חמור הוא ביותר אך 'אכילת' אדם חמור שבעתיים. (באר הפרשה, בהר תשפ"ד)

בא מעלת כבודו, הראה לו המשרת כי בעלת הבית שלחתו עם עוף לשאול את הרב דשם מה דינו (בדרך כלל היה פוסק בעצמו, אך עתה שלא היה האיש בביתו שלחו לשאול את הרב)... כשמוע ראש הקהל כן ביקש מאתו להראותו את העוף וירא כי עוף טרף לפניו, וישאל את המשרת - מה 'פסק' לך הרב ויען ויאמר כי הרב הכשירו...

שמח ראש הקהל על ההזדמנות שנקרתה לפניו, חטף את העוף מידי משרתו ובמקום להיכנס לביתו בפריסת שלום מיהר כנשון נחש לבית המנחת אלעזר, בהגיעו למונקטש ישב ה'מנחת אלעזר' יחד עם בית דינו, וראש הקהל הציג בפניהם את העוף, כאומר הרי שלך לפניך - עתה תחזה כי צדקו טענותי מכבר השנים, ויאמר הנה עוף זה 'הכשירו' רב פלוני מה דעת הרבנים על כך? מיד נטל ה'מנחת אלעזר' חתיכת עוף הכניסו לפיו! כראות ראש הקהל כי כן, שכל התלהבותו ותבערת 'אש קודש' שבקרב נדחתה על אתר ע"י ה'מנחת אלעזר' נשא את רגליו ומיהר לברוח מבית הדין...

אחר הדברים האלה, שאלו הרבנים האחרים את ה'מנחת אלעזר' וכי הרב מכשיר עוף כזה שלכל הדעות הנו טרף, ואסור בתכלית האיסור?...

בטרם כל, פלט המנחת אלעזר את חתיכת העוף שהייתה בפיו (כי בוודאי לא חישוב לאוכלה), ומיד דפק על השולחן בעוז ותעצומות (עד שהמספר שעמד אז על הסולם להוציא ספר מארון הספרים באותו חדר נפל ארצה...) וזעק מנהמת לבו הטהור "און מענשט'ס פלייש איז יא כשר?!". (וכי בשר של בני אדם כן כשר לאכילה) כאומר, הרי ראש הקהל הלזה לא בא

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי

הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

רבי ראובן לא לגם, כמובן, מן היין שכן דינו כיינ נסך. מיד נעשה המקום כמרקחה - אתה באמת חושב שאנחנו גויים? למה היין שנגענו בו לא טוב לך??? בתשובה, סיפר רבי ראובן את הסיפור הבא...

מדוע אוכלים דגים בשבת, וכיצד חזרה משפחה שלמה בתבשובה בזכות אגרטל בודד?

"שַׁבַּת שְׁפָתוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ" (ויקרא כ"ג, ג)

ה"חפץ חיים" ממשיל משל לאדם שפתח חנות ענקית של מוצרי חשמל, ועל החנות תלוי היה שלט גדול: "משה מוצרי חשמל". באחד הימים היתה החנות סגורה. העוברים ושבים שיערו שנגמרה הסחורה, או שהמוכר חולה. אך הזמן התארך והחנות עדיין היתה סגורה, העוברים ושבים שיערו שהמוכר יצא לנופש או נסע ליריד, אך כשהגיעה חברת הובלות והסירה את השלט, הבינו כולם שהחנות נסגרה לצמיתות. הבעלים אינו קשור לחנות, בהסרת השלט הסתיימה הבעלות על החנות.

יהודי השומר שבת נושא על מצחו שלט: אני יהודי! בהסרת השלט, חלילה, נפסקת גם השייכות.

מסופר על ר' ברוך בער שראה חנות סגורה בשבת. הוא נגש אל המנעולים, נישק אותם ואמר: "יש כאן הוכחה שיש בורא לעולם!".

ולא זו בלבד ששמירת השבת היא שלט המעיד על יהדותו של בעל החנות, אלא שהיא גם מקור הברכה והפרנסה שלו, אף שמעצם ההימנעות מעבודה בשבת אמור להיות מצב שבעל החנות מפסיד לקוחות, ונבאר זאת על פי משל:

ידוע, שעיקר מזונו של הדג הוא דגים אחרים. ברגע שדג גדול רואה דג קטן, מתחיל מרדף. הפלא הגדול הוא שהדג הגדול בולע דגים ונהיה שבע, אך כשפותחים את בטן הדג מגלים דבר מדהים: ראשו של הקרבן נמצא בצד של הזנב, והזנב נמצא בצד הראש.

מה מתברר? הדג הגדול רדף אחרי הדג הקטן שאותו הוא ראה, אך הקדוש ברוך הוא זימן לו דג אחר שהגיע כנגדו! לא זו אף זו, הוא לעולם לא יוכל לבלוע את הדג הקטן, כי צורת הגידול של הזנב והסנפירים מנוגדים לכיוון זה והדג ייתקע בגורנו. דווקא בגלל שהוא נתקל באקראי בדג שבא מהצד הנגדי, הוא מצליח לבלוע אותו, כי אז הסנפירים, הקשקשים והזנב, מחליקים פנימה בלי שום קושי.

מה אנו אמורים ללמוד מכך? חידוש עצום: בן אדם רודף אחרי כסף וחושב שעסקים ביום השבת יניבו רווחים, אך הקב"ה מזמן לו דג אחר - מקור אחר להכנסה.

הגאון רבי שלמה גאנפריד זצ"ל, בעל ה"קיצור שלחן ערוך", אומר שזו אחת הסיבות שאוכלים דגים בשבת, כדי שנזכור ששמירת השבת לא רק שאינה פוגעת בפרנסה, אלא מוסיפה עליה!

לפתוח 'בית יעקב'?

ידוע שגוי ששמר שבת חייב מיתה, והרמב"ם כותב שאפילו גוי שהחליט לשמור שבת באחד הימים בשבוע חייב מיתה. הרב פינקוס זצ"ל אומר שלמעשה, השבת היא נקודת ההבדל בין יהודי לגוי.

הקב"ה ברא את העולם בדרך הטבע וכך הוא מתנהל. בעצם שמירת השבת יש הכרזה שהעולם אינו מתנהל בדרך הטבע, ביום זה היהודי אינו עושה דבר לפרנסתו. גוי שיעשה כך, יתחייב במיתה. ומדוע? כי בכך הוא פועל נגד הטבע.

שאלו פעם את הרב מבריסק האם להקים בית ספר "בית יעקב" בשכונה חילונית, ובתשובה סיפר הרב סיפור שהתרחש בעיירה בריסק. בבריסק היה בית ספר "בית יעקב" ומשפחה חילונית שהתגוררה בסמוך שלחה את בתם ללמוד בבית הספר, מפאת הקרבה.

הילדה למדה מושגים שלא הכירה מעולם, וכמובן למדה גם על שבת. שבת אחת, רצו ההורים לצאת לנופש והפקידו את הילדה על החנות שבבעלותם.

החליטה להימנע בכל צורה מלמכור בשבת. בהגיע יום השבת, פתחה את החנות התייבשה בה ואמרה תהילים. אחרי שעה נכנס גוי לחנות והתעניין על מחירו של אגרטל שניצב בחלון הראווה.

ברצונה העז להימנע מלמכור נקבה הילדה בסכום הזוי, אלף רובלים. הגוי נדהם ועזב את החנות. לאחר שעה שב ואמר: האגרטל מצא חן בעיניי מאוד. אסכים לשלם עליו שבעים וחמישה רובלים, על אף

שאין הוא אוהב יין? הוא אינו שותה כי אנחנו לא שומרים שבת ובשבילו אנחנו כמו גויים! הוא מתייחס ליין הזה כאילו נגע בו גוי בגלל שאנחנו נוגעים בו!"

מיד נעשה המקום כמרקחה, וכולם דרשו לשמוע תשובה מאת רבי ראובן - אתה באמת חושב שאנחנו גויים? למה היין שנגענו בו לא טוב לך???

בתשובה, סיפר רבי ראובן את הסיפור הבא:

בחור חמד שעמד להתחתן חיפש מתנה יוקרתית לכלתו. הוא הסתובב ברחובות בני ברק ותר אחר שעון זהב שחשב שימצא חן בעיניה.

אחר חיפושים רבים מצא בדיוק את שחיפש: שעון יפהפה ויקר שהרשים אותו. היה זה שעון זהב משובץ יהלומים, ועלותו בהתאם. בהתרגשות מרובה הגיש את מתנתו לכלה, והיא הסירה את העטיפה המרשימה, הביטה בו והבעת אכזבה נראתה על פניה.

היא זרקת את השעון היקר על הרצפה ואמרה: "כזו מתנה אני מקבלת? כזו מתנה בזויה?..."

מובן מאליו שכלה המתנהגת בצורה בזויה שכזאת, אינה ראויה לבחור שכל כך רוצה לשמח אותה.

המשיך רבי ראובן ואמר: "אם לסנדלר היתה כספת, מה הייתם חושבים שיש בה? ובכספת של רוטשילד מה יש? ובכספת של המלך, מה לדעתם מונח? בוודאי האוצר הכי יקר בממלכה כולה!"

"הקב"ה הוא מלך מלכי המלכים, הוא אמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה" - הקב"ה מעיד שזו מתנה טובה והוא מוציא אותה מהכספת שלו כדי לתת לנו!"

ואת המתנה הזו, שקיבלו ישראל הם רומסים ודורסים וכלל אינם מעריכים אותה! האם הנכם מצפים שעם כלה שכזו ישתה החתן יין?!"

(מעובד על פי 'אמונה שלימה' מתוך 'אגעדאנק' ויק"פ תשפ"ג)

שנראה ששווי עשרה רובלים בלבד". אך הילדה בשלה: אלף רובל. לקראת הצהריים שב הגוי לחנות, והפעם ניאות לשלם מאתיים רובל, אך הילדה בשלה. כך ניסה עוד מספר פעמים, עד שלבסוף במוצ"ש שלף מכיסו את הסכום העצום והניחו על הדלפק. הילדה נדהמה, והוא הסביר: "טובי האדריכלים בנו לי וילה מפוארת, ואגרטל בגוני הטורקיז מתאים לי כל כך. לא יכולתי לוותר עליו!". כששבו ההורים לביתם, סיפרה להם על השתלשלות העניינים, והם קיבלו על עצמם לשוב בתשובה שלימה.

"אין כל ספק האם לפתוח 'בית יעקב' סיים הרב מברסק את סיפורו, "שמירת שבת של ילדה קטנה השיבה את הוריה בתשובה שלמה".

כלה שאינה ראויה

"בואי בשלום עטרת בעלה גם בשמחה ברירה ובצהלה, תוך אמוני עם סגולה בואי כלה בואי כלה".

רבי שמעון בר יוחאי אומר, אמרה שבת לפני הקב"ה: "לכולך יש בן זוג ולי אין בן זוג". אמר לה הקב"ה: "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" וכיון שעמדו ישראל על הר סיני, אמר להם הקב"ה: "זכרו הדבר שאמרת והבטחתי לשבת, כנסת ישראל היא בן זוגך". וזהו שנאמר לישראל "זכור את יום השבת לקדשו".

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל טופל במכשיר דיאליזה, מכשיר שמחליף ומסנן את הדם בגוף. את הטיפול עבר יחד עם אנשים נוספים, שביניהם היו גם אנשים שאינם שומרי שבת רח"ל.

באחד הטיפולים, הופיעה האחות הראשית ובידיה מגש עוגיות ובקבוק יין, וסיפרה שנולדה לה נכדה בשעה טובה ומוצלחת, והיא מעוניינת לשתף את החולים בשמחתה.

רבי ראובן לא לגם, כמוכן, מן היין שכן דינו כיון נסך.

אחד מהנוכחים שהבין את נימוקו של רבי ראובן, נעלב והחליט להביע את עלבונו ברבים. הוא הרים את קולו וקרא: "נראה לכם

"האמת שמלידה הייתי כעסן מאד, אלא שעבדתי על עצמי להתגבר על מדת הכעס"

"הפְּהִינִים בְּנֵי אֶהְרֹן" (ויקרא כ"א, א)

שעבדתי על עצמי להתגבר על מדת הכעס. לדוגמא: פעם ראיתי באיזה ספר, עוד בוויילנא, עצה - שלכל אדם תהיה בבית חליפה מיוחדת עבור הכעס, וכשירצה לכעוס - ילך לחדר השני, ילבש את החליפה כדי לכעוס, ובינתיים ישכך הכעס."

- "אבל לך יש חליפה ליום חול וחליפה לשבת

בלבד, היכן היא אותה 'חליפה של כעס'?"

- "אני שכללתי את השיטה", השיב רבי

שלמה, "השארתי את אותה חליפה

בחנות..."

(ומתוק האור)

שאלו פעם את רבי שלמה כהן זצ"ל, מתלמידי ה"חזון איש", שה"חזון איש" העיד עליו שהוא כהן מיוחד:

"מדוע, באמת, אמר עליך ה"חזון איש" שהנך כהן מיוחד?"

- "אינני יודע" - ענה. "אולי בגלל שאני רתחן..."

- "אתה רתחן? הלא מעולם לא ראינו אותך כועס!"

- "האמת שמלידה הייתי כעסן מאד, אלא

אם הילד יכיר את אביו רק מצעקות, איך תפתח בלבו אהבה לתורה ומצוות???

הגאון רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א, מסביר במה השתנו דורות אלו
מהדורות הקודמים, שהיום צריכים לחנך את הילדים באמירה רכה

"אמור... ואמרת" להזהיר גדולים על הקטנים.

אם ילמדו דברים עמוקים לא ישתעשעו האבות עם בניהם בשבת, כי יחושו לביטולם, ולכן תקנו שלא ילמדו בשבת דבר חדש (כדי שהאבות יוכלו להשתעשע עם ילדיהם!).
ובהערות ה'פני מנחם' על הש"ס, ציין כאן לעיין בלשון המדרש באבות דרבי נתן שבמשך השבוע האדם טרוד על פרנסתו, ואימתו הוא מתרצה עם בניו, רק בשבת קודש.
נמצאנו למדים ששבת אינו זמן של צעקה וגערה על הבנים, אם היה לו זמן להוכיחו בימות החול, יתרצה וישתעשע עמו בשבת, ואם לא היה לו זמן לצעוק ולהוכיח בימות החול, בוודאי שאסור שהקשר היחיד שלו עם אביו, יהיה קבלת נזיפה.
ועל פי זה ביאר ה'דברי ישראל' הא דכתוב לשון 'אמור ואמרת', ולא דבר בלשון קשה, היות וכאן הוא המקור של החינוך 'להזהיר גדולים על הקטנים' יש להדגיש ענין זה שהחינוך יהיה באמירה רכה ולא בדיבור קשה. אע"פ שכתוב 'להזהיר', הזהרה משמע לשון קשה, כתוב לשון אמירה רכה, כי רק בדרך חיבה ולשון נחת ישפיעו הדברים על הקטנים לטובה.

כתב ה'דברי ישראל' ממודז"ץ זי"ע שבדורות אחרונים השתנו דרכי החינוך, כי בימים ראשונים היו מחנכים בדרך קשה עד מאד. כמו שכתב הגר"א באגרתו לבני ביתו שעל כל שקר של הילדים, יש להכותם מכות נמרצות, והחתם סופר קיבל סטירה בפניו מאביו רק משום שדיבר בדברי תורה עם זקנו מהרשש"ך ונחלק עליו, והגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע הבין שלא היה צריך להכותו על כך, ומאז לקחו מבית אביו לביתו. אבל בשאר העניינים היו מחנכים ביד קשה.

ובשו"ת כתב סופר כתב שגם דרכי התוכחה השתנו בדורות אחרונים, אף שבדרך הכלל 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', והכל אותו הדבר כמו פעם, מכל מקום בדרכי החינוך והתוכחה השתנו הדרכים בדורות האחרונים.

וכן אמר כ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בלשון ומליצה, שבדורות הקודמים היה צריך הרבה פלפל חריף בקוגל, היום צריכים הרבה סוכר...
והעניין הוא שפעם היה הקשר מאד חזק בין ההורים לילדיהם, שלא היו ההורים עסוקים ורדופים בפרנסתם, וגם היו לומדים תורה יחד עם הילד. ולכן היה הילד כל כך בטוח שאביו אוהב אותו אהבת נפש, לכן אף שהאבא היה נותן 'שמאל דוחה' לא היה זה סותר את ה'ימין מקרבת'.

אבל בימינו שהאבא רואה את הילד לכמה דקות, וזה עיקר חוט התקוה שמקשר ביניהם, אילו יתנהג באותם הרגעים בבחינת 'שמאל דוחה' נמצא שעדיין לא נבנה קשר אהבה בין האב לבנו. ואין שום היתר ל'שמאל דוחה' לפני 'ימין מקרבת'.

אם הילד יכיר את אביו רק מצעקות, איך תפתח בלבו אהבה לתורה ומצוות???

במסכת נדרים דף ל"ז כתוב שאין ללמוד עם הילדים נושא חדש בתורה בשבת קודש, ד'פנו אבוהון דינוקא למצותא דשבתא' וביאר הר"ן: 'שאבות התינוקות פונין למצות שבת ומשתעשעין עם התינוקות ואם יקראו התינוקות לכתחילה יחושו לביטולם.'

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מסיימים

ביום חמישי ב' סיון תשפ"ה
לימוד מסכת עירובין

מתחילים

ביום שישי ג' סיון תשפ"ה
לימוד מסכת פסחים

ההזדמנות

שלך להצטרף עכשיו לאלפי הלומדים
ולהיכנס מיידית למסלול
המבחנים במלגות

המבחן הראשון

א"ה ביום שישי י' בסיון פרשת נשא
על הדפים: פסחים ב. - פסחים ה:

מתוקים מדבש

"אמור אל הכהנים"

הרבי רוצה לבא, אבל חושש שזה יהיה תקדים מחייב

ר' שמיל זגערז'ער ז"ל היה חסיד גור בכל מאודו, וכשנולד לו בנו הבכור כאן בארץ לאחר השואה, ביקש מהרבי בעל ה'בית ישראל' זצ"ל שיבוא לפדיון הבן.

אמר לו ה'בית ישראל' שהוא רוצה לבא אבל חושש שזה יהיה תקדים מחייב, שלאחריו יצטרך ללכת לחסידים אחרים גם כן, והדבר יקשה עליו מאוד.

טען לפניו ר' שמואל: הרי התוספות בבכורות מ"ט (ע"ב ד"ה לאחר) אומרים שפדיון הבן זה 'מילתא דלא שכיחא'. שהרי נולדים גם חצי נקבות ולא זכרים ואם כבר זכר, הלא מצוות פדיון הבן נוהגת רק אצל ישראלים, ואצל ישראלים פדיון זה רק כשנולד בן ראשון וגם שאין האמא בת כהן או בת לוי ושאין 'יוצא דופן'. ואם כן זה מילתא דלא שכיחא ולא גזרו ביה רבנן.

נהנה הרבי מדבריו, סבר וקיבל והגיע לפדיון הבן.

(דברים ערבים - מפי הרבי מטאלנא שליט"א)

רופא שלא למד תורה כלל, ממש עם הארץ גמור, יכול לישא בת כהן מיוחסת?

לא פעם מציעים 'בת כהן' לישראל, ומתחילה התלבטות האם לגשת לשידוך, שהרי הגמרא בפסחים (ס.) לומדת מהפסוק "ובת כהן כי תהיה לאיש זר" וגו' (כב, יב) שלא ראוי לעם הארץ להידבק בזרעו של אהרן הכהן.

להלן שלושה מקרים. בראשון נפשט הספק מכוח צד החתן, בשני מכוח צד הכלה, אך בשלישי כבר היה דרוש פתרון לא שגרת.

הגיע בחור למרן החזון איש זצוק"ל ושאלתו בפיו, שהוא חושש לישא בת כהן. השיב לו: "זה הירא, מדינא דגמרא ראוי לידבק בזרעו של אהרן"!!! כלומר: אחד כמון הוא וודאי לא בגדר 'עם הארץ' (וכמובא בשו"ת חוות יאיר, סימן ע', לגבי גדר עם הארץ בימינו. קובץ אגרות ח"ג קנ"ה).

מקרה שני: בחור הגיע עם שאלה דומה למרן הגרי"ז סלוביצ'יק זצוק"ל. השיב לו: "אני יותר בטוח שאתה תלמיד חכם - מאשר שאבא שלה כהן"!!! כלומר: לכלה אין יוחסי כהונה (וכפי שכבר האריכו האחרונים שבזמננו אין הכהנים מיוחסים).

אבל, במקרה השלישי החתן היה 'עם הארץ' מדאורייתא ומדרבנן, ואילו הכלה 'מיוחסת' לכהונה עד הכהן הגדול מאחיו - בעל הש"ך! (בלא לטעון שיחוס כזה מחייב הלכתית). מדובר היה בעולה מברית המועצות אשר התקרב לשמירת תורה ומצוות, אך מחמת עבודתו האינטנסיבית כרופא לא למד תורה כלל, ממש עם הארץ גמור.

השאלה מובאת בשו"ת 'נהרות איתן' (ח"ג סי' מ"ח) שם נידונו שיטות הפוסקים בעניין. מסקנתו שמאחר שהבחור דן הינו בעל כשרון, עליו לקבל על עצמו לסיים עד החתונה לפחות מסכת אחת, ואזי לא רק שמותר לו לשאת בת כהן אלא אף מובטח לו שתשרה בביתו ברכת טוב כמובטח ל'תלמיד חכם' שנושא בת כהן! (כדעת המהר"ם שיק, אבן העזר סי' ו', שאף 'צורבא מרבנן' בכלל ברכה זו).

(הרב רפאל ברלזון, 'מוסף שבת קודש' אמור תש"ע)

ניגש אליו יהודי למדן וביקש ממנו ביראת הכבוד להאיר את עיניו בקושיא שעלתה בראשו

הגמרא במסכת שבת (יב:) אומרת לא יקרא לאור הנר שמא יטה. ומספרת, אמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא ובקש להטות. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר! רבי נתן אומר: קרא והטה וכתב על פנקסו: 'אני ישמעאל בן אלישע קריתי והייתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה'.

בשנת תרפ"ו, כאשר שהה האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור לצרכי בריאותו בעיר המרפא קרלסבאד, ניגש אליו באחד הימים יהודי למדן וביקש ממנו ביראת הכבוד להאיר את עיניו בקושיא שעלתה בראשו: מדוע כתב ר' ישמעאל בפנקסו שלכשיבנה בית המקדש יביא חטאת שמנה, והרי מן הגמרא (ברכות ז.) עולה שרבי ישמעאל בן אלישע היה כהן גדול, שהדין הוא שאינו מביא חטאת בשגגת מעשה בלבד, ואפילו ואם שגג גם בהוראה - יש לו, לכהן גדול, להביא פר הבא על כל המצוות ולא כשבה או שעירה כשאר חטאות היחיד, ואם כן מדוע כתב "שמנה" בלשון נקבה?

השיבו האדמו"ר מגור על אתר שלושה תירוצים בזה אחר זה: א. כהן גדול המביא פר הבא על כל המצוות, ושפטור לגמרי בשגגת מעשה גרידא, אינו כי אם זה שנמשח בשמן המשחה, אבל רבי ישמעאל בן אלישע חי בבית שני, ואם כן היה 'מרוצה בגדים' בלבד, וקרבו חטאת, ככל יחיד.

ב. משחרב בית המקדש והוצרך לרשום על פנקסו - לא היה יותר לרבי ישמעאל דין כהן גדול, ודומה מצבו ל'כהן גדול שעבר' מחמת מום וכדומה, שלגביו מצינו בראשונים שדינו לגבי קרבנות הוא כדין כהן הדיט.

ג. יש דעה בתוספות (יבמות קד. ד"ה אמר) שהיו שני רבי ישמעאל בן אלישע, ואם כן נוכל לומר שזה שכתב על פנקסו אינו זה המוזכר במסכת ברכות שהיה כהן גדול, ואם כן בטלה הקושיא מעיקרא.

(כמוצא שלל רב' - מפי כ"ק אדמו"ר מטולנא שליט"א, 'ראש גולת אריאל')

גם כשהציבור כבר אחד ב'פיטום הקטורת' וב'עלינו לשבח', ה'חפץ חיים' עוד עמד על הדוכן. שאלוהו על כך

סיפר אחד משרידי תלמידי ה'חפץ חיים' זצ"ל. כידוע, בחוץ לארץ נושאים הכהנים את כפיהם רק במוספים שבשלושת הרגלים. כשעלה מרנא ה'חפץ חיים' לדוכן התקשה להיפרד ממנו. ודאי המתין עד אחר הקדיש (כמו שכתב ב"משנה ברורה" קכת, ס), אבל גם כשהציבור כבר אחד ב'פיטום הקטורת' וב'עלינו לשבח', ה'חפץ חיים' עוד עמד על הדוכן. שאלוהו על כך, וענה: כהן העולה לדוכן מקיים שלש מצוות עשה, "כה תברכו, אמר להם, ושמנו את שמי" (במדבר ו, כג. סוטה לח ע"ב), ומקיים מצות לא תעשה, שאמרו בגמרא (ראש השנה כח ע"א): מניין לכהן העולה לדוכן שלא יאמר: הואיל ונתנה לי התורה רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה מקולי, כגון: ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים (דברים א, יא). תלמוד לומר: "לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם" (שם ד, ב).

והנה כהן המקיים מצוותו ויורד מן הדוכן, ולא עולה בדעתו להוסיף ברכה משלו, אין רצון זה יוקד בו, אינו מקיים מצות לא תעשה זו. אם הגמרא נקטה דוגמה זו, הרי זה משום שצריכה להיות תשוקה יוקדת בכהן, הלואי ויכול היה להוסיף ברכה. כמה חבל שאינו יכול להמשיך ולברך. מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי! וככל לתשוקתו גדולה ובווערת, כך יגדל שכרו - לפיכך מתקשה אני להיפרד מהדוכן, ממקום הברכה.

(מתוך 'ומקרב לתורה' - הגדה של פסח)

"כל היום אני מסתובב כשבכסיי הון עתק ואני חושש מאוד... גנבים, שודדים, ושאר מרעין בישין"

אל הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א נכנס איש צעיר, שאותות מתח ודאגה חרצו את פניו. 'רבי', אמר, 'התחלתי לעבוד כחלפן כספים, כל היום אני מסתובב כשבכסיי הון עתק בשטרות מזומנים, שקלים ודולרים, לירות ופרנקים. מכל סוג מטבע אני מחזיק הון עתק, הכל מונח עליי בבגדיי, ואני חושש מאוד... גנבים, שודדים, ושאר מרעין בישין חסרי יושר, שאני מהווה עבורם טרף קל מתוך מחשבה שרק ישדדו אותי ומיד יוכלו להתעשר ברגע... מה אוכל לעשות?'. הרבי הרהר מעט, והשיב: 'ברכת כהנים. הן הברכה מתחילה ב'יברכך'

בנכסך, וממשיכה ב'וישמרך' - וכפי שרש"י מפרש שלא יבואו אליך שודדים ליטול את ממונך... אם תקפיד לשמוע ברכת כהנים מדי יום - מובטחת לך שמירה עליונה!.

מני אז, הקפיד החסיד לשמוע ברכת כהנים מדי יום. גם אם במנין בו התפלל לא היה כהן - היה מחזר אחר מנין אחר, לשמוע בו את הברכה, לזכות בהבטחה העילאית מן השמים לשמירה... ואכן, במשך כל השנים בהן עבד בחלפנות כספים, מעולם לא ניזוק, מעולם לא נגנב ממנו דבר, מעולם שודד לא ניסה את מזלו בכיסיו... עשרות שנים שמר על הברכה, והיא שמרה עליו, כפי שמעיד בשמו הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, בספרו הנפלא 'גם אני אודך'. כי כשהקדוש ברוך הוא מבטיח שמירה - יש לזה משמעות הרבה יותר מכספת, ביטוח, מאבטחים, ושלל הגנות מצויות...

(הרה"ג שמואל צבי גנץ שליט"א)

ראובן פקח עיניו, ו... שקית הנעליים אינה לפניו! העשיר וראובן החלו בחיפוש קדחתניים, אך השקית לא נמצאה

בפני מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א הובאה שאלה מעניינת: מעשה בגביר נכבד שהיה כהן, ונקלע לבית כנסת באחת המדינות בה ביקר שם בא לשאת כפיים (כמנהג בני עדות המזרח שנושאים כפיים בכל יום גם בחוץ לארץ).

לפני שעמד ליטול את ידיו לקראת ברכת כהנים, הוטרדה מחשבתו [כמאמר המשנה מרבה נכסים - מרבה דאגה] איך יחלוץ את נעליו החדשות העשויות מעור משובח ביותר, אותן רכש תמורת ממון רב - 800 יורו! והלא אינו מכיר כאן אף אחד, ומה עוד שחלק מהמתפללים נראים לו משום מה כאנשים מפוקפקים.

לבסוף מצא פתרון: הגביר הבחין באחד המתפללים שעשה רושם כירא שמים, והחליט לחלוץ את נעליו, להניח בתוך שקית, ולתת לשמירת אותו מתפלל, שראובן היה שמו.

ראובן הסכים לקבל לידי את השקית, וזאת למרות שהבין שמדובר כאן בנעלים יקרות מאד, ומוטל עליו לשמורם, והכהן הנכבד עלה לדוכן.

הניח ראובן את השקית לידי בין רגליו, וזאת כי לא רצה להחזיק את השקית בידי, כמבואר בשולחן ערוך (סי' צו ס"א) שלא יאחוז בידו דבר בשעת התפילה מפני שלבו עליהם שלא יפלו ויטרד ותתבטל כוונתו. ומבואר במשנה ברורה (שם סק"א) שאין הכוונה דווקא בשעת תפילה, אלא גם בשעת פסוקי דזמרה ובשעת ברכות קריאת שמע, אסור לאחוז דברים בידו.

כאשר הגיע זמן ברכת כהנים, נעמד ראובן עם פניו כלפי הכהנים, כמבואר בביאור הלכה (ריש סי' קכח) בשם החרדים, ועצם עיניו.

הכהנים סיימו 'ש - ל - ו - ס', ראובן פקח עיניו, ו... שקית הנעליים אינה לפניו! העשיר וראובן החלו בחיפוש קדחתניים, אך השקית לא נמצאה.

'הרי נתתי את השקית בידך ואמרתי לך לשמור עליה', טען העשיר כלפי ראובן, 'הנעליים שהונחו בה הן יקרות מאד ולכן נתתי לך

אותם שתשמור לי עליהם, וכעת תצטרך לשלם לי עבורן, כדין שומר שפשע'!

ראובן טען לעומתו שלא התכוון לקבל כזו שמירה שתשנה את מנהג עמידתו בברכת כהנים, 'אני מאוד מצטער על אובדן נעליך היקרות, אך אני פטור מלשלם, כי אני עשיתי את שלי, בדיוק כפי שהורתה לי ההלכה לעשות בשעת אמירת ברכת כהנים, ומסתמא לא העלית על דעתך, שבגלל הנעליים שלך, לא אעצום את עיני, ואקבל את שפע הברכות של הכהנים. שואל מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, בספרו 'חשוקי חמד', עם מי מביניהם הדין והצדק?

משיב מרן: "בחשוקי חמד עמ"ס בבא מציעא (צג). הבאנו מעשה באחד שהפקידו אצלו פקדון בביתו, והיה שומר חנם, ובלייל הסדר לא נעל את ביתו, כמבואר במג"א (סימן תפא סק"ב) שכתב מהרי"ל דבלייל הסדר לא ינעול הדלת בבית חזק. ובאו אצלו גנבים וגנבו את הפקדון, האם פטור מלשלם כיון שלא פשע, שהרי נהג כדברי המהרי"ל, או שמא כיון שלא נעל ביתו הוה פשיעה וחייב לשלם?

"והבאנו ששאלו שאלה זו את מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל והשיב: דברי המהרי"ל הם עניינים רמים ונשגבים, ואמורים לכל אדם שכך ינהג בביתו, בכל מה ששייך לו, אבל לא כשמחזיק פקדון של הזולת, שצריך לשאול אותו אם מסכים לנהוג כך, וכל עוד לא הסכים בעל הפיקדון ונגנב הפיקדון, חייב השומר לשלם, כי חובתו של אדם כלפי הזולת היא כמבואר בפרק המפקיד, ובפרט אם הוא מקום דשכיח הזיקא, "דלא סמכינן אניסא", כמבואר במג"א הנ"ל. "וכך גם בעניינינו, פוסק הגר"י זילברשטיין, ראובן חייב לשלם לגביר הכהן את דמי הנעליים היקרות, כדין שומר חנם שפשע, וטענתו שהיה 'עסוק' בקבלת ברכת הכהנים, אינה טענה, כי ההנהגה לעצום עיניו בשעת הברכה אינה אלא הידור, שאמנם כל אחד צריך להקפיד בו, אך לא מי ששומר על ממונו של חברו.

"ובפרט שאפילו בשעת התפילה היה מותר לו להחזיקם בידיו, וכמבואר במשנה ברורה (סק"ו) וז"ל: "צ"ע אם מותר ליקח תפילין וספר תורה בידו היכא דמתיירא מפני גנבים דאפשר דהתירו לו". ואם עבור ממונו התירו לו להחזיק בשעת התפילה, אם מפחד מגנבים, כל שכן שמותר לו להחזיקו כשהוא שומר לאחר, ובפרט שאין מדובר בשעת התפילה, אלא בשעת ברכת כהנים.

ולכן למעשה היה צריך ראובן לאחוז היטב בשקית הנעליים, וכך לעמוד ולשמוע את הברכה, ומשלא עשה כן, אלא הניח לפניו את השקית ועצם את עיניו [ביודעו שנוכחים במקום אנשים מפוקפקים], הרי שפשע, וממילא שלם ישלם השומר על הנעליים".

והלקהו שמש בית הדין כאשר גזר הרב. והנה, למחרת גזר הרב להלקותו עוד הפעם מלקות ארבעים. שאלו מן הרב למה גזר עליו מלקות שנית?

מקרה אחר, מעניין לא פחות, הובא בפני מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, וכך היה המעשה:

באחד מבתי הכנסת נתמעטו ההכנסות, והחליטו הגבאים לתקן

תקנה, שכל מי שעולה לתורה, ישלם לקופת בית הכנסת סכום של 50 שקלים. והנה, אחד הכהנים ביקש מהגבאי לעלות לתורה, והגבאי העלהו לעליית כהן, ומאחר ולא היה לוי בבית הכנסת, עלה אף לעליית לוי כנהוג.

למחרת, הכהן הגיע אל הגבאי ומסר לידיו 50 שקלים עבור העלייה לתורה. "אני מצטער ידידי, אך יש כאן רק חצי מהסכום", הודיעו הגבאי, "אתה צריך לשלם 100, שהרי זכית בשתי עליות, ובשעה שביקשת את העלייה, הלא ידעת שאין לוי בבית הכנסת".

השיב לו הכהן: "ביקשתי לעלות לעליית כהן בלבד! לעליית לוי לא ביקשתי לעלות, כורח המציאות הוא שהכריחני לעלות..."

שאל השואל את פי מרן, כיצד ינהגו למעשה, האם הצדק עם הגבאי או עם הכהן???

מרן שליט"א פתח את תשובתו בסיפור שהביא רבינו ה'בן איש חי' בספרו 'אמרי בינה' (סי' שכ"ג): אדם אחד בא מעיר אחרת לדור בעיר אחת גדולה, ואמר שהוא כהן, והיה עולה ראשון לספר תורה. כעבור שלוש שנים, נודע ונתאמת כי רמאות עשה והוא ישראלי, ומשפחתו ידועה בעירו. ויגזור עליו הרב המקומי מלקות ארבעים על אשר גזל את העלייה של כהן, ועלה בה פעמים רבות, והלקהו שמש בית הדין כאשר גזר הרב. והנה, למחרת גזר הרב להלקותו עוד הפעם מלקות ארבעים.

שאלו מן הרב למה גזר עליו מלקות שנית, והלא כבר לקה אתמול על גזילת העליות שגזל?

השיב להם הרב: אתמול לקה על גזילה שגזל עליות של כהן, והיום לוקה על גזילת עליות של לוי, שהיה עולה כהן במקום לוי בזמן שלא היה לוי בבית הכנסת. דהיינו, למרות שלא דרש בפירוש לעלות לעליית לוי, אלא עלה משום שכך ההלכה מחייבת, מכל מקום מכיון שלמעשה גזל שתי עליות (והיה מודע לכך שמחמת עליית הכהן יזכה גם בעליית לוי), הרי הוא לוקה בכפליים. (יצוין, שמדינא אין כאן חיוב מלקות, אלא היה זה קנס של הרב המקומי).

והיה מקום לומר כעין זה אף בנוגע לשאלתנו, שצריך הכהן לשלם אף עבור עליית הלוי, מפני שסוף סוף קיבל שתי עליות והיה מודע לכך שיזכה בשניהם.

אך למעשה - אמר מרן שליט"א - בודאי שאין לדמות בין שני המקרים, מפני שבמקרה דנן הכהן ביקש רק עלייה אחת, ומה שקיבל עליה שנייה אין זה מרצונו, אלא שההלכה חייבה אותו לקבל את העלייה, ואף אם כהן אחר היה מקבל את עליית הכהן, הוא היה צריך לקבל את העלייה השנייה; מה שאין כן בנידון של הבן איש חי, שהיה מדובר במתחזה רשע, שגנב עליות שלא כדין, ובאופן זה קונסים אותו גם על העליות של הלוי שקיבל, כי סוף סוף גם לעליות אלו עלה באיסור ובערמה, וקיפח את הכהנים האמיתיים מלקבל עלייה זו.

וסיים מרן שליט"א: "וכן שמעתי ממורי חמי, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שאין לחייב בשאלתנו על הכהן אלא בתשלום עלייה אחת".

(ז'פריו מתוק - בראשית)

"רב המרביץ תורה בתלמידים ומעשר מזמנו עבורם, אינו מפסיד מכך, אלא אדרבה הוא מתעשר"

מעשה אבות // הרב יאיר ארלנגר

"הלומיד תורה על מנת ללמד"

אלפי ורבבות בני תורה, גדלו לאור חידושיו של ה'שערי יושר', שיעוריו וחידושיו של "ר' שמעון" הלא הוא רבי שמעון יהודה שקופ זיע"א שהאיר את עיני ישראל בתורתו.

מעשה ונכנסו תלמידים לקיטונו של גאון ישראל, ראש ישיבת גרודנא מרן הגאון רבי שמעון שקופ זיע"א ושוחחו עמו בלימוד במשך שעה ארוכה. בשלב מסוים כאשר ראו התלמידים שהזמן מתארך הם התנצלו שהם גוזלים את זמנו היקר ומונעים ממנו להוסיף לחדש בתורה ולהכין שיעורים.

אמר להם רבי שמעון: הנה אמרו חז"ל 'עשר תעשר' - 'עשר בשביל שתתעשר', וזה"ל הוסיף רבי שמעון, "נאמר לא לגבי מעשר כספים בלבד אלא גם ברוחניות, וכיון שכך רב המרביץ תורה בתלמידים ומעשר מזמנו עבורם, אינו מפסיד מכך, אלא אדרבה הוא מתעשר וכך אם כדי להכין שיעור על בוריו ולהעמיד סוגיה על תילה היה לוקח לו שעה ארוכה, הרי בשכר שעושה מזמנו יתעשר בזמן ויוכל להעלות חידושי תורה ביתר קלות ושיעוריו יתחווירו ויתבהרו בזמן קצר".

וכך הוא כותב בהקדמתו לספרו 'שערי יושר': "והנה אנכי בחמלת ד' עלי שם חלקי עם העמלים עם הצבור... וזכותו למשון אחרי לב שומעי לקחי בכל המקומות של מרביצי תורה... אשר כל זה הוא לא לפי מעשי ולא לפי כשרונותי, רק בסגולת 'עשר תעשר'. וכמעודי ועד היום עתותי מעושרים לי ולשומעי לקחי".

התפלא האיש ושאל את הרבי כיצד הוא מבחין עליו את חולשתו?

הפוכש את יצרו

הרבי ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זצוק"ל, נפגש פעם עם חסיד שבמשך הזמן ניכר היה עליו שעול מלכות שמים נחלש אצלו. כששאל הרבי בשלומו, ענה האיש "הנני חלוש מאוד".

נענה הרבי ואמר: אכן אני רואה באמת שאתה מאד מאד חלש... התפלא האיש ושאל את הרבי כיצד הוא מבחין עליו את חולשתו?

ענה הרבי מאלכסנדר על אתר: הרי נאמר במשנה אבות "איזהו גבור הכובש את יצרו" והרי אתה אינך כובש את יצרך הרי זה סימן שהינך חלש...

צדיקים אלו שהרבו והרביצו תורה בישראל בדרך באופן שלם היותר אפשרי

הנני ממצט בעסק, נעסוק בתורה

כתוב הגאון רבי יעקב עמדין זצוק"ל "ושמעתי מפי אבא מרי הרב חכם צבי ז"ל שכך עשו החכמים הרבנים המובהקים וגבורים בני יעיש למהרי"ט (רבי יוסף מטרנאני) ושלקחוהו לבייתם על מנת שיתפרנס מכיסם בשופי, ויטול חלק בנכסיהם כשותף, ומשם זכה לכל הגדולה והכבוד, שלמד תורה ברווח בלי שום טרדא שהם יעסקו במשא ומתן והוא חלק עמהם ולא טרח כלל, לזכר עולם יהיו צדיקים אלו שהרבו והרביצו תורה בישראל בדרך באופן שלם היותר אפשרי, כי כגון זה אוכל תלמיד חכם לחמו בלי בושה ולבו פנוי לתורה".

"אל תפחדו מלשמוע ממני דברי תורה הגם שאני נחשב בין הקטנים צעיר בשנים"

אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו

בדרשתו הראשונה, שמסר המגיד הגה"צ רבי בן ציון ידלר זצוק"ל בשנת תרס"א ב'ימין משה' הוא פתח בדברי התנא "שנינו במשנה רבי מאיר אומר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו" "לכאורה" שאל המגיד, "זה פלא הלא אם יתן לי איש מעדנים בכלי מאוס, אמאוס לאכלו! איך אפשר להתעלם מהקנקן כאילו אינו קיים?".

אני כמו 'קליידערשטאק' - קולב עץ, שמרימים בו בגדים להכניסם לארון גבוה שאין לו וחפץ בבגדים אשר תולים עליו, כן תלאו בי לצורכם

כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה, גּוֹפֵּה מְכַבֵּד עַל הַבְּרִיּוֹת

בקונטרס מנהגי ה'כתב סופר' שמופיע בקובץ 'רני ושמוח' - מובא תיאור על הקפדתו על הכתב סופר צוק"ל ללמוד בעמידה שעות רבות ברציפות.

בהערות שם הביא הכותב ידיעה נפלאה: "והנה אם אחז"ל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות על אחת וכמה המכבד את התורה מתוך יגיעה עד כלות הנפש דודאי יהיה גופו מכובד על הבריות גדושה ויתרבה על ידו כבוד התורה כי מצוה גוררת מצוה. ולאור זאת לא יפלא מה שמספר הג"ר שמעון סופר צוק"ל (ב'אהל לאה' עמוד כ"ט ל') על הכבוד התורה האדיר שעשו לו בנסעו לבקר את מרן ה'מכתב סופר' בקראקא, ורבות אנשים קבלו פניו בהתרגשות גדולה וקראו לו לשלום כשדרש בש"ק בבית הכנסת הגדול במשך ד' שעות הצטופפו שם אלפי אנשים לשמוע קולו אל הקודש, עד שהיה שם ממש סכנת נפשות ולא יאומן כי יסופר על כבוד התורה שזכה שם.

וכמו כן חזר המראה הזה כשנסע לשמחת הנשואין של בנו מרן רבי שמעון בעל 'התעוררות השובה' זצ"ל אלפי ישראל נהרו לקבל פניו ולחזות בנועם דמותו הטהורה בתופים ומחולות וביניהם מגדולי התורה עמדו והצטופפו לדרוש בשלומם וכל כך עברה השמחה וההתרגשות על עד שסילקו הסוסים מן העגלה ומשכו אותו בידיהם ובשובו לביתו.

כאשר דיברו עמו זאת זלגו עיניו דמעות ואמר עוד יש כבוד התורה ב"ה, ויראי ה' רוצים להראות כי עוד עממו גחלי אהבתם אליה ובבוא מקרה זה לידם תלאו הכבוד בבוקי סריקי בלי זכויות מצידי ואני כמו 'קליידערשטאק' - קולב עץ, שמרימים בו בגדים להכניסם לארון גבוה שאין לו וחפץ בבגדים אשר תולים עליו, כן תלאו בי לצורכם להראות חיבת התורה ומצדי אינני ראוי לזה".

נכנס לשם וראה את חברו שמתרוצץ בתוך הבית רצוא ושב ודורך ברגליו לכאן וחוזר ודורך לכאן, הוא עומד בפתח ורואה, וחברו השאיר אותו לעמוד שם

יֵשׁ לָךְ בְּטָלִים הַרְבֵּה כְּנִגְדִּיךָ

בספר "אבן ישראל" מרבי שלמה זלמן ארנרייך צוק"ל, מבוארת המשנה בדרך נפלאה. הוא שואל שתיבת 'כנגדך' מיותרת לכאורה, ומתריך את תמיהתו באמצעות משל. היו שני חברים אוהבים זה את זה מאד, ואחר מכן מכן התפרדו איש מאחיו, אחד נשאר במקומו והשני נסע למרחקים והעשיר מאד,

אך כוונת רבי מאיר על המשנה הקודמת "הלומד מן הקטנים למה הוא דומה לאוכל ענבים קהות ושותה יין מגתו, והלומד מן הזקנים למח הוא דומה, לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן". על זה בא רבי מאיר לבאר שדווקא מן הקטנים שמחדשים מדעת עצמם זחו נקרא יין מגתו, אבל בזמן שהקטנים אומרים מדעת זקנים, בוודאי צריכים ללמוד מהם שזהו יין ישן וזהו שאמר רבי מאיר יש קנקן חדש מלא ישן - שהם עדיין קטנים אבל התורה שלהם הוא מדעת זקנים".

"רבות" קרא רבי בן ציון, "אל תפחדו מלשמוע ממני דברי תורה הגם שאני נחשב בין הקטנים צעיר בשנים, מוודיע אני לכם שהתורה שאגיד לכם היא כולה מדעת הזקנים, רובם מאבי מורי זצ"ל ועוד מספרי מוסר ב'מסילת ישרים' 'נפש החיים' וכו', רק אני המסדר לפי המקום ולפי הזמן, ובי נתקיים דברי רבי מאיר קנקן חדש מלא ישן".

גם שם קם והחל לדבר... כולם כמובן נשכו בשפתייהם מרוב לחץ ועגמת נפש ורצו לבלעו חיים, אבל החזון איש ישב מרותק

אִיזְהוּ מְכַבֵּד, הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת

שח הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א - דיברתי עם דודי הצדיק הגדול הגאון רבי חיים ברים זצ"ל, אשר היה מקורב מאד לחזון איש זצ"ל, וסיפר לי כמה סיפורים אשר ראה בעיניו בצל החזון איש, ובכללם המעשה הבא:

פעם נסע החזון איש לבית החולים ביקור חולים בירושלים שם התקיימה שמחת ברית מסוימת, והחזון איש שימש כסנדק והגאון בעל אבן האזל רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל אמר את הברכות. אחר הברית ישבו שני הגדולים לסעודת הברית ונכחו שם מסלתה ומשמנה של ירושלים עיר הקודש, לראות את גדול הדור שהגיע לירושלים.

והנה בירושלים היה יהודי תמהוני מעט, אשר בכל מאורע שנכח בה, אם זה בר מצוה או שבע ברכות, ברית מילה או אירוסין וכדומה, לא היה ממתין שיכבדוהו לשאת דברים אלא היה קם בעצמו ומתחיל לדבר. תוכן דבריו היה בקביעות, היות שיש הבדל בהגית האותיות אל"ף וה"א ובני ירושלים אינם מקפידים להגות נכון את שני האותיות האלו, ונמצא שאין הבדל בין האותיות.

והנה גם בסעודת ברית זאת לא נפקד מקומו של 'מגיד' זה, וגם שם קם והחל לדבר בפני שני צדיקי עולם, והאריך בדרשתו, כולם כמובן נשכו בשפתייהם מרוב לחץ ועגמת נפש ורצו לבלעו חיים, אבל החזון איש ישב מרותק, ידו תומכת בראשו, ומביט אל המגיד הלזה ואינו מסיר עיניו וכל העת מראה לו שהוא צודק, עד כי בסוף הדרשה נענה ואמר אמן, יישר כחך, ושיבח את דבריו, למרבה שמחתו של הדרשן, למען כבוד הבריות. שר התורה, ניצל את ההזדמנות להנות יהודי זה, למען כבוד הבריות שדוחה עשה שבתורה.

דושות שמפעילות מכונות וגלגלי שיניים הנעשים בחכמה, הצורות של הברזל מתנענעים ועושים את מלאכתם למעלה בכל הבית בכל מדור ומדור. אם אני אעצור את הפעולות שלי כדי לקבל את פני, כל בית החרושת שלי יושבת באותו רגע, וכל קצב הייצור ייפגע. והנמשל כי כל העולמות מתנהגים למעלה ומתנענעים על ידי עבודת האדם, ועם ישראל מוסיף כח בפמליא של מעלה, ומה שעובדים המלאכים ושרפי קודש את הקב"ה, הכל הוא בכח ישראל. אם ישראל מתבטלים מתורה ועבודת ה', באותו רגע הם פוגעים בעבודתם של כל המלאכים ושרפי מעלה שכנגדם ושפועלים מכוחם.

וזהו שאמרו חז"ל, אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך! רצה לומר, לא רק אתה הוא זה שמפסיק לעבוד את ה' באותו רגע, אלא גם כל המלאכים והאופנים המושפעים מכוחך...

והנשאר במקומו היה עני גדול. חשב בדעתו שיסע אל חברו ויבקש ממנו שיחזיק אותו בנתינה קבועה בסך מסוים. לימים הגיע לשם, והיה דר בבית גדול מאד והיה לו בית חרושת גדול שהעסיק אלפי פועלים וסוכנים. נכנס לשם וראה את חברו שמתרוצץ בתוך הבית רצוא ושב ודורך ברגליו לכאן וחוזר ודורך לכאן, הוא עומד בפתח ורואה, וחברו השאיר אותו לעמוד שם בפתח ולא זו ממקומו עד הצהרים שהלך לאכול את ארוחת הצהרים. או אז נתן הבעלים שלו לחברו, ושמח אותו מאד ומילא את כל בקשתו על הצד היותר טוב.

אחר כך שאל אותו: מה זה שלא הספקת לשאול לי לשלום? והשיב דע כי כל בית החרושת שלי אין בו שום אדם חי, רק נעשה מברזל צורות דומים לבני אדם אלפים, והם עושים מלאכת האריגה בצמר ופשתים על ידי שאני למטה פוסע מכאן לכאן, ובכך לוחץ על

המשך מעמוד 17 | רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א

ומה קורה אם הצנחן היה ספרדי אבל הנפגעים היו אשכנזים? יאמר הצנחן: אני מצדי רוצה לשלם את הנזק, כי אני הולך לפי דעת מרן שגם באונס גמור חייב, אבל הנפגעים אינם יכולים לקבל ממני את הכסף, שהרי לשיטתם אני פטור...

אולם, לאמתו של דבר, יש ויכוח עקרוני בין הפוסקים, האם המחלוקות בהלכה שבין בני אשכנז וספרד הן זה דווקא בעניינים של אורח חיים, או שהן תקפות גם בחושן משפט. יש סבורים שכל עניין המחלוקות בין בני אשכנז לספרד הוא דוקא בעניינים של אורח חיים: תפילות וברכות, קריאת התורה, שבת ומועדים וכל כיוצא בזה. אבל במחלוקות וחילוקי דעות שבדיני ממונות, גם אם נחלקו בהן השלחן ערוך והרמ"א, לא שייך לומר בזה חילוקי עדות. לכן, בנידון דידן, גם אם הצנחן והנפגעים היו מבני ספרד, יכול הצנחן לטעון שהוא ייפטר באונס גמור, כדעת הרמ"א.

(מתוך 'נאה דורש', באדיבות הרב יעקב ישראל פוזן שליט"א)

ושבר את הכלי, או שנתקל כשהוא מהלך ונפל על הכלי ושרבו - חייב נזק שלם" (חושן משפט סימן שעח, א). מאידך, הרמ"א פוסק: "ודווקא שאינו אנוס גמור", שבאונס גמור הוא פטור.

השלחן ערוך (שם סעיף ב) מביא דוגמא: "נפל מן הגג והזיק, חייב לשלם נזק שלם, בין שנפל ברוח מצויה בין שנפל ברוח שאינה מצויה". ומבהיר הרמ"א: "דלא מקרי אונס גמור". כלומר, הסיבה שחייב אפילו ברוח שאינה מצויה היא משום שגם 'רוח שאינה מצויה' - מצויה מפעם לפעם. אבל תאונת צניחה בלתי צפויה שכזו, שבה המצנח נסחף מאות מטרים, מתרחשת אחת למיליון, לכן זה נחשב לאונס גמור, ובמקרה שכזה הרמ"א חולק על השלחן ערוך וסובר שפטור.

מעתה תובן שאלתו של הדיין. אם הצנחן ספרדי - הוא חייב, כי הוא מחויב לדעת מרן השלחן ערוך, שמחייב גם באונס גמור. אך אם הצנחן ממוצא אשכנזי הוא פטור, כדעת הרמ"א.

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיים גולדברג
ור' יעקב אשר גרין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

אחסידישער
שבת

מדוע אסור להשתמש במטרייה בשבת?

הביאור הלכה הביא את דבריהם של אחרונים רבים, שאסרו פתיחת מטרייה בשבת משום איסור עשיית 'אוהל ערא' מדרבנן. ויש מן האחרונים שאסרו את השימוש בה מטעם אוהל אף כשהיא כבר פתוחה מערב שבת. ולדעת הנודע ביהודה, בפתיחת המטרייה יש אף חשש איסור דאורייתא של עשיית 'אוהל קבע'. והוסיף הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שאף לדעת האחרונים הסוברים שאין איסור אוהל בדבר המוחזק ביד, אין הדברים אמורים אלא בדבר שרק על ידי החזקתו ביד משמש כאוהל, וכגון שפורס בגד בידיו, ולא בדבר שנטוי מעצמו כאוהל. והוסיף הביאור הלכה, שהשימוש במטרייה ברשות הרבים כרוך כמוכן באיסורים נוספים, של 'הוצאה' מרשות היחיד לרשות הרבים, וטלטול ברשות הרבים עצמה.

ולדעת החזון איש, אין איסור 'אוהל' בפתיחת המטרייה, אולם יש לדון לאסור זאת משום 'תיקון מנא', כיון שעל ידי פתיחתה ראוי להשתמש בה בכל מקום, וחמור הדבר יותר מפריסת אוהל המכשירה את האוהל לשימוש במקומו בלבד; והוסיף החזון איש, שמאחר והשימוש במטרייה נעשה לעין כל, ויש בו 'עובדין דחול', והוא פירצה בשמירת השבת, הדבר מסור לחכמים לגדור גדר במקום הפירצה, וגדר זה חמור יותר מאיסור פרטי ליחיד, כי הוא גדר לעם כולו, ולדורות. אולם, מטריה שעל עגלת תינוק, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמאחר ואינה מאהילה אלא על העגלה עצמה ואינה משמשת כאוהל למקומות אחרים, אין בפתיחתה איסור 'תיקון מנא', ומותר להשתמש בה בשבת.

האם יתכן איסור 'אוהל' בכיסוי כלי? והאם מותר לכסות סיר בנייר כסף בשבת?

כלי רחב מאוד, כגון סירים של מטבחים מוסדיים - דעת רוב הראשונים, וכן פסק בשולחן ערוך, שאסור לכסותו בשבת, משום שנראה כאוהל; ומסביר החזון איש, שמחמת רוחב הכלי נראות דופנותיו כרחוקות זו מזו וכאילו אינן מצורפות יחד, ועל ידי הנחת הגג מצטרפות הדפנות עמו לחטיבה אחת ולשימוש אחד, והרי זה כאילו יצר בכך גג ומחיצות של אוהל. ועם זאת, המכסה את הכלי אינו נראה כיצור אוהל אלא כאשר מכסה את כולו, ולכן מותר לכסות את מקצת הכלי, או להשלים את כיסויו כאשר היה מכוסה בחלקו מערב שבת. והוסיף השולחן ערוך הרב, שכאשר הסיר מכוסה כולו, אסור להסיר את כיסויו, משום שנראה כסותר אוהל. ועוד כתב החזון איש, שאין שיעור מדויק לרוחב הכלי האסור בכיסוי ובהסרת הכיסוי. ויש מהראשונים שסוברים, שאין איסור בכיסוי כלי רחב או בהסרת הכיסוי; וראוי להחמיר, אך אין למחות ביד המקל.

ואיסור זה של כיסוי כלי רחב מאוד, הוא רק באופן שיש חלל של טפח מעוקב [טפח = 8.6-9 ס"מ, לשיטות השונות] מתחת לכיסוי בנוסף על תכולתו, אך אם הכלי מלא באופן שלא נותר בו חלל של טפח, מותר לכסותו. וכמו כן, לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, איסור זה של כיסוי כלי

רחב, הוא רק בכיסוי שאין בו היכר לכך שמיועד לכיסוי, וכגון יריעת בד גדולה, או נייר כסף; אבל כשיש היכר המוכיח שהוא מיועד לכיסוי הכלי, וכגון ידיה - הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שמותר לכסות בו את הכלי; אך מהוראת החזון איש המובאת בספר דינים והנהגות, נראה שחשש לאיסור זה גם במכסה ייעודי שניכר כי הוא מיוחד לכיסוי הכלי.

באיזה אופן נחשבת הכנסת בעל חיים למקום סגור כצידה מדאורייתא? ציפור נכנסה לבית - האם מותר לסגור את החלונות?

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'צידה', שפירושה שלילת חירותו של בעל חיים. אחת הצורות של צידה, היא הכנסת בעל חיים למקום סגור. סגירת בעל החיים במקום קטן שאם יכנס לתוכו אדם יוכל לתופסו בריצה אחת בלא שיצטרך להינפש עד לתפיסתו, ולא יזדקק לתחבולה כלשהי כדי לתופסו - נחשבת כצידה מדאורייתא, והיא ה'אב' של מלאכת צידה. ושיעור זה, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאינו תלוי בריצה של כל אדם, אלא בריצה של אדם בינוני בגופו ובכוחותיו, היודע לתפוס בעלי חיים, שאם יוכל לתפוס את בעל החיים בריצה אחת, ללא צורך בתחבולות, נחשבת הכנסתו למקום כצידה, גם אם בפועל אין שם אדם שיכול לתופסו באופן זה. ומאידך, אם לפי תנאי המקום אדם בינוני אינו יכול לתפוס את הבעל חיים בריצה אחת, אך אדם זה שהכניס את בעל החיים למקום זה הוא חזק במיוחד בכוחותיו או מיוחד בתכונותיו, והוא יכול לתופסו בריצה אחת, הסתפק הגר"נ קרליץ זצ"ל האם הוא עובר על איסור צידה דאורייתא בהכנסתו למקום זה, היות ולגביו נחשב בעל החיים כניצוד, או שלעולם דנים את הצידה על פי תנאי המקום בלבד, כלומר, שאם בעלי החיים אינו ניצוד בו בריצה אחת של אדם בינוני, אין בכך איסור צידה דאורייתא.

ואם בעל החיים נכנס מעצמו למקום סגור - דעת האבני נזר שסגירת המקום אינה נחשבת כ'אב' של מלאכת צידה, היות ואינו עושה מעשה בגוף בעלי החיים, אלא זוהי 'תולדה' של מלאכת צידה; אך כמובן, אף התולדה אסורה מדאורייתא. ברם, אם נשאר פתח כלשהו במקום, כגון חלון, או דלת, שדרכו יכול בעל החיים לצאת, יתכן שאין בהכנסתו למקום זה אפילו איסור דרבנן. וסגירת בעל חיים במקום גדול, באופן שלא ניתן לתופסו בריצה אחת וללא תחבולה כלשהי - אינה נחשבת כצידה מדאורייתא, משום שהצידה טרם הושלמה; אך היא אסורה מדרבנן, כיון שזו התחלה של הצידה. ולדעת פוסקים רבים, אף מקום קטן אשר יש בו סדקים ופינות שמחמתם לא ניתן לתפוס את בעל החיים בריצה אחת, דינו כמקום גדול, שאין איסור הצידה בו אלא מדרבנן. והיות שמדאורייתא אין בעל החיים נחשב כניצוד בהיותו במקומות אלו, אסור מדאורייתא לתופסו שם, או להבריחו לחדר צר שבו כן יחשב כניצוד ולסוגרו שם. ונחלקו הפוסקים אם מותר לסוגרו במקום קטן יותר אשר גם בו עדיין לא יחשב כניצוד; וכגון ציפור שנכנסה לבית - אם מותר לסגור את דלת החדר שבו היא נמצאת. ומקום גדול מאוד, עד שאין האדם מרגיש שהבעל חיים נמצא כלל בשליטתו, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמותר לסגור את דלתותיו או את חלונותיו, ואין בכך איסור דרבנן, ואף מותר לכתחילה להכניס בעלי חיים למקום כזה [כשאין בכך איסור מוקצה].

ועל פי האמור, אם נכנסה ציפור דרור לבית בגודל רגיל, אסור מדרבנן לסגור את הדלת והחלון עד ליציאתה, אך אין בכך איסור צידה דאורייתא, שהרי לא ניתן לתפוס את הציפור בריצה אחת. אולם, אם הדלת או החלון הפתוחים גורמים לצער, כגון מחמת הקור הנכנס לבית - מותר לסוגרו; והסביר הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמאחר וצידה כזו אינה צידה גמורה, אלא רק מצמצמת את מקומו של בעל החיים ומקרבת את צידתו, לא אסרו חכמינו ז"ל במקום צער. ולדעת הקצות השולחן, סיבת ההיתר היא משום שאין כוונתו לצידה וגם אינו חפץ כלל בצידת הציפור, והרי זה נדון כ'פסיק רישא דלא ניחא ליה' באיסור דרבנן ומותר במקום צער. ועוד כתב הקצות השולחן, שאם ניתן להוציא את הצפור מהבית על ידי תחבולה כלשהי בטרם יסגור את הדלת או החלון, יש לעשות כן.

הייתי בביתך וראיתי מפת משי פרושה על שולחנך, שער בדעתך כמה חילול השם יכול לצאת מזה...

מותרות לכבוד שבת? - התוכחה של 'המגיד מווילקומיר' לרבי פסח'ל טרונקר,
והפסק המופלא שפסק רבי שמואל סלנט כשהוא ה'דין תורה' החרג לפניו

לשמע המילים 'חילול השם' חווירו פני ר' פסח'ל, ובשברון לב החל לספר למגיד את סיפור 'מפת המשי'... "בימי נעורתי בקובנא, חלה אחד מפרנסי המקום הנגיד ר' אליעזר פריידין. במשך תקופה ארוכה התנדבתי לבוא לביתו בכל יום כדי להקריא לפניו פרק משניות, פרשת השבוע ועשרה פרקי תהלים. כשהבריא ר' אליעזר פריידין הפציר בי לקבל שכר הגון על לימודי עמו אך אני סירבתי. "בינתיים עליתי לארץ ישראל, ר' אליעזר פריידין חזר לעסקיו וכל הענין נשכח מן הלב. לפני כחודש קיבלתי חבילה קטנה מקובנא, בצירוף מכתב מבני הנגיד הנ"ל, בו הם כותבים שאביהם נפטר, וציוה עליהם לשלוח לו את מפת המשי היקרה לאות תודה על מסירותו הרבה. 'אי לכך' כותבים הבנים, 'מבקשים אנו מר' פסח שיסייע לנו לקיים דברי המת ויקבל את המתנה'.

"אשתי הצדקנית", המשיך ר' פסח'ל, "סירבה בתוקף לקבל את המתנה היקרה. 'לשם מה נחוצה לנו מפת משי' שאלה, 'האם היא תוסיף לנו יראת שמים או חכמת התורה לבנינו' וכבר החליטה להחזיר את המתנה לשולחים. אך אני טענתי כלפיה, 'היתכן לבייש את המשפחה המתאבלת על האב, האפשר לנו למנוע מהם לקיים דברי המת אשר בוודאי סבר שעושה בכך מעשה גדול וחשוב'."

המגיד שמע את סיפורו של ר' פסח'ל בתשומת לב רבה, מכל מקום עדיין לא נחה דעתו. אחרי שעה ארוכה של ויכוחים, שבמהלכם השמינו שניהם סברות והלכות, הסכימו לשטוח את הבעיה לפני רב העיר רבי שמואל סלנט זצ"ל.

חכמתו הגדולה של ר' שמואל עמדה לו גם הפעם, וכך פסק, 'מפת המשי תמשיך להיות פרושה על השולחן. אך מעליה יפרשו מפה אחרת, פשוטה, אשר בה יכוסה גנאי המותרות בעיר הקודש'.

(דברים טובים - ויצא תשע"ט)

רבי פסח טרונקר זצ"ל, המכונה בפי כל ר' פסח'ל, מגדולי תלמידי החכמים שבירושלים היה. מיום בואו לירושלים, לשם עלה מעיר קובנא, התאבק בעפר רגלי כל חכמי התורה שבה, והתקרב אל הצדיק רבי חיים יצחק אהרן, שנודע בשם "המגיד מווילקומיר", שחי למעלה ממאה שנים.

בכל לילה ערכו יחד תיקון חצות. עם עלות השחר למדו בחברותא שיעור על סדר הש"ס ב"חורבת רבי יהודה החסיד". אחרי תפילת וותיקין למדו טור אורח חיים ושלחן ערוך, וכך המשיכו כמעט כל היום בהפסקות קצרות לאכילה וכדומה.

באחד הימים הרגיש ר' פסח'ל כי פני המגיד אינם אליו כתמול שלשום. יתר על כן, המגיד מרבה לצטט בפניו בכל יום מאמרי חז"ל וקטעים מספרי מוסר המדברים בגנות ה"מותרות" ועניני העולם הזה, וכיצד דברים אלה יכולים להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו, גם הרבה המגיד להדגיש שדברים אלה עלולים להמיט שואה רוחנית על עיר הקודש כולה.

ר' פסח'ל התקשה לרדת לסוף דעתו, מה לו ולמותרות שאל את עצמו, הרי הוא חי בדחקות איומה, בשר ודגים הם בבחינת 'בל יראה' ו'בל ימצא' בביתו בכל ימות השבוע, רהיטים בביתו פשוטים ביותר, הילדים לובשים טלאי על גבי טלאי, היכן המותרות שלו, מה רוצה המגיד ממנו. באחד הימים לא יכל ר' פסח'ל להבליג עוד, ובעוד המגיד מטיף לו את דברי תוכחתו, הפסיקו ר' פסח'ל ושאלו, 'יסלח לי מורי ורבי, אלו מותרות ראה בבית, אדברא יצביע לי עליהם ואוציאם מיד מביתי'.

'לפני כשבועיים, ענה לו המגיד, בראש חודש הייתי בביתך וראיתי מפת משי פרושה על שולחנך, כך זה מתחיל, היום מפת משי, מחר מותרות אחרות, שער בדעתך כמה חילול השם יכול לצאת מזה',

גליון 680
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מצוות כבוד אב ואם

רבי טרפון הצטיין בכבוד אמו, אף שרבו העבדים והשפחות בביתו, לא הפקיד בידיהם את הטיפול באמו, אלא הוא בכבודו ובעצמו גחן לארץ והתכופף על ארבע, כל אימת שאמו חפצה לעלות למיטתה או לרדת ממנה, כדי שתוכל לעלות ולרדת על גבו, וכך יקל עליה להגיע אל מיטתה או אל רצפת החדר. רבי טרפון השתבח על כך בפני החכמים, וסיפר לפניהם כיצד טורח הוא בקיום המצוה, אמרו לו החכמים עדיין לא קיימת חצי ממה שציוותה תורה. האם כבר נתנסית בכך, שכאשר זורקת היא את ארנקך המלא וגדוש בכסף בפניך לים ולא הכלמתה? (קידושין ל"א ב). באחת השבתות ירדה אמו לטייל בחצר, כראות רבי טרפון שיחפה היא ואין מנעל לרגליה, הניח שתי ידיו תחת כפות רגליה, וכך הלכה עליהן עד שהגיעה למיטתה. כאשר חלה רבי טרפון ובאו החכמים לבקרו, העתירה אמו בעדו באמרה, התפללו על טרפון בני המכבדני יתר על המידה. שאלוה החכמים מפני מה את אומרת כן? שחה להם האם את כל אשר אירע באותה השבת. נענו החכמים ואמרו, אפילו היה עושה כן אלף אלפי פעמים, לא היה מגיע לחצי הכבוד שציוותה התורה לכבוד.

(ירושלמי פאה פ"א ה"א)

פרשת השבוע

פרנסתם של ישראל, חשבתו בלבי אם לבני עמי אין פרנסה למה לי חיים, יצאתי אל החצר ושאלתי נפשי למות, כך עמדתי בחצר שקוע ברעיונותיי.

לפתע הגיעו לאזני קולות שיחה בין שתי נשים, אמרה האחת, אחותי הרי בכינו כל כך הרבה בראש השנה וביום הכפורים, הסבורה את שאמנם תישמע בקשתנו בשמים ויכתבנו בספר פרנסה טובה? ואז חבירתה ענתה לה, שבלי ספק ניכתב בספר פרנסה וכלכלה, שהרי אילו היינו מפצירות כל כך הרבה באוני ראש הקהל שלנו שידוע כקשה לב, בוודאי שהיינו מצליחות לפעול אצלו, ואם אצלו היינו מצליחות לפעול, על אחת כמה וכמה אצל הקדוש ברוך הוא שהוא רחום וחנון, ובלי ספק ייעתר הוא לבקשתנו. ברגע בו אמרה האשה את הדברים הללו, סיים הרבי, נתעורר בשמים רושם גדול נסתתמו טענותיהם של המקטרגים, והגזירה נתבטלה.

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב) הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א, היה רגיל לומר בוא וראה כמה יקר כל אדם מישראל, שכן תשעה גאוני עולם בעלי תריסין אי אתה יכול לעשות מהם "מניין" לתפילה, לקדיש ולקדושה, ולברכו, ואילו עשרה יהודים עמי הארצות פשוטים, מצטרפים ל"מניין" לכל דבר שבקדושה.

אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' (כ"ג כ"ז)

מסופר על הרה"ק ה"צמח צדק מליובאוויטש זיע"א, ששנה אחת האריך בתפילת העמידה של יום הכפורים יותר מאשר בכל שנה, ולאחר התפילה בכה בדמעות שליש. כשחדל הרבי לבכות, יצא אל החצר הסמוכה שהה שם כמה דקות, ובשובו לבית הכנסת הפיקו פניו הקדושות שמחה עילאית, ופתח בחזרת הש"ץ בהתלהבות עצומה. בתום התפילה, סח הרבי למקורביו המשתאים, בהיותי בעיצומה של תפילת העמידה, ראיתי כי יד המשטינים והמקטרגים גברה, והם מבקשים בכל תוקף לקפח את

זמני השבת

אמור

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:54 ת"א: 7:10

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:11 ת"א: 7:14 ר"ת: 8:45

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים: אדם מישראל מסר נפשו למען קיום מצוה! אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת למען החיות נפשות אומללות! החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון – יזכה במתנה שהוחלט לתת לו". שמע זאת אליהו הנביא וזכר לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון – ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות כבדים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה!" קיווה היהודי. בהסכמת אשתו יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש מאיש לחם לאכול ומקום ללון בו, וזאת למרות שעיף ויגע היה מעמל הדרך, ובמשך היום כולו לא בא דבר מאכל לפיו.

כשהחלטו נחושה, נכנס אל בית הכנסת, נטל ספר בידו, ישב בצד והחל ללמוד מתוכו, שקוע היה בלימודו, ולפתע ניגש אליו יהודי זקן, הרים את עיניו וראה, כי הזקן שלפניו אדם נכבד ונשוא פנים. "שלום עליך ר' יהודי", ברכו הזקן, "מנין אתה, ומה מעשיך בעירנו?" שאל היהודי הזקן. סיפר לו האורח מנין בא, והשנים החלו מגלגלים בשיחה, עוברים מענין לענין, תוך כדי דברים סיפר האורח על המאורע האחרון שארע לו בעיירתו.

נפעם הקשיב הזקן לסיפורו של היהודי האורח, וכשסיים הלה את דבריו, אמר לו: "יש לי הצעה בעבורך" הצעה? – פניו של האורח גילו התעניינות מרובה, והזקן המשיך: "ברוך ה', עשיר הנני ורכוש רב לי, הצעתי היא: אתן לך מכספי סכום כסף שממנו תוכל לפרנס את משפחתך כל ימי חיך, אבל כתמורה עליך למכור לי את זכות המצוה שעשית עם האלמנה והיתומים שבעיירתך. בטוח אני שאודות לכסף שאתן לך בוודאי תצליח, בעזרת ה', להתבסס, ואז תוכל לקיים עוד מצוות רבות כגון זו!"

בזכות איזה מצוה נולד הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א (יומא דהילולא י"ט אייר)

מסופר על מוכסן יהודי, שהיה גר באחד הכפרים, את פרנסתו מצא בס"ד בכבוד, ואף זכה לחיבתו של הפריץ, אדון הכפר. רק דבר אחד היה חסר לו למוכסן: שלא זכו לבנים, ועל כך היה צערם גדול.

באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למגינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משווי האמיתי. אך זאת – אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים.

שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הודמנות שכזו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ – אך כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש – לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתיעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפו למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, בשמחה פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזניו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי! אוי ואבוי!" עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה רואות עיניו? על רצפת הבית מוטלת גופת נפטר – היה זה בעל הבית ראש המשפחה – ומסביבו עומדים אשתו ושבעת ילדיהם הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון ומחיה.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם העלוב של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הניח על השולחן את כל סכום הכסף שבידו ואמר לאלמנה: "קחי את הכסף הזה והחיי בו את נפשך ונפשות ילדיך היתומים. הביטה האלמנה בצרור הכסף הגדול שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק! בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק כשחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

משל ונמשל

כולם יודו שהדת של עם ישראל היא האמיתית
והטובה מכל הדתות

משל למלך אחד שביקש אומן וצייר שיצייר את תמונתו, והמלך אמר שהצייר הגדול ביותר שיצליח לצייר במדויק את תמונתו, הוא יהיה ראש וראשון במלאכה זו ויקבל על כך תעודת כבוד. והנה נקבצו אל המלך ציירים רבים, וציוה המלך שכל אחד יצייר איזה ציור נפלא ולאחר מכן יביאו את הציור לפני המלך, ואת אשר יבחר בו יקריב אליו להיות הראש והראשון. לאחר זמן מסוים באו כל הציירים אל המלך, כל אחד וציורו בידו, וכל אחד התפאר לפני המלך כי הוא מצטיין במלאכתו יותר מחברו. אמר להם המלך לכו עתה לדרכיכם, וביום המיועד אשלח אחריכם לבחור מכם מי הוא הראש והראשון. הלכו הם לדרכם וכל אחד חשב בלבו כי בודאי יבחר בו המלך לצייר את תמונתו, כי מי הוא האומן היותר גדול ממנו, לאחר מכן עשה המלך בחכמה, ושלח לקרוא לאחד מהציירים ואמר לו, ידוע תדע כי מלאכתך מצאה חן בעיני עד להפליא, ואתה ראוי להיות הראש והראשון לעשות מלאכתי, אך אבקש ממך שתגיד לי את האמת מי יוכל להיות השני לך? השיב לו הצייר, האמת אניד לך כי הצייר פלוני הוא איש אומן במלאכתו, והוא ראוי להיות שני לי. שמע המלך את דבריו ואמר לו שיכול ללכת לדרכו. וכן עשה המלך לכל הציירים, שקרא לכל אחד ואחד ושאל לכל אחד, מי יוכל להיות שני לו וכולם הצביעו על אותו צייר נפלא שהוא אומן נפלא במלאכתו. ומוזה הבין המלך שאותו הצייר הוא המובחר מכולם ובחר אותו שהוא יצייר את תמונתו.

והנמשל על דרך זה אומר הנביא "יגשו אז ידברו יחדיו למשפט נקרבה" (ישעיהו מא – א') כלומר שיתקרבו כל האומות יחד, ואז נראה כי משה אמת ותורתו אמת, כי כולם יודו שהדת של עם ישראל היא האמיתית והטובה מכל הדתות.

(פתח השער)

ברגע הראשון נדמה היה לו, לאורח, שהוא חולם, הנה זימן לו הקב"ה סיוע כה מהיר, כמעט פצה את פיו לומר: "אני מסכים", אך כהרף עין חלפה מחשבה אחרת במוחו, והוא שמע את עצמו אומר: "לא אוכל להסכים להצעה, אם ה' יתברך זיכני לקיים מצוה כה חשובה מתוך מסירות נפש של ממש, לא אסכים למכור את מצוותי זו בעד כל הון שבעולם.

אם כן, ניסה הזקן לשנות את הצעתו, "מכור נא לי מחצית מהמצוה שלך, ותמורת זאת מוכן אני להעניק לך מחצית מכל הכסף שברשותי. גם להצעה הזאת סירב האורח, "אינני מסכים למכור מחצית ממצוותי!" אמר בפסקנות. הזקן לא התייאש, "אנא", הפציר, "מכור נא לי חלק כלשהו מהמצוה שלך, ואפילו רק מאית ממנה, אל תדאג, אשלם לך בעבור זה כאילו מכרת לי מצוה שלמה!". "לא! לא!" ענה האורח. "אינני מוכן למכור אפילו שמץ מהמצוה! בשום פנים ואופן לא אמכור! ואינני חפץ לשמוע עוד את הצעותיך!".

בזה הרגע קרב אליו הזקן ועל פניו חיוך. "דע לך", כך אמר, כי אני הוא אליהו הנביא, מן השמים נשלחתי להעמידך בניסיון, ואתה, לא רק שוכית לקיים מצוה כה חשובה, אלא עמדת בניסיון בשלימות, וסירבת למכור אפילו חלק קטן ממצותך. האורח נעץ בוקן הניצב לפניו עיניים משתוממות, אך הזקן המשיך בדבריו: הודות למצוה שקיימת, ובזכות זה שעמדת בניסיון, תוכל לבחור לך אחד משלושת הדברים הללו: אריכות ימים לך ולאשתך, עושר והצלחה מרובים, או שמה ברצונך בבן, שיהיה צדיק וקדוש. בלי להסס השיב האיש בחר אני בבן זכר, עד היום לא זכינו אשתי ואני להיפקד בבנים, ומה בצע לנו באריכות ימים או בעושר כשאין לנו בנים?.

והזקן הלא הוא אליהו הנביא אמר: ובכן, בעזר ה' יולד לכם בן צדיק וקדוש, אשר יאיר את העולם בתורתו וביראתו, אולם הדבר יתקיים בתנאי אחד: עליך ועל אשתך להיות נעים ונדים בגלות כל ימי חייכם. לאחר שנמלך האיש באשתו הסכימו שניהם לקבל את עול הגלות.

לא ארכו הימים ובן נולד ליהודי ולאשתו, שמו של הבן נקרא "מנחם", לאמר: זה ינחמנו, ואותו מנחם אינו אלא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א (יומא דהילולא י"ט אייר) שהאיר את העולם בתורתו ובצדקותו.

צ'ין אדם לחברו

זכות השכל אפשר לזכות על ידי

עשיית חסד

הרה"ק רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א שח פעם ואמר: אספר מה שסיפר לי מזה זמן אחד מן התלמידים המקורבים להרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, הלא הוא הגר"ח ברים זיע"א. שהיו מטרידים אותו הרבה יהודים בבקשה להיכנס לחזו"א, למסור צרכי יחיד זה וצרכי יחיד אחר, ופעמים הגיעו ממקומות אחרים לבקשו בכל מיני שליחויות. ופנה ושאל את החזו"א האם הוא מחוייב בדבר? כי הרי זה מפריע לו בלימודו. והשיב לו החזו"א "לקנות תורה ולזכות לתורה, צריך זכות השכל, בלא זכות השכל אי אפשר לזכות לתורה, וזכות השכל אפשר לזכות על ידי עשיית חסד".

זהירות מופלגת

בעיר קובנה היה בית כנסת פרטי שמתו בעליו ונפל בירושה ליתומים קטנים, כשהרה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א היה מתפלל בבית כנסת זה, לא היה נוטל ידיו במים שבכור, כי אם משפשפן מעט. ופעם הסביר את מנהגו, שהיות והבחין שהמים הנשפכים מהכור נופלים על גבי הקיר וגורמים נזק, ואילו יתומים לאו בני מחילה נינהו.

גמילות חסד בסתר

מסופר: מדי יום ביומו בשעות המוקדמות של שחרית, היה תנור בית המדרש הגדול בבאבוב מוסק ומחומם עבור המתפללים הרבים. אפילו אלו שהשכימו קום בבקרים החורפיים, התפלאו על האדם הטוב והמטיב שקם עוד לפניהם, מחמם ומטיב את התנור, ונעלם כלא היה. תלמידיו וחסידיה של הרה"ק רבי בן ציון הלברשטאם זיע"א מבאבוב בעל "קדושת ציון" הי"ד, רצו לעקוב

ולהיוודע מי הוא איש מטיבם? אחד הצעירים החליט להתחבא תחת אחד הספסלים ולראות במו עיניו איך יפול דבר. למחרת נדהם הנער ונודעזע לראות, כי האיש המנקה את התנור מציתו ומחמם את בית המדרש בסוד סודות, אינו אלא הרבי בכבודו ובעצמו. עודו שרוי בתימהון והנה הספסל ששכב מתחתיו מתהפך, הבין הרבי כי אכן נודע הדבר ומרוב צער, פרץ הרבי בבכי ואמר: מצוה אחת היתה לי שקיימתי בשלמות, הגם את זו תחפוץ לקחת ממני?

ויהיו עניים בני ביתך

חס מיוחד גילה הרה"ק רבי נתן צבי פינקל הסבא מסלבודקה זיע"א לעניים החוזרים על הפתחים, ובפרט לבעלי מומים ונחותי דרגה כי הם נדכאים ומרי נפש, היה מקדים פניהם בשמחה, עוזר להם, מעורר אותם ומלווה אותם בדרכם. פעם סיפר רבי נח פליי, שפעם כשנפרד ממנו בעת צאתו לביתו, שאל אותו ר' נתן צבי מה תעשה אם מיד בהיכנסך לביתך כשאתה שמח להיפגש עם בני משפחתך, יופיע לפניך עני מדוכה צנום ומכוער, ויפנה אליך לעזרה, הרי בודאי תתרעם שדוקא בשעה זו הוא בא להפריע לך, וברוב נדיבותך תעניק לו משהו כדי להיפטר ממנו. אולם לא כך דורשת ההלכה, הלא כתוב ועניים מרודים תביא בית, וכן אמרו חז"ל "ויהיו עניים בני ביתך", ואף בשעה זו שאתה שמח עם בני משפחתך, עליך לראות גם את העניים המרודים כבני ביתך, ולקדם את פניהם בשמחה, ולא עוד אלא שדוקא אליהם עליך לפנות יותר ולטפל בהם בכל האהבה והידידות, כי עם בני משפחתך אתה עתיד להתראות בכל שעה שאתה חוזר לביתך, אבל אותם אביונים מי יודע אם תהיה לך הזדמנות עוד פעם בחיך להיפגש עמם.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ט אייר

רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם

מרוטנברג - ה"א נ"ג)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)

יום ראשון כ' אייר

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום

(תקצ"ג)

יום שני כ"א אייר

הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא

ב"ר יעקב (רזא מהימנא - תקמ"ג

יום שלישי כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מוהוסיאטין

ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)

הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב

(שו"ת הסבא קדישא - תר"צ)

יום רביעי כ"ג אייר

הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד

הקדושת לוי - תקצ"ג)

יום חמישי כ"ד אייר

הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי

המקובלים - ת"פ)

הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה

(חוות דעת - תקצ"ב)

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא

ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)

יום שישי כ"ה אייר

הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ

(תלמיד המגיד - תקנ"ד)

הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א
מדרש "בם אני אודך" רפרים יוסף הדרש על המצוות.

באיסור לדבר בשעת חזרת הש"ץ (ב')

א) גם אם אינו מתפלל במנין זה, יש להחמיר שלא לדבר בשעת חזרת הש"ץ, שלא יטעו שמותר לדבר, ובפרט כשאין הציבור יודעים שכבר התפלל. (שו"ת "משנה הלכות" ח"ו סימן נ"א)
ב) ילמד את בניו הקטנים שיענו אמן. (רמ"א אורח סימן קכ"ד סעיף ז')
ג) אם אין תשעה שמכונים לברכותיו של הש"ץ, קרוב להיות ברכות הש"ץ לבטלה. (שו"ע שם סעיף ד')
ד) מי שעובר על זה ומדבר בשעת חזרת הש"ץ, אינו נחשב מתלמידיו. ("שומר אמונים", מאמר פתחו שערים, פרק י"ז)
ה) בפיוטים שמוסיפים ביום הכיפורים וראש השנה בחזרת הש"ץ, מעיקר הדין נראה שאין איסור לדבר בהם כמו בחזרת הש"ץ, אלא שלמיגדר מילתא נראה שאין לדבר בהם, אלא לצורך מצוה או צורך גדול. (ספר גם אני אודך, תשובות מהגר"א חנניה וצ"ל)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי מנחם מענדל מרימינוב

ב"ר יוסף זיע"א

נלב"ע י"ט אייר תנצב"ה

אזמרה לשמך

בס"ד

גיליון מס'

286

י"ד אייר תשפ"ה

פרשת אמור

פסקי הלכות ותשובות מפי מורנו הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א בעניין מצוות "וקדשתו" בכהנים

"וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב" (ויקרא כא, ח)

הקדמת הכהן בדבר הרשות

שאלה: כשעומדים בתור במכולת, בנק וכדו', האם צריך להקדים את הכהן מדין וקדשתו.

תשובה: אין בזה דין קדימה לכהן (המקורות התבארו במקום אחר).

איסור שימוש בכהן, ומחילתו על כך

שאלה: האם מועילה מחילת הכהן כדי להשתמש בו.

תשובה: טוב להחמיר לכתחילה שלא להשתמש בכהן אף אם הוא מוחל. אמנם אם הכהן עושה מעצמו בלי שביקשו ממנו, מותר לכתחילה.

כמו כן אם יש לכהן איזו הנאה מעשיית הפעולה הזו, וכגון שמקבל על כך שכר (סמ"ג, יובא להלן), או שעושה זאת לאדם חשוב (ט"ז סי' קכח ס"ק לט), ובפרט ברב ותלמיד (פורת יוסף, יובא להלן) - מותר לכתחילה. אך בשירות בזוי, יש להיזהר בכל אופן.

מקור: מבואר בירושלמי (ברכות פ"ח ה"ה) שאסור להשתמש בכהן, והמשתמש בכהונה מעל, וכן נפסק בשו"ע (או"ח סי' קכח סע' מה) שאסור להשתמש בכהן אף בזמן הזה [ובשו"ע הרב (סע' ס) ובמשנ"ב (סי' קעז) כתבו שהמעילה הוא משום שנאמר "וקדשתו", ומזה נלמד שהכהן קדוש ולכן יש בו מעילה. אולם בירושלמי (שם) יליפין לה מהיקש לכלי שרת, וצ"ע].

אמנם בגמ' (קידושין כא:) מבואר שעבד שהוא כהן אינו נרצע, כדי שלא יעשה בעל מום והקשו הראשונים (רבינו פטר, מובא בהגהות מרדכי גיטין פ"ה סי' תסא, סמ"ג עשה פג, והגהות מיימוניות פ"ג מהל' עבדים ה"ח) כיצד כהן יכול להיות עבד, והרי אסור להשתמש בכהן. ומכאן הוכיח רבינו פטר שמועילה מחילת הכהן. והסמ"ג תירץ שמותר להשתמש בכהן כשהוא מקבל על זה שכר, וכך גם כתב בשו"ת מהר"ח או"ז החדשות (סי' י).

וכתב המחצית השקל (סוף סי' קכח) להקשות על ראייתם, שיתכן שמדובר ברבו כהן, ואין איסור לכהן להשתמש בכהן אחר. וכן כתבו המקנה (קידושין שם) והישועות יעקב (הובא להלן) שמדובר ברבו כהן. אמנם המחמ"ש הוכיח מכך שדעת רבינו פטר [והסמ"ג והגמ"י הנ"ל] שאף לכהן אסור להשתמש בכהן.

ולהלכה פסק הרמ"א (סוף סי' קכח) כדעת רבינו פטר שמחילת הכהן מועילה, אולם דעת הרמב"ם (ספר המצוות עשה לב) והחינוך (מצוה רסט) שלא מועיל מחילת הכהן [וכן מוכח מהסמ"ג והגמ"י הנ"ל שלא תירצו כתירוץ רבינו פטר הנ"ל (עי' שו"י ברכה סוס"י קכח, ועי' מרדכי גיטין סי' תא). אולם יש לדון אם אפשר להוכיח זאת מהסמ"ג, כיון שיתכן שכשם שקבלת שכר מתירה השתמשות בכהן, כך גם תועיל כל מחילה, ויל"ע].

ולפיכך **פסק המשנ"ב** (שם ס"ק קעה) שלכתחילה טוב להחמיר שלא לסמוך על מחילת הכהן, והוסיף שבשירות בזוי ודאי יש להיזהר.

אמנם אם הכהן עושה מעצמו, כתבו האחרונים (מקו"ח סו"ס קכח, כה"ח סי' קכח ס"ק רפב) שבזה לא נחלקו הראשונים, ומותר לקבל ממנו לכתחילה.

איסור שימוש בכהן בכהן

שאלה: האם לכהן מותר להשתמש בכהן אחר.

תשובה: הבאור הלכה צידד להקל בזה.

מקור: הנה זה פשוט שבשני כהנים אין דין "וקדשתו", ואין צריך להקדים את חבירו (וכמו שכתב הכת"ס או"ח סי' טו). אך נחלקו האחרונים האם מותר להשתמש בכהן חבירו, או שיש בזה משום ביזוי כבוד הכהונה. דעת המחצית השקל (הובא לעיל, עיי"ש ראייתו מהראשונים הסוברים שמועילה מחילת הכהן) להחמיר בזה, וכ"ה בכת"ס (הנ"ל), ובערוך השולחן (סוף סי' קכח) הסתפק בזה.

אולם הבאור הלכה (סוס"י קכח, בשם הישועות יעקב, ובשם המגן גיבורים בשם המקנה שהובא לעיל) **צייד להקל**, וכן מבואר בעוד אחרונים (בה"ט שם, ובהג' חכמ"ש שם, ובמנח"ח מצוה רסט ס"ק ד). ולפי דבריהם צריך לדחות ולומר שאין ראייה מכך שהראשונים הנ"ל (רבינו פטר, הסמ"ג והגמ"י) לא תירצו את קושייתם בכך שמדובר ברבו כהן, מפני שהעדיפו לנקוט בטעמים אחרים.

אב כהן בבנו, ואשת כהן בבנה ובבעלה

הנה מבואר בגמ' (מגילה ז:) שרבה שלח ביד אביו משלוח מנות עבור מרי בר מר. והקשה בפורת יוסף (שם) כיצד רבה השתמש באביו, הלא אביו היה כהן (חולין קלג). ותירץ שהיה מותר מפני שגם רבה היה כהן (ר"ה יח), ולכהן מותר להשתמש בכהן וכן"ל, או מפני שאביו היה תלמידו, ומותר לרב להשתמש בתלמידו (עי' כתובות צו).

עוד מבואר בגמ' (חולין קלג) שרבה השתמש בשמשו הכהן, והוכיח מכך המג"א (ס"ק עה) שמועילה מחילת הכהן. אמנם הבאר היטב דחה את הראיה משום שגם רבא היה כהן (ר"ה יח).

ולפי הנ"ל פשוט שאב כהן מותר להשתמש בבנו. אולם יש לדון באשת כהן שהיא בת ישראל [אף שאוכלת בתרומה, אין עליה קדושת כהונה] אם מותרת להשתמש בבנה [ובבעלה]. ונראה שכיון שהבן מחויב לכבד את אמו, אין לה איסור להשתמש בו.

הקדמת כהן קטן

שאלה: האם כשמחלקים ממתקים בתהילים וכדו' צריך להקדים לתת לילד כהן לפני ילד ישראל.

תשובה: יש להקדים לתת לכהן [ואם נותנים לפי סדר הישיבה, יל"ע אם צריך להקדים].

מקור: דעת המשנ"ב (סי' רפב ס"ק יב, ומקורו במג"א) שאין דין "וקדשתו" בכהן קטן, מפני שנאמר בפס' "וקדשתו כי את לחם אלוך הוא מקריב", וקטן לאו בר עבודה הוא. וכן פסקו השו"ע הרב (שם ס"ז) והחיי אדם (כלל לא אות לט).

אולם בהגהות רעק"א (שם, הובא בשעה"צ ס"ק טו) כתב שדין "וקדשתו" נאמר אף בכהן קטן שאינו בר עבודה, וכפי שיש דין "וקדשתו" בכהן בעל מום [כמבואר בתורת כהנים (פרשת אמור פ"א ה"ו), ובספר המצוות לרמב"ם (עשה לב) ובחינוך (מצוה רסט)], אף שאינו בר עבודה. וכן נקטו המנח"ח (מצוה רסט) והפמ"ג (סי' קלה משב"ז ס"ק ח). ובשו"ת כת"ס (או"ח סי' טו) כתב שהוא ספק דאורייתא ויש להחמיר.

והדבר נפק"מ בשמחת תורה, שישנם הרבה ילדים שצריכים להעלותם לתורה. לדעת המשנ"ב אין צורך להעלותם לפי הסדר - כהן, לוי וישראל - כיוון שסדר זה נאמר רק בכהנים גדולים, אך לדעת הרעק"א (מובא בשעה"צ הנ"ל) והאחרונים הנ"ל שאף בכהן קטן קיים דין "וקדשתו", יש להעלותם לפי הסדר - כהן, לוי וישראל.

והנה במשך השנה, אם אין כהן גדול ויש רק כהן קטן, כתב המג"א (שם, הו"ד במשנ"ב שם), בשם המהרי"ט והרדב"ז שיש להעלות את הכהן הקטן ראשון מדין וקדשתו, אך המג"א עצמו חלק על כך, כיוון שלדעתו אין דין "וקדשתו" בכהן קטן. והוסיף

דיני קדימה

(מקורות לדינים אלו התבארו בס"ד במקום אחר)

הקדמה: להלן יתבאר שבאופנים מסוימים יש לחלק בין סעודה שמסובים בה **בעל הבית ואורח**, לסעודה שכל המסובים בה **הם בעלי בתים**.

סעודה שכולם בעלי בתים היא באופנים הבאים: כל אחד אוכל משל עצמו, או שאוכלים יחד והשתתפו כולם בהוצאות הסעודה, או שכולם משלמים אחר כך על האוכל (סי' קסז שעה"צ ס"ק סא). ובכלל זה **בחורי ישיבות** [כשאין אחראי על כך מטעם הישיבה], ותלמידים הנוסעים לרבם ומתארחים כמה נשואים בדירה אחת.

בקידוש והבדלה

שאלה: כשיש כהן בסעודה, האם צריך לכבדו לקדש.

תשובה: במקום שכולם בעלי בתים - צריך לכבד את הכהן לקדש [ואם יש תור, הכהן יהיה הראשון בתור].

אם יש בעה"ב - יכול לקדש בעצמו, וכך נוהגים. אם מכבד את האורחים לקדש - יש לכבד את האורח הכהן קודם [ואם יש תור הכהן יהיה הראשון בתור].

ישיבה בראש השולחן

שאלה: כשיש כהן בסעודה, האם צריך להושיבו בראש.

תשובה: אין צריך.

בציעת הפת

שאלה: כשיש כהן בסעודה האם צריך לכבדו לבצוע.

תשובה: במקום שכולם בעלי בתים - יש לכבדו לבצוע (וכפי סדר הקדימה - גדול (ת"ח), כהן, לוי). ואם יש תור, הכהן יהיה הראשון בתור.

אם יש שם בעל הבית - בעה"ב בוצע, ואף אם יש שם כהן או ת"ח [ואין צריך לומר ברשות הכהן].

קבלת מנה ראשון

שאלה: כשיש כהן בסעודה, מי מקבל את המנה ראשון.

תשובה: במקום שכולם בעלי בתים - הכהן מקבל ראשון.

בבעה"ב ואורח - יש לתת לבעה"ב תחילה את כל המנות. ואם בעה"ב מחלק לאחרים או אומר לחלק לאחרים - יתן תחילה לכהן את כל המנות [ולדעת הגר"ז יתן בעה"ב למי שרוצה].

אשה לבעלה או לכהן, ובעל לאשתו או לכהן

שאלה: למי תגיש אשה נשואה את המנה ראשון, לבעלה או לאורח הכהן. וכשהבעל מגיש - למי יגיש, לאשתו או לכהן.

תשובה: כשהאשה מגישה - תקדים לבעלה. וכשהבעל מגיש - יגיש לכהן.

אביו וכהן

שאלה: מתארחים בביתו כהן ואביו. למי ייתן ראשון את המנה.

תשובה: יקדים את אביו בכל המנות.

זימן

שאלה: כשיש כהן בסעודה, האם צריך לכבדו לזמן.

תשובה: אם כולם בעלי בתים - צריך לכבד את הכהן לזמן, וכפי סדר הקדימה (הקדימה בזימן הוא גדול (ת"ח), כהן, לוי, אבל). ואם יש תור, הכהן יהיה הראשון בתור.

אם יש בעה"ב [כגון חתן כהן המתארח בבית חמיו, או כל אורח] - יש לכבד את האורח לברך [והוא בגדר עצה טובה ואינו חיוב]. ואם יש כמה אורחים ובתוכם כהן [או גדול] - יתן למי שרוצה (אך דעת הגר"ז שיתן לאורח הכהן, ואם יש תור, הכהן יהיה הראשון בתור).

שהמנהג הוא שלא מעלים קטן לשום עליה אלא למפטיר [ובזמננו נהגו שאף למפטיר אין מעלים, אלא רק סמוך לבר מצוה. ואע"פ שלהלכה נפסק שאפשר להעלות קטן למפטיר (מגילה כד., סי' רפב ס"ד), יש לבאר טעם מנהגנו עפ"י המבואר בתשובות הגאונים (שערי תשובה סי' ס) ובספר האשכול (הל' קריאת התורה, דף סט). שמדריך הארץ והישר שיעמוד אדם חשוב וגדול להפטיר, וכו"ה בסדר היום (סדר קריאת התורה בשבת)].

אולם כל מש"כ המג"א שלא להעלות כהן קטן, היינו שלא להקדימו לגדולים בקריאות התורה הרגילות, אבל להקדים כהן קטן לקטנים, כגון בשמחת תורה, אין מנהג זה, ולדעת הרעק"א והאחרונים הנ"ל יש להקדים את הכהן הקטן [ובפרט שהמהרי"ט הנ"ל כתב טעם נוסף להעלות את הכהן הקטן, עפ"י המבואר בגמ' (גיטין נט) שהטעם שכהן קורא ראשון הוא משום "דלא ליתו לאינצויי", ואף אם אין דין "וקדשתו" בכהן קטן, יש להעלותו מטעם זה. אולם בדעת המג"א הנ"ל נראה שהדין להקדים את הכהן הוא מדין "וקדשתו", והטעם שמוזכר בגמ' "דלא ליתו לאינצויי" הוא רק כשהכהן לא יכול לתת לאחר תחילה].

[ומנהג רבים מהספרדים שכהן קטן עולה תחילה, וכמו שמבואר בתשובות הגאונים (ציון לעיל) ובשיבולי הלקט (סו"ס לה) ובספר האשכול (ציון לעיל)].

נפק"מ נוספת במחלוקת זו, במוהל שיש לפניו למול שני תינוקים, אחד בן כהן ואחד בן ישראל, האם צריך להקדים את התינוק הכהן או לא. אם דין "וקדשתו" נאמר אף בקטן, עליו להקדים את הכהן הקטן (עי' קרן אורה הוריות יב:). אולם נראה שאף לדעת המג"א שאין דין "וקדשתו" בקטן, על המוהל להקדים למול את התינוק הכהן, מפני שהמצווה למול מוטלת על האב הכהן. אולם כל זה אם שני התינוקים מונחים לפניו, אבל אם הם בשני מקומות, אין דין להקדים את הכהן.

כמו"כ אם האב הישראלי הזמין קודם, אין בזה קדימה לכהן וכמבואר לעיל לגבי תור.

איסור שימוש בכהן קטן

שאלה: באופנים שהתבארו לעיל שאסור להשתמש בכהן, מה הדין בכהן קטן. וכן לשיטות דלעיל המקלות להשתמש בכהן שמוחל על כך, האם הוא גם בכהן קטן. וכן מה הדין להשתמש בכהן קטן כשיש לו הנאה מכך [שבאופן זה בגדול מותר].

תשובה: להלכה יש להחמיר בשימוש בקטן כפי דיני שימוש בגדול. ובאופנים שמותר להשתמש בגדול, מותר להשתמש גם בקטן, אע"פ שקטן לאו בר מחילה הוא.

מקור: לעיל נתבאר שהאחרונים נחלקו האם גם בכהן קטן נאמר "וקדשתו", ולהלכה יש להחמיר (שו"ת כת"ס, הובא לעיל).

מבואר בגמ' (ב"מ כב:) ונפסק בשו"ע (חו"מ סי' רס"ו) שקטנים לאו בני מחילה נינהו, וא"כ לכאורה היה נראה שלא תועיל מחילת הקטן.

אולם יעויין בתוס' (ב"ב קמג: ד"ה ואם, וז"ל "והא דאמר בריש אלו מציעות (ב"מ שם) גבי תמרי דזיקא דיתמי לאו בני מחילה נינהו, הכא דאין מפסידין ולא בא בידם הריח, מחלי שפיר"). ועפ"י דבריהם יש לדון אם תועיל מחילת הקטן כדי להשתמש בו. וגם יש לדון בקטן שהגיע לעונת הפעוטות, אם מועילה מחילתו [עי' רמב"ם וראב"ד (פ"כ מהלכות מכירה ה"ח), ובתוס' (כתובות פו, ב"ב קמז), ובשו"ע (חו"מ סי' רלה ס"ג) ובש"ך (סי' סו ס"ק פ) ובקצוה"ח (שם ס"ק נט), וראה עוד מה שנתבאר באזמרה לשמן גיליון 2]. ובשו"ת הרד"ד (לנכד התיבות, סי' ב) האריך בזה וכתב שהמחמיר תבוא עליו ברכה. ועי' בשו"ת נשמת חיים (ברלין, או"ח סי' לה) מה שכתב בדברי הרד"ד.

לתרומות והנצחות ניתן לפנות לקו

בית ההוראה במספר

0733260800 שלוחה 11

הגיליון החדש ע"י

הרב רוני ליקר, הרב שילה אריאל, הרב

שלמה בלאק והרב נתנאל מן הי"ו

להצלחת ילדיהם בתורה ויר"ש וכל העניינים

מספר הטלפון בבית ההוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון

לחייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

אמור

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодезь Торы
info@kolodetztory.com

ארה"ב:
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2025 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי
להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון
באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת אמור

אמונה

זבח תודה - לפיכך אנחנו חייבים להודות..... ד

ספירת העומר

ואטהר ואתקדש - ימי טהרה..... ו

תמימות תהיינה - הבא לטהר מסייעים לו..... ח

אין יאוש

חזקו ויאמץ לבבכם - לעולם לא יאבד תקוותו..... י

דרכי חינוך

'להזהיר' גדולים - חינוך הקטנים ע"י מעשיהם של הגדולים..... טו

חסד

בתוך בני ישראל - רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד..... יז

ספח"ק בת עין

אמנם הכהנים ההדיוטים, או שאר כל אדם שימצא בעצמו שום בחינה שאינה בשלמות, יפול לבו בקרבו, ויאמר ח"ו בהסתת היצר, איך אקרב אל הקדש לעשות שום מצוה שידוע שעיקר המצוה לייחד יחודים בעולמות העליונים ולהמשיך וכו', ומי אני איש כמוני שאיני בשלמות המדות שאקרב לה' שאוכל לייחד יחודים בעולמות הנוראים העליונים, ועל ידי זה יוכל ח"ו ליפול בעצמו מאד, ולהמנע ממצות ה' ח"ו, על זה אמר הכתוב בדרך רמז לנפש לא יטמא בעמי"ו, ר"ל עמי"ו גימטריא ענ"ו, פירוש שלא יטמא ח"ו את הנפש, על ידי גודל ענוה שיפול לבבו ביותר בהסתת היצר הרע, וימנע ח"ו מעבודתו ית', רק שינחם את עצמו, במה שאמר ה' בנים אתם לה' אלוהיכם וגו' וזכרם אב על בנים כן ירחם ה' עלינו לקבל עבודתנו כמו שהם, ובלבד שיהיה בכל לב ובכל נפש.

וזהו מרומז בכתוב, כי אם לשארו הקרוב אליו, ר"ל שיזכור בחי' קרבות שהבטיחנו הבורא ברוך הוא, וקרא אותנו בנים וגם בחינת אשה ובחינת בת וכדומה, בחינת חיבה, ועל ידי זה ידבק את עצמו לה' בגודל הכנעה וענוה ואהבה ויראה לה', שנזכה לזה אמן כן יהי רצון.

(בת עין, דיש פרשת אמור)

פרשת אמור

זבח תודה - לפיכך אנחנו חייבים להודות

בפרשתן (כב כט) כ', 'וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו', וביאר הרה"ק ה'פנים יפות' (לעיל בפרשת קדושים, דכתיב כע"ז וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחוהו, יט ה) בהקדמת הכתוב (תהלים קז א-ב) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר', שהנה בהמשך המזמור שם נזכר עניין ארבעה שצריכים להודות לה' על שהצילם מיד הסכנה שנודמנה להם (הולכי מדבריות, חבוש בבית האסורים, חולה שנתרפא ויורדי הים), אמנם כבר אמרו חז"ל (נדה לא.) 'אין בעל הנס מכיר בניסו', והיינו, שהקב"ה שומר על האדם ומצילו שלא יבוא לידי סכנה כלל, וזהו שאמר הכתוב הודו

לה' כי טוב כי לעולם חסדו - שראוי להודות להקב"ה תמיד בכל עת ובכל שעה, שהרי כי לעולם חסדו, שאילו היה הקב"ה מפסיק רגע אחד ח"ו מלהשפיע את חסדו ושובו הרי אי אפשר להתקיים ולעמוד אפילו שעה אחת.

זכה כתב שם, 'ראוי לכל אחד לחשוב בלבו בכל עת כאילו היה רואה את הסכנה וניצל ממנו, אז היה חיוב עליו להודות, קל וחומר כשהקב"ה מצילו שלא בא לידי סכנה כלל ראוי להודות בהנה ובהנה'.² ועפי"ז מבאר אומרו 'יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר', דהכי קאמר, גאולי ה' הם אלו אשר גאל אותם הקב"ה שלא לא באו כלל לידי צרה וסכנה, שהם צריכים

א. ז"ל הרה"ק ה'עטרת ישועה' זי"ע (בסוף פרשתן), אמור"ר ואמרת הוא ב"פ 'אמור' (ר"ל, שנוצר ב' פעמים לשון אמירה, וכאילו נכתב 'אמור' שני פעמים, והוא) עולה (בגמטריא) 'פרו רבו' (494), וקריאת הפרשה זו יוכל להיות סגולה לבנים, וזהו 'להזהיר גדולים על הקטנים' - היינו להוליד ילדים קטנים, עכ"ל. ואכן, שמעתי מעדים נאמנים על איש יהודי שהמתין כעשר שנים ללדת זש"ק, ובשמעו את הדברים הללו קיים זה מה שכתוב בזה בקריאת פרשה זו ככל משפטיה וחוקותיה (אם בדקדוק קריאת שניים מקרא ואחד תרגום, או בלימוד הפרשה עם מפרשיה כראוי), ולפקודת השנה נולד לו בן למזל"ט.

מין הבאר

אגב אורחא, כבר מילתנו אמורה בדברי הרה"ק רבי משה מראזוואדאו זי"ע אשר היה אומר, אין בכל השנה כולה זמן טוב יותר מאשר ל"ג בעומר. ובהתקרב צללי ערב לנטות היה אומר, לו היה כח בידי הייתי תופס את החמה בשיניים שלא תשקע, ולא יפרד מאתנו יום ל"ג בעומר לעולמים. ומתנה טובה זכינו בהאי שתא, של"ג בעומר חל בערב שב"ק, שמילתא דפשיטא היא שכל שערי הקדושה וההשפעות הנפתחים בל"ג בעומר עדיין הם פתוחים לרווחה, וכל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, שהרי לא יעלה על הדעת שבשב"ק יסגרו את השערים... וחכם לב 'ישקיע' גם בשב"ק זו לדלות מלוא חפניים 'שמן ששון' ממעיני הישועה לטוב לו כל הימים.

ב. מאמר יקר שמעתי מאיש יהודי שנפל ל"ע, ומכח המכה נחבט ונשברו כל עצמותיו, ולצרכי הרפואה שהה בבית חולים במשך כמה חודשים. משיצא אמר שעתה הבין במשמעות חדשה את הפסוקים ב'מזמור שיר חנוכה הבית', ואני אמרתי בשלוי כל אמוט לעולם, ה' ברצונך העמדת להררי עוז הסתרת פניך הייתי נבהל, כי הנה מדרכו של עולם, כל עוד שהאדם נמצא בקו הבריאות, הוא הולך על רגליו וחש בטוב, נדמה לו כי כך היא הדרך וכך מובן מאליו... ואינו רואה בזה שום 'נס', וממילא אינו שם אל ליבו עד כמה צריך להודות לה' על שהכל מתנהל 'כשורה' ומהלך על מי מנוחות. אמנם, כאשר יארע לו ח"ו איזה מאורע והחיים נעצרים רח"ל, אז הנו רואה ומכיר שמה שעד עכשיו 'הלך' הכל בטוב, הכל היה בהשגחה עליונה ובחסדי ה' עליו, ועל הכל היה צריך להודות ולהלל, על כל חייו עד עתה.

והזמן גרמא לעסוק בעניין ההודאה, כמובא בספח"ק שהשבוע החמישי מימי ספירת העומר תכליתו תיקון מידת 'הוד' - מלשון הודאה, ול"ג בעומר הינו כנגד הוד שבחוד שעניינו שלמות קניין מידת ההודאה להשי"ת על כל אשר חנן את האדם מאוצר מתנת חינו.

כתב ה'אלשיך' הק' (ו יא-טו ע"ש) על מאמרם (ברכות נד:) 'ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, מי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים', כי באמת הכל חייבים להודות תמיד לה' - לא רק אלו שבאו לבלל סכנה, אלא גם מי שעבר את הים על מי מנוחות... אלא שפעמים אין האדם מכיר בזה, ועדיין לא מילא תפקידו שהוא צריך להודות לה', על כן מן השמים יביאוהו לבלל סכנה כדי שיודה לאחמ"כ על הצלתו הגדולה, אך החכם ישכיל מעיקרא

להודות להקב"ה ביותר, על ששומר עליהם בכל רגע ורגע. ובדרך זה מבאר גם מה שנאמר וכי תזבחו זבח תודה לה' 'לרצונכם' תזבחו, שבא הכתוב לומר שלא יביאו קרבן תודה רק כשבאו לידי סכנה והם צריכים להודות, אלא יביאו לרצונם בנדבה על שניצלו ולא באו לבלל לידי סכנה.

וכבר ידוע שדברי התורה הק' הם נצחיים ואמורים בכל דור ודור, והרי אין לנו לא מזבח ולא אישים, לא שלמים ולא תודה, כי מפני חטאינו גלינו מארצנו ואין אנחנו יכולים להביא קרבן תודה כפשוטו לבית המקדש, כי באמת עדיין מקום הניחו לנו - להלל בפינו - במזמור לתודה, ליתן שבח והודאה לאבינו שבשמים על גודל חסדיו וטובו עמנו, הטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו, בכל עת ובכל שעה.

וזהו שאמר הכתוב ואני אמרתי, כשהייתי בשלוי אמרתי שבל אמוט לעולם, כי אמרתי אל לבי, הנה כך הוא סדר החיים, שהולכים על שני הרגליים וכל האברים פועלים כתיקונם... אך לאחר שנפלתי הבנתי כי ה' ברצונך העמדת להררי עוז, כל מה שעמדתי במצב טוב, מצב של 'העמדת', היה זה רק מאחר שה' ברצונך, ברצון ה'. וראיה לדבר כי הסתרת פניך היית נבהל, פעם אחת של הסתרה ונפילתי ה"י ראה נא כמה הייתי נבהל, וממילא הבנתי עד כמה צריך להודות כשלא אירע מאומה, כשבריאים ולא נופלים.

ג. שמעתי על איש זקן בא בימים, והוא בן שמונים ושבע שנים, אשר לקה בנשימתו ל"ע, עד שהוכרחו לחבר אותו למכונת הנשמה (רעספרייטער) למשך כמה ימים, עד שבחסידי השי"ת חזר לאיתנו, כה יאריך ימים ושנים בטוב ובנעימים, וכאשר 'השתחרר' מבית החולים אמרו לו פקידי בית החולים שעליו לשלם סך \$10,000 בעד 'השימוש' במכונת הנשמה, החל הזקן לייבב בבכי. ונכמרו רחמיהם עליו על שאין בידו סכום גדול זה, ואמרו לו שיעשו לו 'הנחה', ולא יצטרך לשלם כל כך הרבה, אך הלה בשלו, ועיניו דומעות ללא הרף, והבינו כי ככל הנראה גם לאחר 'ההנחה' עדיין הסכום רחוק מהישג ידו, וחזרו לומר לו שיורידו עוד מהתשלומים... והוא ממשיך להתייפח מאין הפוגה, וקראו לעברו, ראינו את דמעתך, ולא תצטרך לשלם אלא רק 50% ותו לא... נענה להם מתוך בכי, שומע אני מדברים ש'טובת הנאה' ממכונת הנשמה לכמה ימים עולה עשרת אלפים דולר, אם כן כמה עלי לשלם להקב"ה על ש'מנשים' אותי כבר שמונים ושבע שנים... ומה אשיב לה'...

וכבר מצינו כן להדיא בגמ' (ב"מ פו.) על רבי שמעון בן חלפתא, שביום אחד היה לו חם מאוד, ובכדי להקל על עצמו עלה והתיישב בצלע ההר, ואמר לבתו שתניף עליו במניפה, ועי"ז תנשב רוח על פניו לצננו קימעא, והוא יתן לה בשכרה אגודות של בשמים הנקראים 'נרד', בתוך כדי הדברים החלה רוח ממרום לנשב (וכבר לא הוצרכו ליגיעת הבת), אמר רבי שמעון בן חלפתא, כמה 'אגודות של נרד' עלינו לתת לבעל הרוח...

ד. מעשה באברך צעיר אשר נולד לו בנו בכורו במזל טוב, וראה שמיד מעלים הרופאים על גבי הכתב את כל מצבו ומעמדו של הרך הנולד - מידות גופו וטיב בריאותו, והנה הוא רואה שהרופא מעביר ידו על כל אצבעות התינוק וכותב דבר מה על גבי הדף, האברך היה בטוח שבוודאי מצא הרופא איזה מום או חולי באצבע, וזהו פשר הכתיבה שלאחר הבדיקה, ונבהל עד עמקי נשמתו. בחרדה גדולה שאל את הרופא לשלום התינוק, הרגיעו הרופא וביאר לו, כי אחד הדברים שצריך לכתוב ב'דו"ח' הוא מניין האצבעות, ועל כן מנה וספר אותם לראות שאכן יש ב"ה עשר אצבעות. ואין זה אלא משל על כל החיים, שהאדם אינו שם אל ליבו כי ב"ה יש לו עשר אצבעות והכל על צד היותר טוב, ורק כשמתעורר 'חסרון' או חולי אז הולך ובודק את מצב בריאותו... מעיקרא יש לו לשמוח ולהודות לה' על עשר האצבעות ושאר אברים וחיות שנתן לו הבורא במתנת חינו.

באר הפרשה - פרשת אמור

עד חצות, הוא מזמין על שלמי תודותיו אחיו ואוהביו ומיודעיו לאכול ולשמוח עמו (בכדי שלא יישאר מן הקרבן ומן הלחמים שעמו, ולכל יבוא לידי 'נותר'), וישאלו זה את זה על מה היתה תודתו, והוא יגיד להם הניסים והנפלאות שעשה עמו ה', וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו. ואילו היו שלמי תודה נאכלים כשאר השלמים לשני ימים ולילה אחד לא היה הבעל מזמין לשום אדם, כי לשני ימים ולילה אחד בבית יאכל. עכ"ל. ונמצינו למדים כי ראוי לו לאדם לעשות 'פירסומי ניסא', ולספר לבריות את הנס שנעשה לו, וכלשון הכתוב (תהלים לה יח) 'אודך בקהל רב בעם עצום אהללך', שבוה מתגדל ומתקדש שם ה' בעולמו.

ואטהר ואתקדש - ימי טהרה

בפרשתן (כג טו-טז), 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום', וכתב רבינו האור החיים הק' זי"ע לבאר לשון המקרא 'וספרתם לכם', וז"ל, ובדרך רמז, רמז באומרו 'וספרתם', על דרך אומרים ז"ל כי נשמות עם בני ישראל הם בבחי' הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא כי תשא כו) כי הלוחות של סנפרינון היו, לזה אמר וספרתם לכם, פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כסנפרינון את עצמיכם. עכ"ל.

להודות על כל נשימה ונשימה, וממילא לא יצטרך לבוא לידי צרה. שהרי תכלית היסורים אינם אלא כדי שיוודה וישבח להקב"ה, והוא כבר עשה כן. ובוה מפרשים במה שנאמר בסוף 'פרק ההודאה' (תהלים קו מג) 'מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'', שע"י ויתבוננו חסדי ה'' מבעוד מועד, כשהכל מתנהל על מי מנוחות, ימנע מעצמו כל מיני חלאים רעים ומרעין בישין.

ובזה ביאר הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע (בפרשתן) במאמר הכתוב בפרשתן 'וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו', שפעמים מביא הקב"ה צרה על האדם אך ורק בכדי שיכיר בבוא הישועה בטובות הבורא, והחכם שמכיר זאת מעיקרא אינו נצרך לעבור כלל את הצרה, וזהו 'וכי תזבחו זבח תודה לרצונכם תזבחו', מתחילה תגמרו בדעתכם שהנכם רוצים להודות לה' על כל חסדיו, ובוה תצאו יד"ח ולא תצטרכו לעבור את הצרה.

עוד בעניין ההודאה למדנו מ'הלכות קרבן תודה', דכתיב 'ביום ההוא יאכל לא תותירו ממנו עד בוקר' (כב ל), וצריך לבאר, מה נשתנה קרבן תודה (שהוא קדשים קלים) שאינו נאכל אלא ליום ולילה משאר 'קדשים קלים' כגון שלמים שהם נאכלים לשני ימים ולילה אחד. וביאר ה'אברבנאל' (בפר' צו) וז"ל, כי הנה היה זה כדי לפרסם הנס, וזה שהבעל שלמי תודה כשהוא רואה ששלמיו אינם נאכלים אלא ליום ולילה

ה. מסופר על זקנו של החיד"א ה"ה הגה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע בעל ה'חסד לאברהם' אשר נסע מארץ הקודש לעבר לים בכדי לקבץ מעות לעניי ארץ ישראל, ובהיותו בלב ים פרצה רוח סערה ותרומם גליו, ונחשולי מים רבים אדירים איימו להציף את הספינה ולהטביעה רח"ל, קם רבי אברהם וקיבל על עצמו, שאם יהא ה' בעזרו ותשקוט הסערה אזי בכל ימיו יודה לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויפרסם את הנס, ומיד נרגעו הגלים והרוחות. ולזכר הנס שינה חתימת יד קדשו כמין ספינה להודות ולהלל בפרסומי ניסא.

ב'כף החיים' (סי' רפ"א ס"ק ח) מביא מה שכתב הגה"ק ה'חסד לאברהם' זי"ע שקבלה יש בידו משמיה דרבי יהודה החסיד ששבח נשמת כל חי מסוגל על כל צרה שלא תבוא - לקבל האדם על עצמו שכשיהיה ניצול מצרתו יאמר נשמת כל חי בתודה וקול זמרה בפני עשרה, ובו נצולו רבים.

וכך שמענו מאיש יהודי הדר באנטווערפן יצ"ו אשר המתין זה כמה שנים לזכות בבנים, ונוו"ב שמעה מעין 'סגולה' זו, וקיבלה על עצמה לערוך סעודת הודאה בפני עשרה לאחר שיוושעו, ולא חלף זמן הרבה עד שב"ה הגיע זמן ההודאה...

וכך העיד הגה"צ רבי אליהו ראטה משם רבו הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע, כשמזדמן לאדם ענין 'השגחה פרטית' אל ישמור את הדבר בסוד בינו לבין עצמו, אלא מוטל עליו חוב קדוש לפרסם את גילוי ההשגחה שהייתה לו. ו. הוסיף הרה"ק ה'תולדות אהרן' זי"ע מציטאמיר, כי מצינו עוד משמעות לעניין 'ספירה' שהוא מלשון 'תספורת' [וכדאיתא במשנה (שבת פ"א מ"ב) 'לא ישב אדם לפני הספר'], כלומר גזיזה והשלכה, כי תכלית מצוות מניין וספירת

ואכן, כך אנו אומרים בנוסח התפילה לאחר ה'ספירה' - 'רבנו של עולם, אתה ציוותנו לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתנו וכו', ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות¹, ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם, ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה².

איתא במשנה (עדיות ב י) 'משפט רשעים בגיהנום, שנים עשר חדש וכו', רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת³, וביארו בזה המהר"ל מפראג (ח"א) והמהרש"א, כי הימים הללו הם ימי טהרה, וכלשון המהר"ל 'כי העת הזו הוא מיוחד שמתעלה העולם', בין לחיים - לטהר עצמם לקראת קבלת התורה, ובין

העומר הוא להשליך את הרע, ועי"ז זוכה לאור, כי 'ספירה' הוא מלשון ספיר ויהלום. וכתב שם נוראות בהאי לישראל 'שימי הספירה הם ימי תשובה כמו בעשרת ימי תשובה, רק שהתיקון הוא בחינה אחרת ויותר גדולה מעשיית'. מנהג רבים לומר אחר ספירת העומר תפילת 'רבנו של עולם אתה ציוותנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו וכו', אכן באמירה לחוד 'לא יצא'... אלא העיקר הוא הצעקה והזעקה אל הקב"ה שאכן נזכה להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, וכמו שכתב האור החיים הק' על הפסוק (דברים כו ז) 'ונצחק אל ה' אלוקי אבותינו' - כאן רמז שצריך האדם להתפלל אל ה' בכל יום שיצילהו מיצר הרע.

כ"ק אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה נוהג לספור ספירת העומר בביתו, כשהוא עומד על יד הכותל וזועק בקולות וברקים ומטיח ראשו בקיר, עד שהיתה אמי מורתי ע"ה חוששת לשלומי ולשלום הכותל... פשיטא שאין זה הנהגה לרבים, ולא באנו לומר לדפוק את הראש בכותל... אך העיקר הוא לדפוק בלב... צא למד, כי בנוסח בני עדות המזרח נוהגים לומר ב'לשם יחוד' קודם הספירה את הפסוק (יחזקאל טז ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיון ואומר לך בדמיון חיי ואומר לך בדמיון חיי' (הוא הפסוק המדבר על יציאת מצרים), וללמד בא על תפקיד ימי הספירה שצריך 'להקיז מדמו' למען שמו ית' באהבה, ולהקריב מעצמו ומרצונותיו, ורק על ידי 'בדמיון - חיי'...

ובהאי עניינא, הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע היה מרבה לספר שפעם נכנסו קבוצת בחורים ממצויני הישיבה אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ואמר להם, קינדערלעך, הרי אמרתם את ההגדה, והתחיל לחזור לפניכם מלה במלה את הפסוק (יחזקאל שם ז) 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכוננו ושערך צמח ואת ערום ועריה', ולא הוסיף שום פירוש, אבל כוונתו הייתה ברורה וזועקת, 'ותרבי ותגדלי', הנכם גדלים וגדלים, ואחרי הכל מוצאים עצמם במציאות של 'ואת ערום ועריה', וכך שהה בשתיקה משך זמן ארוך ומדי פעם נאנח מאד, הבחורים עמדו שם וארכבותם דא לדא נקשן. ולאחר שעה ארוכה פתח שוב ואמר את המשך הפסוק, 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיון ואומר לך בדמיון חיי', והיתה כוונתו שרק ע"י שנאבק ביצרו ו'מתבוססת בדמיון', זה מביא לחיות דקדושה כי 'בדמיון חיי'.

ח. על כן יאמרו המושלים, הנה כאשר נראה את 'ראובן' הולך ברחובה של עיר ו'טשעק' (צ"ק) בידו, ואין אנו יודעים מה נכתב בטשעק, כמה כסף הוא שוה, כיצד יתוודע לנו ה'סוד', כשנהיה נבון המבין דבר מתוך דבר. הכיצד, אם נראה שהוא פונה לחנות וקונה בו ש"ס' אזי נדע ששווי הטשעק הוא כמה מאות דאללער, לאידך אם נראה שהוא נכנס לחנות המוכרת תכשיטים וכלי זהב שמע מינה שרשום על הטשעק לכל הפחות ארבע נאמבערס (ספרות - 1,000) ומעלה, לעומת זאת אם יקנה עמו בית דירה - ברור בעליל שרשום עליו שבע מספרים (1,000,000)...

ועל דרך זה ממש, אם ברצונך לדעת כמה גדול ערכה של מצוות ספירת העומר הבט וראה בבקשות שאנו מבקשים אחרי שקיימנו את המצוה, ובכן יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שבזכות ספירת העומר שספרתי היום יתוקן מה שפגמתי בספירה ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה, ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות, ולתקן את נפשותינו מכל סיג ופגם, ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה, ומכאן תבין (לכל הפחות במקצת) כמה 'שווה' היא ספירת העומר ואלו תיקונים גדולים נפעלים על ידה ועד כמה רב ההשפעות בזכותה, ומכאן תלמד עד כמה כדאי להשקיע במצוה זו...

ט. והנה איתא בזה"ק (ריש פר' קדושים, פא.) 'תאני רבי אבא, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן [משבאו החברים התנאים הקדושים בלימודה של פרשת 'קדושים תהיו' היו שמחים], והרי, שעסק הטהרה והקדושה צריך להיות בשמחה. ורימזו לה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פסח ד"ה ספירה) כי 'ספירה' בגימטריא 'בשמחה'.

באר הפרשה - פרשת אמור

שומר הכתוב (משלי י כו) 'יראת ה' תוסיף ימים', ומבאר, כי הנה חיוב מצוות ספירת העומר הוא למנות חמישים יום, ומאחר שאין איש יודע עתו, ואין ביד האדם לדעת אם אכן יזכה לספור כל אותם הימים, אם כן כיצד אנו מתחילים למנות. אלא ביאורו, כי על כך נאמר יראת ה' תוסיף ימים, כלומר, בהיות שהמצוה הזאת מכניס בכך יראת שמים תוסיף חיים ותזכה לגמור כל הימים.

ולמדו מכאן בעלי המוסר חיזוק גדול לכל ענייני העבודה, כי פעמים הרבה מצוי שהאדם רוצה לקבל על עצמו קבלות טובות להתעלות בעבודתו ית"ש, אך הוא ירא שמא לא יהא בכוחו לעמוד בהם, תשובתו היא, כי אין לו ממה להתיירא, שהרי כבר הבטיחו חז"ל הק' שהבא לטהר מסייעים אותו¹, ואם אכן יקבל

למתיים. ועל כן, נידונים הם מן הפסח ועד העצרת, שתכלית עונשי הגיהנום אינם בתורת 'נקמה' אלא לטהר את הנשמה עד שתהא זכה ונקייה ומצוחצחת וראויה לבוא לחלקה בגן עדן². הוסיף על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שהרי 'מידה טובה מרובה', ובוודאי הזמן גרמא לראות בעודו בעולם הזה לטהר ולקדש עצמו בימים אלו - שלא יצטרך לראות פני גיהנום³.

תמימות תהינה - הבא לטהר מסייעים לו

בפרשתן (כג טו-טז), 'וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום', בה דרש רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע (הובא ב'מאור החיים', מאת תלמידו רבי משה פרנקו) 'זהו

י. ויש שפירשו שזמן העונש הוא מן הפסח ועד העצרת, להורות על חסרון העבודה שהיתה לו בעודו בעוה"ז בימים אלו, שאם היה נוהג בהם כראוי, ומטהר עצמו בהכנה דרבה לקראת חג השבועות, לא היה בא לידי גיהנום (וע' במהר"ל שם).

יא. והנה מצינו לכמה ממוני המצוות שמנו את מצות ספירת העומר במצוה ש"ז (מהר"ם שיק על מנין המצוות, ועוד), ורמז יש בדבר, שהיא המצווה האמצעית בין התרי"ג מצוות, שיש ש"ו מצוות לפניה, וש"ו מצוות לאחריה, ללמדך שמצוה זו היא העיקר וכל התורה כולה תסובב סביב ענין זה... שהרי תכלית מצוה זו היא כדי לקדשנו בקדושה העליונה ולטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו (כמו שאומרים בנוסח רבש"ע אחרי הספירה) וזה כל התורה כולה, ואידך זיל גמור... יב. בספר הנפלא 'בדידי הוה עובדא' (להגרש"ד פריעדמאן שליט"א) מביא מעשה שהיה, בעת התפילה שיחקו הילדים בחצר בית הכנסת, רצו במרוצתם הלך ושוב וכו', והנה עבר שם 'עובר אורח', קרא לאחד הילדים ונתן לו א געשמאקע קענדי (סוכריה), והילד הודה לו מקרב לב - כש'כל הנערים' שמסביבו מקנאים בו על שהוא זכה ללא כל יגיעה לקבל לידי קענדי, ואילו הם לא קבלו מאומה, אבל לא יכלו לעשות מאומה, כי העובר אורח ה'נדיב' כבר פרח והלך לו. אמנם, הגם שמראה הקענדי היה מושך לב, מ"מ הילד שבא מבית שחינכו אותו כראוי, נכנס לתוככי ביהכנ"ס כדי לשאול את אביו האם ה'הכשר' שעליה טוב, האם זה כשר למהדרין... עיין בה האב, וגלגל אותה לכל הצדדים, ומיד החוויר ונבהל עד לאימה, כעבור כמה רגעים שאל את בנו, מי נתנה לך, ענה הילד אחד מעוברי אורח... רץ האב לחצר ביהכנ"ס לבדוק מיהו הנותן, והאם נתן לעוד מישהו, כי נתברר שהקענדי היה כדור נפתלין (חומר מסוכן מאד, המשמש להדברה כנגד חרקים), והגם שהמראה שלה היה מושך, אבל למעשה היה זה רעל וסם המוות ל"ע, והמה חשבו שרק בנו היה בר המזל שקיבל הקענדי, ועפ"י האמת רק הוא הסתכן ל"ע... ואכן, האב הסביר לבנו שבזכות שמירתו על 'כשרות' ניצל ממות לחיים. הרי לך כפשוטו שיראת ה' תוסיף ימים...

עוד נוסיף ביתר עומק, כי באמת אין זה רק 'מעשה שהיה' עם ילד אחד... אלא 'מעשה' זה חוזר ונשנה בכל עת ושעה... אותו זקן זה היצר המלך זקן וכסיל, מביא לפנינו 'קענדי' עטוף יפה ומצייר אותו כ'מושך' את העין, מושך את הלב, כל פעם לפי הענין, והכוונה לנסיון של שמירת עיניים, נסיון של לה"ר עסיסי... או 'כלים' שהוא מביא לפנינו בכל שם וחניכא דאית להו (טלפון חכם וכו') וכו' וכיו"ב, היצר מדמהו לפנינו כקענדי - סוכריה מתוקה ועריבה מאד לחיך... אבל עפ"י אמת אין זה אלא סם המוות ממש, ואפשר ח"ו לסבול מכך לדורי דורות, אף אנו נהיה כאותו ילד, שחייבים 'הכשר' טוב על כל דבר, זה מה שהציל אותו וגם יציל אותנו, אם נעשה רק מה שכשר עפ"י הלכה ועפ"י התורה, ויראת ה' תוסיף חיים...

יג. רמז נפלא כתב הרה"ק ה'חסד לאברהם' מראדאמסק (בן הרה"ק ה'תפארת שלמה') זי"ע (מצורע ד"ה והובא), כי ראשי התיבות של 'והסירותי את לב האבן מבשרכם' (יחזקאל לו כו) הוא כאותם ראשי התיבות של הבא לטהר מסייעים

על עצמו כראוי, בוודאי יתן לו הקב"ה כוחות עליונים ויראת ה' תוסיף ימים, שכשם שעצם מצוות ספירת שיוכל להשלים רצונו הטוב". וגם על זה נאמר הכתוב העומר מוסיפה ימים בכדי שיוכל להשלים את המניין

אותו, כי הבא לטהר ורוצה לעלות במסילה העולה בית א-ל זוכה לעזר וסיוע ממעל להסיר לב האבן מבשרו ולהרחיק ממנו את היצר הרע.

יד. הרי לפניכם תוכן אגרת אשר שלח בעל המעשה מדרי עי"ת בית שמש יצ"ו, ככתבו וכלשונו בקיצור מעט, לפני שלש שנים בליל ל"ג בעומר תשפ"ב השתתפתי במעמד ה'הדלקה' שהתקיימה בבית שמש, שם היתה התעוררות גדולה לקבל קבלות טובות ולהתחזק בענייני יראת שמים ושמירת עניינים, ובאותו זמן נשגב אכן קבלתי ע"ע קבלה חזקה בשמירת עניינים, עד שכהיום תהילות לא-ל עליון עיני שמורות נקיות וטהורות לחלוטין, לאחר כמה שנים שניסיתי בכמה אופנים ללא הצלחה בנושא זה.

והנה בחודש ניסן תשפ"ד התעוררתי בבוקר אחד עם הרגשת כאב עז בגופי, ניגשתי לרופא שבדק אותי, ולפי מה שהיה נראה לו קבע שעלי לגשת לבדיקה יותר עמוקה, שאותה אפשר לערוך רק במקום (מרפאה) מיוחד, הנמצא שלא בתוך שכונת שומרי תורה ומצוות... ובתוך קניון (Shopping Mall) המלא בדרך כלל באנשים, עיני חשכו ולבי דאב, מאחר שכבר קרוב לשנתיים ימים אני נמנע להכנס למקומות כאלו אפילו לצורך גדול. על כן שאלתי את הרופא, האם כ"כ נחוצה הבדיקה או שאפשר לוותר עליה, ענה הרופא שמדובר בענין של חשש פיקו"נ, ואין לעשות חכמות. ניסיתי לקבוע תור עוד לפני חג הפסח - בטרם שחום הקיץ יוצא על הארץ, אבל התור היחיד שנשאר היה בער"פ לאחר שריפת חמץ, בלית ברירה קבעתי תור ליום כ"ח ניסן, לא ידעתי מה לעשות, נשאתי תפילה מדי יום לבוא עולם שישמור על נשמתי שתישאר בטהרה.

בהגיע היום, יום שני פרשת קדושים כ"ח ניסן, ובבוקר ירדו גשמים עזים בכל העיר, הגם שזה מזמן כבר פסקו הגשמים וכבר הפסיקו מלהתפלל עליהם, רבים ראו ותמהו, הכיצד בתאריך מאוחר כזה ועוד בשנה מעוברת יזלפו גשמי מלקוש מרובים... אך אני כבר ידעתי, כי בורא עולם הכין לי מתנה מיוחדת, יצאתי למקום הרופא עם טעקסי (מונית) וללא בתי עיניים (משקפיים), אך למרבה הפלא הרחובות לכל אורך הדרך וגם בסביבות הקניון היו רייקם מאדם, הגם שבימים כתיקונם 'בקעי בה רבים' - שרובם אינם לובשי תפילין דר"ת... גם הבנין עצמו היה כמעט ריקם מאנשים, הכל עבר חד וחלק, מבלי להמתין בתור ארוך ומבלי להיכשל במראות פריצות ח"ו, משם חזרתי עם טעקסי, וראה זה פלא, מיד כשהגעתי לביתי נעצרו הגשמים והשמש יצאה על הארץ, וראיתי כיצד השי"ת שמר עלי בנטרותא יתירתא.

למעשה, תוצאותיה של אותה בדיקה העלו חשדות שאינם טובים ה"י, כשכל הזמן הכאבים נמשכים, רופא המשפחה שלחני לפרופסור מומחה בירושלים, שיקבע את מצבי לפי נתוני הבדיקה ולפי עוד כמה בדיקות שיעשה, האם עלי להמשיך משם לבית החולים לטיפול רפואי על זה... הזמנתי תור לאותו פרופסור בחרדה ודאגה, כי אם חלילה אצטרך ליסע משם לביה"ח, הרי אני נכנס ללוע הארי מבחינת שמירת עניינים ואני אנה אני בא, שוב עלתה בי המחשבה אולי להתעלם מכל הענין ולא לגשת לרופא ולסמוך על הנס, אבל ידעתי שאסור לי לעשות כן, הרביתי בתפילה לבוא עולם שיוירני וינחני באורח מישור שאדע מה עלי לעשות.

באותו יום שהגיע התור, הרגשתי שהגעתי לשעת דחק נורא, והנני עומד בפרשת דרכים במקום סכנה, מצד אחד סכנה גשמית ומצד השני סכנה רוחנית, שכן בית החולים הוא מקום נסיון גדול בנושא זה כידוע. בתפילת שחרית נפתחו מעיינות עיני, ובכיתי להשי"ת ואמרתי, 'רבש"ע אני רוצה להגיע לבית החולים ולהיכנס למקום של נסיונות, אם נא מצאתי חן בעיניך רפא נא אותי מבלי שאזדקק להגיע לבית החולים, ואם לאו מוטב לי ללכת לבית החיים ואל אראה ברעתי', לאחר בקשה זאת הוקל לבי, ונעשה לי 'קל ללכת'.

משם נסעתי ירושלימה לאותו פרופ', כשמחשבותי טורדות אותי, כי יתכן שאלו השעות האחרונות שלי בעולם הזה, ואולי אזכה שיבא הנס מכל מקום, הפרופ' עשה עלי כמה בדיקות ובעיקר עבר על תוצאות הבדיקה המורכבת הנ"ל, ישבתי מולו בדריכות ובמתח, ולאחר כמה דקות של דממה הפטיר בקול חו"ד המפתיעה, הכל בסדר (תקין), אתה יכול ללכת הביתה, שאלתי אותו, והרי יש לי כאבים עזים, ענה שוב, הכל בסדר, אינני רואה כלום. תיכף כשיצאתי משם פניתי לביכ"נ סמוך, שם פרצתי ברגשי הודיה לה' על הנס הגדול, יצויין שלאחר כמה ימים נעלמו כל המכאובים, והנני ב"ה בריא אולם כאחד האדם, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

כתיקונו, כך כל תוספת יראת שמים מוסיפה כוחות רוחניים עצומים בנפשו.

חזקו ויאמץ לבבכם - לעולם לא יאבד תקוותו בפרשתו (כא א-ב), 'לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרוב אליו', וביאר הרה"ק ה'נועם מגדים' זי"ע וול"ק, היות כי כן דרכן של קצת בני אדם כי יקרה להם מקרה חטא ועון ח"ו, אזי ירבו עצבותם כל הימים, ובאמת זה דרכם בסל למו, ובוודאי שצריך חרטה במרירות גדול על חטא ועון, אך זה בשעה וקצת מהיום, ואילו אחר זה יבטח בשם ה' וישען באלוקינו כי ירבה לסלוח^{טז}, וירחיק העצבות^{יז} כי זהו טומאה רבה, וגורם סילוק השכינה וההארה בידוע, והעבודה זרה תקרא בשם 'עצבים' - שמעציבין עובדיהם, וזהו לנפש לא יטמא בטומאת העצבות, בעמיו, בעת שהוא

ובן כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע על הפסוק (שמות טו כו) 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלוקיך, והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו, כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, וז"ל, ויאמר אם שמוע תשמע, נ"ל שהוא הבטחה, 'אם שמוע' - תקבל עליך לשמוע, אז אני מבטיחך כי 'תשמע לקול ה' אלוקיך' - כי יעזרך ה', 'והישר בעיניו תעשה' - כי לא יאונה לצדיק כל און ורגלי חסידיו ישמור, עכ"ל^{יט}.

שמעתי מאחד, אשר נאלץ להתאשפז בבית החולים 'איכילוב' שבתל אביב, וביום קודם לכן קיבל על עצמו להקפיד להניח מים לנטילת ידים שחרית (נעגל וואסער) סמוך למיטתו בכדי שתיכף בהקיצו משנתו בבוקר יטול ידיו בטרם יניח כף רגלו על הארץ. וכאשר נכנס לביה"ח נוכח לראות כי אין שם כלים המיוחדים לנט"י (קערות וספלים), ואמר לעצמו 'בדליכא כולי עלמא לא פליגי' - אם אין כלי נטילה הרי אונס רחמנא פטריה, ויהי בערב, הגיע אביו לבקרו וידו אוחזת בכלי נט"י, והוא מסיח לו לפי תומו, כי היום הגיע איש אשר נדבו לבו ועמו הרבה כלי נט"י לזכות בהם את הרבים, אלא שעובדי ביה"ח לא הניחו לו לחלקם בחדרי החולים, על כן הניחם סמוך לבית הכנסת, שכל הרוצה ליטול (תיתי משמע) יבוא ויטול... בינו והתבוננו כיצד הקב"ה מסייע לאותם הפותחים פתח לטהר עצמם, שמיד לאחר שקיבל על עצמו תוספת טהרה וקבלה טובה בענייני יראת שמים סיבבה ההשגחה העליונה להכניס מחשבה טובה בלב יהודי אחר לתרום כלי נט"י לבית חולים למען יוכל הלה לעמוד בקבלתו הטובה, ועמו יחד כבר זכו עוד יהודים במצוה.

טו. ושני 'הבטחות' נכללו בדבריו למי שמקבל על עצמו 'לשמוע'. א. הקב"ה יעזרהו כנגד יצרו הרע שיוכל לנצחו ולעבוד את הבורא ית"ש. ב. רגלי חסידיו ישמור להצילו ממחלה וכל מיני מפריעים, כל מיני מעכבים (באונס) מקיום אותה קבלה טובה.

סיפר הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל מאי דהוי עימיה בצעירותו, שביקש מאחד לקבוע עמו 'שותפות' וללמוד עמו ב'חברותא' דבר יום ביומו, אמר לו הלה, הנה אני איש ידוע חולי, כי בטבעי יש לי רגישות לקור ולצינה ונוטה אני לחלות עי"ז פעמים הרבה, ולא עוד, אלא בכל פעם שאני נחלה מן הצינה הנני נאלץ לשכב במיטה לזמן ממושך לכמה שבועות, וממילא מה לך לקבוע 'חברותא' עם איש כמוני, והרי מעת לעת יהיה 'הפסקה' ברציפות הלימוד, מוטב שהרב יחפש אחר 'שותף' בריא שיוכל ללמוד עמו בקביעות. נענה לו הגר"ח, מאן יימר שאם תקבל על עצמך ללמוד בקביעות כחק בל יעבור שעדיין תחלה ותצטנן... נמנו וגמרו שמתחילים ללמוד בצוותא, ואכן 'סדר' זה נמשך תקופה ארוכה מאוד, ומדי יום למדו כפי שסיכמו באין שום מפריע - לא חולי ולא צינה... ויהי היום ונאלץ ה'שותף' ההוא להיעדר מסיבה נכונה ביותר (לטענתו), ולמחרת היום אחזתו צינה ונפל למשכב ונתבטלה ה'חברותא'... ללמדנו ארחות חיים, כי המקבל על עצמו הנהגה טובה בקביעות הרי המקום ב"ה בסעדו ובעזרו שיוכל להשלים חפצו הטוב, ולהינצל מכל 'צינה' ומשאר מרעין בישין...

טז. אומרים שהרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע היה אומר בשם הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע, שבשמים אין אומרים 'פלוני עבר עבירה'... אלא כך אומרים, לפלוני יש כעת אפשרות לשוב בתשובה שלימה.

יז. מעשה היה בימי הרה"ק ר' דוד מטאלנא זי"ע אשר איש אחד ביקש לשלוח יד בנפשו ח"ו ועלה על הגג כשהוא מחשב לקפוץ מן הגג עדי ארץ, ניגש אליו הרה"ק ואמר לו, וכי 'חכמה' היא לקפוץ מלמעלה למטה, הרי אפילו נער קטן וטיפש יכול לעשות כן, הבה ונראה כוחך וגבורתך אם תוכל לקפוץ מלמטה עד למעלה... וכמובן שהאיש מילא פיו שחוק וכבר לא אבה עשות השטות הגדולה אשר חישב לעשות.

בבבית הקדושה ועמיה ואזלא [עמיו' מלשון גחלים הקדושה שנשאר בו"ה, הקרוב אליו, יראה להתקרב עוממות], אך ככה יתנהג, כי אם לשארו, השארת לה'. עכ"ל"ט.

ולענייננו אנו, אין כל 'חכמה' להוריד את האף ולהישבר לאחר 'נפילה', שהרי כולם יכולים לעשות כן... אלא בזאת יתפאר האדם, שגם במצב שכבר נפלו פניו יצליח לרוממם עדי מרום...

יח. חיזוק נפלא הוכיח הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע מהאמור בפרשתן (כא ד) 'לא יטמא בעל בעמיו להחלו', ופירשו חז"ל (תו"כ כא י, וכמובא ברש"י) שהכוונה לכהן שנשא גרושה באיסור, שאסור לו להיטמא לה לאחר מותה, ועתה בואו חשבון במי הכתוב מדבר, בכהן 'עבריי' (שייגעץ) שעבר איסור בפרהסיא, שהרי נישואין הם עניין המפורסם לכל, ונעשים במעמד רבים מישראל, ומסתמא בית דין ניסו לקיים מה שנאמר (פסוק ח) 'וקדשתו', וכפירוש רש"י 'בעל כרחו, שאם לא רצה לגרש הלקה ויסרהו עד שיגרש' אלא שלא עלתה בידם להפרישו מן האיסור לגודל קשיות ערפו, ומעתה מה שייך לומר לאותו כהן נבזה 'לא יטמא', וכי איזו קדושה נשאר בו לאחר כל מה שעולל... אלא מכאן ראייה ברורה וניצחת, כי כל יהודי אף אם נמצא במצב השפל ביותר, אחר שכבר הרבה לפשוע ח"ו עדיין נשארה בו קדושה עליונה, וגם אותו מזהירין 'לא יטמא' - יזהר וישמור על קדושתו לכל יטמא לאותה מתה...

הוסיף על כך בספר 'טעם הצבי' (להר"צ אברומוביץ זצ"ל) שהנה 'אונקלוס' תרגם פסוק זה 'לֹא יִסְתַּאֲב רִבָּא בְעִמָּה לְאַחֲלוּתָהּ', וביאר הרמב"ן מהו 'רבא בעמיה' - נכבד בעמו (עיי"ש), ועפ"י דברי ה'בית ישראל' יש לומר שכך אמר הכתוב לאותו כהן שחטא בגרושה, הרי אתה נכבד בעמך, גם לאחר כל מה שחטאת עדיין יש בך מקדושתו של אהרן, על כן היזהר שלא להיטמאות... ולדין יאמר לכל איש ואיש מישראל - אתה נכבד בעמך, אל 'תחלל' קדושתך...

מעשה באיש יהודי שלמד בישיבה אצל האדמו"ר רבי יעקב יוסף מספינקא זצ"ל לפני ה'מלחמה', אלא שלדאבון לב מאורעות המלחמה השפיעו עליו, הלה עלה לארה"ק וירד מהדרך, עד שנעשה 'להכעיס'ניק' ר"ל, עם כל הפירושים ל"ע.

בשנת תשי"ד, כשהגיע הרבי מספינקא לארה"ק בפעם הראשונה אחר המלחמה, שמע על כך אותו יהודי ונזכר בימי לימודיו בישיבה ובקשר שהיה לו לבית ספינקא, והחליט להיכנס לטיש (עריכת שולחן) של רבו. ואכן, הוא נכנס לביהמ"ד אבל הטמין עצמו ונחבא באחת הפינות כדי שלא ירגישו בו. אחר הטיש עבר הקהל לומר 'גוט שבת' לרבי, היהודי הלזה הסתפק האם לעבור, כי לא היה בטוח בעצמו האם הרבי יכירו, שהרי קודם המלחמה היה עטור בזקן ובפאות וכאן הוא עומד בלי כלום, ואך בקושי מצא כיפה לבוא עמה לביהמ"ד.

לבסוף החליט, אעבור להתברך, אבל אדרבה, עדיף שהרבי לא יכירני. אולם, כשעבר ליד הרבי, מיד הכירו, ושאלו בשתי מילים, חיים, היכן הגארטל... כששמע היהודי את המילים הללו, הרגיש את החמימות והאהבה השופעות אליו מהרבי, אשר למרות שהכירו וראה איך שהוא נראה ל"ע מ"מ לא העיר לו אלא על הגארטל החסר בלבד... נהפך לבו בקרבו. חזר למוטב, ושינה את כל אורחות חייו, שלח את ילדיו לתלמודי תורה, וזכה להקים בית של תורה ויראת שמים (כ"ק אדמו"ר מספינקא שליט"א, 'קובץ שיחות קודש' תשנ"ח).

ולדין, הנה כאשר נתבונן מעט נבין בזה דרכים נפלאות לחיזוק נפשות אבודות, שבורות ומיואשות, כי זה דרכו של היצר 'להעמיד' לפני האדם את תמונתו, שיביט על עצמו כמי שכבר סר מהדרך... כמי שכבר איננו במצב ומעמד טוב, ומשם כבר הכל 'כשר' לעשות... אמנם כמו במעשה זה, כאשר הרבי העיר לו חיים, היכן הגארטל... חיים, היכן הגארטל... היה בזה כעין 'אמירה' לא ולא, לא מיניה ולא מקצתיה, עדיין הנך אותו חיים כפי שהיית מקדמת דנא, ללא כחל וללא שרק... לא אירע עמך מאומה, ולכן ראה נא זיך צושטעלן (להתייצב על דרך טוב) למעמד שהינך באמת... אף כל אחד מאתנו יאמר ליצרו, איני יודע מה אתה סח, הנה אנכי אותו חיים, אותו משה, אותו בערל מימי קדם, לא נפלתי לעמקי שאול, אינני 'שייגעץ' ולא אירע עמי כל רע, שוב אשוב ללבוש הגארטל (משל הוא, וכל אחד יבין מזה למה ששכח וכבר השיל מעליו, בלבוש, או במעשים וכיו"ב) ואשוב לעסוק בעשיית טוב ובסור מרע כפי הנדרש ממני.

יט. נוראות מצינו בזה הענין בראשית דרכיהם של בני ישראל בצאתם ממצרים, כי כבר כתב הר"ן (פסחים כח. מדה"ר) וז"ל, ובהגדה גם כן אמרו בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלוקים על ההר הזה אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר.

ולעולם אל יאבד תקוותו, כי גם המרוחק ביותר בידו לשוב ולהתקרב אל הבורא ית"ש^{כא}. והכי איתא בגמ' (סנהדרין עא.) רשב"י אומר, 'בן סורר ומורה לא היה ולא נברא', ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר. וביאר ב'ספר החיים' לאחי המהר"ל (גאולה וישועה פ"ה) וז"ל, ודרש זה הוא מה שכתב בספר הזוהר (ח"ג קצז:) שהוא רמז לישראל שהם בנים סוררים וזה לא היה ולא נברא, דלא עלה על דעת אביהם שבשמים להחליף אותה באומה אחרת^{כב}.

עכ"ל. והרי במשך באותן ה'חמישים יום' נפלו בני ישראל כמה וכמה פעמים, כאשר באו אלימה ולא מצאו מים - וילונו על משה, וכן ברפידים - ויבוא עמלק, ואף על פי כן לא נפלו בקרבם לחשוב שאבדה תקוותם (גם לא התחילו למנות מחדש, אלא עדיין) 'היו מונין כל אחד לעצמו', והמשיכו כל אחד בעבודתו לספור דבר יום ביומו כאילו לא אירע מאומה ועדיין במדרגתם הראשונה הם עומדים, ובשכר זה זכו לקבל תורה מסיני. כי אכן זאת היא ההכנה הראויה לקבלת התורה - להתחזק בכל עת מבלי להתייאש.

ובזה ביארו הא דאיתא (סי' תפ"ט ס"א) שצריך לספור ספירת העומר מעומד, כי הספירה היא ההכנה לקראת 'קבלת התורה' ובא לומר כי כן היא דרך הישרה, שיעמוד על מקומו ויעצור ממרוצתו, ויאמר לעצמו 'עד כאן, מכאן ואילך בריה חדשה אנוכי'.

וכה רמז הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בלשון השו"ע (ריש תפ"ט) 'יספור מיד כשתחשך', שהכוונה היא שמיד כשחשכה לו לאדם, והוא מרגיש בקטנות המוחין, עליו להתחזק ולספור תיכף יום חדש, לשכוח מכל עברו ולהתחיל חיים חדשים, מיד ויתעלה... ולא יתן למחשבות הייאוש לשלוט עליו. וביסוד זה מבארים, דלכן אומרים והקרבתם מנחה חדשה לה', כי מתחדשים תמיד.

והנה ידוע שהיה ויכוח בין הצדוקים וחכמי ישראל בפירוש לשון הכתוב 'וספרתם לכם ממחרת השבת', הצדוקים אמרו שמדובר ממחרת השבת ממש, והיינו שתמיד תתחיל ספירת העומר ביום ראשון בשבוע (מוצש"ק) וחכמי ישראל אמרו שיום ראשון של חג הפסח נקרא 'שבת', והכוונה למחרת החג (מנחות סו. ועוד).

ויש להעמיס בזה, כי הצדוקים אמרו, רק ביום ראשון בשבוע - בתחילת דבר, אוכל לקחת את עצמי לידיים, אבל לא בסתם גרינע מיטוואך (כינוי ליום סתמי)... וחכמי ישראל אומרים, בכל עת וזמן, יש לקחת עצמו לידיים... ובאמת כשתעיין תמצא שלדעת רוב הראשונים אין ענין וקשר בין יום אחד לשני של הספירה, אלא כל יום ומצוותו, ולפי דרכם אם שכח לספור יום אחד סופר למחרת עם ברכה (ורק משום ספק ברכות להקל אין אנו מברכים), לומר לך כי בכל יום ויום אפשר לקחת עצמו בידיים.

כ. דבר נורא אמר הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל ראש ישיבת מיר בארה"ב ללמוד ממה שנאמר בסוף פרשת קדושים (כ ב-ז) 'ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגֵר הגֵר בישראל אשר יתן מזרעו למולך, מות יומת עם הארץ ירגמהו באבן, ואני אתן את פני באיש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו כי מזרעו נתן למולך למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי וכו', והנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים לזנות אחריהם ונתתי את פני בנפש ההוא והכרתי אותו מקרב עמו, והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלוקיכם', והנה אי אפשר לתאר גודל השפלות הרוחנית של האיש המוסר מזרעו למולך וההולך אחרי אובות וידעונים, וכמו שיש ללמוד מהעונש הנורא שעליו נאמר 'ונתתי פני באיש ההוא', וכפירש"י, 'פונה אני מכל עסקי ועוסק בו', ומכל מקום ממשיך הכתוב לומר והתקדשתם והייתם קדושים, כי גם איש נחות דרגא כמוהו, עדיין ישנו בכלל 'והתקדשתם' - עדיין יכול הוא להתקדש בקדושה של מעלה, וגם עליו נאמר כי אני ה' אלוקיכם ולא מאסתיו ולא געלתיו, אלא חפץ אני בו למען לא ידח לגמרי...

כא. ולכל הרואים עצמם מרוחקים מן הקדושה ודרך הטוב נענה ונאמר, הנה כל מקור הדין ש'כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה', נלמד (מגילה כג:) ב'גזירה שוה' ממה שנאמר בפרשתן (כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ולמדו גזירה שוה 'תוך - תוך' מהנאמר בעדת קרח נאמר (במדבר טז כא) 'הבדלו מתוך העדה', ושם היו 'עשרה' ומקורו מ'עדה - עדה' מהמרגלים שנאמר בהם (שם יד כז) 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', שאף הם היו עשרה [שהרי יהושע וכלב לא היו בכללם]. ולכאורה תמוה שכל ה'לימוד' לכל דבר שבקדושה - ילמדו דייקא מכל החוטאים בבני ישראל, כעדת קרח ועדת המרגלים. אלא אמר הרה"ק רבי מנדל מרימינוב זי"ע (מנחם ציון) שאדרבה הא גופא באה הגמ' ללמדנו, שאפילו רשעים גמורים כקרח ועדתו וכמרגלים הרי ה'תוך' - בפנימיותם 'טוב' הם, ועדיין תקנה יש להם, כי כל מעשיהם הרעים אינם אלא כמלבוש חיצוני, ומהם נלמד על כל דבר שבקדושה.

מִן הַבָּאֵר

איתא בגמרא (יבמות סב:) 'שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת, ולכן אנו נוהגים מקצת דיני אבלות באלו הימים, וכתב ה'בית יוסף' (סי' תצ"ג) בשם רבי זרחיה הלוי, שאין הכוונה עד העצרת ממש, אלא עד 'פרוס העצרת' – כב' שבועות קודם העצרת והוא ביום ל"ג בעומר, שבו פסקו מלמות. וכתב הרמ"א בסימן זה (ס"ב) שנהגו בשמחה ביום זה. ומקשה ה'פרי חדש' (שם) 'מה טיבה של שמחה זו, ואי משום שפסקו מלמות, וכי זו שמחה היא שלא נשאר בהם מי שימות ל"ע. ומתרץ ה'חיד"א' (טוב עין [סימן י"ח] סימן תצ"ג דין ב, וכע"ז בפרי חדש), שהשמחה היא על התלמידים שהעמיד ר' עקיבא באותו היום, כדאיתא שם בהמשך הסוגיא, 'עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם (לימדם את תורתו), רבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע. והם הם העמידו תורה'. ואין לך שמחה גדולה כשמחה זו שהעמידו את התורה מחדש.

עתה בינו והתבוננו נוראות. קודם הפסח עמד רבי עקיבא בראשות ישיבה של כ"ד אלפים תלמידים, כולם גדולי תורה. ויהי אך יצא יצא הפסח החלו מתים לו תלמידיו על פניו בזה אחר זה ה"י (חשוב נא כמה 'הלוויות' היו בכל יום ויום). הרי עפ"י טבע אנושי היה על ר"ע לנטוש הכל, ולהוכיח שיש בזה משום סימן מן השמים שאין רוצים את ישיבתו, והיה שב אל ביתו... אבל חפוי ראש, סגור ומסוגר... אך רבי עקיבא לא שת לבו לכל אלה – אלא אמר 'תורה מה תהא עליה', עמד והתחיל הכל מ'בראשית', קיבץ את חמשת התלמידים למדם את תורתו ומשם יצאה תורה לישראל עד היום הזה, ולא עוד, אלא שבזכות זה זכה להעמיד תלמיד גדול כרשב"י, שמי לנו גדול הימנו. וללמדנו שלעולם אל יתיאש אדם אפילו במצב שנראה גרוע ביותר, וכל 'שמחת היום' היא על כך שלא נתיאש רבי עקיבא ונסוג אחור אלא התחיל מחדש.

כב. יש שביארו בענין זה, שהרי מבואר בגמ' (שם ע"ב) הטעם שבן סורר ומורה חייב מיתה אף שלא עבר על עבירות שחייבים עליהם מיתה, כי סופו שיושב בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב, וכנגד זה אמר רבי שמעון לא היה ולא נברא, שלא תיתכן מציאות כזאת שנחליט כבר עתה על יהודי שבוודאי יבוא לידי חיוב מיתה, כי אפילו הרשע הגדול ביותר יש לו תקוה להיטיב דרכיו – כי לא תשכח מפי זרעו, 'ואפילו לפחותים'. ביאור נורא הוד אמר כ"ק מו"ח האדמו"ר מזוטשקא זי"ע בלשון הזמר בר יוחאי 'יוד חכמה קדומה השקפת לכבודה פנימה', כי רשב"י עסק בפנימיות התורה, ולכן היה אומר כשתשקיף ותביט היטב בעמקותו של איש יהודי ובפנימיותו תמצא שהוא 'טוב', כל מה שנראה שיש לו 'חבילין', עוונות וכיו"ב הכל רק מסביבו, ואינם מעצם עצמיותו. ולכן מצינו ענין נפלא – כי כל יהודי באשר הוא מוצא לעצמו 'מקום' אצל רשב"י, כי דייקא שם נתגלה שגם אני הקטן טוב ומאיר. כג. הקשה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה) מדוע לא נכתב 'וידבר ה' וכפי שמצינו ברוב מצוות התורה (עיי' מכות יא.), וביארו בזה על פי האמור כי כאן נאמר הלכות החינוך, וזה כלל גדול ביסוד החינוך, ש(עפ"י רוב) אין תועלת ב'דיבור' לשון קשה אלא ב'אמירה' לשון רכה... וצריך הרבה להתיישב בדעתו בטרם מוכיח את בנו, האם גוער בו מתוך כעס חלילה, ועיקר העיקרים שצריך לבדוק היטב האם הדברים יתקבלו עתה על אוזן שומעת או שמא הרי זה בכלל מה שאמרו 'מצווה שלא לומר דבר שלא נשמע'... וכל זה נכלל במה שאמרו חז"ל להזהיר גדולים על הקטנים, היזהר והישמר היטב כיצד לחנך וכיצד להוכיח...

סיפור נורא הוד ב'דרכי החינוך' סיפר זה עתה אחד מבני משפחתו של הגאון רבי מאיר מאזוז זצ"ל, כי מימי קדם הם היו דרים בטוניס (לפני כחמישים שנה) באותו המקום היו נסיונות גדולים לבני הנוער, וגם בענין 'ספרי קריאה' לנוער, כי רוב מספרי הקריאה היו נגועים בדעות כוזבות ופסולות, והיה מחסור גדול בספרים על טהרת הקודש הראויים להכניסם לבתי ישראל. באחד הימים הגיע לטוניס משלוח של 'ספרי מתח' לילדי בני ישראל שנתחברו במטרה קדושה לזכות את בני ישראל הצמאים לקרוא בלא סיג ופגם, לפני שבת קנה רבי מאיר את הספרים החדשים בכדי שיהיה לילדים מה לקרוא, בשבת אחה"צ נתיישב הילד לקרוא, אך לדאבון ליבו מצא באמצע שכמה דפים מחוברים, והרי אסור להפרידם בשבת (עיי' או"ח סימן שמ), אבל, לאידך, הוא היה אז באמצע ה'מתח' הגדול והנורא – האם נתפס הגנב, האם ניצול מתליה וכו', ולא היה יכול להתאפק, ופתח ב'הוראת היתר' של כלאחר יד...

במוצאי שבת ראה האב רבי מאיר זצ"ל שהדפים אשר היו דבוקים בערב שבת פתוחים עתה מיד במוצאי שבת, והבין שהם נפתחו והופרדו בעיצומו של יום השבת, ניגש אל הבן ושאלו, כיצד אירע דבר, כיצד הדפים פרודים זה מזה... הודה הבן, שהוא היה באמצע מתח גדול ונורא, ולא ידע מה ההמשך (וממש היה כמעט בגדר של 'פיקוח נפש'...) על כן בלית ברירה לא התאפק והפרידם כלאחר יד... שמע ר"מ ולא אמר לו מאומה, רק ניגש אל הרבנית ואמר מאחר שאירע כזאת בביתנו, ה' ירחם, חילול שבת בביתנו, לכן אתענה כעת במשך ארבע שבועות 'שני וחמישי' (ואכן, אחר ג"פ שהאב התענה פנתה האם אל בנה, אולי תרחם על אבינו, ואתה תתענה את הפעם הרביעית). ראו נא בכוחה של חינוך באופן כזה, אביו הבין ללבו ונפשו, והבין שלא יוכל בזאת השעה לייסרו, על כן חיסר וייסר את עצמו – באופן שהבן ידע מכך בעקיפין, והרוויח פי כמה וכמה.

כענין זה מסופר על הרה"ק האדמו"ר מוהרנ"צ מבאבוב זי"ע, פ"א חטא אחד מתלמידיו הצעירים, ועשה איזה מעשה אשר לא ייעשה. קרא לו הרבי כש'מקל' חובלים בידו, וכשבא התלמיד החל הרבי להכות במקלו על ידו שלו, והיה גוער בעצמו ומכריז – נפתלי'טשע נפתלי'טשע, כיצד אירע כזאת, אם תלמידך עשה כך הרי עליך לחזור בתשובה... הרי עליך לחזור בתשובה... ובכל אותו הזמן הכה על ידי עצמו נוראות ב'מקל'. התלמיד שראה כל זאת נאלם דום, ולפתע פרץ בבכי מר – אויה רבי, אני מבטיח שיותר לא אעשה כזאת, מתחרט אני... על פי אמרו לרמז בהא דאיתא בגמ' (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות', כי טובה מרדות אחת בלבו של האב יותר ממה שיתן לבנו מאה מלקות...

עוד בכלל 'להזהיר גדולים על הקטנים', כי הדרך הנכונה לגדל הבנים והתלמידים בדרכי התורה והמצוות היא על שיאר להם פניו ויראה להם פנים זוהרות ואוהבות, כי זה כלל גדול ופשוט, כאשר הבן או התלמיד מרגיש שאוהבים אותו אזי רוצה הוא לעשות מה שאומרים לו, ולעומת זאת אם מרגיש (מדמה) ששונאים אותו ואינו רצוי אצלם – מתעורר בקרבו יצר מרדנות שלא לשמוע בקולם וכן מתעורר בו רצון וחשק 'לברוח', וד"ל...

ובכך ביאר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל במה שאמר יהודה ליוסף כאשר ניגש אליו לאחר שנמצא הגביע באמתחת בנימין ונחשד שגנבו, 'יש לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת ויותר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו' וכו' (בראשית מד כ), ולכאורה לאיזה צורך אמר יהודה ש'אביו אהבו', ומה נפקא מינה ליוסף האם יעקב אוהב את בנימין אם לא... אלא שכך אמר יהודה, אתה טוען שבנימין גנב את הגביע, ולא יתכן דבר זה, כי מאחר שאביו אהבו א"כ ברור הדבר שאינו גנב... אם מרגיש את האהבה והחמימות מצד אביו אינו הולך לרעות בשדות זרים ואינו מתנהג בשפלות כזו...

ואולי יש ליתן טעם לפי זה במנהג ה'הדלקה', כידוע שרשב"י הוא שאמר 'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו', ובאו לרמז בזה, אם ברצון האב שאכן לא תשתכח תורה מפי זרעו – הדלק את המדורה, תפיץ סביבך ובקרוב בני ביתך אור וחמימות גדולה... או אז ירצו לחסות תחת כנפך...

עוד בכלל להזהיר גדולים על הקטנים, שמחובת האב, ובפרט בשעה שמחנכו ומוכיחו, להזהיר ולהאיר נפש הבן, להסביר לו ולתת לו את ההרגשה שהוא זוהר... שהוא צדיק ואינו רשע חלילה, ואף אם נכשל במעשה שאינו טוב – אך עדיין טוב הוא בעצם... וכמו שכבר הבאנו מדברי הגר"מ מאזוז זצ"ל במה שאומרים ב'הגדה של פסח' כתשובה ל'בן הרשע' השואל מה העבודה הזאת לכם' – ואף אתה הקהה את שניו, כי הנה אם נקהה ונוריד מנין 'שניו' (366) מתיבת 'רשע' (570) ישאר מניין 'צדיק' (204), וזהו התשובה לבן הרשע, שאל תאמין בעצמך כי 'רשע' אתה, אלא תוריד את 'שניו' ותיווכח שאתה 'צדיק'...

ויתבאר ביתר שאת על פי מה ששמעתי לדרוש בטעם שנאמר הקהה את שניו, ולא הזכיר 'בעל ההגדה' אברים אחרים... כי הנה הדבר מצוי ביותר כאשר נתקף האדם בכאב שיניים אדיר וחזק שאינו מוצא מקום לעצמו מרוב הכאבים ל"ע, והוא עצמו אינו יודע איזו שן כואבת... אלא מרגיש שצד אחד של השיניים 'בוער' מכאב... ורץ בבהילות לרופא אשר מתחיל לבדוק ראשית לכל מהו 'שורש' הכאב והיכן מקומו, ומקיש על שן אחת ושואל האם כאן כואב וכך הולך משן לשן עד שנמצאת השן ה'סוררת'... זהו שאמר 'בעל ההגדה', כאשר הבן שואל רח"ל מה העבודה הזאת לכם – אל תחרוץ עליו דין שהוא 'רשע'... אלא הקהה את שניו, תבדוק היטב מה כואב לו ומה מציק לו עד שבגין כך שאל את מה ששאל... וכשתמצא את מקור סבלו כבר תיווכח לראות שאינו רשע, וששוב לא ישאל שאלות כאלו...

האב. והו' להזהיר גדולים על הקטנים, שהגדולים - ההורים יזהירו (היינו יאירו) את עצמם ואת הנהגתם, וממילא על הקטנים, אף הקטנים יאירו ויזהירו בוהר הרקיע כמותם^{כז}.

וכן מצינו באבי האומה - אברהם אבינו, שבעת שבאו אליו שלשת המלאכים - 'ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך ושוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו' (בראשית יח ז), ופירש רש"י 'הנער' זה ישמעאל, ונתן לו כדי לחנכו במצוות, ולכאורה צריך ביאור אם

'להזהיר' גדולים - חינוך הקטנים ע"י מעשיהם של הגדולים בפרשתן (כא א), 'ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם, וברש"י, 'אמור ואמרת - להזהיר גדולים^{כח} על הקטנים^{כט}. כאן רמז לן רש"י 'יסוד' בחינוך הבנים, שהרוצה שבניו ינהגו וילכו כראוי בדרך התורה והמצוות, עליו להתנהג בעצמו בהנהגה הראויה, לשמור את עצמו בגדרי היראים והשלמים ובדרך זו תשפיע הנהגתו ממילא על לב בניו, שאף הם ילכו בדרך זו כמותו, שכן הוא טבע הבנים - לעשות כמעשה האב, בלא אומר ובלא דברים מצד

כד. עוד 'יסוד' בחינוך הבנים למדנו כאן, דלכאורה יש להבין מדוע רימזה התורה^ל את חובת החינוך 'להזהיר גדולים על הקטנים' - באזהרת הכהנים להישמר מטומאת מת (שהרי לא מצינו שייאמר כן מפורשות בכל מצוות שבתורה - אף שבדאי יש על הגדולים חוב לחנך את הקטנים לקיים כל דבר ודבר שבתורה), אלא, כי 'יסוד גדול למדנו כאן היאך וכיצד היא הדרך להזהיר גדולים על הקטנים, כי אם אמור יאמר הילד הקטן מ'פרחי הכהונה' לאביו הכהן, מדוע, תמנע ממני מלהשתובב בחדוות נעורים עם יתר חברי המצניעים להם חגבים ושאר שרצים לשחוק בהם... מדוע נאסר עלי מה שלאחרים מותר (מה... וכי הם גויים...), הלא יענהו האב בחיבה ויאמר, בני יקירי, אמת נכון הדבר, שלהם מותר דבר זה, אבל אנו זכינו, ואנחנו 'כהנים', ונתקדשנו בקדושה יתירה, והיות שנבחרנו להיות 'שבט הכהונה' משרתי א-ל משום כך הפרישנו הבורא ית"ש מכל טומאה והזהירו להתרחק הימנה במשמרת וסייגים, לגודל יקרתנו ומעלתנו על יתר שבטי ישראל.

וללמדנו אורחות חיים, בהנחלת דרך התורה לדורות הבאים, להעיר ליבותיהם הרכים של צעירי צאן קדשים, להזהיר את הקטנים רק באופן שנחדיר את ההבנה שכשאנו מונעים מהם איזה 'משחק', הליכה למקום פלוני, או 'מכשיר' שאין רוח חכמים נוחה הימנו וכל כיו"ב, אף אותם שהשכנים, החברים והידידים אינם נמנעים מכך, אי"ז אלא משום ש'שולחנו גדול משולחנם', כי גדלה מעלתנו על מעלתם, ורק לגודל יקרת רוממותנו, שזכינו להיות מבני עליה אנו פורשים בשמחה מכל סרך ובדל נדנדוד של היפך נחת רוח לבורא ית"ש ח"ו. ברגשי קודש אלו ודאי יתקבלו הדברים בנועם בלבבות הרכים ויעשו שורש להצמיח פרי קודש הילולים ההולכים בדרך ישראל סבא.

כה. ובזה ביארו מה דאיתא בהגדה של פסח 'כנגד ארבעה בנים דברה תורה אחד חכם אחד רשע אחד תם אחד שאינו יודע לשאול', ולכאורה היה צריך לומר אחד צדיק ואחד רשע, ומדוע נקטו 'רשע' על ה'היפך' של 'חכם'. אלא, כי 'החכם' היינו ה'מתחכם' (אויבער חכם) לשאול מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלוקינו אתכם, והזהירו בעל ההגדה, שאם הוא מתחכם, אף בנו יתחכם כנגדו עד שיצא לתרבות רעה, ונכדו כבר יהא 'תם', ובנו אחריו לא ידע מאומה ממסורת האבות ו'לא ידע לשאול' מאומה, שכן הוא דרך הבן להתנהג כאביו.

ויש לרמז ענין זה בדברי חז"ל (ב"ק צז:) 'איזהו מטבע של אברהם אבינו - זקן וזקינה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר', שבאותה מטבע של זקן וזקינה כן ינהגו גם הבחור ובתולה - הדורות הבאים, אך אי אפשר שיהא לזקן מטבע אחד, ואילו לבחור יהא מטבע אחר, והיינו שאי אפשר שהאב ידרוש מבנו דברים שאינו עושה בעצמו. ולא יתכן שיעשה האב ככל העולה על רוחו וירצה שבניו ילכו בדרך הישר... כי אין לו לבן אלא מה שעניו רואות.

כה אמר הגה"צ רבי יעקב גאלינסקי, לבאר למה הם דומים - אלו הדורשים מצאצאיהם מעלות טובות שהם עצמם לוקים בהם ובפיהרסיא מזלזלים בזה. פעם היה גוי עני שקינא בעמיתו - העניים היהודים, בראותו כי על אף עניותם הרי בכל עת מצויים בכיסם כמה פרוטות, מה עשה הגוי, התיידד עם אחד מעניי היהודים, וזה גילה את אזניו בשעת הכושר, כי הם עורכים סיבובים ב'שטיבלעך' ערב בוקר וצהרים, בפשיטת יד לנדבה, ומשם מתקבצים בידם הפרוטות שבהם הם מחיים נפשם...

הלך הגוי ולבש עצמו בבגדי היהודים, ובבואו לביהכנ"ס פשט ידו, ואכן, בידו ובכיסיו התמלאו 'מצלצלין' למיניהם, באחד הימים שמע שאחד המקבצים קורא בקול, רבותי, שמעו נא, גר צדק אנוכי, מ"ח פעמים הזהירה התורה

באר הפרשה - פרשת אמור

כן, מדוע 'ואל הבקר ריץ אברהם' בעצמו, היה לו לשלוח את ישמעאל גם לזאת - כדי לחנכו למצוות. אלא ביאורו, כי אדרבה כשהאב רוצה שבנו יתחנך למצוות עליו לרוץ בעצמו - ובוה נופא קיים אברהם

אבינו 'כדי לחנכו במצוות', כי כאשר הבן רואה את אביו ריץ לדבר מצוה מתוך התלהבות וחביבות למצוה, נכנסים בו רגשות הקודש, ואף הבן ינהג כמעשה אביו".

'ואהבתם את הגר', מצוה רבה לתמוך בי בעין יפה... לא חשב הגוי פעמיים ולמחרת היום החל אף הוא מכריז, כי הוא גר צדק, ואכן, 'הכנסותיו' גדלו פי כמה וכמה. ויהי מקץ שבועיים ימים, והנה הוא שומע את פלוני משתיק את הקהל לפני 'אשרי ובא לציון' ומבאר לשומעי לקחו כי הוא נכד של אור שבעת הימים ה'בעל שם טוב' זי"ע, וזכות גדולה היא לתמוך בנכדי הבעש"ט, החליט אותו הנכרי לקפוץ על שתי המציאות גם יחד, והחל מכריז, אנא, אחים רחמנים בני רחמנים, לאו בכל יומא איתרחיש לפניכם זכות כזאת... כי אנכי 'גר צדק' נכדו של הבעש"ט... אך למותר לציין כי הקהל רגמוהו באתרוגיהם והוכרח להימלט על נפשו. מכאן למד הגר"י, כי הסתירה שסתר עצמו גרמה לכל הקהל לצחוק ממנו ולסלקו מעל פניהם, כך ממש נראית קבלת מרות של הבנים בראותם את הסתירות בהן מתנהגים הוריהם.

וידוע מאמר העולם, המפרשים בדרך הלצה את הכתוב (בראשית יב ג) 'ונברכו בך כל משפחות האדמה' ופירש רש"י 'אדם אומר לבנו תהא כאברהם', (ונקטו אברהם ולא שאר האבות) כי אינם רוצים לחיות עם עול תורה ועבודה, ע"כ יברכו את בניהם 'תהא כאברהם' שאביו התנהג כ'תרח' ורק הבן היה כאברהם אבינו... ומהאי טעמא נקראת מסכת אבות בשם זה, כי כל מהותה של מסכתא זו ללמד ארחות חיים ונתיבות יושר, והדרך לחנך את הבנים לנהוג במידות טובות ומתוקנות הוא על ידי ה'אבות' - שהאב יתקן מידותיו וממילא ימשיכו בניו בדרכו הטובה, וכמו שמצינו רבות במסכת זו הלשון 'הוא היה אומר', שמה ש'הוא' ומהותו זה הוא 'אומר' ליוצאי חלציו.

כך רמז הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בפסוק שבפרשתן (כג מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר', וברש"י, עץ שטעם עזו ופריו שוה. ומרמז, שיהיה פריו ועצו שווים כלומר שלא תהיה ירידת הדורות, וזהו הדר. ובספר 'שם משמאל' להג"ר שמואל עהרנפעלד ממאטעסדארף זצ"ל (ארה"ב) כתב כע"ז, שאתרוג רומז על הבנים ושלא יעזבו את דרך אבותיהם.

והרי כך הוא נוסח הברכה ב'ברכת האילנות' (ברכות מג): 'ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות', וקצת צ"ב, מה ענין בריות טובות ל'ברכת האילנות', וידוע הביאור, כי הוא בא לגלות לכל הרוצה לעמוד על סוד הדבר, כיצד פרח ועלה אילן נאה ויאה כזה, לזה ייאמר, תדע שהוא נעשה ע"י ה'בריות טובות', הם נטעו והשקו, נתייגעו והזיעו סביב גידולו ובוה נעשה 'אילן נאה' ורב פארות לתפארת כרם בית... כיו"ב, תאמר לכל גידול הבנים והצאצאים, ע"י ההורים ומורים שהם 'בריות טובות' המשקיעים כל אונם ומרצם בחינוך הצאצאים - הן בתפילת אבות על בנים, והן במעשיהם הטובים יחד עם פעולות החינוך יצא בעזהשי"ת מתחת ידם אילנות טובות לתפארת כרם בית ישראל (ללא כל ספק שכל זה תלוי בסייעתא דשמיא, ובשפיכת דמעות כמים בתפילה, אבל הנדרש מההורים לעשות הוא ככל יכולתם, וה' יגמור בעדם)...

כו. וכך פירש כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש בלשון הכתוב בפרשתן (כא טו) 'ולא יחלל זרעו בעמיו', שכבר פירשו בספה"ק ש'עמיו' הוא מלשון גחלים עוממות, ובא הכתוב להזהיר את ההורים שיעשו את עבודת הקודש מתוך התלהבות וברגשי אש קודש, כי רק באופן זה תתלקח האש גם בלבבות הצאצאים, אבל אם לא ינהגו כן אלא יעשו את המצוות ב'קרירות' ומבלי רוח חיים הרי לא יהיה לבניהם אחריהם חשק ורצון לילך בדרך ה'. וזהו לא יחלל זרעו בעמיו - על ידי שהוא יהיה באופן של 'כבוי'... שהרי בזה הוא מחלל אותם רח"ל, אלא יבעיר בעצמו השתוקקות והתלהבות, 'להזהיר' גדולים על הקטנים.

מעשה באב ובנו שהילכו ברחובותיה של ירושלים של מעלה, בדרכם עברו לצד ישמעאלי שמכר פירות אבטיח, והיה אותו ערבי מצעק ומכריז בקול אבטיח... אבטיח אדום ומתוק... אבטיח בלא גרעינים... אבטיח על הסכין... ברצותו למשוך קונים. המשיך האב עם בנו בהליכתם והנה שומע האב את בנו קורא את צעקתו של הישמעאלי מילה במילה, ואף הילד מצעק לעצמו, אבטיח... אבטיח אדום ומתוק... אבטיח בלא גרעינים... אבטיח על הסכין...

אתו בני ישראל - רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד
בפרשתן (כא א), 'אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת
אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו
הקרוב אליו לאמו ולאביו', כתב ה'אבן עזרא' בזה"ל,
'וטעם שהזכיר אמו קודם האב, כי הזכיר חי יותר
מהנקבה ברוב', ונמצא שעל הבן - הכהן, להיטמא
במיתת אמו קודם מיתת אביו, שהרי האב מאריך יותר
ימים. יש שהקשו, אם כן, מדוע בהמשך הפרשה לגבי
קדושת 'כהן גדול' הקדימה התורה מיתת אב לאם
כדכתיב (פסוק יא) 'לאביו ולאמו לא יטמא' - אב קודם
לאם, מה נשתנה כהן גדול שנזכר בו מיתת האב
תחילה משאר הכהנים שהקדים בהם הכתוב מיתת
האם לאב.

ובך איתא במדרש (תנחומא, ויחי ה) אמר רשב"י כל
העוזר את ישראל באלו עוון את השכינה שנאמר
(שופטים ה כג) 'אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת
ה'", וכי צריך הוא לסיוע, אלא ללמדך, שכל העוזר
לישראל באלו עוון את השכינה, עכ"ל כח.

יש שביארו, על פי מה שאמרו בגמ' (ר"ה יח.) רבה
ואב"י מדבית עלי קאתו (שנגזר על צאצאי עלי שימותו
בקיצור ימים ושנים), רבה דעסק בתורה חיה ארבעים שנה,

מיהר האב ונכנס אצל אחד מגדולי קרתא דשופריא באותם הימים, ותינה לפניו את צערו, שנראה לו שיש לבנו
חלילה פגם בנשמתו, והסביר, הנה בכל יום ויום הנני לומד עמו ביגיעה רבה פרקי משניות, ואינו זוכר בע"פ אפילו
תיבה אחת, כי באמרו תיבת 'קורין' כבר שכח את תיבת 'מאימתי' (הקודמת לה), ואילו היום שמע רק פעם אחת את
הישמעאלי מכריז ואומר על האבטיחים, וכבר נחרטו הדברים במוחו וחזר אחריו מילה במילה... הסביר לו ה'גדול',
לא מיניה ולא מקצתיה, אלא 'הכרזתו' של הערבי באה מקירות לבו שהרי הוא נצרך למכור ולהרוויח כמה פרוטות
לפרנסת ביתו, והרי 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב' ומטעם זה בידו לחזור אחריו אות באות... וכן ב'לימודים',
אם לא היית לומד עם בנך מן השפה ולחוץ, אלא היית בוער בדברי המשנה, דבריהם של התנאים הקדושים, היו
הדברים נחרטים על לב בנך עד שהיה זוכרם בלי כל קושי, על כן לא פגם נשמה יש בו חלילה, אלא כך הפגם
שאינך מוסר לו את הדברים בתבערה... ולדין ייאמר, כי אם האב מקיים את המצוות כשהוא יוקד באור היקוד
אזי יחקק בלב הילד הרצון לעבוד את הבורא ית"ש בלבב שלם.

כז. בימים קדמונים היה הרה"ח יונה לבל ז"ל מנהל את בית התבשיל במירון במשך כל השנה, וביותר ביום הגדול
ל"ג בעומר שהיה עומד כל היום ממש ומחלק מאכל להעולים לציון הקדוש, כל היום היה הגרא"ז
מרגליות זי"ע עוקב אחר עבודתו של ר' יונה. אצל הגרא"ז היה יום ל"ג בעומר כיום הכיפורים ממש, מחצות הלילה
עד אור הבוקר היה לומד את האידרא כשהוא עוטה בגדי לבן, לאחמ"כ התפלל עם ה'נץ', וממשיך בעבודת היום
בריקודים, וכו'. לאידך, היה ר' יונה עוקב אחר עבודת הקודש של הגרא"ז, והיה לבו נחמץ בקרבו על שהוא עוסק
כל היום בענייני מאכל ומשתה, ובטרדתו כי רבה אין בידו להתפלל אפילו תפילה אחת בכוונה ובמתינות.
לקראת הערב הרהיב ר' יונה עוז בנפשו, ניגש אל רא"ז ושפך בפניו את לבו, באמרו, רבי קדוש, אתם זוכים
במלא חפניים של 'ל"ג בעומר' ואילו אני משחיר את ידי כל היום, ועתה נותר לי רק כעשר דקות לתפילת מנחה,
ועוד עשר דקות לומר מעט תהלים. אמר לו רא"ז, אכן, לי יש 'ל"ג בעומר', אבל רוצה אני לעשות עמך 'עסק',
לפטור אותך מתפילת המנחה איני יכול, אבל במקום לומר תהלים משך עשר דקות, המשך נא בחלוקת האוכל
והשתי', ותמורת עבודתך בעשר דקות הללו אתן לך את כל ה'ל"ג בעומר שלי... (ספר שערי מירון).

כח. איתא בזה"ק (ויחי ריח.), רבי יצחק תלמידו של רשב"י נכנס אל רבי יהודה ואמר לו כי מרגיש על עצמו שהוא
נוטה למות... משם הלכו שניהם אל רבי שמעון, וירא רבי שמעון כי מלאך המוות מרקד לפני ר' יצחק, אחז
רשב"י בידו של ר' יצחק, ואמר הריני גוזר שכל מי שרגיל להיכנס הנה בכל עת יכנס, ומי שאינו רגיל להיכנס -

באר הפרשה - פרשת אמור

דקב"ה רחמים ליה לבר נש משדר ליה דורונא, ומאן איהו מסכנא, בגין דיוכי ביה"ט. (פי', בוא וראה עד כמה מטיב הקב"ה עם כל הבריות, וב"ש להולכים בדרכיו, שאפילו בזמן שהוא דן את העולם, גורם לאותו שאוהבו - שיוכה בדין מבעוד מועד, על ידי ששולח לו 'מתנה' - עני המוכהו בצדקה, והוא הגורם לו ליכות בדין). וכעין זה

וכך איתא מפורש בזוהר הקדוש (בראשית ח"א קד). רבי אלעזר אמר, תא חזי כמה אנהג קב"ה טיבו עם כל בריין, וכל שכן לאינון דאזלי באורחוי, דאפילו בזמנא דבעי למידן עלמא, איהו גרים למאן דרחים ליה למזכי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא, דתנינן בשעתא

לא יכנס, כלומר, שמלאך המוות שאינו רגיל כאן לא יכנס. נכנסו ר' יצחק ור' יהודה, ומלאך המוות נשאר מבחוץ. שאל רשב"י את ר' יצחק אם כבר ראה את אביו מהעולם העליון, כי אם ראה כבר אין בידו להושיעו (סימן זה היה מסור בידי אותם שרפים לבירור עניין המיתה, ואין לדין עסק בזה), ענה ר' יצחק, עדיין לא ראיתי את אבי, פנה רשב"י לשמים, ואמר, את ר' יצחק הנני צריך כאן בעולם כי הוא אחד מז' העיניים שלי (מהאידרא), ונענה מן השמים שאכן ישאר ר' יצחק בין החיים, אך ביום הסתלקותו של רשב"י יצטרך להביא עמו את ר' יצחק (וכך הוזה, לפני שנסתלק רשב"י מהעולם, אמר לבנו שיראה אם ר' יצחק נמצא בבית, דאנא מערבנא ליה, פי' שאנכי ערבתי לשמים להביאו עמי לעולם העליון, אידרא זוטא, פר' האזינו רפז). נרדם ר' יצחק, ואביו נגלה אליו, וסיפר לו, שהכל כבר היה מוכן לקראת עלייתו לעולם העליון, והוא (אביו) וכל קדושי מעלה היו מוכנים כיום חג לקבל את פניו. ורק צער קטן היה עוד בלבו על שלא יזכה רבי יצחק ללמד תורה לבנו הקטן. והדברים עתיקים וידועים.

מין הבאר

הנה הבאנו מדברי הגמרא (ר"ה יח). רבה ואבבי מדבית עלי קאתו (שנגזר עליהם שימותו בקיצור ימים ושנים), רבה דעסק בתורה חיה ארבעים שנה, אבבי דעסק בתורה ובגמילות חסדים חיה ששים שנה. ותמה הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע, שהלא באותו הזמן שעסק אבבי בגמילות חסדים היה רבה שקוע בתורה, ומדוע נגרע חלקו של רבה, וכי יתכן שמאחר שעסק בתורה יפסיד ולא יאריכו לו שנותיו. ותירץ שאכן אין אדם 'מפסיד' מלימוד התורה, כי בין לרבה ובין לאבבי נקצב מלעילא אותם שנות חיים, אלא שהזמן שיהודי עוסק בו עבור רעהו להיטיב עמו אינו נחשב מחשבון החיים הקצוב לו, שהרי אינו מתעסק עתה בענייניו הפרטיים ואינו חי כעת לעצמו, וממילא האריך אבבי עוד עשרים שנה.

הרה"ק מסאווראן זי"ע הראה ממקום אחר בזוה"ק (בשלח סא). את המשך המעשה, וכך כתיב שם, פעם אחת היה רבי יצחק מהלך בדרך ופגש בו עני אחד, ויבקשהו העני, 'הב לי נדבה שאוכל להחיות בה את נפשי ונפשות בני ביתי', ענהו רבי יצחק, אין תחת ידי אלא מחצית המעה, ומה תוכל לקנות בה. אמר לו העני, אף תחת ידי חצי מעה, אצרף אותה עם המחצית שתתן לי, ואקנה בו דבר מה להשיב את הנפש. נתן לו רבי יצחק את חצי המעה שבידו. בלילה ההוא הראו לרבי יצחק בחלום, איך שהוא עובר את הים הגדול, ורצו להשליכו לתוכו, והנה רואה הוא כי רשב"י מושיט ידו להצילו - להוציאו מן המים הזידונים, אך אין ידיו של רשב"י קרובות דיים לידי של ר' יצחק, ואז... מגיע העני שבאותו היום החיה את נפשו, ומחבר את ידי ר' יצחק עם ידי רשב"י (כחיבורם של שתי חצאי המעות), ואז עלה בידי רשב"י להציל את ר' יצחק ממוות לחיים. משהשכים רבי יצחק משנתו נפל בפיו הפסוק (תהלים מא ב) 'אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' (ואמרו חז"ל, שהמשכים נפל לו פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה, ברכות נה:). והיינו שאף שהצלחנו הייתה ע"י רשב"י, מכל מקום לא בא לידי הצלה זו מבלעדי הצדקה שעשה עם העני. כט. איתא בזוהר הקדוש (פרשת אמור דף צב), שכל יום ויום בו יהודי גומל חסד עם רעהו, עומד לו יום זה כאפוטורפוס (הדואג לכל מחסורם של היתומים) בשמים.

וכך כותב השל"ה הקדוש זי"ע (במס' פסחים סוף פרק נר מצוה) על הפסוק (תהלים נב ג) 'חסד א-ל כל היום', ראוי לאדם שלא יעבור עליו יום אחד מימי חייו שלא יעשה בו חסד עם רעהו ובין בממונו. וכבר מילתנו אמורה רבות בכוחם של גיטע ווערטער (מילים טובות) להחיות בהם נפש כל חי. וכה שמעתי מאיש צדיק ונבון שדייק במה דאיתא (אבות דר"נ פ"ו ב) 'מה היה תחילתו של רבי עקיבא, אמרו, בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר ואמר, מי חקק אבן זו [היינו שהבחין שם באבן חלולה ולא הבין מי עשה את החור והחלל בתוך האבן]. אמרו לו, הלא המים שנופלים תדיר עליה בכל יום... אי אתה קורא 'אבנים

גם בח"ב (קצח). תא חזי זבאה חולקיה דבר נש כר מסכנא אב הרחמן יחוס וירחם עלינו ועל כל עם בני ישראל, אערע לגביה, דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא להשפיע שפע רב בבני מעלי חיי אריכי ומוזני הוי דשדר ליה^ל (שעני זה 'מתנה' הוא ששלח לו הקב"ה). רוויחי, בבריות גופא ונהורא מעליא.

שחקו מים' (איוב יד יט), מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו, מה רך [המים שהם רכים ואין בהם ממש] פסל את הקשה [עשו חור באבן שהיא קשה] דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם, מיד חזר ללמוד תורה'. וההמשך ידוע שלבסוף נעשה רבן ומאורן של ישראל וממנו יצאה תורה לישראל. הנה לא נכתב כאן מי הוא זה ואיזהו שאמר לר"ע 'אי אתה קורא אבנים שחקו מים', יתכן שהיה זה איש פשוט שקרא לפניו פסוק אחד, ועד היום הזה אינו יודע מה פעל בדבריו הללו – כל מדרגותיו הגדולות של רבי עקיבא שאין לנו כל השגה בהם, וכן העמדת כ"ד אלף תלמידים, וחמשת התלמידים שמהם יצאה תורה לישראל וכו' וכו'... הכל מכח אותה אמירה. צא ולמד כמה גדולים כוחם של דיבורים טובים.

ל. עפי"ז ביאר הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (רוח חיים אבות ה ט) הטעם שנקטו חז"ל בכל מקום בלשון מתנות עניים, שהלא מבואר בזוה"ק שהעני הוא 'מתנה' מהקב"ה לבעל הבית. הוסיף לבאר עוד, וז"ל, והנה השי"ת משתמש בכלים שבורים [כדאיתא במדרש (ויק"ר ז ב) 'אמר רבי אלכסנדר'י ההדיוט הזה אם משתמש הוא בכלים שבורים גנאי הוא לו, אבל הקב"ה כלי תשמישו שבורים, שנאמר (תהילים לד יט) קרוב ה' לנשברי לב'], לב נשבר של העני יקר מאוד למעלה, נמצא מכלי תשמישו של השי"ת נותן לו להעשיר מתנה. עכ"ל.

ישקו העדרים

אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים

(כא א, ובדש"י)

מעשה באברך חשוב ושמו הרב א.ח.ש. שהיה משמש כ'מגיד שיעור' באחת הישיבות המפורסמות במשך כל ימות השנה, זולתי בחודש תשרי שאז היה פונה לעסוק בעסק ה'אתרוגים' לקראת חג הסוכות הקרב ובא. באחת השנים, הזכיר עצמו בפרוס חודש תשרי לפני הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע היות והוא פונה למסחר האתרוגים הוא זקוק לברכת הצלחה... אמר לו הרבי, דע, לא רק בחודש תשרי, אלא בכל השנה כולה הנך מתעסק ב'אתרוגים' (כינוי לחפץ שמתעסקים בו בזהירות בעדינות ומחשיבים כל יחיד ויחיד) היינו בחורים יקרים, נשמות טהורות שיש להתעסק עם כל אחד מהם בזהירות ושמירה, בעטרת חשיבות ודקדוק לא פחות מההתעסקות עם האתרוגים. וכמו באתרוגים כך הבחורים - ס'איז דא בעסערע און ס'איז דא שוואכערע (יש טובים יותר וישנם פחות טובים), זה הכלל, סוחר טוב ובקי במלאכה מכיר ויודע כשמוצא על האתרוג 'בלעטל' (כינוי לכתם מסוים הנמצא הרבה על האתרוגים) כיצד לגרד (קראצען) ולהסירו, אם מגרדים במומחיות מאכט ער פון איהם א יופי... (בזה הוא מהפך את האתרוג ליפה עיניים וטוב רואי), אבל מי שאינו מכיר באמנות זו הרי הוא מגרד מידי חזק ופוסל את האתרוג עד שאי אפשר לתקן... וכיוון לומר שאחריות גדולה בידו, בידו להפוך כל בחור ל'יופי' או לאידך לפסלו ח"ו.

נוראות אמר הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו, שדרך הנכנס לחדרו של סנדלר לדרוך על עורות המצויים ופזורים על הרצפה, וכן הנכנס אצל הנגר ידרוך על שיירי חתיכות עצים שנפלו על הארץ, וכיו"ב אצל כל בעל מלאכה ומלאכה, ועל דרך זה הנכנס לתלמוד תורה שתינוקות של בית רבן לומדים בו הרי הוא עלול לדרוך על נשמות קדושות, ומאד צריך להשגיח על כך. ומכאן יתעורר כל אב ומחנך בגודל האחריות המוטלת על כתיפו, שהקב"ה הפקיד אצלו נפשות בניו ותלמידיו, ויזהר שלא לזלזל באחד מהם כי אז הוא כדורך על נשמות קדושות, ה' ישמרנו.

והעצה היעוצה היא שידמה בעצמו שהוא נכנס לחדרם של העוסקים במלאכת הצורפות בזהב וכסף, שהרי שם לא תמצא על הארץ פירורי זהב וכסף, כי לפי ערך גודל יקרתם אין מזלזלים אפילו בפירורים. כך יהא כל ילד בעיניו כ'בן יחיד' ממש, וידמה בנפשו שלאחר עשרות שנות ציפייה לזרע של קיימא חנן אותו השי"ת בילד זה, והלא הדבר ברור כשמלה, שאבי הילד ישקיע בו כל כוחו ומאודו, וכל אשר לו יתן בעד נפשו, ובדומה לזה יעבוד המחנך על עצמו לאהוב את תלמידיו מעין זה, וישתדל בכל כוחו לתת לכל אחד די מחסורו, ולהלך ברוחו של כל אחד ולקבלו כפי מה שהוא, ואז מובטח לו שיראה ברכה והצלחה בעמלו ובמלאכתו הקדושה.

פאר מקדושים

פגונים נדירים מספרים עתיקי יומין

פרשת אמור תשפ"ה

ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו', באש תשרף. (כא ט)

במסכת סנהדרין (פ: כתבו התוס' (ד"ה הנסקל), דאף דק"ל דאזלינן בתר רובא, מ"מ היכא דבלא רובא ג"כ מגיע מיתה, רק מכח הרוב נתחייב מיתה חמורה, לא אזלינן בהא בתר רובא לחייבו מיתה חמורה עיי"ש. והקשה הגאון מוה"ר צבי הירש מהאלברשטאט ז"ל, דלפי זה איך חייבה התורה לבת כהן בשריפה, נישחש דלמא לאו אביה היא, ואינה בת כהן אלא בת ישראל ומגיע לה רק חנק, דלענין איזה מיתה לחייבה לא אזלינן בתר רובא.

ואמרו בזה תירוץ נפלא בשם הגאון רבי אברהם פסילבארג ז"ל דאירי בקדשה אביה כשהיא קטנה, וא"כ ממה נפשך, אם נחוש דלאו אביה היא א"כ קידושי לאו קידושין, והוי פנויה שאינו מגיע לה מיתה כלל, ואם באמת אביה היא אז מגיע לה שריפה, אבל חנק ממה נפשך אינה חייבת, וא"כ מה שהיא חייבת שריפה ולא חנק אינה מכח רוב, ואתי שפיר גם לדברי התוס' ודפח"ת.

(חוט המשולש בשערים - שער המים (וינא תקפ"א) לרבי יחיאל מיכל אב"ד איזונשטאט)

ובת כהן כי תהיה אלמנה וגו' ושבח אל בית אביה. (כב יג)

בשו"ת חיים שאל ח"ב סי' יט כתב החיד"א ז"ל, שעל פי הקבלה אין לישא אלמנה תוך י"ב חודש, שכן שמע מהמקובלים, וע"ש שכתב שדעתו שע"פ הוזה"ק יש להקפיד מלישא אלמנה כל עיקר, ולא דוקא תוך י"ב חודש.

והביא שם מעשה שבא לפניו לפני שלוש שנה ויותר בבית מדרשו של הרב החסיד המקובל המופלא מהר"ש שרעבי ז"ל עם הרב המופלא חסידא קדישא כבוד מהר"ש אלגאזי ז"ל, ובא לפניו חסיד אחד שנשא אשה אלמנה, וחלם לו שבאו אליו ג' בעליה הקודמים של האשה, והצעיר שבהם התריז כנגדו שרוצה לדון אותו בשמים, ובזמן לא כביר ר"ל נפטר אותו החסיד ושבק חיים לכל ישראל. וע"ש שאין לתמוה איך התירה התורה לישא אלמנה ולא אסרה רק לכה"ג אחרי שהוא סכנה, שיש לומר כמ"ש הפרי חדש ביו"ד אודות דג ארסי שיש לו סימני טהרה והוא סכנה, ועכ"ז התירה התורה ע"ש באריכות.

ובריש ס' ויעתר יצחק העתיק מכתב מהר"ק רבי יצחק מאיר בנו של הה"ק מאפטא זצלה"ה להר"צ רבי הירשילי טשידניבר אודות נכבדות שדיבר אלמנה להר"ק מוה"ר שלום קאמינקער, שאביו הה"ק מאפטא השיב בזה"ל, איני אומר לו ברוה"ק, אך לפי הנראה בעיני השכל, דברי הוזה"ק (משפטים קב:) יש לחוש רק בשנה ראשונה לטעם המבואר שם עכ"ל.

(ילקוט הפלאות (בילגוריא תרח"צ) לרבי חיים פוטריניק מקראקא)

אלמנה וגו' לא יקח. (כא יד)

הקשה רבינו יהודה החסיד ז"ל מ"ט כהן גדול אסור באלמנה וכהן הדיוט מותר בה. ותיירץ דאמרינן בפרק עשרה יוחסין (קידושין עא.) דאין מוסרין שם המפורש אלא לצנועים שבהם, וכהן גדול אומר אותו ביוה"כ כדאמרינן ביומא, ושמא ישא עיניו באשת איש שיראה אותה יפה, ויזכיר השם על בעלה ויהרוג אותו, לכן נאסר לישא אלמנה*.

(פני דוד להחיד"א, בשם נימוקי רבינו ישעיה)

*לכאורה הוא ענין תמוה, אמנם עיין מש"כ בתוס' יו"ט ובמדרש שמואל בשם מהר"ם אלשאקר בפ"ה במסכת אבות, במשנה ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים והבן.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו'. (כג מ)

על הפסוק (תהלים ז א) תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם כתב האריז"ל, כי ימי התשובה הם עד אחר יוה"כ, ואם לא עשה תשובה עד יוה"כ אל יתיאש, כי יש עוד זמן יום א' של סוכות, ומרומז בתיבת דכ"א, האל"ף הוא אלף, ולפ"ז דכא הוא אלף וכ"ד, ואנו נוטלין בסוכות אתרוג לולב הדס וערבה שהם גימטריא אלף כ"ד. וזהו תשב אנוש עד דכא, עד סוכות שנאמר בו ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו', ומאז הוא ראשון לחשבון עונות (תנחומא אמור כא).

(תקנתא דמשה (אלקסניץ תקכ"ח) לרבי שמריה אב"ד הלאזמיץ)

ויצא בן אשה ישראלית וגו', ויקוב בן האשה הישראלית את השם. (כד י)

במדרש תנחומא תני רבי חייא מפרשת יוחסין יצא, שבא ליטע אהלו במחנה דן, אמרו לו מה לך ליטע אהלהך במחנה דן, אמר להם מבנות דן אני, אמרו לו כתיב איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו ולא לבית אמותם, ונכנס לבית דינו של משה ויצא מחויב, עמד וגידף. ויש לשאול, אם היתה לו איזה תרעומת על עסקי חנייה כמו שאמר המדרש, מה לו לגדף את ה'. ושמעתי מהרב האלהי כמה"ר יעקב אריאזין זלה"ה [דשם בבית דין] אמרו לו שהוא בן איש מצרי שהרג אותו משה רבנו ע"ה בהזכירו עליו את ה', כמו שאמרו חז"ל על הפסוק הלהרגני אתה אומר (שמות כ יד) מלמד שהרגו בשם המפורש, וכיון שנודע לו שבשם נהרג אביו לכן קלל את השם.

(שמן הטוב (ויניציא ת"ז) לרבי שלמה אוהב)

ולא תחללו את שם קדשי, ונקדשתי בתוך בני ישראל. (כב לב)

מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל. (רש"י)

בתקופת התרומת הדשן (בשנת רי"ט) [בשנת קפ"א] לפ"ק היו גזירות קשות שנקראו גזירת וינא, שקרא הדוכס מוינה אליו מומר אחד, והציע להטביל ל"ע בכוח לנצרות את כל היהודים מתחת לגיל ט"ו שנה. אולם אחד מפקידי הדוכס היה השופט הנקרא שלום ממדלינג, והוא גילה את התכנית לאשה יהודיה, והיהודים קוננו על הילדים הצדיקים שייטבלו וייטמאו, אז בחג הסוכות החליטו יהודי וינא לשחוט אחד את השני.

ונתאספו כל היהודים בבית הכנסת, וגם הנשים התאספו בעזרת הנשים. והטילו גורל מי שישחוט, ונפל הגורל על ר' יונה הכהן, וגם בין הנשים הפילו גורל ונפל הגורל על אשה אחת. ואחרי שכל אחד בקש מחילה מהשני ואמרו וידוי, שחטה האשה את כל הנשים ואת הילדות שהיו שם בעזרת הנשים, וכן עשה ר' יונה בבית הכנסת של הגברים. ואח"כ שפך ר' יונה את השמנים שהיו במנורות על ספסלי בית הכנסת והציתם, ובזה גם הוא נשרף עקה"ש. וכשהגויים ראו שבית הכנסת עולה באש, באו במרוצה וראו שכולם שחוטם, והתחילו לצעוק על השומרים ששמרו את היהודים, למה נתנו ליהודים להרוג את עצמם. ונשבחו השומרים שלא יכלו לחשוד בדבר הזה, מפני שכל הלילה לא שמעו שום בכיה, ועד הרגע האחרון שמעו רק שירה בוקעת מבית הכנסת, ה' ינקום דמם וזכותם יגן עלינו.

וכשנודע לדוכס מה שנעשה בביהכ"נ, ציווה לכלוא בבית הכנסת 160 נערים ונערות מהנותרים בעיר. הצעירים הורעבו וניסו לפתותם ולאיים עליהם כדי שיסכימו להתנצר. לאחר שהנערים סירבו פרסם הדוכס שהם מועמדים למכירה. הנערים ששמעו על כך התבצרו בבית הכנסת ונלחמו במי שניסה להיכנס ואף פצעו את חלקם, לאחר שהנערים נוצחו נמכרו חלקם לשמד ר"ל בארצות רחוקות. וכשנותרו רק כ-210 יהודים כלואים בוינה מתוך 800 יהודים שגרו בה, ששרדו את העינויים וסירבו להמיר את דתם,

אז בט' ניסן שנת קפ"א הואשמו בחילול 'לחם הקודש', והועלו כולם על המוקד כשהם שרים ורוקדים בדרכם למוקד.

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת אמר תשפ"ה שנה י | גליון מס' 581

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

בניי אמונים

בניי תפלה בפרשה

מאגרא רמא לבידא עמיקתא

"קדשים יהיו לאלוקיהם ולא יחללו שם אלקיהם כי את אשי ה' לחם אלקיהם הם מקריבם והיו קדש" (כא ו)

תמה רבי יעקב גימון, ראש ישיבת 'אור ישראל':

אחר שצונו התורה על הכהנים שיזהרו בקדשתם יותר משאר ישראל, מדוע היא מוסיפה ומצוה אותם שלא להתדדר למדרגה השפלה של חלול השם, הלא הצווי ברור מאליה?

אלא, השיב רבי יעקב, כלל גדול למדנו מפאן. בעבודת ה' אין משג של אמצע. האדם יכול להיות רק באחת משתי הבחינות: "קדוש לאלקיו" או "מחלל שם אלקיו"! כפי שנוכל להוכיח גם מלשון פרשת "והיה אם שמוע", שמיד אחר ההוראה: "ולעבדו בכל לבבכם", נאמר: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים" (דברים יא יג-טו).

משום כך אף תקנו חכמים לקרא פרשת עריות ביום הכפורים בתפלת המנחה. תקנה זאת נועדה להזכיר לכל אדם כי אמנם פעת, לקראת סיום היום הקדוש, נמצא הוא במדרגה גבוהה עד מאד, אף אם לא ישמר עצמו במדרגה זו במשך כל ימות השנה, יכול בנקל להגיע למדרגה הפחותה ביותר ולהפסל בעוון הנורא של עריות, רחמנא לזלן (דרכי מוסר).

השפעת קריאת שמע על כל היום

"ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא" (כב ז)

מסכת ברכות נפתחת במלים: "מאימת קורין את שמע בערבית - משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן". כמבאר בגמרא, זמן זה הוא צאת הכוכבים, ואם כן יש להבין מדוע השתמשו חכמים בדרגה זו דוקא כדי לציון את זמן קריאת שמע? מהו הקשר בין

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

כבוד או קלון?

בערב שבת קדש יתחדש עלינו עצומו של יום ל"ג בעמר, ובאתרא קדישא מירון ובכל אתר ואתר תעלה התפלה וההתעוררות השמיימה בלהב האש.

ביום זה עלינו להפנות את מבטנו לדברי הזהר הקדוש על שגב מעלת עגית אמן. "אמן, כלל לא דכלא! קיומא דכלהו!" - מכריז הזהר הקדוש (וילך רפה ב). אמן כוללת את כל הסודות ומקימת את כל העולמות. היא סוד הבריאה ויסוד כל העולמות. האם נקל ראש חלילה בעגית אמן?

עוד מגלה רבי שמעון בספר הזהר (שם), כי הכתוב (שמואל א ב ל): "כי מכבדי אכבד ובזי יקלו" נאמר על אודות עגית אמן, ואלו דבריו: "העונה אמן כהלכה מכבד את הקב"ה, ועליו הוא קורא: "כי מכבדי אכבד" לעמיתו, על המזלזל בעגית אמן, קורא הקב"ה: "ובזי יקלו"!" נורא למתבונן!

כאשר אנו מקפידים על עגית אמן כהלכה, אנו מכבדים ומקדשים שם שמים, ומקימים הלכה למעשה את הצווי האמור בפרשתנו (ויקרא כב לב): "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

הכח לבחור בכבוד או בקלון חלילה, נתון ביד כל אחד מאתנו. נשכים כל בקר לכבד את הקב"ה בעגית אמן אחר ברכות המתפללים, ונזכה שיקרא עלינו הכתוב: "כי מכבדי אכבד".

בקריאת "כי מכבדי אכבד"!
שבת שלום,

א' תשרי 213 אמונים

שני הדברים?

באור נפלא לכך הביא האבני נזר' בשם אביו, רבי נחום זאב, רבה של ביאלה:

הסבה שבגינה נאסר על הכהנים שנטמאו וטבלו לשוב ולאכל בתרומה עד צאת הכוכבים, היא העומדת בבסיס חיוב קריאת שמע של ערבית. כפי שרשם הטמאה לא פג לגמרי מן האדם אחר הטבילה עד שתעריב עליו השמש, כך, להבדיל, רשם הקדשה החל על האדם בקריאת שמע של שחרית אינו פג ממנו עד הערב, ורק בערב הוא זקוק לחדשה. על כן צונו התורה לשוב ולקרא קריאת שמע בערבית (אגלי טל הקדמה).

המתודה בתשיעי כמתודה בעשירי

"שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם" (כג לב)

על הכתוב: "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש", מקשה הגמרא (יומא פא ב): "וכי בתשעה מתענים? והלא בעשרה מתענים? אלא לומר לה: כל האוכל ושותה בתשיעי - מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי".

ויש להבין מדוע נקטו חכמים "כאלו מתענה תשיעי ועשירי", הלא בעשירי אכן מתענים באמת?

ה'שפת אמת' מבאר שפונת הגמרא ללמדנו כי כה גדולה היא מצות האכילה בתשיעי, עד שהזהר בה לבדה נחשב לו כאילו התענה שני ימים - "תשיעי ועשירי".

בזאת אף מתבארת תקנת חכמים (יומא פא ב) שיש להתנדות במנחה של ערב יום הכפורים, מחשש שמו ישתפר אדם בסעודה המפסקת ולא יוכל להתנדות ביום הכפורים כדן. ולכאורה מה התועלת בכך שמתודה בתשיעי, הלא אנו מצוים להתנדות בעשירי (ראה ספר החנוך מצוה סד), וכי יועיל קיום מצוה ערב חובה?

ואולם, לאמור, שהאכילה בתשיעי נחשבת כתענית של עשירי, אם כן אף הידוי הנאמר במנחה של תשיעי, כמוהו כידוי הנאמר בעשירי ('שפת אמת' יומא פא).

ברכות השחר בהלכה

בקור בכונה בתברותא

ה'אמן' שהכריעה את הכף

את אזני ושמעתי כיצד הקול מנסה ללמד עלי זכות:

שמעו נא רבותי, דגנים ממחים! במשך שלושים השנים האחרונות אני משמש כרב בבית הכנסת שבו מתפלל הנדון. מעיד אני נאמנה כי במשך כל שלושים השנים הללו מעולם לא הפסיד האיש את השעור שקדם לתפלת שחרית. משנוכח כי טעון זה אינו מועיל, הוסיף הרב ואמר: 'מעיד אני שמים וארץ כי בשלושים השנים האחרונות מעולם לא שמעתי מדבר לשון הרע על איש'.

משנוכח כי טעוניו טרם הועילו, הוסיף הרב ואמר:

'במשך שלושים השנים ששמעתי כרב בית הכנסת, הוא לא אחר, ולו פעם אחת, לתפלה. אם לא די בכך, היה הוא משכים לבוא לבית הכנסת, מקשיב לברכות השחר של המתפללים ואף סחף אחריו את יתר המתפללים אשר אף הם דבקו בהנהגה זו. וכך יצא שמו של בית הכנסת בפי כל כ'בית הכנסת של עוני אמן'.

לשמע דבריו האחרונים של הרב נאות בית הדין לבטל את גזר הדין. קול הפרוץ יצא מיד כי בית דין של מעלה פוסקים לאיש חיים, וכי יכול הוא לשוב לעולם הזה ולהמשיך בעבודת ה'.

באותו רגע פקחתי את עיני, והנה אני כאן עומד לפניכם, בחסדי שמים, בריא ושלם, סים הזמן את ספורו המרטיט.

כאשר עמד החולה להשתחרר מבית החולים, באו ילדיו לחדרו של פרופסור אברהם כדי להודות לו על החלק הרב שנטל ברפואו של אביהם. בתגובה אמר להם הפרופסור:

יכי לי מבקשים אתם להודות? הלא אני וחברי כבר נואשנו מחיו. ארע לו גם גלוי, והתודה על כך מגיעה אך ורק לרבון העולמים!

"הספור רגש אותי מאד", סים הרב קוק את דבריו, "בפרט משום שזכרתי בדבריו הנודעים של מרן החפץ חיים בהקדמתו לספרו 'שמירת הלשון', המשיב על תמיהתם של רבים מפני מה התפלות הרבות שמתפללים מיליוני יהודים במשך אלפי שנים לבנון בית המקדש טרם התקבלו, והתשובה לכך פשוטה: כשאדם מדבר לשון הרע פוי מתלכלך, ותפלות היוצאות מפה מלכלך כותן מגבל.

"במעשה שארע עם יהודי יקר זה", חתם הרב קוק, "ראיתי המחשה ברורה לדבריו של החפץ חיים:

גם לאחר שכל הטעונים שהעלו סגוריו לא הועילו, הגיעו לפתע שתי מצוות קלות התלויות בפה - עגית אמן אחר ברכות השחר והמנועות מלשון הרע, ויחדו הכריעו את הכף לטובה".

ברחמי שמים, בתוך ימים אחדים נכרה הטבה ברורה: החם החל לרדת, נשימתו התיצבה ומצבו הכללי הלך והשתפר. הרופאים כבר עמדו להכין את פרטי שחרורו של הקשיש לביתו - לסים את ימי חליו ולשוב לאיתנו, בצל משפחתו.

חלפו יומים, ולמגנת לב כלם החל המצב להדרדר. החם שוב זנק לגבהים, והרופאים חזרו לתת לחולה טפול תרופתי אינטנסיבי. עברו כמה ימים נוספים ושוב התיצב המצב: החם ירד, ונדמה היה כי האיש מתחיל להתאושש. אך גם הפעם, שב החם ועלה, אף יותר מכפי שהיה קדם.

המצב היה מדאיג. נראה היה כי הטפול הרגיל אינו מועיל, וכי יש צורך בנתינת תרופה חזקה יותר. אלא שהטפול בתרופה החזקה היה כרוך בתופעות לוואי קשות, ואף היה בו סכנו להתחמרת המצב, ועל פן הרופאים התלבטו ובקשו להמתין מעט.

לפתע החמיר המצב מאד. החולה אבד את הכרתו, וסכנה נשקפה לחייו. הרופאים מהרו להתחיל בטפול, כאשר בני המשפחה מלוים את יקירם לצד מטתו בחדרה ובחשש מפני הבאות.

בסיעתא דשמיא, התרופה החדשה השפיעה, וזמן קצר לאחר מכן החל מצב הקשיש להתיצב. עברו כמה ימים, והוא פקח את עיניו והביט סביבו. מספר פניהם של בני משפחתו הוא הבין עד כמה היה מצבו חמור. משאף היה בו הכח לדבר, פתח את פיו וספר את ספורו המפלא:

"זמן קצר לאחר שאבדתי את הכרתי והגעתי עד שערי מות, מצאתי עצמי נצב לפני בית דין של מעלה. בית הדין דנו ביניהם בשאלה כלשהי. הסיתי את אזני והבנתי כי הדיון שהתנהל באותה שעה עסק בי: בבית הדין דנו האם לתת לי את ההזדמנות לחזור לעולם המעשה אם לא. אלו צדדו לכאן ואלו צדדו לכאן. המקטרגים עמדו מחד גיסא והסנגורים מאידך גיסא, ולבסוף נראה היה כי יד המקטרגים גוברת, ואני נדון לסים את חיי בעולם הזה.

אלא שאז נשמע לפתע מאי שם קול שהיה מכוון לי להפליא. ברגע הראשון לא הצלחתי להזכר מאין מכר לי הקול, אך לאחר זמן מה נזכרתי. היה זה קולו של רב בית הכנסת שבו אני מתפלל במשך שלושים השנים האחרונות. הסיתי שוב

ביום רביעי הבעל"ט, כ"ג באיר תשפ"ה, ימלאו שלוש שנים לפטירתו של הגאון רבי שמחה הכהן קוק זצ"ל, רבה הנודע של העיר רחובות ומי שהקים בה עלה של תורה.

במשא חזק בכנס 'בני אמונים' שהתקיים לפני כעשור בבני ברק, ספר הרב ספור מסעיר המלמד על כחה של עגית אמן, אותו שמע מפי הרב פרופ' אברהם סופר-אברהם,

זמן קצר לאחר שאבדתי את הכרתי והגעתי עד שערי מות, מצאתי עצמי נצב לפני בית דין של מעלה. בית הדין דנו ביניהם בשאלה כלשהי. הסיתי את אזני והבנתי כי הדיון שהתנהל באותה שעה עסק בי:

הגאון רבי שמחה הכהן קוק זצ"ל נואם בכנס 'בני אמונים'

מחבר ספר 'נשמת אברהם', אשר שמש באותם ימים כמנהל מחלקת הבית החולים 'שערי צדק'.

ביום מן הימים הובא אל המחלקה בבית החולים יהודי קשיש, אשר לקה בדלקת ראות חמורה מלווה בחם גבוה במיוחד. מצבו הרפואי עורר דאגה רבה, שכן דלקת זו - ובפרט בגיל כה מתקדם - עלולה חלילה לסכן חיים ולהדרדר במהירות לפקוח נפש של ממש.

צות הרופאים בראשותו של פרופ' אברהם נחלץ מיד לטפל בו במסירות והעניק לו מעטפת מלאה של טפול רפואי מרכז.

כל תפלה - פגישה עם המלך

רבי שלמה זלמן אויערבאך היה אומר שעל האדם להקדים לבוא לבית הכנסת עשר דקות לפני התפלה, וכך היה מטעים: הן אף אדם לא יהיו לבוא ברגע האחרון לפגישה שנקבעה לו עם המלך ובנדאי שלא יעז לאחר אליה, קל וחמר לפגישה עם מלך מלכי המלכים. ואכן, אדם המקדים לבוא לתפלה מחזיר בלבו את ההרגשה שכל תפלה שהוא מתפלל היא ממש כפגישה עם מלך מלכי המלכים (שלמי שמחה' ח"א עמ' רכא).

ההקדמה לתפלה מחברת אליה

רבי בנימין רבינוביץ, מדיני ירושלים, היה רגיל לומר:

כאשר מגיעים לתפלה 'בדיוק בזמן', בלתי אפשרי לכוון בה כראוי. רק מי שמגיע כמה דקות לפני תחלת התפלה, וכך מכין את עצמו לקראתה כראוי, יחוש קשר ושיכות אליה. מתוך כך יוכל לאמרה בכונה כנדרש (טיב התורה' קדושים).

מעלת ההקדמה לתפלה יותר מן התפלה עצמה

דרש ראש הישיבה, רבי יהודה צדקה:

המקפיד להקדים ולבוא לבית הכנסת לפני מועד התפלה, הרי הדבר מלמד כי הוא חפץ לעבד את בוראו, ואינו בא לתפלה רק כדי לצאת ידי חובה. כיון שההקדמה לתפלה היא המלמדת על טיבו של המתפלל, אמרו חכמים (שבת כז א) שהמשכים לבוא לבית הכנסת אוכל פרות מעשיו בעולם הזה וקרנו חיימת לעולם הבא, אף שעל התפלה עצמה לא מצאנו שמבטח שכת כזה.

לכך הדגיש דוד המלך ואמר (תהלים קיט לב): "דרך מצותיך ארוץ". קיום המצוה בעצמה אינו מלמד על המקיים כי הוא אכן דבק בה'

וחפץ לעשות מצוותיו, אולם הריצה וההזיות לקיום המצוות מלמדות ומעידות על הרץ כי הוא חפץ למים מצוות קונו (קול יהודה' ח"ב עמ' ט).

חמש דקות המחוללות פלאים

מעשה בקבוצת אברכים בני עליה שהתכנסו ודנו ביניהם במה כדאי להם להתחזק בענין התפלה. כיון שכל אחד מהם הציץ רעיון שונה שיסייע להם להתפלל טוב יותר, החליטו להועץ במשגית הנודע רבי שלמה וולפה. המשגיח סכם את דיונם על אתר ואמר: "העצה הטובה ביותר למי שרוצה להתפלל כראוי היא שחמש דקות לפני תחלת התפלה כבר יהיה מוכן ומזמן לתפלה. אמנם מדבר רק בחמש דקות, אולם הן אלו שתגרמנה לך שהתפלה תראה אחרת לחלוטין" (מבצ' מי ידפא לך' עמ' קב).

המקדימים לתפלה - קרובים יותר

רבי בן ציון אבא שאול, ראש ישיבת 'פורת יוסף', היה אומר:

דבר ידוע הוא כי ההשתתפות בשמחת האלת תלויה בדרגת קרבתו של המשתתף לבעל השמחה. בני המשפחה הקרובים ביותר מקדימים לבוא ומאחרים לצאת, ואלו הרחוקים יותר מאחרים לבוא וממהרים לצאת. כך הוא גם בלמוד התורה, ככל שאדם קשור לתורה כך הוא מאריך את סדר למודו ומקפיד עליו מתחלתו ועד סופו.

והוסיף על כך בספר 'יתגבר פארי', כי כן יש לומר אף בענין התפלה: קרבתו של האדם לבוראו גומדת באמצעות יחסו לזמן התפלה. ככל שאדם מקדים לבוא לבית הכנסת ומאחר לצאת ממנו, מראה הוא עד כמה קרוב וקשור הוא לבוראו ("יתגבר פארי" פרק ט אות ה).

"צריך אדם להשכים לתפלה, שיאין לו גדולה מן התפלה" (מדרש תנחומא מקץ ט)

"אמן"

מלה אחת קטנה שכוללת הכל, ומקימת את הבריאה כלה!

השכימו מדי בקר, ענו אמן אחר ברכות השחר של המתפללים, ופתחו את יומכם בחותם של קדשה, אמונה וקיום כל העולמות.

"אמן, כלל דכלל!"
קיומא דכולהו!
(זהר הק' וילך רפה ב)

אמן

אמן

אמן

אגדת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת גליון "וכל מאמינים",
אחרי ברכת שלום וברכה, ובהודאה על הגליון הנפלא
ורב התקן, ברצוני לשתפכם ברמז נאה שעלה בלבי.
בפרשת אמר נאמר (ויקרא כב כ): "ואיש כי יקריב
זבח שלמים לה' לפלא נדר או לנדבה..."
המלה "לנדבה" עולה בגימטריה תשעים ואחת -
כמנין המלה "אמן", ויש בכך רמז שעל האדם לנדב
מזמנו, לענות אמן אחר המברכים בברכות השחר
בבית הכנסת.

סמך לרעיון זה מצוי בדברי ה'תנא דבי אליהו' (רבה,
פרק יא), שדרש את התשוב (שופטים ה ב): "בהתנדב
עם ברכו ה'" - על אלו שמשימים קום לבית הכנסת
כדי לענות אמן.

תבוא עליכם הברכה על פעלכם הפכיר להפצת
מעלת ענית אמן, ותהא משפחתכם שלמה מאת ה'.

בכבוד ובהוקרה,
ישראל דוד פרינד
ביתר עלית

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

תשעים אמונים להגנה מפני תשעים מומים

"כל איש אשר בו מום מודע אהרן
הכהן לא יגש להקריב את אשי ה'
מום בו את לחם אלקיו לא יגש
להקריב" (כא כא)

הרמב"ם (ביאת מקדש ח א) מונה
תשעים מומים שונים הפוסלים את
הכהן הלוקה בהם מלשרת בבית
המקדש.

כותב על כך בעל החשוקי חמד:
הרוקח (סי' שכ) כתב, שמצות מאה
ברכות נועדה להציל את ישראל
ממאה קלות. תשעים ושמונה
הכתובות בפרשת כי תבוא, ושנים
נוספות שנומזו בכתוב (דברים כח
סא): "גם כל חלי וכל מכה". על פי
דבריו יש לומר, שלכן קבעו חכמים
שיש לענות תשעים אמונים ביום, כדי
להצילנו מתשעים המומים הפוסלים
בכהנים (מקץ שו"ת המדפס בסוף ספר
עלינו לשבח' ח"ג, תשובה עח).

שפע פרנסה

בזכות מאה ברכות

"והקרבתם על הלחם שבעת כבשים
תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד
ואילים שנים" (כג יח)

דרש רבי יעקב צבי יאליש, בעל מלא
הרועים:

אמירת מאה ברכות בכל יום מורידה
שפע מזון ופרנסה לעולם. עבדה זאת
נרמזת בכך שדוד המלך, שתקן את
מצות מאה ברכות, כנה "בית הלחמי"
(ראה שמואל א יז נח), שבזכות הברכות
שתקן לברך, יש לחם ומזון לבריות.
אף הפסוק שלפנינו רומז לכך:
"והקרבתם על הלחם" - אם תקריבו
על "ברכות בכל יום, ישלח לכם
ה' שפע פרנסה מפרום ולעולם לא
יחסר מלחמכם" (קול יעקב).

שערי גן עדן

ענית אמן במשנת בעל החלולא

עולם הבא - משעה שעונה אמן

הגמרא במסכת סנהדרין (ק"ב ב) דנה בענין קטן
מישראל שמת, מאיזה גיל הוא זוכה להיות בן העולם
הבא, ומביאה כמה שיטות בענין. הרמ"א פוסק
להלכה כשיטת רבי מאיר שקטן זוכה לעולם הבא
משעה שעונה אמן, וכך כתב (או"ח קכד ז): "וילמד בני
הקטנים שייענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו
חלק לעולם הבא".

ענית אמן מכלל הברכה

בירושלמי (ברכות ז א) מובא שרבי זעירא בקש
מתלמידו רבי אבא בר זמינא שיברך על היין ויציאו
ידי חובתו, והשיב רבי אבא לרבו: "כמא דאנא יהב
דעתי מפקא יתך ידי חובתך בברכתא, כן הב דעתי
מפקא ידי חובתי באמן" [כפי שאני נותן דעתי
להוציאך ידי חובה בברכתי, כך תן דעתי להוציאני
ידי חובה בענית אמן].

על פי זאת פסק הרמ"א (או"ח קסז ב), "שהמברך יכול
לאמן שאומרים", כלומר שהעונה אמן יכול להוציא
את המברך בענית אמן, והמברך יכול לצאת ידי חובת
ענית אמן בשמיעת האמן מפי העונים (ראה דרכי נעם'
ברכות מז א).

בטעמה של הלכה זו באר הרמ"א ב'דרכי משה' (שם ז)
שהיא משום שחובת ענית אמן מטלת גם על המברך,
לפי "שענית אמן מכלל הברכה היא", ולכן, כדי
שתהיה ברכתו של המברך שלמה, עליו להשלימה
בענית אמן. אולם מאחר שאסור לו לאדם לענות אמן
על ברכות עצמו, לכן עליו להשלימה בשמיעת ענית
אמן מפי העונה, מדין "שומע כעונה".

הרמ"א י"ח באיר של"ב

רבי משה איסרליש, הידוע בכינוי הרמ"א, נולד
בסביבות שנת רצ' בקראקא לאביו רבי ישראל
איסר, שהיה נגיד ופרנס לבני דורו.

בבית הוריו, ששמש כבית ועד לחכמים ונתברך
בתורה וגדלה, הלך הרמ"א הלך וגדול בתורה
וביראה. בימי בחרותו נסע ללובלין ללמד בישיבתו
של רבי שלום שכנא, ובה למד עד סביבות שנת
ש"ט. לאחר שנשא את בת רבו לאשה, חזר הרמ"א
לקראקא והתמנה בה לרב והוא בן כעשרים שנה
בלבד.

במשך כעשרים ושתים שנה ישב הרמ"א בברנות קראקא. בשנים אלו האיר באור
תורתו בכל תפוצות ישראל, הרביץ תורה והעמיד תלמידים הרבה, ועד עצם היום
הזה צועדת יהדות אשכנז לאור פסיקותיו.

הרמ"א חבר חבדים רבים, ובהם: דרכי משה, על ארבעה טורים, והגהותיו על
סדר השלחן ערוך, שבהן הוסיף פסקי הלכות וצנן את מנהגיה של יהדות אשכנז.
הגהות אלו מכנות המפה, לפי שהן כמפה הפרושה על 'שלחן ערוך'.

הרמ"א הסתלק לבית עולמו כשהוא צעיר לימים, בי"ח באיר - ל"ג בעמר של"ב,
והוא נטמן בבית הקברות העתיק בקראקא, השוכן מאחורי בית הכנסת שהקים
אביו ונשא את שמו - בית הכנסת הרמ"א. יהודי פולין נהגו לעלות בהמוניהם
להשתטח על קברו ולהרבות בתפלה ביום פטירתו, ורבים נפקדו בדבר ישועה
ורחמים (ראה בספר 'תורת שמחה' אות רפד).

על מצבתו נחרת: "נר המערבי, הגאון הגדול בדור, מורנו משה רועה אבן ישראל,
ביום ג' למספר בני ישראל, גלה כבוד משה ה' רועה צאן ישראל,
צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, הרביץ תורה בישראל, העמיד תלמידים
לרבבות אלפי ישראל, ממשה ועד משה לא קם כמשה בישראל".

מימין מצבת הרמ"א,
משמאל מצבת אחות הרמ"א
מרת מרים. במרכז מצבת
אביהם, רבי ישראל איסר.

{ אז נדברו }

פרשת אמור תשפ"ה | גליון מס': 690 | לסדר: "ונקדשתי בתוך בני ישראל"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

ברכת מזל טוב ברגשות שבח

והודאה לה' לידידנו

משפחת שפירא

אשר עומדים לימין הגליון

בנאמנות ובמסירות רבות בשנים

בעיר אופקים תוב"א, לרגל

השמחה השרויה במעונם, יתן ה'

וישמע בבית זה ובבתי כל ישראל

קול ששון ושמחה,

אוהבי תשועתך, ישישו וישמחו -

--

כתובת חדשה

בבית שמש

להעלאת גיליונות וספרים:

משפחת אבוחצירא יחזקאל הנביא 3

רימא ג'

0534138554

כמו כן: ביחשלים:

ניתן להשיג גיליונות בשכונת

(מורדות) גילה- משפחת וייס-

0533148864

רוצים להיות שותפים

בהוצאות העלון?

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

הילולא דרשב"י זו חתונה!! רק האם זו חתונה ליטאית או חסידית??

יום אחד הייתה חתונה באחת מחצרות הקודש מגדולי האדמו"רים, מה שנקרא 'שמחת בית צדיקים' והיה לי איזשהו עניין להשתתף במעמד החופה... (היו לי שם כמה 'עניינים' להתפלל בזכות הנשמות של כמה קדושים עליון ספיציפיים שהגיעו מעולם האמת היישר לחופה הזו של צאצאיהם... הייתי צריך להתפלל לה' על אייניקל משותף, בבחינת 'הזכירו לפניו השמינו לפניו תורה ומעשים טובים של שוכני עפר, יזכור אהבתם ויחיה זרעם') דא עקא!! שהיה לי באותו ערב חברותא ולא היה לי נעים 'להבריז' לו... לא הייתה לי ברירה... ושכנעתי אותו... יאלה... בא איתי ל'שמחה'... תכיר מושגים חדשים שלא הכרת...

אבל אל תשאל... מתברר שעשיתי את שטות חיי... כי החברותא שלי כנראה היה יקה יותר ממה שדמיינתי, וכשהוא הגיע לחתונה וראה שם את קהל האלפים... הוא לא הצליח להירגע מה... מה זה פה...? מה כולם עושים פה? אני לא מבין: חתונה זה אירוע פרטי!! יש פה חתן שמתחתן... איפה הוא בכלל... למה הוא לא מעניין את אף אחד... כולם באו פה לכבוד אד"ש... כולם עסוקים עם הנשמות ועם הצדיקים... ומה עם החתן? ולמה הוא כזה רציני?? ואיפה החברים שלו שישמחו איתו? ואני מנסה להסביר לו... תשמע... זה 'שמחת בית צדיקים', יש פה עת רצון... זה נשמות שיורדות מגן עדן... ואפשר לפעול... בפרט בעת השמחה...

אבל המשפטים המופשטים שלי לא דיברו אליו... הוא כל הזמן היה מוטריד מהחתן... מסכן!!! חתונה זה אירוע של פעם בחיים!! ותכל'ס גנבו לו את הבמה... החתן הוא סתם בורג מאוד שולי כאן... הוא סוג של... של 'יחסי תמיצי'!! בקיצור: חבר שלי לא הפסיק להיות המום!! ואני לא הפסקתי לצחוק בעיקר מתסכול!! איך אני יוצא ממנו? לך תסביר לו... איזה טעות עשיתי... לקחת ליטאי שורשי ללא שום תקדים חסידי, ולהפיל אותו בבת אחת בטבילת אש היישר לאירוע הכי חסידי שיכול להיות... זה ממש תאונת דרכים... אבל תשמע... הבנתי אותו... כי תבין: אצל הליטאים חתונה זה באמת אירוע פרטי של חתן וכלה!! החתן הוא האירוע!! כל החתונה סביבו... כל החברים של החתן מגויסים להיות השושבינים שלו... לרקוד ולשמח אותו... וככה זה אמור להיות לפי השכל הישר - 'קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם', ואילו המחוננים והסבים אמנם משתדלים לכבד אותם... הם רוקדים קצת עם החתן, אבל בשבט מסוים הם זזים לצד ואז החברים של החתן נכנסים ומשמחים את החתן... (גם אם מדובר בחתונה מאוד רבנית, מכל הכיוונים... גם אז, יהיה את הכמה דקות שהרבנים ירקדו, ואז יהיה התמונות וישירו ימים... ואח"כ הם ילכו, ויכניסו את החתן למעגלים השמחים לרקוד יחד עם החברים שאיתם הוא בילה בטרמפים בשנתיים האחרונות...) עכשיו: לך תסביר לליטאי שאצל החסידים חתונה זה סוגיה הרבה יותר עמוקה ורחבה... אצל החסידים, החתונה לא מתחילה ונגמרת בחתן עליו ומנומס!! אדרבה, יש קבלת פנים, ויש מצוה טאנץ'... ושם מחזירים לחתן בכל דרך אפשרית, שההל, אתה כעת מצטרף להיות חוליה נוספת להמשיך את שלשלת הדורות מגזע תרשימים... בקיצור: אצל הליטאים, חתונה זה משהו מאוד ברור ומקורקע!! יש פה חתן וקדימה, תתפוס אותו ותתחיל לרקוד איתו ולשמח אותו... אבל אצל החסידים... אתה מגיע ל'שמחת צדיקים', דבר ראשון: מי האלטער זיידע? ומי הזיידע? ומה היחוס? ולכן החתן באמת לא תופס את המרכז!! כי יש את כל הדורות שלפניו וכל הדורות שיבואו אחריו... וכמובן!! שלא תבין: גם אצל החסידים החתן במרכז וכעת כל העיניים נשואות אליו!! סו"ס הוא החתן!!! אבל זה בעיקר ממקום של חוליה מקשרת... הוא זוכה כעת להיות הממשיך של שלשלת הדורות בקדושת ישראל, עד כאן ברור?? (הארכתי בזה בכונה ולו בשביל שגם הליטאי יקבל טעימה קטנה שלא תזיק לו במושג של כל חסיד חי עליו, שיש רובד הרבה יותר עמוק ונרחב בחתונה...) תכל'ס: מה כל זה נוגע לעניינינו?

כידוע: ל"ג בעומר זה הילולא דרשב"י... הילולא זה מלשון חתונה!! ל"ג בעומר זו חתונה של רשב"י!! (זה אחד מהגילויים שרשב"י גילה שאם על דרך הנגלה יום הפטירה זה היום הכי עצוב, אבל למעשה בשמים זה יום החתונה, הנשמה היא בבחינת 'בבואה אל המלך' כפי שדורש רבינו הגר"א את כל פרק ב' דמגילת אסתר על דרך הסוד דקאי על הנשמה שבאה לפני המלך וישם לה כתר מלכות וימליכה תחת ושות', מלכות דמסאבא... והמשתה של 180 יום שהצדיק דורש ומראה את עושר כבוד וכו') ולכן כשאתה מגיע למירון זה באמת נראה כמו חתונה לכל דבר... אלא!!! שכאן מתעוררת שאלה איסטרגית: איזה סגנון חתונה זה?

האם זו חתונה ליטאית או חתונה חסידית?? אז ככה: מילא הליטאי שמגיע להילולא של רשב"י... אין אצלו חכמות... הוא רק מגיע... הוא מברר מי החתן? אה... רשב"י?? אין בעיה... הוא לוקח את רשב"י ומתחיל לרקוד איתו... בר יוחאי... הוא רוקד עם רשב"י... שמח עם רשב"י... אבל ההלוא... אתה חסיד!! ממך הייתי מצפה שתבין שנוכח... זו אמנם חתונה של רשב"י... רשב"י הוא אמנם החתן!! אבל עדיין!! סוף סוף זה שמחת בית צדיקים... זה לא אירוע פרטי של החתן... יש פה משהו הרבה יותר עמוק ונרחב... יש פה שמחה של כבוד קדושת אחד יחיד ומיוחד היה והיה ויהיה... ואילו החתן רשב"י הוא פה על תקן של חוליה מקשרת... הוא הצדיק שדרכו עוברת לנו המשכה והשפעה של קרבת ה'... ואם כך בסוף בסוף הרבש"ע אמור לתפוס את המרכז גם כשמדובר בהילולא של רשב"י... ושוב: מילא ליטאי... אני לא מצפה ממנו שיבין את זה בכל מחיר... אבל חסיד?? שמכיר וגדלת על ה'מבנה' של שמחת בית צדיקים... ממך הייתי כן מצפה שתבין את ההבחנה הדקה הזו!!! שאחרי ולמרות כל הריקודים סביב רשב"י... עדיין מי שתופס את המרכז זה כבוד קדושת אלוקים חיים ומלך עולם שגם פה הוא תופס את כל המרחב... אחרת... אם לא כך... המשמעות היא שלקחת את היום החסידי שיש ועשית בו חתונה ליטאית מובהקת...

מתגיר...

שמעתי סיפור שהסעיר אותי מאוד... מסתמא זה סיפור מוכר שהתפרסם... רק אני לקחתי את זה עוד כמה צעדים קדימה... ובכן: מעשה שהיה בארה"ב באחד החדרים שהמפקח שם לב שישנם כמה ילדים בחידר מאותה משפחה רק בגילאים שונים... ויש להם איזה חמימות מיוחדת בעבודת ה'... יש להם התלהבות מכל דבר שבקדושה... יש להם ברכ בעיניים כשמדברים על תורה ותפילה... וזה תפס אותנו! הוא החליט להתקשר ולברר אצל האמא מה הקסם היחודי שלה שכן מצליחה להחזיר יידישקייט? הוא התקשר לאמא והיא מיד הבינה את השאלה והייתה לה גם תשובה מאוד ברורה: תקשיב כבוד הרב... אני גיורת!!! ולא סתם... אלא הילדים שלי נולדו לפני שהתגירתי, זאת אומרת: שההגדרה ההלכתית שלהם שהם גרים על דעת ב"ד... מה זה אומר? שאמנם אני מגדלת אותם ומחנכת אותם כמו יהודים גמורים... אבל זה לא סופי... כי כשהילד שלי יגיע לגיל בר מצוה, הוא יצטרך להגיע לב"ד והם ישאלו אותו האם הוא מעוניין להיות יהודי... ואם הוא יגיד שלא!!! הילד שלי מת!!! הוא נהיה גוי ואני כבר לא אמא שלו... (עקרונית מדאורייתא אני גם יכולה להתחתן איתו אם הוא אח"כ יתגייר כי הוא לא בן שלי ואני לא אמא שלו... אגב: יתכן שאין הבדל ואכמ"ל)

ולכן אין לי ברירה!!! אני חתחתחיתב!!! חייבת להאהיב עליהם את היהדות... אני מוכרח להפוך להם את היהדות לדבר הכי אהוב... הכי מתוק... הכי שווה... הכי יוקרתי... אין לי ברירה!!! אחרת אני מאבדת את הילדים שלי... יש לי ברירה??? אני פה במירוץ נגד כיוון השעון... הילד שלי הולך וגדל ועוד תקופה קצרה מגיעה רגע המבחן... מגיעה שעת ההכרעה! הילד שלי אמור להחליט האם יהדות זה משהו ששווה לבחור בו או משהו שהוא יפה וטוב בתור עידוד לכל מי שנולד יהודי ותקוע שם...

הסיפור הזה הוא מבהיל!!! מה טמון בסיפור הזה?? שאם לנו היה עולה בחיים להאהיב על עצמנו ועל ילדינו את היהדות, והיינו מסמנים את זה כמשימה הכרחית ובלתי נמנעת!!! זה היה קורה... היינו מצליחים... רק מה לעשות! שזה לא עולה לנו בחיים... ובצדק!!! אנחנו לא מאוימים עד כדי כך כמו אותה גיורת שהילדים שלה אמורים יום אחד לבחור בזה והזמן נושף לה בעורף...

אנחנו לא נמצאים תחת האיום הקיומי הזה!!

אצלנו מקסימום... במקרה הגרוע נמשיך נגורו את הרגלים ונסחוב את היהדות והילדים שלנו יגורו אחרינו... אבל באותה מידה זכותו של כל אחד לסמן לעצמו מטרות ולהפנים שגם אנחנו באיום שאם אני לא אשקיע המון מחשבה ואנרגיות אין להאהיב את היידישקייט עלי ועל הצאצאים שלי... אז אני הולך לאבד פה משהו... אז אמנם את היהדות עצמה אני לא אאבד... אבל נאבד את עצם החיים! סו"ס בן אדם לא מתחתן בשביל לשרוד את חיי הנישואין אלא כדי לפרוח... ואם לא נשקה ונשקיע בחיי הנישואין שלנו עם ה' אז איכשהו נצליח לשרוד עם הרבש"ע... נצליח שלא להגיע למצב של גירושין... אבל לא חבל... וכי בשביל זה ה' התחתן איתי בחג השבועות... בשביל שאני אהיה העגונה שלו שתקועה בגללו... ואסורה על כל העולם בשבילו ושכל הגוים יזכירו לי בדרכים משלהם שאני אשת איש ומובדלת בהם... וכי בשביל זה הסכמתי להתחתן עם ה' במרגלות הר סיני??

אם אני ואתה נפנים כמו אותה גיורת עד כמה זה עולה לנו בחיים... גם אנחנו נשקיע נשמה וגם אנחנו נביא את עצמנו ואת ילדינו לחיבור פנימי עמוק ליידישקייט... עד כאן המסר... אבל זה עוד המסר העדין... המסר העוד יותר נוקב שאני עכ"פ לקחתי מהסיפור הזה, **בעמוד 6**.

ההלו... יש קשיים שדורשים אבתנה מקצועית!!! ויום אחד קודם...

למי שעקב בשבועיים האחרונים, בשבוע הראשון הצגתי בחור מדקדק בהלכה וטענתי שמשהו בו לא נראה תקין... ניסיתי להסביר איזושהי הבחנה דקה... וזה עורר סערה... ואז בשבוע לאחמ"כ (דהיינו שבוע שעבר) כתבתי בהברה וניסיתי קצת יותר לחדד את הדברים וכולי האי ואולי!!! למייעשה דווקא המסר הקריטי שאולי חתרתי לאורך כל המאמר הזה... דווקא הוא עדיין לא נפתח בכלל... אבל נניח אותו לבנתיים... נעשה הפוגה קצרה... ליתן ריווח בין פרשה לפרשה... אי"ה נחזור ונפתח אותו שוב... אבל עכ"פ כאן בשורות אלו אני מוכרח לסגור איזושהי פינה ולתקן רושם נקודתי שנוצר בעקיפין: ואין לי רשות להשאיר אותו פתוח ובכן: תוך כדי הדברים... היות והיו יותר מידי שהגיבו לי מהזוית המקצועית והטיפולית... נאלצתי להעמיד את דבר ה' זו הלכה במרכזיות הנדרשת!!! ולהבהיר שאי אפשר לדחוק אפילו סעיף אחד בשו"ע באמצעות מונחים מקצועיים... הייתי אנוס ע"פ הדיבור להעמיד את האמת הזו בשביל לתקן חוסר איזון שנוצר נטו בפשיעת... אבל כעת אני חייב לסגור גם את הפינה הזו... ובכן: צריך לדעת שיש!!! יש הפרעות שמצריכות טיפול מקצועי... יש והרבה!!! ישנה התמודדות שנקראת או סי די ולא דווקא ולטפל בזה, זו עבודת ה' לכל דבר!!! ואם יש דמות מסוימת שאתה סומך עליו והוא ממליץ לך לגשת לטיפול מקצועי, דע לך שזה עבודת ה' לכל דבר!!! וכידוע: יש קושי גדול לשכנע אנשים מהסוג שלי לגשת לטיפול... כי... מה זה ההמצאות האלו... מה זה לטפל בעצמי... מאיפה זה הגיע... ואני יכול לומר לך מניסיון אישי: ישנם דברים שהיו תקועים אצלי שנים!!! וזה היה קשוח!!! ולא העליתי בקצה דעתי שהכל מתחיל ונגמר בראש!!! וברגע שסידרו לי את הראש הכל נהיה עורבא פרח... ועל זה נאמר: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים... (אצלי זה היה כ"כ חריף עד כדי ביטוי פיזי ממש!!! סבלתי סבל פיזי שהגעתי איתו לבית חולים... ועם סוויץ בראש הגוף נהיה בריא... לא רק הנפש) ובשביל זה צריך בסה"כ מוצר נדיר שנקרא לא פחות ולא יותר **ענוהו!!!** ולמה ענוהו?? כי יכול להיות שאתה יודע את כל הש"ס והוא רק חצי... וגם יכול להיות שאתה מבוגר והוא צעיר... וממך נדרש בסה"כ להיות עניו ולעכל שיה' שולח פרנסה לאנשי מקצוע גם דרכך...

(וביודעי ומכירי שמאוד קשה לעייבד אמיתי לעכל שזו עבודת ה'... כי במושכל ראשון התחושה היא מה הרבש"ע מרויח מזה שאני אטפל בעצמי?? מילא דף גמ'... תורה... מצוות... אני מבין... כל חיזוק בעבודת ה' מכניס עוד כמה שקלים לחשבון בנק של ה'... אבל לגשת לאיש מקצוע ולשרוף עליו 600 שקל לפגיה... מה העניין... מה זה מקדם אותי בעבודת ה'?? אז זה!!! ששוב אנחנו חוזרים לאותה נקודה... הרבש"ע לא צריך 'גיוס המונים' של עשרות אלפי תורה ומעשים טובים... ה' רוצה אותך... וכשאתה לא תקני... ה' מאבד אותך! ואם אתה עובד ה' מוטל עליך לקחת את הגופה' שלך ולשמש כשפרה ופועה ולעשות הכל כדי להחזיר את עצמך להיות כלי שרת נבחר לשרת לפניו... להוי ידוע לך: שכל יהודי מקדיש 12 שנים יקרות מחייו כדי לבנות את היכלי הזה... כן... בשביל זה היינו ילדים... בתור ילדים עיקר העבודה שלנו הייתה להתפתח... שחקנו... השתובבנו... קפצנו... עשינו המון שטויות... ולמה זה לא היה שטויות? כי שם נבנה הכלי שבנו! הצורת אדם שבנו!!! השי"ת לא התקמצן מלהקצות למשימה הזו 12 שנים מהחיים שלנו... דא עקא שאנחנו כן התקמצנו וכעת צריך 'השתלמויות' כדי לסגור חורים...)

ומה שהכי מדהים: שמי שצריך לטפל בעצמו ובאמת ניגש... אחת ההפתעות המרגשות ביותר שכל פעם מחדש זה פשוט גורם לי לבכות... שפתאום אתה מגלה שאני לא כזה רשע כמו שחשבתי!!! פתאום אתה עושה אחד ועוד אחד וקולט שהמעידה הרוחנית שהייתי בטוח ש'נעלעל בפני שערי תשובה'... פתאום מתברר שזה בכלל לא קשור לרוחניות... זה נטו בעיה קונקרטית שגם הפתרון שלה בכלל לא קשור ליראת שמים... אני באופן אישי מכיר המון בחורים בני עליה 'רשעים גמורים' שאם הם רק היו קולטים את התמונה המושלמת הם היו מכינים שהם צדיקים גמורים וכל הירשעות הנוראה! שלהם יושבת בסה"כ על בעיה מאוד נקודתית ומינורית שיש לה פתרון... ואם רק היה להם את המידע הפשוט הזה, לה הסתכלות שלהם על עצמם הייתה אחרת... שים לב: אני כעת לא מדבר על פתרונות! עזוב פתרונות! גם אם נניח שהבעיה תשאר... אבל אתה יודע איזה הבדל תהומי יש בין עובד ה' שמרגיש רשע גמור שגהינם כלה והוא לא כלה לבין עובד ה' שמבין שיש לו בסה"כ כמה חצי'קונים... אתה יודע איזה השלכות קריטיות יש לתחושות האלו ברוחניות???

היות ואתה עדיין חושב שאני מדבר באויר... אז אני אתן לך פירור קטן... מדגם אחד קטן... אבל רק בתור דוגמא בעלמא... אני הולך להגיד לך כעת סקופ שאתה תהיה המום!!!! קח כסא... שב... תקשיב טוב: אתה מכיר את הבחורים הפארשים האלו שהולכים עם מכנסים צמודות וכו' ומוסיף לך רק לראות איך הוא מתלבש... ואתה כבר מבין עם מי יש לך עסק??? נכון?? אז דבר ראשון נכון!! עקרונית סוג הביגוד הזה הוא לא!!! הוא מ"ם גימ"ל עי"ן יו"ד למ"ד... ומי שזה הטעם שלו... אז זה מה שהוא... אז זה!!! תתפלל לשמוע... שלמרה התדהמה!!!! האבחון המקצועי מעלה נתונים מפתיעים שמתברר שחלק ניכר מהצעירים שנמשכים לביגוד צמוד... זה נובע בסה"כ מרגישות שנקראת חוסר ויסות חושית! תופעה מוכרת אצל ילדים וגם מבוגרים שיש להם חוסר ויסות תחושתית!!! ואני בעצמי... יש לי בזה רזומה עשירה מהילדות... (כדי שתבין במה מדובר... אתן לך כמה סימני היכר ותגיד לי אם התיאור הזה מחייב אליך מאיזשהו מקום... בתור ילד, כל תספורת הייתה בשבילי סיט, ורתיעה חריגה מלקצץ ציפרניים... את הנעליים הייתי קושר נורא חזק ומשהייתי יושב, הייתי תמיד נצמד מאוד קרוב לשולחן... רגישות ייתר לדגושים... צורך בלהתכסות בשמיכה כבדה גם בלילות הקיץ... כל חסון/זיקה/טיפול שיניים היה בשבילי סיט על אדמות נישט שייך... מישוה מזהה את עצמו בחלק מהתיאורים האלו? או לחילופין אחד שיש לו רגישות חזותית! זה אומר שהוא נמשך לסוג ניראות מסוים שזה בכלל לא קשור בהכרח לרוחניות... אז זה!!! שמי שיש לו חוסר ויסות חושית... הוא נמשך לבגדים צמודים כי כשהוא לובש בגדים רחבים הוא סובל פיזית!!! עכשיו: תנסה לחשוב רגע איזה עוול לא יתואר נעשה לאותו בחור... שאני מכיר אותו מקרוב... מדובר בנשמה טהורה, ירא שמים וכן עליה... ומה לעשות שחלק מהחבילה שלו... יש לו גם קושי תחושתית... ולכן בטבעיות הוא נמשך לבגדים צמודים!! ואז המשגיח צעק עליו נו נו נו... בגדים צמודים? תתבייש לך... ואז מה קורה? אותו בחור, מוצא את עצמו ממותג בעל כרחו בצד של כל הפארשים... ונהיה לו כבר סטיגמה עצמית שזה קבוצת המועדון שלו... וכאן מתחיל כדור שלג שהוא כבר בלאו הכי מתויג שם וחלק מה... ועל מה? על כלום!!! לא כואב הלב?? מי יגלה את עיניו שההלו... אתה בן עליה לא פחות מהצ"ל הכי פרומער בישיבה... רק מה? יש לך בסה"כ בעיה פיזית ותחושתית ואל תשליך מזה לאישיות שלך!!! לא מגיע לך להרגיש רשע בגלל זה... (ובעיקר אתם ההורים לא מגיע לכם להרגיש שהילד שלכם יצא לתרבות רעה בגלל הנעליים הגבוהות שלו...) אתה קולט??? ולו בשביל לקבל את התמונה הנכונה על עצמי... בקיצור: קח את זה כדוגמא אחת מיני אלף... ורוץ לטפל בעצמך!!! לפני שאני מופיע עם כל המאפיונים שלי... (אלו שלא טיפלו בעצמם...)

(המשך-) ל"ג בעומר זו חתונה.

השאלה איזה?

העניין הוא כך: ישנם משפטים שמרוחים על מודעות רחוב ש... שמהירות קרובה עם טוהר הנפשות ברור לי שאף אחד לא מתכוין למשהו לא נכון... **אבל זה... זה עדיין!!! זה רגיש!!!** וצריך לדעת שישנם כאלו שהשפראן הזה מאוד מבלבל אותם!!! לדוגמה: להגיד את המילים: רשב"י מביא לך ישועה... רשב"י קורא לך... רשב"י נכספנו לך וכדו' אני יודע בהירות מקרוב שישנם יהודים שהמשפטים האלו לא עושים להם טוב.

אני אנסה טיפ טיפה להמחיש לך את זה: תאר לעצמך שלקראת שמחת בית צדיקים, אנחנו החברים של החתן... החלטנו לפרסם ברכת מזל טוב בעיתון אבל בלי שום איזכור שהוא בנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א... ידידנו ר' שמעון נכספנו לך... אוהבים אותך... זהו!!! זה הכל!!!

ליטאי שקורא את זה... באמת באמת לא מבין מה הבעיה... למה לא... מה החתן אשם שהוא בן של הרבי... מה... הוא לא בן אדם בפני עצמו, אבל אתה החסיד... לך תסביר... לך תנסה להסביר לליטאי ש... שזה לא לעניין... למה??? לא יודע... למה שאני אשבור את השיניים... תשבור אתה...

אז זהו!!! שבדיוק כמו שאתה מבין את זה... אני מצפה ממך שתבין שברגע שמייחדים לרשב"י ביטויים יותר מידי אישיים וישירים... ישנם כאלו שזה צורם להם בדיוק כמו ש-לך יצורם שיקחו את כ"ק אדמו"ר שליט"א וישימו אותו בצד ויסבירו לו... תשמע רבי... זה חתונה של הבן שלך... תן לו את הבמה שלו... אז זהו!!! שעל אותו משקל בדיוק, צריך לדעת: שכשמגיעים לרשב"י בל"ג בעומר... זה שמחת בית צדיקים שכבוד קדושת אחד יחיד ומיוחד, ששמח בשמחת בנו- האדם השלם בקדושת יוצרו ואנו שמחים עם הרבש"ע בחתונת בנו... צריך תמיד לזכור שנכון שהחתן פה זה רשב"י. ונכון שהוא כעת החוליה המרכזית שמקשרת וכל המחול סביבו!!! אבל בסוף בסוף זו שמחה של האיבישטער... ואי אפשר לקחת את רשב"י ולשים בצד את הרבש"ע... גם לא לכמה רגעים!!!

קעת שוב שים לב: **יתכן!!! יתכן שאלבא דאמת ברמת העקרון אין בזה בעיה...** (הליטאי הוא הראשון שיסביר לך בשיא הרהיטות שבחתונה אפשר לתת את כל התשומת לב לחתן גם אם סבא שלו זה ר' חיים קנייבסקי...) אבל עדיין כמו שאתה מבין שבשמחת בית צדיקים זה לא לעניין שהחתן יקח את הבמה... אז אני פה בשביל לעזור את תשומת לבך: שכל מי שלא גדל משחר נעוריו על ברכי החסידות... כשהוא רואה בל"ג בעומר את המיקוד היותר מידי אישי וישיר לרשב"י זה צורם לו!!!! זה הרבה מעבר לצורם... זה נשמע לו כסטיה בעיקרי הדת... ושוב: הוא לא צודק!! (כי הכוונה שלך טוהר ואצל רשב"י זה בסה"כ אמצעי לחיזוק בקרבת אלוקים... אני במקרה מעורבב עמוק בניואנסים ואני יודע שהכל קושט דברי

אמת) אבל אז מה והוא לא צודק... ככה זה מתקבל אצלו... יש נתח נכבד ביותר בכלל ישראל שהצליל הזה לא מתקבל אצלם נכון... (לא אשתף אותך... אבל למאמר הזה קדמו עשרות שעות של דין ודברים מתוך רצון לגשר בין המוחות השונים... ובסוף המסקנה הייתה שזה לא סוגיה השקפתית כמו סוגיה של תפיסה!!! אין לתפוס את הדברים... בקיצור: בסוף זה סוגיה של התחשבות...) אני מגיע פה מזווית של התחשבות! גם אם לך בעצמך אין בעיה עם זה... תדע ישנם עובדי ה' שמתחללים מהשפראן הזה!!!

עכשיו במאמר המוסגר: כשאני אומר לך להתחשב בליטאי... מכאן ואילך זה כבר עניין שלך... האם אתה מסוגל להבין שזה לא רק להתחשב באיזה ליטאי... אלא גם ובעיקר!!! להתחשב בטיפש התורן שלא מספיק חכם להבדיל בין קודש לחול ואור לחושך והמשפטים היותר מידי אישיים וישירים כלפי ר"ש... זה גבול דק בינו לבין סטיה מסוכנת באמונה...

שיהיה ברור: מי שמתפלל ישירות לרשב"י עובר על אחד מ"ג עיקרים!!! כי אני מאמין שרק לבורא יתברך ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו, משהו פה לא נכון? וכי מי המציא את ה'ברין שמה' שכתוב שם 'לא על אנש רחיצנא ולא על בר אל-הין סמיכנא'!! רק מה... שוב אני מדגיש: אני לרגע אחד לא חושב **שאתה** מתפלל לרשב"י... אתה לא!!! אבל תתפלא לשמוע שאני??? אני מודה ומתוודה ש-לי היו ימים כאלו... היו לי טעויות כאלו בעבר בעקבות כל מיני משפטים מפליגים מהסוג הזה... שלא היה לי את המדריך הנכון שסייע לי... שנכון... זו החתונה של רשב"י אבל זה בעיקר המשכה של השפעה היישר ממנו יתברך ע"י האדם השלם שהוא הפותח והסוגר של כמה רבבן עולמות... לא היה לי את ההבהרה המספיק ברורה שזו חתונה חסידית! בנשיאות כ"ק אלוקים חיים שרשב"י הוא ההמשכה שדרכו הגיעו כל ההשפעות... **אני רוצה שתבין:** בשביל לטעות בכאלו טעויות דקות לא צריך להיות טיפש יותר מידי גדול... מספיק לי אחד שהוא לא למדן במיוחד והוא לא בשביל להבין סברא עדינה... מספיק לי אותו אחד שאם אתה תתחיל לסבך אותו עם איזה חילוק דק בלומד'ס... אתה תראה שהוא לאט לאט מתחיל לפזם לך תוך כדי מנגינת רקע כי... כי הההלו... זה 'יותר מידי' בשבילי...

כזה סוג של בן אדם (ויש הרי כאלו בינינו לאלפים) ברגע שאתה אומר לו שרשב"י מביא לך ישועות... ורשב"י קורא לך... ואנחנו מחוברים לרשב"י... ונכספנו לך... כזה אחד הוא לא מספיק אינטלגנט בכדי להבחין ולזהות בדקות החילוק שאין הכוונה **לעצמות** רשב"י אלא להמשכה שעוברת דרכו, ואם אנחנו מוכנים לקחת אחריות על כזה דבר... אתה יודע עם מי אנחנו מסתבכים?? עם רשב"י!!! אנחנו מסתבכים עם פתח אליהו שרשב"י מזהיר אותנו שם באלף אזהרות: **ומאן דאפריש חד מחבריה מאלץ עשר ספין אתחשב ליה כאילו אפריש בך!!** אנא... אני מרגיש מספיק היימיש לפנות לידידי החסידים כי אני אגיווערנער... אני חסיד לא פחות מכך!!! אבל אני כן פוגש אנשים קצת שונים עם רקע אחר ואני מסוגל להבין שמה שאצל מובן אצלם קצת פחות... ואנא, קצת התחשבות... ונא לזכור שטעויות מהסוג הזה, זה לא משהו שאפשר לקחת עליו ריזיקה!!!

---עד כאן מה לא!!! קעת תכל'ס מה כן??

הסברתי עד עכשיו ממה צריך להיזהר... אז מה בכל זאת כן??? אז דבר ראשון: סתם ככה כדי להרחיב את האינטלגציה... יש כידוע שתי פיוטים מרכזיים בל"ג בעומר... הפיוט הראשון: בר יוחאי!!! והפיוט השני זה ואמרתם כה לחי... צריך לדעת להבחין ביניהם: כי הפיוט ואמרתם כה לחי הוא פיוט שמן הבן איש חי חיבר באופן ממוקד לרגל חתונתו של רשב"י... יש שם תיאור על מעלתו הנשגבה ושבחיו של רשב"י... (אני במקרה 'מוכר' לספרי הבן איש חי... אז להווי ידוע שהוא חיבר עוד עשרות פיוטים!!! על ראש חודש ועל ט"ו בשבט ועל א"י ועל סוכה ולולב ומוצ"ש והפיוט 'ואמרתם כה לחי' זה אחד הפיוטים של הבן איש חי... ממילא נא לקחת בפרופורציה... אני עכ"פ שר עוד כמה וכמה פיוטים נוספים שלו... אגב: אני גם אומר את התיקון של הבן איש חי על ל"ג בעומר, והשנה זכיתי גם ביו"כ להגיד את התיקון שלו לכבוד ר"ע שזה היארצייט שלו) לעומת זאת יש את הפיוט בר יוחאי!!! ובר יוחאי זה פיוט מסוג אחר לגמרי!!! זה פיוט מאוד עמוק ונרחב!!! ולמען האמת הוא פיוט שלא כ"כ קשור בהכרח לל"ג בעומר... וכ"ש שלא למירון... (וההרואה שמי שחיבר אותו מעולם לא דרך במירון...) וכעת אני אגלה לך סקופ: הפיוט הזה גם לא בהכרח מתמקד דווקא ברשב"י!!! וההרואה שלא... שיש הרבה יהודים ששרים את הפיוט הזה בזמירות שבת, ושרים אותו לא רק בשבת התאחדות במירון אלא בכל שבת... ויש כאלו ששרים את זה בכל קבלת שבת אחרי לכה דודי, ולא רק בל"ג בעומר אלא גם בשבת בין המיצרים ושבת הגדול. ולמה? כי 'בר יוחאי' זה פיוט על הסוגיה הנוראה של הקומה שלימה של האדם!!! זה פיוט שמתאר לאן בן תמותה יכול להגיע... זה פיוט שמלאכי השרת אומרים שירה כשהם רואים ילוד אשה שמסוגל להגיע עד למעלה מהכסא... בקיצור: במילים פשוטות: הרעיון של הפיוט הזה... זה לקחת אותך ולחבוט בך ולהסביר לך שבפעם המי יודע... הההלו... תפסיק לחשוב שאתה מטר שבעים... מתי תבין שאתה עשר ספירות מהלך!!!! מתי תבין שאתה ארון חשמל שה' תלה בך שאתה הפותח והסוגר של כל העולמות... תבין שגם אם אתמול עלית על משקל דיגיטלי ואתה שוקל 83 (או מצידו 92) הההלו... אתה שוקל הרבה יותר מזה... אתה יו"ד חכמה קדומה... אתה אור מופלא רום מעלה... עכשיו ככה: האם אני בעצמי מבין מה שאני אומר עכשיו? לא כל כך... אבל משהו אחד אני כן מבין... כשאני קופץ בר יוחאי אני לכה"פ מבין שאני הרבה יותר גבוה מהמטר שבעים וחמש שלי!!! וזה מספיק...

וכעת אני אגלה לך את הסוד הגדול: קעת תבין למה אנחנו קופצים כמו אש בוערת בבר יוחאי בו בזמן שאנחנו אפילו לא מבינים מה אנחנו אומרים... אני לא אוהב מיסטיקות אבל סו"ס כנראה בתוך תוכנו אנחנו מזהים שמדברים פה בפיוט הזה על משהו שמאוד מאוד נוגע אלי... ולא סתם... אלא נוגע לסמרטוט הזה הלא הוא אני- שמרגיש לאחרונה זבל ואני פוגש את עצמי בכל מיני צמתיים די מבישים... וכעת כשהגעתי לרשב"י ברגע שהתחילו לשיר בר יוחאי... פתאום הרגלים התחילו להתרומם כמו מאלהים... משהו בי מתחיל להמריא... והההלו... אל תשאר במיסטיקה... אם כבר אתה קופץ ואתה מרגיש

ישראל!! הצבא האדיר של השי"ת שמתנדב להעמיד לקב"ה קרוב לששים ריבוא חרדים לדבר ה' כאן בא"י... לך תסביר להם שהם מושרשים וממוקמות באחת הספירות הכי גבוהות!! קרוב לכתר... לך תסביר לאמא העייפה הזו שנשארה בבית... כי... כי מה לה ולרשב"י... אז זהו! שבר יוחאי בקודש הקדשים זה 'אימא'!! (כידוע) יואש ומניקתו היו בקד"ק שש שנים, ולכן ישראל אח"כ עשו מיואש ע"ז... והשאלה זועקת: ולמה ממניקתו לא עשו ע"ז? הרי גם היא הייתה בקד"ק שש שנים?? התשובה היא: הביביסיטר של הרבש"ע תמיד מושרשת בקד"ק... יואש יצא מקוד"ק... אבל כל כבודה?? ממשבצות זהב לבושה, יותר ממשבצות זהב, כי בקוד"ק זה בגדי לבן ולא זהב ודו"ק)

וכעת לשני בתים האחרונים והגבוהים ביותר... בר יוחאי יו"ד חכמה קדומה... זה ספירת חכמה... חיבור לרצון ה'!! לעשות מה שצריך!! (רוצה להבין הכי פשוט 'מה צריך'?? נכון אורוות?? אז זהו!! שבדיוק הפוך! מה שצריך זה מה שה' רוצה ברגע זה גם כשאין שום אורות... מה שבטוח: כשתחזור ממירון אתה תנחת ישר ליום ששי, וביום ששי יש כל מיני דברים שצריך לעשות!! אז זה קניות... או ילד שצריך להעניש אותו, או לחילופין להפסיק להעיר... ויתכן שצריך לרדת באלגנטיות מאיזה חומרה שה' יתברך ממזמן ויותר עליה... בקיצור: מה שצריך!! להסכים להיות מוכתב לגזירת החכמה העליונה!) אם אתה מתכנן מכאן ואילך לעשות מה שצריך... אז תקפוצו!! תקפוצו ממקום של הבנה שקיום רצונו ית' מסתדר גם בלי האורות שלך... וזה קופץ מספיק גבוה גם אם 'לא קופץ' לך

ואחרון אחרון חביב... בר יוחאי אור מופלא רום מעלה... זה כבר ספירת כתר... שזה אומר: י"ג מידות של רחמים... סבלנות אין קץ בבית... לחשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא... ולבכות מעומק לב על השמאלני הכי רחוק שה' לא הולך לוותר עליו כי יש לו ניצוץ יהודי... והנקודה העמוקה ביותר: כתר כידוע זו הנהגת היחוד!! להסכים להיות אחד עם ה'... אבא שבשמים... אמנם באתי פה עם רשימת ציפיות ממך... אבל מה שיהיה ומה שלא יהיה... אני איתך!! אני אחד איתך... אל תדאג רבש"ע... אתה יכול לסמוך עלי... גם אם לא תעמוד בציפיות אני לא אעשה לך הפגנות... ואני תמיד עמך!! ואם גם בבית הזה אתה מוכן לקפוצו ואתה לא בורח בבהלה מהמעגל... אז תדע שיש לך מה לרקוד... אתה שייך לחבורה של רשב"י... נמשחת... אשריך!!!! (תרגיש נוח אם אתה לא מסוגל לקפוצו בכל אחד מהבתים של הפיוט... זה נורמלי!!!! סו"ס אתה מושרש רק באחד מהם או נאחז בכמה מהם... אבל זכותך להרגיש שיש ספירות שאתה עדיין לא אווז שם... אל תשכח שסו"ס אנחנו מדברים על 'בר יוחאי'!!! על המודל לחיקוי... אתה ממש לא חייב לאחוז שם... אבל אתה כן מחויב להכיר בה... ולפחות לרקוד ולשמוח שיש לאן... לשמוח שאם יש בני אדם שחיים בתחושה שהם נגמרים בביוב... אז אני נגמר שם בסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימיה) נסכם בקצרה: ל"ג בעומר זה חתונה של רשב"י... רשב"י אמנם החתן אבל יש פה המשכה... השפעה ממנו יתברך, למי? לכל 'בר אינש' באשר הוא שה' בר יוחאי נותן לו דרך חיים איך הנעשה אדם שבך יכול להתעלות ממוצב ארצה עד כסא הכבוד...

מי שמוכן גם לתת לה'!!! להסכים לשלם מחירים למענו יתברך!!! אם יצא לך לאחרונה לשלם מחירים ולוותר ויתורים למענו יתברך... אז קדימה 'שור'... זה הבית שלך... תקפוצו!!!! (כן... איפה רשב"י קנה כל הודו והדרו?? במערות צורים... בנכונות מוחלטת ולתת למענו ית' גם בלי פידבק... מי שבא לרשב"י רק בגלל שיש פה ישועות... עדיף שלא יקפוצו... לפחות לא בבית הזה)

הלאה... בר יוחאי עצי שיטים עומדים... בגדול הבית הזה שייך לבחורים בשיא רתיחת הדמים... בתנאי ש-באור היקוד הם יוקדים... שהיקדה והרתיחה מתנקזת לעצי שיטים שעומדים במשכן ה'... תנאי שני: שלימודי ה' הם לומדים... שמוכנים לכופף ראש ולהיכנע ל-הלא המה יורון מורן, אם אתה מסכים להיות מודרך בעבודת ה' מרב שמכה על קדקדך... אז קדימה... זה הבית שלך... (להזכיר רשב"י לא למד בישיבה של ה-24.000... הוא דווקא למד בישיבה של חמשה בחורים בלבד!! מי שמוכן להיות באמת מודרך מרב ולא להיבלע בתוך הליון של 24.000... אז שידע לו ש'כל בנין לימודי ה' עליו נאמר)

הלאה... בר יוחאי ולשדה תפוחים!! זה הבית הפרטי של האברכים שתורתם אומנותם... מיותר להזכיר שהם החתנים הראשיים בל"ג בעומר! כי הם מייצגים את בית המדרש המקורי של רשב"י... וה-נעשה אדם- נאמר בעבורם כלומר: הם מבחר המין האנושי!! דע לך שאתה החתן הראשי פה... (למרבה האבסורד... מסתמא דווקא בבית הזה, יש הכי פחות ווקדים וקופצים... כי סביר להניח שהם בכלל כעת יושבים או בהיכל התורה במירון, או בהיכל התורה סמוך לביתם... והכי הגיוני שהם בכלל ישנים כי סו"ס תורתם אומנותם... וגם ביום ששי הם ממשיכים להיות אילנא דחיי ובזכותם ה' ישמור את כל כלל ישראל...)

הלאה... בר יוחאי נאזרת בגבורה!! זה הבית של כל הנלחמים במלחמות הקדושה בדורנו... אם זה מאבקים על פגעי הטכנולוגיה ושאר פרצות שיש בדור... וברוך שמסר עולמו לשומרים... אינני יודע כמה הם בעצמם יקפצו כ"כ בבית הזה... אבל אנחנו צריכים לקפוצו ולהרע להם... מתוך הכרה שמלחמת אש דת השערה של רשב"י היא זו שבסוף הביאה לנו את האור העצום... אור חייב כלים... ובלי גבולות אין אור... אז אנא... לבעלי האורות למיניהם... לכה"פ בבית הזה... תתאזרו בגבורה ותקבלו ע"ע לכה"פ לגבות את מי שהולך בעוד כמה רגעים להתפרץ על מי שיוציא פה אייפון ויצלם... (דבר אחד אני יכול להבטיח, אני לעולם לא יצרתי על בן אדם שיוציא מולי אייפון... כי אני לא נאזר בגבורה... אבל זה שאני לא מסוגל זה לא סתירה שזה מה שנכון... ולכן תודה לח"ק ולשוחטים והמוהלים ותודה לקנאים... שתופסים אומנותו של רשב"י שהתקיפות והכלים שלו יכלו לאפשר אור שכזה) הלאה... כעת בקיצור: בר יוחאי למקום אבני שיש... זה ספירת חסד... הכי קל להגיד שזו ספירה ששייכת לבעלי חסד, אבל מי שיודע חסד זה משהו הרבה יותר נרחב... כל דחף חיובי... או לטוב או למוטב...

הלאה... בר יוחאי בקודש הקדשים!!!! הבית הזה מוקדש בהערצה... תנחש למי?? לאמא!!!! לנשות

שמשוה פה מעיף אותך בכח למעלה... לפחות תבין על מה זה יושב!! השיר בר יוחאי מדבר עליך!!!! לא לחינם רבי שמעון עצמו לא מוזכר בשיר הזה... רק מי מוזכר?? בר יוחאי!!!! ולמה?? כי בפיוט הזה פחות מתמקדים בתנא האלוכי רשב"י... אנחנו בעיקר מתמקדים בבר אינש הזה!! בבן תמותה הזה שתראה לאן הוא הגיע... המקובל ר' שמעון לביא לקח את רשב"י בתור מדגם!!

תראה לאן יכול להגיע 'בר אינש'!!!! תראה מה זה קומה שלימה של האדם השלם!! אם 'בר יוחאי' היה שיר ששרים לכבוד רשב"י... אז אפשר לשיר אותו פעם פעמיים בל"ג בעומר וזהו... אבל מה הקשר לשיר את זה בשלחן שבת ובקבלת שבת ועוד בכזו התלהבות? התשובה היא: שרשב"י הוריד לעולם בשורה עצומה נוראה שהוא לא השאיר אותה אצלו במירון!!!! הוא הנחיל אותה לכל אחד מאיתנו!! רשב"י הוריד לעולם את ההשגה!! שההההלו... בחור ישיבה... תדע לך שאתה נורא!! אתה צומת הכי קריטית בין הגוף הכי מגושם שמוצב ארצה ואילו ראשו מגיע עד צית שמיא... כן... אתה הסמרטוט... שלפני יומיים שכבת במיטה וחשבת לעצמך מה אני שווה... דע לך: שאתה בכל רגע נתון יכול להגיע לפני אריה ליש... זו הסיבה ש'בר יוחאי' זה פיוט שאף פעם לא יורד מסדר היום!! זו הסיבה ש'בר יוחאי' זה פיוט שמקפץ אותנו בלי הגיון...

--- כעת נטו כדי לשבר את האוזן... ולו בשביל לקבל תמונה חלקית... היות והפיוט הזה מכוון כנגד עשר ספירות, והרי כל אחד מאיתנו מושרש באחד מ' הספירות... ממילא מטבע הדברים... אם אנחנו כבר קופצים בפיוט הזה... אמור להיות שלכל אחד יש את הבית היחודי שלו!! ששם אתה אמור לקפוצו עד התקרה... כי אתה מושרש במיוחד ב'בית' הזה...

מתחשק לך לדעת באיזה בית בבר יוחאי אתה אמור לקפוצו יותר?? אז לצורך העניין... ממש בקיצור נמרץ... נעשה פה 'מפה אוירית' של סידור מדפים איפה כל אחד ממוקם בתוך השיר בר יוחאי... (כן... כמו שאני עושה ב'ב שבטים... אז בבר יוחאי זה אותו רעיון... זה רק לא י"ב שבטים אלא י' ספירות) רק אני מודיע מראש: מסתמא יש לי טעויות... אם מקובל בעל השגה יראה מה שכתבתי ויצחק ויגיד שאני לא לגמרי מדייק... אני מראש מסכים איתו... אבל זה כבר לא כ"כ משנה לי... אני מדבר על עצם הרעיון!!

ובכן: בא נתחיל... הבית הראשון 'שמן משחת קודש' שייך לספירת יסוד!! זה כל הזכויות שמורות למי ש... שמתמודד יום יום בניסיונות בקדושה... מי שלא מתמודד ש... שירים את היד... או לחילופין שיצא מהמעגל... ומי שכן מתמודד... כגודל המאבקים כך תקפוצו יותר ויותר... ובעיקר תפנים כבר: שאני לא סתם אוסף של חולשות ודחפים... אני מושרש בספירת יסוד... אני שמן משחת קודש... אני נושא ציץ נזר הקודש חבוש על ראשי... ואם כך אני נחוש לזכות כמה שיותר לציון- 'נמשחת- אשריך'!!

הלאה... הבית הבא... 'מושב טוב ישבת' כנגד הוד... זה בית ששייך בבליעדיות למי שיודע לא רק לקבל ישועות מה', אלא גם לקבל את ה'... או יותר מדויק

מיהו היחיד שלא צריך לשמוע בקול הרבנים???

(המשך מעמוד 2) אבל מבחינת... עד כאן זה עוד המסר העדין של הסיפור... כי המסר ההרבה יותר חד ונוקב שבסיפור הזה הוא כך:

שים לב: כשאני מחנך את הילד שלי ואני שומר עליו מרוחות זרות שלא יקלקלו אותו... ממה אני חושש?? ואני אומר... חושש מהרדידות והנהגות... מהמורדרים... ולכן אני משתדל לשמור על הילד שלי בחיבה!! משתדל שהתכרים והסביבה שלו יהיו מהמשפחות היותר פרומערס בעיר... ולהרחיק אותו עד כמה שניתן מכל ילד שמגיע ממשפחה פתוחה עם אינטרנט פרוץ... כן... זה האויב שלנו היום!!!

עד כאן אני... אבל אותה גיורת? ! ? תנסה רגע לחשוב עליה...

מי האויב שלה ביידישקייט? מי הכי מאיים על היידישקייט של הילדים שלה?

מפחיד לומר אבל דווקא החרדי!!! החרדי הסובל!!! החרדי הזה שלראות את הגרירות רגלים שלו ביהדות לא נותן מידי הרבה חשק להיות חרדי... הוא!!! הוא האויב שלה!! דווקא האינטרנט פחות מטריד אותה... לא זה מה שבעיקר מאיים על הנצחיות של הילדים שלה!!!

מה שמאיים על אותה גיורת זה שיום יבא והילד שלה יעמוד בפרשת דרכים והוא יצטרך להחליט האם בא לי על זה!!! או לא בא לי על זה??? האם אני רואה ביהדות משהו יקר... מאיר... שווה... נחשק... או שזה תרי"ג בעיות שמה לעשות שנולדנו יהודים ואנחנו תקועים שם... (אז זהו שהוא- לשם שינוי לא תקוע ביהדות!!! אצלו יש דלת יציאה... הוא יכול לוותר באדיבות) אם יש משהו שמאיים על אותה אמה... זה שהבן שלה יראה יהודים שעובדים את ה' בשפחה ובטוב לבב ומרוב כל... ולא לפגוש פרצופים הפוכים מזה... (אגב: סתם בשביל הספורט... כל אחד יכול לעשות חשבון נפש אישי... האם לראות את אורח החיים שלי זה נותן חשק להיות יהודי או לא? אני לא מתכוין לנראות חיצונית... אני מדבר על חיבור הרבה יותר פנימי... אם הילדים שלי היו צריכים להתגייס בגיל בר מצווה... הדוגמא אישית שלי נותנת חשק או... או מורידה חשק)

ואתה יודע מה?? רוצה לשמוע משפט עוד יותר חריף?? אבל אני מכין אותך מראש... כאן אני כבר נוגע אבסורד מובנה ע"פ הלכה שמכורה הנסיבות אי אפשר להימלט ממנו... ובכן: אותה גיורת... אתה יודע מי האויב מספר אחד שלה?? אתה יודע מי הכי הכי הכי מאיים עליה??

לא פחות ולא יותר: **הרבנים!!!** ולמה?? כי כשהילד שלה יגיע לגיל בר מצוה מי הוא זה שינסה להוריד אותו מהיהדות?? הרבנים!!! כן... זה שר"ע מפורש!!! כשגר מגיע להתגייס הדיינים מצויים להסביר לו שישראל בזמן הזה סחופים ודווים ולא כדאי לך וכו' וכו'... זאת אומרת: יש לי פה בן!!! שאני רועדת מהאפשרות שהוא יחליט לוותר על היהדות... ובמקום שהרבנים יעזרו לי לקדם את זה... בדיוק הפוך!!! מי הם אלו שינסו להוריד אותו מזה? לא פחות ולא יותר: השלושה רבנים האלו!!! הם הם אלו שינסו כביכול להרוס לי את כל העבודה ולאבד לי את הילדים... ושוב: כאן חשוב להדגיש: זה לא מחדל של רבנים. זו ההוראה! זה המסלול!! ככה הדיינים צריכים לעשות... ממילא מבחינתה של אותה גיורת... האתגר הכי גדול שמחכה לה זה דווקא מול הרב הכי צדיק! האם אתה קולט את העוצמה שטמונה כאן??

אותה גיורת נאלצה לסמן לעצמה מטרה: אני צריכה להגיע למצב שכשר' שמשון פינקוס ור' עזריאל טאבור ישובו מול הבן שלי ויגידו לו שלא... לא כדאי לך להיות יהודי!! כי היהודים רק סחופים ודווים וזה לא שווה וכו'... אני צריכה שהבן שלי יהיה כזה פטריט של היהדות... שהוא לא יתבלבל... הוא יתריס בפניהם ויגיד... מצטער מאוד ר' שמשון עם כל הכבוד לך... אתה לא יודע!!!! אני יודע יותר טוב ממך!! ואני אומר לך ר' עזריאל שלהיות בן של ה'... אין דבר יותר מדהים ונפלא מזה... ואם אתם חושבים אחרת ממני אז אתם סתם זקנים חרדים שלא מבינים... אני מבקש סליחה על המשפטים הבוטים... אבל רגע רגע... אני רוצה לעצור רגע ולשאול: **אמרתי פה איזה חידוש?** המצאתי פה משהו??

אני בסה"כ המחשתי לך את מה שכתוב בהלכה... אם כתוב בהלכה שהדיינים מנסים לדחות את הגר ורק אם הוא מתעקש מקבלים אותו... אז הילד הזה בן ה-13 צריך לעמוד מול רבנים ששמים אותו בכיס הקטן בכל קנה מידה רוחני... והוא אמור להיות כ"כ משוכנע בעצמו שהיהדות שווה... עד כדי שהוא לא יתבלבל לסתור את דבריהם ולהגיד: סליחה רבנים... עם כל הכבוד... אני מבין יותר מכם!!!!

ואני חוזר שוב ושואל: האם הגזמתי בתיאור שלי?? **לא!!! ממש לא!!!**

ואגב: במילה אחת: למה באמת זה ככה? למה אנחנו ככה מתעללים באותה גיורת? כי גם הקב"ה רוצה להתרגש!!! לא רק אנחנו!!!

ה' רוצה לשמוע שמישהו אוהב אותו!! ושיגיד את זה מוכככל הלב!! ובשביל שמישהו יגיד את זה מוכככל הלב... בשביל זה צריך משהו כזה שיגיד את זה מעצמו!!! ושאיך אחד לא ידחוף לו את זה בתוך הפה... היה לנו אברהם אבינו אחד כזה ועוד כמה גרים בודדים במשך הדורות

אבל לא רק----

אז זהו!!! שאני רוצה לגלות לך שבדור שלנו יש הרבה חרדים מבטן ומלידה שה' יתברך מזמין מהם את העזות דקדושה הזו של אותו ילד שנתגייס על דעת בית דין... **כלפי מה הדברים אמורים???**

(אשתמש כעת בדוגמא אחת... אבל יש עוד כמה וכמה דוגמאות נוספות)

המערכת החרדית היא דבר נפלא!!! וההרואה: שהיא זו שמצליחה לשמש כמטריה רחבה שנותנת מענה לרובא דרובא של הציבור החרדי... דא עקא שבלתי נמנע שיש את המיעוט שקיבל בעיטה אחורית ונדחה המערכת... לפעמים בצדק ולפעמים לא... ולפעמים מדובר במקרים קוואבים של מחדלים וטעויות שתמיד עלולות לקרות... ואתה מבין לבד שבן אדם שחטף בעיטה מהמערכת הוא מלא במרמור ותסכול וזה כואב ונוגע עד נפש ולא משנה מי צודק... **תכל'ס כאן מגיעה פרשת דרכים!!!**

לא פעם יצא לי לדבר עם יהודי הערלעכער שקיבל סטירת לחי מאוד מעליבה מהמערכת והעלבון צרב נורא... ומטבע הדברים היה לו גם מרמור כלפי ההנהגה של רבני הקהילה שעומדים בראש... ואני כעת עומד מול אותו אחד... והבהרתי לו מהרגע הראשון! אני פה

לא בשביל לקבל תלונות... אני לא יו"ר הוועדה לתלונות הציבור... אני לא הולך לשנות את המצב הקיים... אני פה בשביל להיות איתך בשלב אחד שאחרי!!! אחרי שאלו הם הנתונים... אחרי הסטירת לחי הכ"כ כואבת שקבלת ואיבדת את כל האימון... מה עכשיו? לאן??

אמרתי לאותו אחד: כעת יש לך אפשרות לעשות הפגנה ולהגיד... אה... ככה הרבנים עשו לי?? זרקו אותי מכל המדרגות? טוב... אם ככה אז כל טוב... אני שובר מוסכמות ושובר שמאלה... בוחר בחיים חדשים... ונהיה אייפויסט מצוי... ולעזרנו יש 'כמה וכמה ו... וכמה' כאלו... שקבלו סטירת לחי והחליטו לתת לה אישור ולחתום עליה!!! הם בחרו בלהצדיק ולהסביר עוד יותר טוב מכולם עד כמה צדקו אלו שדחו אותם באמת הבני... **אז זהו!! אמרתי לאותו אחד: אתה תחליט...** או שתבחר בדרך הזו... או... או שתבחר להתגייס!!! להתגייס זה אומר לעמוד כמו אותו ילד גר שהמערכת בכבודה ובעצמה בועטת בו... הרבנים בכבודם ובעצמם מנסים לשכנע אותו לרדת מהיהדות... ויש לו את הפטריטיות האישיות לקום ולומר: כבוד הרבנים... אתם לא תצליחו להזיז אותי!!! אתם יכולים להגיד לי מה שאתם רוצים... זו הבחירה שלי!!!

אמרתי לאותו אחד: הרי שלך לפניך... אם אתה תבחר להסתער כמו אריה שכול ולהגיד... לא יעזור לכם כלום... תשפילו אותי... תרקו עלי... לא תקבלו את הילדים שלי למוסדות... אז מה... וכי היהדות שייכת לכם... וכי הרבש"ע נמצא בכיס שלכם?? אני אוכיח לכם שלא!!! על אפכם ועל חמתכם אני אמשוך בקנאות להמשיך ללכת בדחלתו של ה'... ואדרבה... בייתר שאת ובייתר עוז... אדרבה... כעת יש לי הרבה יותר מוטיבציה... כי עד כה... כל עוד הייתי שתול בתוך המערכת... אז הייתי בסה"כ צריך לשרוד... ללכת בתלם... אבל עכשיו זה כבר פטריטיות שלי!! זה עסק עצמאי שלי!!! ואני וביתי נעבוד את ה'... ותחכו לי בצומות... אני עוד אעשה לכם עקיפה בפס לכן ואני אראה לכם שלא צדקתם... אמרתי לאותו אברך: שתעד לך אם תבחר במסלול האמיתי הזה... שתעד שאתה רבי עקיבא בכבודך ובעצמך!!

מה היה הסוד של רבי עקיבא? מה הקסם של הצמיחה המטאורית והפתאומית כ"כ של עם הארץ שדשדש באותו מקום במשך 40 שנה... ופתאום בבת אחת המריא לכאלו גבהים?? מה פשר ה'מניה דיפרסיה' הזו... במשך 40 שנה תקוע בבוי... ותוך 24 שנים נוסק ומגיע עד כסא הכבוד?? מה קרה פה?? איך אתה מסביר את זה?? התשובה היא: שמי שיועד... הנתונים האישיים של רבי עקיבא היו דפוקים מכל כיוון שתרצה... בן גרים... מתוסכל... עם הארץ... במשך 40 שנה עקיבא עסוק בלקלל!!! עסוק מלהאשים!! הרבי בכיתה ד' אשם שהוא ירד עלי... והמשגיח סילק אותי מהישיבה... והחרדים אשמים שלא קבלו את הילדים למוסדות... בקיצור: עקיבא היה עסוק בלהסביר לכולם למה אף אחד לא עוזר לו ולא מתייחס אליו... עד שיום אחד הגיעה אותה רחל והיא פשוט הסבירה לו... עקיבא... אם תאשים, אתה תהיה צודק, כולם יהיו אשמים... אבל אותך זה לא יזיז מילימטר... אם אתה באמת רוצה לשמוח בחיים... **תחליט גם אתה להתגייס!!!** במקום להיות בן גרים מתוסכל... בא תחליט שאתה בעצמך מתגייס!!! שמה זה אומר??

זה אומר ש... שהמערכת יכולה לבעוט בי עד מחר... ואתם יכולים עד מחר להסביר לי כמה שאני לא יוצלח וכמה שאין לי סיכוי להתקרב לה... אבל אז מה... בשביל זה אני גר!!! גר הוא היחיד שמותר לו לא לשמוע בקול הרבנים!!! כי הרבנים מנסים להוריד אותו מהיהדות והוא בכל זאת מתעקש... זהו... רחל אומרת לר"ע... אם אתה בלאו הכי בן גרים ואין לך מה להפסיד... אז בא נתגייס!!! גם אם נדמה לך שהתלמידי חכמים משדרים לך שאין לך מה לעשות פה... תצפץ עליהם!! תגיד להם: לא אתם המחליטים... אני החלטתי שאני הולך על זה... וברגע שעקיבא לקח פטריטיות על היידישקייט שלו... ברגע אחד השתחרר הפקק!!! ובבת אחת הוא נהפך משק תלונות וחבטות לטיל בליסטי ששום ירוט לא יכול להפיל אותו!!! הוא פשוט המריא ואף אחד לא הצליח לעצור אותו... אתה יודע מה זה 24.000 תלמידים שמתים על פנים? זה... זה 24.000 ירוטים... אבל זה לא הרתיע אותו... כי יש לי פטריטיות!!! הראש מנוע שלי לא עובד על רוח גבית שדוחפת אותי מאחורה... אדרבה... כולם בעטו בי... המנוע שלי הוא נטו מצבר אישי שלי!!! פטריטיות שלי!! ולך תנסה לעצור כזו עוצמה!!!

אז זהו!!! שצריך לדעת שלפעמים סטירות לחי שמגיעות מהמערכת מלמעלה... הם קריצה מה... אני בסה"כ מזמין פטריטיות מלמטה!!!!

מאוד קל לשבת רגל על רגל ולכתוב את זה... אבל מי שנמצא בסיטואציה הזו מבין טוב מאוד כמה זה נכון... ומאיךך כמה זה ניסיון... כי כ"כ כיף להתלונן ולהתמרמר... בפרט אם אתה באמת באמת צודק!!! אבל אדרבה... ככל שאתה יותר צודק... כך יש לפניך יותר ויותר שדה תעופה פרטי ומטוס פרטי לקבל החלטה פטריטית!!!! אם כולם בעטו בי ולא קבלתי פידבק מאף אחד... אז לא צריך!!! אני אעשה את זה לבד!!!

והיום הקב"ה מחכה ללבד הזה!!! היום יש לכל אחד מאיתנו את הרגעים של הלבד... שאתה מתמודד לבד... ומצד אחד זה רגעים מאוד מסוכנים ושבריריים כי אין לך שום גב... אבל מאידך הקב"ה מתזמן את הרגעים האלו... הקב"ה רוצה לשמוע את הקול הטינור שלך בלי קול שני ובלי רעשי רקע... ה' מזמין את האמירה הבלעדית שלך... **רוצה שאני אתן לך סימן זיהוי מתי מגיע כזה רגע??** כשאתה מוצא את עצמך בשוקת שבורה של התמודדות... ואז לפתע אתה מרגיש שכולך מתמלא בכעס עצור על המערכת או על מישהו מלמעלה שאשם בהכל... זה יכול להיות בישיבה שאתה מגלה בחורים נורא מקולקלים ואתה מזועזע איך הפילו אותי עם כזה דבר... זה יכול תסכול מההורים האלו... שבגללם וכו' וכו'... וכל רגע של האשמה על מישהו שהיה אמור לעשות את העבודה במקומי ולא עשה... אתה יכול באותה מידה לזהות כאן קריצה מלמעלה: כן בני היקר... העברתי לך את המקרופון!!! קדימה... קח קרדיט!! אני זה שדאגתי שכולם ירדמו בשמירה... כי אני רוצה שתבחר ביו ושזה יגיע ממך ולגמרי ממך! עם אפס פידבק ורוח גבית מהמערכת אתה יכול להאשים עד מחר ואתה לא מעניין את אף אחד, אתה לוקח את העסק לידים או לא? חרדים חרדים, הגיע הזמן להתגייס!!!!!!

פני עין חמד

יזכר לאלוהי י"י בית הכנסת לכולנו "עין חמד" - מקבלת ציון

פְּרֶשֶׁת אֱמוּר - כְּבוֹד הָאָדָם

"עַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא"
(ויקרא כ"א, י"א) חיים אסור.

התורה הקדושה כותבת: **"לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֶמֶר יַחְדָּו"** (דברים כ"ב, י') – אחד הטעמים הוא מכיוון שהשור יותר חזק מהחמור, הרי שעליו למשוך ולגרור את החמור והוא מרגיש צער בדבר. גם החמור מרגיש צער מכיוון שהשור גורר אותו.

טעם נוסף, מכיוון שהשור הוא בעל חיים טהור והוא מעלה גרה ואילו החמור אינו בעל חיים טהור ולא מעלה גרה.

השור במהלך עבודתו יחד עם החמור יעלה גרה והחמור עלול לחשוב שלשור נתנו לאכול ולו לא נתנו לאכול ויגרם לו צער בכך.

הפרשה ממשיכה ואומרת: **"וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ"** (ויקרא כ"ה, י"ז). בשו"ע נפסק שחמור הונאת דברים מהונאת ממון. ועל אחת כמה וכמה שיזהר באונאת אשתו שדמעתה מצויה.

לאחרונה התעסקתי בעניין של שלום בית. לזוג יש שמונה ילדים! הבעל רוצה לפרק את החבילה, וכל כך למה? **משום שששתו מעירה לו ליד אנשים- חסר בזוגיות כבוד אחד לשני.**

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
ראש בד"ץ 'כשרות בישראל'

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חמ
י"ט	18:54	20:07	21:01
כ"א	19:13	20:05	20:58
כ"ב	19:16	20:08	21:01
כ"ג	19:13	20:05	20:58

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רונן אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב
רח דוד בן לאה וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
אילן בן ג'ולייט
אנאל חביבה בת שולמית
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
אברהם גורג' בן דליה אפרת
סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
דיאל בן שרה
נעמה בת יפה
אסף בן סופיה
לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניצרי בת סטה-
מרדכי ניצרי בן פרח-
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
משה בן דנימה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
רפאל אבידן בן תקווה
בנימין בן ברכה
נעימה בת שרה
נעם אלימלך בן אושרית-
לימור בת פרידה
מאיה בת עדי
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים

השבוע (יום העצמאות אייר ה'תשפ"ד) הייתי בבאר שבע. יהודי ניגש אלי ואמר שחשב שהמשיח יגיע בפסח, אבל זה לא קרה.

אמרתי לו שלפני יותר משלושים שנה הגאון הרב בן-ציון אבא שאול זצ"ל אמר באותה השנה שהמשיח צריך להגיע. כשלא בא, הרב נשאל מדוע? והוא ענה כי פגעו במרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל.

אחינו האשכנזים אומרים בשבת מברכין: "מי שעשה ניסים לאבותינו וממצרים גאלם, הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם וכו' **חברים כל ישראל** ונאמר **אמן**".

כמה התורה חסה על כבוד האדם זאת רואים בפרשה. אנחנו קוראים אודות כהן הדיוט שנטמא לשבעת קרוביו.

אולם לגבי כהן גדול כתוב: **"עַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא"** (ויקרא כ"א, י"א). אסור לו להיטמא אפילו לאחד משבעת קרוביו.

אבל בגמרא אנחנו קוראים (נזיר דף מ"ח) **שכה גדול נטמא למת-מצווה. הדבר דוחה אף קרבן פסח ולמול את בנו.**

זאת למרות שהכהן לא מכיר את הנפטר ואפילו שהוא ממנה לעבודתו במקדש- הוא עוצר וקובר את המת שקונה לו את מקומו.

אם התורה חסה על כבוד המת שאינו מרגיש אם נוהגים בו כבוד, על אחת כמה וכמה צריך לנהוג כבוד באדם חי!

כמובן שצריך להיזהר שלא לצער את הזולת. התורה הקדושה אומרת שאפילו לצער בעלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג' בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לעילוי נשמת
אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
נועה בת אסתר
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - בשר וחלב - חלק ד'

האם מותר להשתמש באותה מלחיה או בתבלינים סגורים גם לבשר וגם לחלב?

שאלה: ?

תשובה: !

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רב הקהילה:

כל בית ישראל נהגו לייחד במטבח שתי מערכות כלים נפרדות, האחד חלבי והשני בשרי. מנהג נפוץ, שכלים חלביים מסומנים בצבע כחול, ובשרי בצבע אדום. **מקורות:** רמ"א (יו"ד סוף סימן פ"ט).

מותר להשתמש במלחיות או תבלינים סגורים גם לבשר וגם לחלבי. המדקדקים נוהגים גם בזה לייחד מלחיה לבשר ולחלב בנפרד. **מקורות:** שו"ת רבבות אפרים ח"ה (סימן תקיד). הטעם להחמיר מכיוון שיש לחוש שכשנתנו מהמלח לסיר רותח העומד על האש, עלה זיעה מהקדירה כשיעור יד סולדת והמלח קיבל את דין התבשיל. אולם במקום שיש ספק אם האדים חמים בחום שהיד סולדת בו, יש להקל מספק. כ"כ הגרע"א (יו"ד סימן צח ח) מפני שיש מקילים כשהאדים מתפזרים לצדדים ואינם סגורים בתוך כלי.

אולם יש להקפיד שלא ישתמשו במלחיה או בתבלין בזמן שעולה ישירות מהתבשיל אדים [זיעה] בשיעור חום יד סולדת' מכיוון שהאדים עולים ונבלעים בתבלין, אלא יקח מעט בידו או בכף ויתן לתוך הסיר. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן צב ס"ח) והרמ"א שם. ע"ע שו"ת מנחת שלמה ח"ב (סימן צז סק"ג). אולם נראה שבדיעבד יש להתיר כאשר הוא תופס את המלחיה מן הצד ואין הזיעה עולה אליו ישירות ואינו משהה יותר מרגע-שתיים. באופן שהאדים אינם מגיעים לחום שהיד סולדת, כגון בתחילת הבישול, מותר לכתחילה.

מלחיות פתוחות או תבלינים שפעמים מטבילים בו את המאכל עצמו או שלוקחים ממנו בידיים שאינם נקיות, טוב לייחד מלחיות אחת לחלבי ואחת לבשרי. **מקורות:** רמ"א (יו"ד סימן פח ס"ב). הרב ערוך השולחן (יו"ד סימן צה אות כו) כתב: בכל בית ישראל המנהג הפשוט להיות להם כלים מיוחדים למלח לבשר לבד ולחלב לבד וכו' והעושה כן תבוא עליו ברכה. עכ"ל. ע"ע שו"ת רבבות אפרים ח"ה (סימן תקיד) שמלחיות פתוחות צריך שיהיה אחד לבשרי ואחד לחלבי. ע"ע שו"ת אבני דרך ח"ח (סימן תקיז). לעניין מי שאוכל ארוחה חלבית ואין לו מלחיה, האם מותר לו להכניס מלח לתוך צלחת בשרית ולהשתמש בו. לדעת השו"ע (יו"ד סימן צה ס"ז) מותר הדבר לכתחילה. לדעת הרמ"א (שם) המחמיר תבוא עליו ברכה.

מלח שמונח בתוך קערה בשרית נקיה, מותר לקחת ממנו ולתת לתוך מאכלי חלב. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן צה ס"ז, סימן קה ס"ג) מאחר שהם יבשים אינם בולעים מהכלי. הרמ"א (שם) כתב ראוי להחמיר לכתחילה. לדעת הט"ז (סימן צה ס"ק טז) מ"ש הרמ"א המחמיר תבוא עליו ברכה, נאמר לענין מלח שהניחו בתוך כלי איסור. אבל להניחו בכלי של חלב כדי להשתמש בו בבשר מותר אפילו לכתחילה. הש"ך (שם בנקוה"כ) כתב גם בכלי של חלב לתבשיל בשרי, המחמיר תבוא עליו ברכה.

אמונת חכמים

הרב גואל אלקריף סיפר: באחת משכונות העיר ת"א נפטר רב שכונה. גבאי ביה"כ בשכונה הגיע לנחם את בנו של המנוח. הגבאי הוא חסיד של הרב דב הכהן קוק שליט"א מטבריה. כידוע רבים פוקדים את בית הרב קוק לעצה ולברכה, והדבר מתיש את כוחותיו. הגבאי הציע לרבי דב שבכל פעם שירגיש צורך, הוא מוזמן לבוא לביה"כ בת"א. הדבר יישמר בסוד כדי שהרב יוכל לשהות במקום וללמוד באין מפריע. יש שם מקווה וחדר צדדי למנוחה. לאחר שהרב ינוח ויאסוף כוחות, ישוב לטבריה.

הרב קוק הודה לו על הצעתו. הגבאי אמר: "ביה"כ ישן מאד וזקוק לשיפוץ". רבי דב הכהן את ידו לכיס והוציא 40 שקל ואמר: "זה מה יש לי, תשפץ בזה את ביה"כ". כיצד משפצים בית כנסת בארבעים שקל? הרי זה לא מספיק אפילו להוצאות הדפוס עבור מודעות פרסום לתרומות לשיפוץ, אבל היתה לו אמונת חכמים, אם הרב נתן ארבעים שקל לשיפוץ, לא שואלים שאלות. הוא ניגש לחנות לחומרי בנין וביקש לקנות צבע ומברשת צבע בעלות של עד ארבעים שקל. המוכר הביאו לו פחית צבע קטנה ומברשת זולה. מה אפשר לצבוע בכמות קטנה של צבע? לגדר מחוץ לבית הכנסת היה ראש ברזל. הגבאי הלך והתחיל לצבוע את ראש הברזל. תוך כדי צביעה עצר לידו רכב, הנהג פנה אליו ושאל אותו: "מה אתה עושה?" אמר לו: "אני צובע את הגדר. בית הכנסת זקוק לשיפוץ". האיש אמר: "אבי ז"ל התפלל עשרות שנים בבית הכנסת הזה, ויש לי זיכרונות נעימים ממנו".

הוא החנה את הרכב ונכנס לבית הכנסת. אמר: "הרבה זמן לא הייתי כאן, המבנה התיישן מאד". "אמרתי לך!", הגבאי אמר, "המבנה זקוק לשיפוץ רציני". האיש אמר: "אני קבלן, אני לוקח על עצמי את שיפוץ בית הכנסת". הקבלן שיפץ וחיידש את בית הכנסת לעילוי נשמת אביו. עלות השיפוץ היתה שמונה מאות אלף שקל! הגבאי אמר: "אם הייתי מזלזל בארבעים השקלים שקיבלתי מהרב ולא הייתי מתחיל בשיפוץ, הכל היה תקוע, שום דבר לא היה מתקדם. אבל היתה לי אמונת חכמים והתחלתי לשפץ בפחית הצבע ובמברשת שעלו לי ארבעים שקל. בזכות זו זימנו מן השמיים את הקבלן שיראה אותי במלאכה וייקח על עצמו את כל הפרויקט". (מעובד מתוך שש באמונתך)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

קו לעניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבה' לאחר שיעור תורה- בזמן אמת מספר פעמים ביום 02-313-7905

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה
מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב יוסף פלבני זצ"ל

הצדיק הרב יוסף פלבני זצ"ל - נולד בחודש אייר ה'תשי"ח (1958). עוד כשהיה צעיר לימים, חכמי ורבני ירושלים ראו בו שעדיו לגאון ולתפארת. כשהיה בגיל 11 הסתופף תחת אותם גדולים ובראשם חכם בן ציון אבא שאול זצוק"ל. רבינו נכנס ללמוד בישיבת 'פורת יוסף' עמל ושקע בעמלה של תורה עד שהיה לגדול תלמידה. חבריו של רבינו סיפרו שראש הישיבה חכם בן ציון זצוק"ל היה ניגש אליו באמצע הסדר ודן עמו בעומק הסוגיה והיה מחבבו כבנו ממש עד שהתבטא עליו: "מי שרוצה לדעת את שיטת העיון המיוחדת יגש לרב יוסף פלבני כי הוא אשר זכה לרכוש את העיון הזה".

אוהב שלום ורודף שלום. השיב רבים מעוון. זיכה את הרבים. העמיד תלמידים רבים. החיה נפשות שבורות. הרבה להעביר על המידות. גאון בנגלה ובנסתר. שלט בים התלמוד וההלכה. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא. בעל מידת חסד מופלאה. שילם מראש בבית-המרקחת עבור אנשים גלמודים ושבורי לב כדי שייקחו תרופות. דאג לתת לאברכים שוברים של חליפות כדי שיקנו ולא יאלצו חלילה להתבייש. לאברכים בעלי קשיים כלכליים שילם עבור הוצאות השמחה שלהם. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות ובאהבת ישראל.

היה דבוק ברבו עד כדי כך שהיה הולך כמעט ערב ערב לציונו בסנהדריה והיה אוסף עימו בדרך אומללים נדכאים ושבורי לב ומביאם לציון של חכם בן ציון ומוריד עליהם דמעות ומתפלל שייטב להם ויהיה להם רפואה שלימה. היה בוכה בדמעות שלישי לא על עצמו אלא קודם כל על כלל ישראל והיה זועק על הגאולה שתבוא במהרה. לא הייתה עין שנשארה יבשה למראה הרב זועק מקירות ליבו ונפשו למען כלל ישראל והגאולה. נפטר ב-כ"א אייר ה'תשע"ח (2018). חי כ-60 שנים. ציונו בבית-העלמין סנהדריה בירושלים. עד היום רבים רואים ישועות על קברו. ביום פטירתו היה מזג האוויר נעים ביותר. בשעת הספדו וקבורתו ירדו גשמים עזים ביותר.

אביו: ר' יחזקאל. **אמו:** מרת במון מרים. **אשתו:** מרת אידה. **בניו:** ר' מאיר (רב שכונת בית-הכרם ובית ראש-ההוראה וראש כולל), ר' חיים (רב קהילה באלג'יר), ר' יאיר דניאל ור' דוד. **בנותיו:** מרת מיכל, מרת דבורה, מרת אורה, מרת חפצי, מרת חיהלה, מרת יהודית, מרת מרגלית, מרת הודיה. **מחתניו:** ר' משה לרנר (ראש כולל חושן משפט), ר' דוד אלמליח (מרבני בית-שמשי), ר' דוד סלוק (מרבני ישיבת חכמי ירושלים). **מרבותיו:** חכם בן ציון אבא שאול זצוק"ל (רבו המובהק). **מתלמידיו:** ר' ירון זרי (רב קהילת בני-ברק), ר' ירון אבא (רב קהילת הר-חומה), ר' מאיר עובדיה (ראש כולל מקור ברוך). **מספריו:** **יודרכי לימוד העיון** **שו"ת חמדת יוסף** - ח' חלקים על שו"ע והתלמוד.

כאשר הגאון הגדול רבי חיים קריזוורטר הגיע לביקור בישיבה, הוא שאל את חכם בן ציון: "מי הוא העילוי הספרדי שאצלכם בישיבה שרבים מדברים עליו?". ראש הישיבה הצביע על הספסל שבו ישב רבינו. הגאון רבי חיים ניגש אליו ודיבר עימו בלימוד ולא האמין.

לאחר מכן הזמין אותו למבחן סיכה על כל הש"ס. רבינו היה אז בסך הכל בגיל עשרים בערך. כהגיע למבחן, הנוכחים גיחו איך בחור צעיר יעמוד במבחן? להפתעת הכל רבינו הצטיין יותר מכל הנבחנים ועמד במבחן סיכה על כל הש"ס כולל מהרש"א ורי"ף וזכה בפרס הראשון.

רבינו הצטיין במידת הענווה בצורה מופלאה. הצדיק התהלך בצדי הדרכים וישב בצדי בית המדרש בזמן שכינה כאחד מראשי הישיבה. רוב בני הישיבה באו להסתופף דווקא בצילו ולשמוע את שיעורו.

כאשר מלמד אחד שהיה מעביר שיעורים ראה את כמות התלמידים שבאו אצל רבינו הוא הצטער למה אליו לא מגיעים כך. כאשר הצדיק שמע על זה כבר ממחרת הפסיק להגיע לישיבה כדי לא לצער את אותו מלמד. רבינו ויתר על התפקיד ועל הפרנסה ועל העובדה שהתלמידים לא ישמעו את שיעורו ובלבד שלא יפגע מישהו.

על העובדה שהרב היה בעל רוח-הקודש הסיפור הבא יעיד על כך: פעם אדם אחד ניגש לצדיק ואמר לרב שקיבל על עצמו קבלות מסוימות. הרב אמר לו: "כל זמן שלא תתקן את חטא פלוני אלמוני שעשית לפני כך וכך שנים בחודש פלוני במקום אלמוני (הרב ציין את כל המקומות) לא תגיע למקום הראוי לך". אותו אחד לא האמין איך הרב ידע הכל עליו מה שעשה בעברו בלי שהכירו.

ר' ק מתלמידי הרב סיפר: "בפעם הראשונה שניגשתי לרב עוד לפני שהכיר אותי ועוד לפני שהתחלתי לדבר הצדיק אמר: 'אתה נשוי' כך וכך שנים ואין לך ילדים. הסיבה לכך משום שלפני כך וכך שנים היית בחנות בפלונית בשכונה פלונית ולא שילמת לו את כל סכום הקניה ונשאת חייב לו כך וכך כסף'. הייתי בהלם! רצתי ישר לשלם לו. כיום ב"ה יש לי שלושה ילדים".

ר' ש, אחד מתלמידי רבינו סיפר: "פעם אחת הרב בא אלי ואמר לי שבעוד שנתיים אקבל שלוש הצעות שידוכין. הרב פירט כל אחת מההצעות. בת כמה תהיה, איזה גובה ועוד פרטים. לאחר מכן אמר לי: 'את ההצעה השניה תיקח'. בדיוק כפי שהרב אמר לאחר שנתיים קיבלתי שלוש הצעות כפי שהרב פירט לי אותן. כמובן ששמעתי לרב והתחתנתי עם ההצעה האמצעית ואני שמח בחיי".

אחד מבני משפחת א.ש. סיפר: "פעם אחת הרב ראה אותי ברחוב. הוא פנה אלי, נתן לי סכום כסף ואמר לי שהמכנסיים של הבן שלי קצת קצרים למידה שלו. לך תקנה לו חליפה ומכנסיים חדשים ותאמר לו שזה ממך".

הָרַעַשׁ וְהָרֹחַ הַגָּדוֹל

בשל השעה המאוחרת חלק מילדי כבר נרדמו מהעייפות הגדולה שכבר היתה להם וחלק מהם עדיין לא הצליחו להירדם ולכן נשארו ערים.

אני בעצמי שכבתי במיטה מיואש מהמצב המביך הזה. רק לאחר השעה שתים-עשרה וחצי בלילה הם סיימו את האירוע ואני הצלחתי להירדם.

בבוקר הלכתי להתפלל בבית הכנסת. לאחר התפילה פגשתי את השכן הזה שערך את שמחת שבע הברכות. הוא בירך אותי יפה ב'בוקר טוב'...

לא עניתי לו. הרגשתי שהוא עשה זאת כדי להחליש את דעתי. המשכתי לביתי כאילו אני לא רואה אותו כלל. כמובן שבלב היתה לי אכזבה גדולה ממנו. איך יתכן שהוא לא התחשב בשכנים שגרים בסביבתו ובילדים הקטנים שלהם שלא הצליחו להירדם בגלל השמחה.

כשעברתי ברחוב הסמוך לבית הכנסת ראיתי כמות גדולה של אנשים שנמצאים במקום. הבנתי שקרה שם משהו. ניגשתי לאחד האנשים ושאלתי: "מה קרה?".

האיש סיפר לי כי בסביבות השעה שתים-עשרה בלילה אתמול נגנב שם רכב יקרתי. הסתקרנתי ושאלתי עוד מספר שאלות. לאחר בירור קצר התברר לי למי נגנב הרכב. מדובר ברכב זהה בדיוק לרכב שלי.

ידוע שהגנבים אוהבים לגנוב את הרכבים מהסוג הזה מכיוון שיש להם ביקוש גדול בשוק. הודיתי לבורא עולם שהציל אותי שהגנבים לא גנבו את הרכב שלי.

בפועל לפני מספר ימים נגמרה לי שנת הביטוח על הרכב ועדיין לא הספקתי לחדש אותו מכיוון שרציתי לבדוק ולהשוות את התנאים מול חברות ביטוח נוספות ולבחור את החברה שתיתן את ההצעה הזולה ביותר עבור הביטוח.

ביום ראשון לאחר מכן הגיעה השמועה שהמשטרה הצליחה לתפוס את השודדים. התברר שהם חיפשו דווקא את הסוג הספציפי הזה של הרכב וגנבו כמה רכבים רק מאותו הסוג בשכונה שלנו.

לצורך כך הם חיפשו איזורים שקטים ללא תנועה של בני אדם ומשם גנבו את הרכבים ללא כל הפרעה. רק כעת הבנתי את גודל הנס שאירע עימי.

דווקא הרעש הגדול והתנועה של האורחים של השכן שלי שהיתה באותן שעות הם אלו שגרמו לגנבים לא להתקרב לשכונה שלי. דווקא מה שאני חשבתי לרעה הוא זה שהציל אותי שהגנבים לא יגנבו את הרכב שלי וכך ניצלתי מהפסד גדול של ממון.

להלן סיפור נפלא המעובד מתוך העלון 'מתיקות השבת'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו כי לעיתים דווקא דבר שאנחנו רואים בו שלילי הוא דווקא דבר חיובי מאוד והוא לטובתנו ולתועלתנו כפי שנראה מסיפור זה.

להלן הסיפור מפי בעל המעשה ח. ע. ניו יורק: לפני כמה שנים עברתי מהשכונה שבה התגוררתי לשכונה אחרת בגלל שיש בה מעלה חשובה שהיא שכונה שקטה.

היה חשוב לי מאוד שהילדים יוכלו לישון בכל לילה בשעה קבועה ומוקדמת ובכך יוכלו גם לקום בשעה מוקדמת בכל בוקר ללא הערמת קשיים מצידם והיו מסוגלים לקלוט את הלימודים כשהם מרוכזים בצורה טובה.

יום רביעי, אחד השכנים ערך שמחת שבע ברכות למשפחה של חבר שלו. עד השעה תשע בערב נתתי להם לשיר כהרגלם בקול רם בלי שום הערה.

אנחנו משכיבים את הילדים שלי לישון בכל יום לכל המאוחר עד השעה שמונה בערב. כשהגיעה השעה תשע השירים עדיין המשיכו בקול רם והפריעו לילדים לישון.

ניגשתי לביתו של השכן וביקשתי ממנו לסיים את האירוע. השכן חיך לי בפנים ולא התייחס לדברים שלי בכלל. חזרתי לביתי והמתנתי בסבלנות.

בשעה עשר בערב ניגשתי אליו בשנית והסברתי לו כי הילדים שלי לא מצליחים לישון בגלל הרעש. השכן שוב פעם הוא חיך לי בפנים ולא השתנה כלום.

חזרתי לבית בכעס גדול. אשתי תחי' הבינה את המצב. היא חיזקה אותי מאוד ואמרה לי: "הרי אירוע מעין זה הוא נדיר ולא קורה לעיתים קרובות".

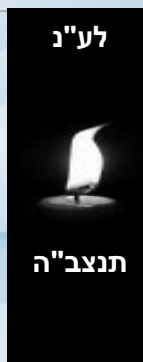
היא המשיכה ואמרה: "לא שווה לנו לפתוח במריבה עם שכנים בשביל לילה אחד שהילדים לא ישנו בזמן. הרי את השכן אתה רואה כל הזמן ואם תריב איתו בכל פעם המפגש איתו לא יהיה לך נעים".

דבריה התקבלו על ליבי והחלטתי לעת עתה לשתוק. הגיעה כבר השעה אחת עשרה בלילה ועדיין הם שומעים מוזיקה בקולי קולות רעש והילדים לא מצליחים לישון.

אמרתי לאשתי: "די, הם ממש הגזימו. אני הולך עכשיו לבית שלו והפעם אני לא מדבר אליו בצורה שקטה. אני אצעק עליו!".

אשתי מנעה ממני ללכת אליו ועמדה בדלת ולא אפשרה לי. למעשה גם בשעה שתים-עשרה בלילה הם עדיין השמיעו את המוזיקה בקולי קולות ועשו רעש גדול.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כותן ע"ה	אילנה (מחורזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת פסיה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלית בת גאווה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	אלהיה אליאס בן אלגריה ז"ל
רחמים בן רחל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	ר' עזרא בן כאתון ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	קסאנש בת דג'יטו ע"ה
אביחי בן אסתר ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	שרה בת נרקיט ע"ה
יצחק בן פנינה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ספירנט תקווה בת נעימה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	נעימה בת שרה ע"ה	
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל		
אורה בת נעימה ע"ה		
מישא אסתר בת זרהה ע"ה		
מסעוד בן יקוט ז"ל		
רחמה בת תופחה ע"ה		
סעידה בת תופחה ע"ה		
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל		

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - מצות וקדשתו

למכתבים ששלחו נשים אלא מוסרם להרבנית שתשיב להם וכותב על המעטפה מכתב מאשה היה פעם ששלחה אשה אשת כהן ונסתפק האם צריכים להשיב לה ראשון אמר רבינו למעשה אף אם אין דין וקדשתו באשת כהן שאין לה קדושת כהונה מ"מ יש בזה כבוד לבעלה, והיה פעם שרבינו הראה שכתב על מכתב מכתב מאשה כהנת, כדי שהרבנית תענה לזה הראשון ואמר כמדומה שיש באחרונים נידון אם יש וקדשתו באשת כהן, (שם עמוד קמ"א).

בקבלה לישיבה בהלוואה בעליית בר מצוה ושאר מילי
השיב רבינו זצ"ל אם יש ב' בחורים שוים יש להקדים הכהן לכניסה לישיבה, וכן יש להקדימו ליתן לו הלוואה קודם וכל דבר שצריך, וכשיש ב' בחורים בר מצוה יתן לכהן מפתיר ולשני עלייה אחרת ואם הוא קודם בר מצוה שא"א לו לעלות לשאר עליות יתן לשני גלילה, (שמענו כן ראינו ח"א פ"י סי' ז' י"א, ועי' בדרך אמונה הל' מתנו"ע פ"ח סק"ח).

קדימה להכנס ראשון
מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל כתב להסתפק בס' אילת השחר פ' אמור (ויקרא פכ"א ח), יל"ע כשממתינים להכנס לאיזה מקום אם צריכים לתת לכהן שיכנס ראשון. ורבינו זצ"ל השיב, שהוא בכלל לפתוח ראשון שיעכס תחילה, (שמענו כן ראינו ח"א פ"י סי' ח' וכ"כ הרד"ל על פד"א פ"ב ובס' מנחת תורה פ"ד עמוד קל"ח מביא סיפר רבינו פעם הח"ח ביקר אצל הגר"ח מבריסק והיה שם גם הגאון ר' שמחה זליג זצ"ל הדיין של בריסק כשהגיעו להכנס לפתח הבית כל אחד רצה לכבד השני שיכנס קודם הגר"ח אמר שיעשה פשרה כהן לוי ישראל הח"ח כהן והגר"ח לוי והגר"ש ישראל).

אם יש מצוה להקדימו בתור
נשאל רבינו זצ"ל, האם יש מצות וקדשתו בתור בקופ"ח או מקום אחר, והשיב רבינו זצ"ל, מי שבא קודם זכה קודם ואין כהן קודמו, ול"ש לוקדשתו לפתוח ראשון, דהיינו דוקא בדבר שכולם שוין, וה"נ אם יבא עם כהן כאחד יקדימו, (ראה ישר עמוד ל"ג ועי' שם דתלמיד חכם קודם גם בבכאי גוונא, ויל"ע דבגדלים ס"ב א' יליף להקדמת ת"ח מבני דוד כהנים היו ומשמע דשוין, ועי' כל משאלות דברים עמוד תקל"א, ובס' דולה ומשקה ענינים שונים עמוד קל"ב נשאל רבינו זצ"ל, כשעומדים בתור האם צריך לתת לכהן לעמוד ראשון, והשיב, אם באו כולם יחד יש ענין, ובהערה שם כתב מס' שאלת רב עמוד צ"ז ששם השיב רבינו זצ"ל צ"ע אם יש בתור דין וקדשתו, והביא מממרן הגר"ש אלישיב זצ"ל דאין בתור משום וקדשתו ומהגר"ח פ' שיינברג זצ"ל וממרן הגר"נ קרליץ זצ"ל מביא דיש בזה וקדשתו, ובעזרת אליעזר פ' אמור עמוד נ"ה שאל מרבינו זצ"ל, כשעומדים בתור לחנות או אצל רופא כמה אנשים ולפתע רואה כהן שמחכה בתור האם צריך לוותר על מקומו ולהקדים את הכהן שיכנס קודם מדין וקדשתו, והשיב רבינו, (יתכן).

אם מלצר יקדים הכהן
השיב רבינו זצ"ל דמלצר המחלק בשולחן המנות אין עליו חיוב לברר אם יש כהן, אבל אם יודע שיש כאן כהן יש לו להקדימו ליתן לו מנה יפה תחילה, (שמענו כן ראינו ח"א פ"י סי' ט').

כיבוד אב או קדשתו
אמר רבינו זצ"ל במי שיש לו לפניו אביו או כהן יקדים ליתן הזימון לאביו דכבוד אביו עדיף, (מנחת תורה עמוד שנה"ה בית מתתיהו ח"ד סי' כ"ז ס"א). ונשאל רבינו מדוע, והרי גם אביו חייב בכבוד הכהן, וענה רבינו זצ"ל, כיבוד אביו זה פיקוח נפש דכתיב למען יאריכון ימך ואין מקרא יוצא מידי פשוט, (לקדשו לכהנה עמוד קכ"ג והובא במנחת תורה פל"ז עמוד ש"ס ובס' להדבק ח"ב עמוד רצ"ז), ונשאל רבינו על זה, דבמשנ"ב (סימן קס"ח) מבואר שגם בוקדשתו איכא אריכות ימים, והשיב, בכיבוד אב כתוב מפורש בתורה אריכות ימים, (עזרת אליעזר מו"ק עמוד ק"י משיח אמונה ג' עמוד ג')

מדר זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל
תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

אם יש מצות וקדשתו במחשבה

כתב מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל בס' אילת השחר פ' אמור (ויקרא פכ"א ח), וקדשתו. בפ"י האבן עזרא כתב, וקדשתו במחשבה ובדיבור, וצ"ב מה הכונה לקדשו במחשבה, וכי יש דין לחשוב על הכהן שהוא קדוש, ואולי אין הכונה דיש קיום מצוה במחשבה ובדיבור, אלא כיון שיש דין לקדשו בכל דינים שבקדושה, והדרך להגיע לזה הוא כשחושב שכיון שהתורה ציותה לקדשו בדבר שבקדושה הרי הוא קדוש, אבל עצם המחשבה אין שום דין. ורבינו זצ"ל השיב, דיש מ"ע של וקדשתו במחשבה שיהא בעיניו חשוב, וכמש"כ החיי אדם (כלל ס"ז ס"ג) והחרדים (פ"ט אות ל"ה) לענין כיבוד אב ואם שיש מצוה לכבדם במחשבה שהם נכבדי ארץ, (דעת נוטה פ' אמור אות מ' ועי' ח"ח עשין ט' דאם מדבר עליו לשה"ר עובר על וקדשתו).

לחנך הקטנים למצוה זו

רבינו זצ"ל השיב דיש לחנך הקטנים למצות וקדשתו, וליתן לכהן בכיתה שיהיה הוא אומר תחילה הברכות וכיו"ב, והביא שבחינוך (מצוה רס"ט) נראה דגם כהן שאין ראוי לעבודה על בו וקדשתו וכמש"כ רעק"א (סי' רפ"ב) להשיג על המג"א (סק"י) דליכא בקטנים כי את לחם אלקיך הוא מקריב, (שמענו כן ראינו ח"א פ"י סי' י"ב ועי' שם שפ"א בא לפני רבנו כהן קטן וכבדו ואמר בו"ה לכהן קטן אם צריך לכבד כהן קטן ואולי חשש לבל תוסיף לשיטת המג"א).

וקדשתו לענין ש"ץ וקדיש ופתיחת ארון

מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל כתב להסתפק בס' אילת השחר פ' אמור (ויקרא פכ"א ח), יל"ע אם צריך לכבד כהן להקדימו להיות ש"ץ (עכ"פ בתפילות שאין בהם נשיאת כפים) ולהוציא את הציבור בברכות וכו', והפמ"ג (א"ח סימן נ"ג ס"ק י"ד) כתב לענין ש"ץ דכהן קודם ללוי ולוי לישראל ות"ח קודם לכהן גדול עם הארץ, ורבינו זצ"ל השיב, דבמקום שיש ב' חיובים שוין וא' מהם כהן יקדימו הכהן אבל כשיש לאחר קדימה עליו אין וקדשתו, וגם בשוין אין לו קדימה לדחות רק קדימה בסדר שיהיה הכהן ביום א' והשני ביום ב', ובמקום שרק א' אומר קדיש יאמר הוא הראשון והשאר אחריו, (שמענו כן ראינו ח"א פ"י סי' א' ב' ועי' שם שבסיום שמכבדים יתום לומר קדיש יכבדו הכהן, ועי' שם סי' ד' דגם בפתיחת הארון יש להקדימו רק כשאין לאחר טעם נחוץ).

קדימה בזימון בהנצחות בכתיבת ס"ת במכתב

אמר רבינו זצ"ל דאין דין קדימה בוקדשתו לדחות השני לגמרי רק להקדים במעלה, ולכן אי"צ ליתן תמיד הזימון רק לכהן, רק שבסדר הכיבוד יהיה הוא הראשון לזמן, כגון בג' סעודות שבת הוא יזמן בסעודה ראשונה, וכן בש"ץ וקדיש, וכן לכתוב שמו הראשון בהנצחה בתחילת הספר, ושיכתוב ראשון בכתיבת אותיות בס"ת, וכן נהג רבינו לענות לכהנים תחילה במכתב וסידר המכתבים לפי סדר זה, וקודם שפתח אמר בדרך מליצה 'לפתוח ראשון', (שמענו כן ראינו ח"א פ"י ועי' בהגהות לדעת נוטה אמור עמוד תקצ"א ראייה לזה, ובס' מנחת תורה פכ"ג עמוד רכ"ח מביא זכיתי ורבינו הסביר לי הענין כיצד מנהגו בדיני קדימה בחלוקת הזימון דמדין וקדשתו שצריך להקדים את הכהן אין הכוונה שצריך באופן קבוע להקדימו אלא שצריך מידי פעם לכבדו ולהקדימו וכמו שאתה רואה שאיני נותן קבוע לכהן הזימון וכדומה אלא שצריך מידי פעם להקדימו לכך לפעמים אני מזכיר ואומר לתת לכהן ולקיים בזה דין וקדשתו).

הקדימה במכתבים בספק כהן ובאשת כהן

רבינו זצ"ל הניח בצד ארבע מכתבים שנשלחו ע"י כהנים ואמר זה כהנים ואמר שיש גם בזה ענין וקדשתו ותוך כדי פתיחת המכתב אמר בדרך צחות לפתוח ראשון, (מנחת תורה פ"ד עמוד קמ"א), שהגיע מכתב ששלח יהודי בשם קאהן ואמר רבינו שזה ספק כהן התבטא רבינו ספק כהן לחומרא וענה למכתבו ראשון מתוך ערימת המכתבים, (שם עמוד קל"ז), מנהג רבינו היה שלא היה משיב

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה - 4310

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מנחם זצוק"ל!

נחזור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה:

הגה' צ' רבי בנימין מנדלון זצ"ל טאב"ד קוממויות (כ"ד אייר תשל"ט) | אחות רבינו הרבנית א. ברנן ע"ה (ג' סיון תשע"ב)
הג' רבי אהרן עקבוביץ' חתן הגה' צ' רבי אריה לוי (ט' סיון תשל"ג) | רבנו האגן השאנת אריה זצוק"ל (ט"ו תמוז תקמ"ה)
נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג' ל

הצדיק היחשמי רבי מרדכי הריס זצ"ל

"לא יתכן שכעס"

רבי מרדכי היה איש אמת ולא סבל שקר או דבר שאינו מדויק. כדוגמא לדבר, סח חתן רבינו הגר"ש שטינמן: פעם התגלגלה השיחה עם מורי חמי זללה"ה על חכמי ירושלים, ורבינו ציין את שמו של רבי מרדכי הריס, ואמרתי לו שהכרתי אותו, וכי פעם ראיתי הערה שכתב רבי מרדכי, בשולי מאמר תולדות של צדיק אחד. באותו מאמר הובא שם מעשה על אותו צדיק שראה מעשה לא הגון שנעשה וכעס על כך, ורבי מרדכי העיר בצידי הגליון: דבר זה לא יתכן, כי הרי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה...

ונהנה רבינו ואמר, אכן זה סגנון שהתאים לו...

שפתותיו דובבות

והנה כדי ששפתותיו של אותו צדיק יהיו דובבות בקבר, היה מן הראוי להעתיק כאן כמה הערות של רבי מרדכי ותשובות של רבינו, אך מקוצר המקום לא נוכל להעתיקם, ורק נציין לספר דעת נוטה בראשית, וישלח, תשובה ס"ד ובהערות שם, ובפרשת ויחי תשובה קמ"א, שם מובא פנינים נפלאים מרבינו ורבי מרדכי זכר צדיקים לברכה. ויש בידינו בכתובים עוד הרבה, ואי"ה חזון למועד.

משפירי ירושלים של מעלה היה הגאון והצדיק רבי חיים ישראל מרדכי הריס זצ"ל. נולד י"ט תמוז תרמ"א, ועד מהרה נודע בצדקותו הרבה וביראת חטאו הנוראה. כל ימיו הגה בתורה יומם ולילה, כשהוא אפוף קשיים ודחק כפשוטו, נודע כבקי עצום בשני התלמודים, ובמדרשים רבים אשר אין יד אדם ממשמשת בהם. את חידושי הרבים העלה בספריו יד מרדכי, דברי מרדכי, שאר מרדכי ועוד. נלב"ע י"ב סיון תשכ"ט ללא זרש"ק.

בבתי נייטין

רבי מרדכי זצ"ל התגורר בבתי נייטן שבירושלים, ושם קבע את מקום תפילתו. ההיכרות של רבינו עם רבי מרדכי החלה מהזמנים ששהה בירושלים, אחרי שהרבנית היתה יולדת ('קימפעס' בניי האידשאי), ונשארת למנוחה אצל הוריה הדגולים ב'מאה שערים', ומכיון שרבינו הקפיד מאוד על תפילת שחרית כוונתיקין, היה מתפלל בבתי נייטן, שם היה שחרית כוונתיקין כל בוקר.

רבי מרדכי היה נותר ללמוד במקומו אחרי גמר התפילה, ורבינו בטביעות עין של תלמיד חכם, חיש מהר הכיר בו, וגם התוודע לספריו, ובאותם זמנים היו מרבים להשתעשע בלימוד.

מאז נוצר ביניהם קשר, רבי מרדכי, שהיה מבוגר בעשרות שנים מרבינו, הפך למעריצו ולא אחת היה מדבר בשבחו, וכאשר הוציא לאור ספר חדש, היה מתכבד ושולח לרבינו כדי שישית עליו עינו.

רבינו מצידו גם הפליג כמה פעמים בגדלותו של רבי מרדכי, וחגר ממנהגו, כאשר ספריו של רבי מרדכי שהיו בידי רבינו, היו מלאכים בגליונות וציורים בשולי הספר. יתכן שטרח בכתבת ההערות כדי לההנות את אותו צדיק ולהראות לו כי חביבים עליו דברי תורתו.

בשנים המאוחרות, היה מגיע לרבינו שאר בשרו של ר' מרדכי, הגי' מיכל ב"ר שמואל הומינר להיוועץ עם רבינו על הדפסת יתו כתביו, וכמדומה שיש אף כמה מכתבים שקיבל ר' מיכל קיבל מרבינו בנושאים אלו.

נדיד: גליונות רבינו על ספר יד מרדכי - לרבי מרדכי הריס

יעזבו את המשנה ברורה

רבי מרדכי בטבעו היה קנאי גדול ובעל ביקורת לכל דבר חדש שהיה נדמה לו שמא תצא תקלה ומכשול. תמיד עמד על המשמר בחשש שמא תבוא איזה פירצה וכדומה. דבריו היו נשמעים, ולמרות שלא היה לו כל משרה רשמית, גדולי ודייני הבד"ץ של העדה החרדית בשנים ההם היו משחרים לפתחו כדי לשמוע את דעתו. מידי יום מסר ר' מרדכי בבית כנסת שיעור בהלכה לבעלי בתים, שולחן ערוך עם מגן אברהם.

וסח לנו מקורבו רבי רפאל ברלין (אח רבי אלחנן - גיס רבינו) שזוכר עוד מימי בחורות את האנדקוטה הבאה:

כאשר יצא לאור הספר 'שונה הלכות' שלח רבינו את הספר לרבי מרדכי. רבי מרדכי עיין בו בהתפעלות רבה, וכשגמר לעיין בו, הניח את הספר מידי וואמר לי במעין ביקורת עדינה:

ראה נא, בעבר היו כולם לומדים טור ובית יוסף, ואחרי כן נחלשו הדורות וכבר למדו רק שולחן ערוך עם מגן אברהם בלי בית יוסף. בדור האחרון חיבר לנו החפץ חיים את ה'משנה ברורה' וכבר עזבו את השולחן ערוך ומגן אברהם לטובת המשנה ברורה.

ומה יהיה עכשיו -

היעזבו גם את המשנה ברורה ויעברו ללמוד רק שונה הלכות?...

תמונת ציונו של רבי מרדכי הריס

ידעה מיוחדת לקראת ל"ג בעומר תשפ"ה

ביקורי רבינו באתר קדישא מידון

ביקורו הראשון של רבינו בציון המצוינת של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שבמירון, היה כבר בהיותו... ילד כבן שבע !!

היה זה בחודש אב (כפי הנראה שנת תרצ"ה), מרן החזון איש הגיע לפוש בחודש אב בעיה"ק צפת, עם גיסו מרן הסטייפלער ובני ביתו וילדיו, יחד עם החזון איש היו גם כמה ממקורביו, ביניהם הר"ר זליג שפירא. באחד הימים יצא החזון איש להעטיר בבית הקברות הצפתי הישן, בו טמון מרן ה'בית יוסף', וכאשר גמר ושב לביתו, הציע הר"ר זליג לרבינו - שהיה אז, כאמור, ילד צעיר מאוד, להתלוות עמו לכפר מירון הסמוך להשתטח על ציונו של רבי שמעון, ואכן הוא בא עמו.

גם בשנים הבאות ביקר שם רבינו מספר פעמים. כדלהלן.

יודגש תחילה, כי רבינו שחס מאוד על כל רגע מזמנו, לא אבה לעלות סתם כך ליסוע אל הציון הקדוש, ואדרבה היה מראה בזה את דברי הרמב"ם בפרק ד' מאבל ה"ד, אבל הרבה פעמים כשהזדמן לו לשהות בקרבת מקום, היה מבקש מנהגו המסור הר"ר ישעי' אפשטיין שליט"א, שיקח אותו למירון כדי להעטיר שם בתפילה.

ובאחת השנים היה אחד מבני המשפחה חולה מאוד, ורבינו קם במיוחד ונסע אל ציון הרשב"י להעטיר בעבורו, ואכן לא ארכו הימים והוא קם מחוליו.

[ראה עוד, ספר להידבק חלק א' עמוד 110 והלאה על נסיעה למירון בל"ג בעומר, ושם עמוד 199, ובספר תולדות יעקב (הסטייפלר) עמוד ק"ג על נסיעה לקברי צדיקים באמצע ה'זמן', ושם עמוד קכ"ג על נסיעתו למירון בעת חוליו של הגרי"ז מבריסק, ובקריינא דאגרתא החדש ח"א אגרת ס"ז 'תוכל להיות בשבת קודש במירון ולהתפלל שמה בכוונה'...]

נסיים בשאלה משעשעת שעלתה על שולחנו של רבינו, ל"ג בעומר תשנ"ט:

השואל, סיפר לרבינו שהיה הלילה בהלילת רבי שמעון בר יוחאי במירון, והיה שם המון רב ודוחק גדול, ואחד האנשים נתן לו מכה, ונפלו משקפיו ונאבדו, ומחמת הדוחק הרב הוא כבר התייאש, ואחרי זה מי שהוא החזירו. ושאל אם צריך לברך שהחיינו כדן קנה כלי חדש.

ענהו רבינו: על מחזיר גרושתו אין מברכים שהחיינו....

(ועומק כוונתו, כי על משקפים אין מברכים שהחיינו כי הם כמו תרופה ואין סיבה לשמוח בצרה הזו, והיה מציין לספר חסידים סימן שפ"ב שאחד בירך דיין האמת כשלקח אשה שלא חפץ בה)